2019

Raport anual 2018

RAPORTUL ANUAL ASUPRA ADMINISTRĂRII ȘI ÎNTREBUINȚĂRII RESURSELOR FINANCIARE PUBLICE ȘI PATRIMONIULUI PUBLIC

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

ACRONIME

AAP	Agenția Achiziții Publice
AAPC	Autorităţi ale administraţiei publice centrale
AAPL	Autorităţi ale administraţiei publice locale
AID	Asociația Internațională pentru Dezvoltare
AIPA	Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
AMDM	Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale
ANSA	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
ANI	Autoritatea Națională de Integritate
ANTA	Agenția Națională Transport Auto
APC	Autorități publice centrale
APL	Autorități publice locale
APP	Agenția Proprietății Publice
APR	Aparatul președintelui raionului
ARFC	Agenția Relații Funciare și Cadastru
ASEM	Academia de Studii Economice din Moldova
AŞM	Academia de Științe a Moldovei
AUAI	Asociații de utilizatori de apă irigată
BASS	Bugetul asigurărilor sociale de stat
BC	Bancă comercială
BM	Banca Mondială
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică
BPN	Bugetul public național
BS	Bugetul de stat
BUAT	Bugetul unităților administrativ-teritoriale
CEC	Comisia Electorală Centrală
CÎS	Camera Înregistrării de Stat
CMF	Centrul medicilor de familie
CIM	Control Intern Managerial
CNA	Centrul Național Anticorupție
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
CNMS	Centrul Național de Management în Sănătate
CNSP	Centrul Național de Sănătate Publică
CS	Cancelaria de Stat
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CTAS	Casa Teritorială de Asigurări Sociale
DASPF	Direcția asistență socială și protecția familiei
DDT	Direcția de dezvoltare teritorială
DF	Direcția finanțe
DETS	Direcția educație, tineret și sport
DGAUFR	Direcția generală arhitectură, urbanism și relații funciare
DGERRP	Direcția generală economie, reforme și relații patrimoniale
DGFE	Direcția generală financiar-economică
DGTPCC	Direcția generală transport public și căi de comunicație
DIP	Departamentul Instituțiilor Penitenciare
DÎ	Direcția învățământ
DÎTS	Direcția învățământ, tineret și sport

FAOAM	Fondurile Asigurării Obligatorii de Asistenţă Medicală
FPM	Fondul Provocările Mileniului
IFPS	Inspectoratul Fiscal Principal de Stat
IFS	Inspectoratul Fiscal de Stat
IGP	Inspectoratul General de Poliție
IMSP	Instituție medico-sanitară publică
INTOSAI	Organizația Internațională a Instituțiilor Supreme de Audit
ISA	Instituție Supremă de Audit
ISC	Inspecția de Stat în Construcții
ISM	Inspectoratul de Stat al Muncii
ÎS	Întreprindere de stat
ÎM	Întreprindere municipală
ÎMGFL	Întreprinderea municipală de gestionare a fondului locativ
ÎMpSL	Întreprinderea municipală pentru servicii locative
MA	Ministerul Apărării
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MAEIE	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MECC	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
MEI	Ministerul Economiei și Infrastructurii
MJ	Ministerul Justiției
MF	Ministerul Finanțelor
MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
MFC	Management financiar şi control
MO	Monitorul Oficial al Republicii Moldova
PIB	Produsul Intern Brut
PPP	Parteneriatul public-privat
RM	Republica Moldova
OCT	Oficiul cadastral teritorial
SA	Societate pe acțiuni
SCM	Spitalul clinic municipal
SI	Sisteme informaționale
SFS	Serviciul Fiscal de Stat
SV	Serviciul Vamal
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UE	Uniunea Europeană
TI	Tehnologii Informaţionale
TIC	Tehnologia informației și comunicației
TVA	Taxă pe valoarea adăugată
VMS	Valori mobiliare de stat

CUPRINS:

STRUCTURA RAPORTULUI 4

I. SINTEZĂ 6

1.1 Constatări de bază 6

1.2 Probleme sistemice 14

1.3 Suspiciuni de fraudă 21

1.4 Propuneri Parlamentului 24

II. INTRODUCERE ÎN ACTIVITATEA DE AUDIT A CURȚII DE CONTURI 26

2.1 Audit public extern 27

2.2 Management financiar și control 31

III. GESTIUNEA FINANȚELOR PUBLICE 33

3.1 Rapoartele Guvernului și managementul datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat 34

3.2 Rapoartele financiare consolidate ale ministerelor 67

3.3 Rapoartele autorităților publice locale 93

3.4 Rapoartele financiare ale autorităților de reglementare/autonome 114

3.5 Rapoartele financiare ale instituțiilor publice 120

IV. PRIORITĂȚI NAȚIONALE AUDITATE 134

V. GESTIUNEA RESURSELOR PROVENITE DIN FONDURI EXTERNE 147

VI. MISIUNI DE FOLLOW-UP 154

VII. ANEXE 165

STRUCTURA RAPORTULUI

Raportul anual 2018 cuprinde rezultatele activităților de audit desfășurate de către personalul Curții de Conturi asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare și patrimoniale ale statului în exercițiul financiar 2018, iar pentru unele entități – şi în alte perioade relevante, în conformitate cu Programele activităților de audit aferente ciclului anual de audit *(semestrul II, 2018 – semestrul I, 2019).*

Raportul este structurat în următoarele capitole:

Capitolul I – prezintă *(i)* constatările de bază evidențiate în funcție de tipul de audit efectuat, *(ii)* problemele sistemice identificate de Curtea de Conturi, precum și disfuncționalitățile și neregulile pe diferite domenii, *(iii)* cazurile de depistare a indicilor de fraudă, activitățile de colaborare cu organele de drept, activitatea de reprezentare a Curții de Conturi în instanțele judecătorești, *(iv)* propunerile Curții de Conturi prezentate Parlamentului în scopul îmbunătățirii și responsabilizării managementului finanțelor publice;

Capitolul II – face o introducere în activitatea de audit public extern, subliniază rolul Instituției Supreme de Audit în spiritul Standardelor Internaționale de Audit ale Instituțiilor Supreme de Audit (ISSAI), descrie mandatul Curții de Conturi conform art.133 din Constituția Republicii Moldova, precum și atribuțiile instituționale acordate prin legea organică a Curții de Conturi[1], prezintă *(i)* rezultatele obţinute din activitatea de audit în perioada septembrie 2018 – septembrie 2019, exprimate în indicatori cantitativi și oferă *(ii)* informații privind evaluarea sistemului de control intern managerial în cadrul autorităților publice auditate;

Capitolul III – include constatările de audit și opiniile asupra *(i)* Rapoartelor Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală, *(ii)* Rapoartelor financiare consolidate ale ministerelor, *(iii)* Rapoartelor autorităților publice locale, *(iv)* Rapoartelor financiare ale autorităților de reglementare/autonome, *(v)* Rapoartelor financiare ale instituțiilor publice, precum și concluziile de audit privind managementul datoriei de stat, garanţiilor de stat şi recreditării de stat;

Capitolul IV – informează despre rezultatele auditurilor conformității și performanței realizate de Curtea de Conturi în domenii de interes național, și anume: *(i)* social (acordarea pensiilor, declararea salariilor și plăților la bugetul public național și impactul asupra drepturilor sociale ale cetățenilor), *(ii)* sănătate (Programul național de prevenire și control al diabetului zaharat), *(iii)* agricultură (Proiectul „Tranziția la agricultura performantă”), *(iv)* transport (autorizațiile CEMT), precum și *(v)* tehnologii informaționale (Sistemul Informațional de Management în Educație);

Capitolul V – relevă rezultatele misiunilor de audit realizate asupra proiectelor susținute de donatorii externi;

Capitolul VI – prezintă rezultatele acțiunilor de verificare realizate de către auditori în scopul evaluării modului în care au fost abordate și executate/implementate recomandările înaintate de Curtea de Conturi, precum și impactul obținut în urma executării/implementării acestora.

[1] Legea nr.260 din 07.12.2017 privind organizarea şi funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova (în continuare – Legea nr.260 din 07.12.2017).

Anexele nr.1, nr.2, nr.3 și **nr.4** conţin informaţii despre *(i)* hotărârile adoptate de Curtea de Conturi în perioada septembrie 2018 – septembrie 2019; *(ii)* concluziile și opiniile de audit; *(iii)* lista materialelor expediate organelor de drept; precum și *(iv)* o listă cu cei mai uzuali termeni și noțiuni.

I. SINTEZĂ

1.1 Constatări de bază

Raportul anual 2018 acoperă o perioadă în care Curtea de Conturi s-a confruntat cu provocări majore la aspecte ce privesc guvernanța, politicile și gestiunea financiară, fiind de menționat aici reforma Guvernului și reforma bugetar-fiscală, precum și intrarea în vigoare a noii Legi privind organizarea și funcționarea instituției noastre, elaborate în conformitate cu prevederile art.49 din Acordul de Asociere RM - UE. Aceste evenimente, și nu numai, au adus în prim-plan noi responsabilități, dar și reorientări în activitatea de audit.

În baza prevederilor noii legi, care, potrivit expertizei realizate de așa instituții ca: SIGMA, Curtea Europeană de Conturi și Comisia UE, corespunde în totalitate cerințelor Standardelor Internaționale de Audit INTOSAI și bunelor practici în domeniul auditului public extern, Curtea de Conturi și-a orientat primordial eforturile asupra misiunilor de audit financiar. Astfel, au fost supuse acestui tip de audit situațiile financiare ale tuturor ministerelor, precum și rapoartele Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul bugetar încheiat, fiind exprimate opiniile de rigoare. De asemenea, activitatea de audit a vizat resursele publice alocate, în principal, în domeniile ce țin de susținerea socială a populației, inclusiv acordarea pensiilor, prevenirea și controlul diabetului zaharat, declararea drepturilor salariale, funcționalitatea sistemelor informaționale etc.

În perioada de activitate septembrie 2018 – septembrie 2019, Curtea de Conturi a realizat **47 misiuni de audit financiar, 4 misiuni de audit al performanței**, inclusiv o misiune de audit TI, **4 misiuni de audit al conformității**, precum și **7 misiuni de follow-up**.[2] Misiunile de audit respective s-au finalizat cu exprimarea a 47 de opinii asupra rapoartelor financiare și formularea a 8 concluzii aferente conformității și performanței gestionării fondurilor publice. Din totalul opiniilor exprimate, 10 opinii sunt favorabile (nemodificate), 14 opinii cu rezerve, 22 de opinii contrare și 1 caz de imposibilitate de exprimare a opiniei de audit.

În aspectul entităților auditate, reieșind din prioritățile stabilite, Curtea de Conturi a acoperit cu proceduri de audit 434 de entități, inclusiv: autoritățile publice centrale și instituțiile din subordinea acestora – 145, autoritățile publice locale de nivelul I și nivelul II – 178, întreprinderile de stat și municipale, instituțiile publice, autoritățile publice autonome și alți beneficiari de fonduri publice – 111 entități.

Urmare a misiunilor de audit realizate, Curtea de Conturi a identificat și constatat multiple probleme, nereguli și disfuncționalități sistemice în procesul de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare și patrimoniale ale statului.

În funcție de tipul de audit efectuat, scoatem în evidență cele mai importante constatări care necesită atenția și implicarea conducătorilor de entități/administratorilor de bugete și altor oficiali abilitați cu dreptul de luare a deciziilor.

[2] Hotărârile Curții de Conturi aprobate în perioada septembrie 2018 – septembrie 2019 sunt redate în Anexa nr.1 la prezentul Raport și pe pagina web: *www.ccrm.md.*

Auditul financiar este realizat în vederea obținerii unei asigurări rezonabile cu privire la măsura în care situațiile financiare, în ansamblu, nu conțin denaturări semnificative ca urmare a fraudei sau erorii, activitate ce se finalizează cu exprimarea unei opinii cu privire la faptul dacă situațiile financiare respective sunt prezentate, din toate punctele de vedere semnificative, conform cadrului normativ aplicabil de raportare financiară. Scopul unui audit al rapoartelor financiare este sporirea gradului de încredere a utilizatorilor situațiilor financiare, și anume a managementului entităților auditate, dar și a organelor ierarhic superioare, **beneficiarul final al rezultatelor misiunilor de audit fiind entitatea auditată propriu-zisă.**

Deși cadrul normativ[3] aferent ***evidenței contabile*** este elaborat și pus în aplicare de către toate entitățile bugetare, acesta mai necesită a fi dezvoltat în vederea eliminării carențelor normative atestate de audit. La moment, cadrul normativ *(i)* nu prevede integral principiile contabilității (prudență, prevalența economicului asupra juridicului, principiile de angajamente, acurateței), *(ii)* nu stabilește reguli și proceduri de consolidare a informațiilor financiare la întocmirea rapoartelor financiare consolidate, *(iii)* nu specifică reguli generale de evaluare/reevaluare a elementelor bilanțiere, *(iv)* formele de raportare nu conțin informații la nivel de buget consolidat necesare pentru analiza și monitorizarea execuției bugetului, iar numărul exagerat al formularelor nu este justificat și complică întocmirea calitativă a acestora, precum și analiza ulterioară a informației financiare etc.

Menționăm că lipsa reglementărilor enunțate, precum și aplicarea neconformă a cadrului normativ existent au impact direct asupra calității ținerii evidenței contabile, întocmirii și prezentării situațiilor financiare corecte și fidele, în baza cărora se iau decizii importante privind stabilirea alocațiilor, subsidiilor și investițiilor. Evidențiem în acest sens problematica subsidiilor de stat, ale căror procese de planificare, înregistrare, utilizare și raportare compromit veridicitatea informațiilor aferente acestora din rapoartele financiare consolidate. Totodată, se relevă prezența unui șir de deficiențe privind ținerea evidenței contabile, cauzate de insuficiența și fluctuația mare a personalului de specialitate, comunicarea tardivă a schimbărilor și instruirea precară a personalului în vederea aplicării conforme a cadrului normativ etc. În aceste circumstanțe, circa 80 la sută din entitățile auditate înregistrează carențe la ținerea evidenței contabile, inclusiv la reflectarea cheltuielilor aferente remunerării muncii, uzurii/amortizării mijloacelor fixe, contabilizarea activelor nemateriale și a valorii capitalului social al statului, evidența contabilă a terenurilor aflate în folosință, aplicarea corectă a regulilor de recunoaștere și clasificare a bunurilor, a valorii creanțelor și a datoriilor, efectuarea inventarierii etc.

Cumulul de probleme enumerate mai sus determină prezentarea eronată a informațiilor financiare și imposibilitatea obținerii unei priviri de ansamblu veridice asupra finanțelor publice în sectorul bugetar.

[3] Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007; Planul de conturi contabile în sistemul bugetar și Normele metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015 (în continuare – Ordinul ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015).

.

Auditul conformității este realizat în vederea obținerii asigurării că activitățile, tranzacțiile financiare efectuate sunt, sub toate aspectele semnificative, în conformitate cu reglementările aplicabile. Auditul de conformitate promovează responsabilitatea prin raportarea de abateri și încălcări ale legilor și reglementărilor, astfel încât să poată fi luate măsuri corective, precum și pentru ca cei responsabili să poată fi trași la răspundere pentru acțiunile lor. Frauda și corupția sunt, prin natura lor, elemente care subminează transparența, responsabilitatea și buna gestiune. Auditul de conformitate promovează buna guvernanță în sectorul public prin abordarea riscului de fraudă cu privire la conformitate. Utilizatorii rapoartelor de audit al conformității sunt Parlamentul, organele guvernamentale care au emis reglementări normative identificate drept criterii de audit, organele de drept, societatea civilă și cetățenii.

În perioada de raportare, Curtea de Conturi și-a orientat eforturile asupra auditării domeniilor de importanță majoră pe care le-a identificat cu precauție. Pornind de la faptul că achizițiile publice reprezintă un domeniu determinant în gestionarea finanțelor publice, fiind deseori supus multiplelor riscuri, precum și luând în calcul că valoarea acestora depășește cifra de 10,5 mlrd.lei[4], sau aproximativ 5,5% din PIB (192,3 mlrd.lei[5]), Curtea a supus auditului conformității acest domeniu.

S-a constatat că deficiențele și neregulile în procesul ***achizițiilor publice*** apar atât la etapa de planificare, cât și la realizarea propriu-zisă a acestora. Este important să conștientizăm cauzele apariției acestor deficiențe și ilegalități, care sunt foarte diferite. Printre acestea, menționăm: nerespectarea cadrului legal și procedural din cauza pregătirii profesionale slabe a personalului implicat în activitatea de achiziţii publice, neelaborarea regulamentelor interne cu privire la procedurile specifice prevăzute de lege, lipsa prevederilor clare ce ţin de divizarea sarcinilor, atribuţiilor şi responsabilităţilor între membrii grupului de lucru, conlucrarea deficitară a acestora cu specialiștii relevanți din entitate. În consecință, autorităţile contractante nu elaborează planuri anuale şi trimestriale de achiziţii, nu respectă principiile transparenţei şi eficienţei cât mai înalte a achiziţiei realizate, calculează incorect valoarea estimativă a achiziţiei publice, planifică achizițiile publice fără a examina şi concretiza necesităţile instituţiei de bunuri, lucrări şi servicii, fapt ce conduce la dezafectarea mijloacelor bugetare și crearea stocurilor irelevante cu ulterioara depozitare pe termen lung, definesc și aplică criterii de evaluare neadecvate etc.

Mult mai grave sunt situațiile când grupurile de lucru, alți specialiști, conducătorii entităților auditate, precum și operatorii economici activează concertat, mimând respectarea prevederilor legale și normative privind achizițiile publice. În asemenea cazuri, pachetul de documente care însoțește licitația sau altă procedură de achiziții publice este impecabil și corespunde cerințelor normative. Însă, imediat după atribuirea și semnarea contractelor, se purcede la modificarea clauzelor contractuale anunțate în cadrul achiziţiei, majorarea nejustificată a valorii contractelor prin acorduri adiționale, extinderea esențială a termenelor de executare a contractelor, acceptarea unor bunuri şi servicii necalitative, neexecutarea clauzelor contractuale cu achitarea lucrărilor neexecutate, substituirea produselor fără informarea beneficiarului şi obținerea aprobării din partea acestuia.

[4] Dările de seamă ale AAP.
[5] Dările de seamă ale BNS.

Alteori, entitățile contractante încalcă normele cu bună știință. De regulă, entitățile divizează achizițiile publice, urmărind două scopuri: (i) încadrarea în limitele de timp disponibil la utilizarea alocațiilor bugetare – o încălcare conștient asumată de entități în lipsa unei alternative legale de soluționare a situațiilor, (ii) evitarea utilizării metodelor competitive la desfășurarea procedurilor de achiziții publice – o altă abatere intenționată, care urmează a fi exclusă din practica achizițiilor publice. Totodată, subliniem că lipsa/insuficiența abilităților membrilor grupului de lucru în elaborarea documentelor, cerinţelor tehnice şi specificaţiilor calitative şi obiective conduce la organizarea repetată a procedurilor de achiziţii, tergiversând implementarea proiectelor și generând majorarea costurilor finale.

Constatările auditorilor relevă că achizițiile publice reprezintă un domeniu cu riscuri mari de utilizare ineficientă a banilor publici, de aceea eradicarea acestui fenomen necesită un efort comun al mai multor instituții, cum ar fi: organele de audit intern ale autorităților contractante, organele de investigație și justiție, Agenția Achiziții Publice şi organele ierarhic superioare ale autorităților contractante. De asemenea, un rol important în dezrădăcinarea acestui fenomen îi revine Curții de Conturi, care prezintă informații relevante privind conformitatea și performanța achizițiilor publice în instituțiile statului.

Un alt aspect sensibil pentru societate și verificat de Curtea de Conturi este ***salariul achitat neoficial*** – un flagel care afectează atât economia, cât și societatea în întregime, având un impact negativ nu numai pentru angajat, dar și pentru bugetul public național.

Domeniul construcțiilor este cel mai afectat de fenomenul muncii nedeclarate, care presupune „munca la negru” și achitarea „salariului în plic”. Acceptând „salariul în plic”, angajații riscă să fie lipsiți de pensie decentă, de pachet social motivant, de asigurare medicală de calitate, de protecție socială a familiei lor, de concedii de odihnă plătite, de indemnizații decente. Neachitarea conformă a salariilor reprezintă una dintre modalitățile de eschivare a agenților economici de la declararea și plata obligațiilor față de BPN. Impactul fiscal al fenomenului muncii nedeclarate este diminuarea bazei impozabile la determinarea obligațiilor fiscale privind impozitul pe venit reținut la sursa de plată din salariul angajaților, contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Ca rezultat al misiunii de audit efectuate, s-au relevat aspecte, probleme și dificultăți cu efecte directe asupra dreptului la pensie și mărimii acestei prestații, fiind înaintate recomandările de rigoare în vederea redresării situației create.

Un alt domeniu problematic identificat în cadrul procesului de audit al conformității a fost și ***Sistemul de autorizații multilaterale*** al Conferinței Europene a Miniștrilor de Transport (CEMT). Sistemul în cauză reprezintă un instrument pentru liberalizarea pieței de transporturi rutiere de mărfuri, crearea condițiilor pentru concurența loială între operatorii de transport din diferite țări și, nu în ultimul rând, diminuarea poverii ecologice, prin favorizarea urilizării autovehiculelor care corespund normelor tehnice de emisii poluante și sonore. Auditul a evaluat transparența și conformitatea activităților realizate de părțile implicate, precum și performanța serviciului public privind repartizarea autorizațiilor CEMT după trecerea la modul electronic de organizare a proceselor operaționale. Ca urmare, auditul conformității a constatat un șir de deficiențe, care necesită implicare și soluționare urgentă din partea organelor de resort. Obiecțiile auditului vizează subiecte ce țin de favorizarea unor transportatori de către Comisia CEMT prin luarea deciziilor contradictorii față de aplicarea criteriilor de eligibilitate, lipsa

monitorizării autorizațiilor CEMT materializată în utilizarea necorespunzătoare a acestora, prezența tranzacțiilor neregulamentare de schimb al autorizațiilor între operatorii de transport, ceea ce a contribuit la o posibilă comercializare a lor etc.

În concluzie, Curtea de Conturi a menționat că implementarea tehnologiilor informaționale nu a eliminat în totalitate deficiențele caracteristice procesului anterior, continuând să fie admise cazurile de favorizare sau de dezavantajare a operatorilor de transport.

Auditul performanței este realizat pentru a evalua independent, obiectiv și de încredere modul în care entitatea auditată respectă principiile economicității, eficienței și eficacității. Prin realizarea misiunilor de audit al performanței, Curtea de Conturi tinde să ofere informații noi, analize sau perspective noi, recomandări de îmbunătățire, precum și plusvaloare în domeniile de importanță strategică.
Auditul performanței oferă stimulente constructive pentru părțile responsabile de luarea măsurilor corespunzătoare. Deși principalul utilizator al rapoartelor de audit al performanței este, de regulă, Parlamentul, aceste rapoarte sunt utile și pentru alți actori (Guvern, societatea civilă, cetățeni, mediul academic etc.).

Pornind de la realitățile actuale, dezvoltarea social-economică a statului și schimbarea în bine a vieții populației sunt, practic, imposibile fără aplicarea tehnologiilor informaționale. Edificarea societății informaționale și integrarea Republicii Moldova în spațiul informațional internațional constituie prioritățile naționale ale guvernării. Anume din aceste considerente, Curtea de Conturi a evaluat ***tehnologiile informaționale și comunicațiile*** (TIC), prin prisma auditului performanței, constatând multiple probleme, disfuncționalități, nereguli la acest capitol, a căror gravitate impune o dezvăluire mai amplă, după cum urmează:

- în cadrul autorităților publice, inclusiv instituțiile subordonate, pe parcursul anilor au fost implementate un șir de sisteme informatice menite să automatizeze procesele de bază ale acestora;
- sistemele informaționale implementate în sectorul public au fost finanțate atât din resurse interne/bugetare, cât și din resurse externe, însă nu toate sunt funcționale și utilizate corespunzător, fapt ce afectează eficiența și eficacitatea resurselor investite;
- lipsa unei viziuni strategice unice privind automatizarea proceselor din domeniul public (a unor strategii sectoriale TI) – de ex., asistența socială, medicină, justiție, agricultură, mediu etc., racordată la Strategia națională în domeniul tehnologiilor informaționale și la politicile de e-Transformare a Guvernării, generează situații de elaborare și implementare, în paralel, a SI care automatizează aceleași procese, fie procese similare, ceea ce condiționează ineficiența utilizării resurselor alocate în acest scop, precum și riscuri de fraudă și de securitate a datelor prelucrate prin intermediul acestor SI;
- gradul de interoperabilitate și schimb de informații între SI de stat gestionate și utilizate de entitățile publice este redus. Astfel, o mare parte dintre SI nu sunt în stare să asigure schimbul de informație între ele, nefiind asigurată nici interconexiunea și

compatibilitatea acestora, ceea ce generează eforturi suplimentare, inclusiv cheltuieli de întreținere, mentenanță și dezvoltare, precum și riscuri majore privind confidențialitatea datelor cetățenilor prelucrate în cadrul lor;

- lipsa unei evidențe eficiente și conforme centralizate (la nivel național) a resurselor informaționale de stat existente şi a sistemelor informaționale care formează şi utilizează resursele respective, condiționată și de procesul haotic de informatizare, lipsa sau insuficienta coordonare, monitorizare și control în procesul de dezvoltare a SI, a documentației tehnice accesibile a SI active. Astfel, se constată necesitatea unui organ care să exercite, la nivel național, funcțiile de coordonare a elaborării, evaluării și avizării bugetării SI;
- pentru asigurarea funcționării adecvate a SI, entitățile publice contractează servicii de mentenanță, inclusiv de suport și de dezvoltare;
- capacitatea instituțională redusă a autorităților publice pentru gestiunea proiectelor de dezvoltare a SI, gestionarea/administrarea și mentenanța SI, generată inclusiv de carențele politicii de cadre și salariale, condiționează achiziționarea serviciilor de creare, mentenanță a SI. În aceeași ordine de idei, lipsa unui sistem de evaluare a conformității SI și a serviciilor de mentenanță prestate de către companiile private, lipsa/insuficiența specialiștilor TI calificați în cadrul autorităților publice creează dependența considerabilă a calității SI și a serviciilor aferente transmise beneficiarului de conștiinciozitatea elaboratorului/dezvoltatorului acestuia sau de nivelul conlucrării cu beneficiarul;
- externalizarea serviciilor de dezvoltare/elaborare și mentenanță a SI condiționează riscuri majore de securitate și integritate a datelor prelucrate prin intermediul sistemelor respective. Or, în contextul capacităților instituționale reduse în domeniul TIC, riscurile aferente securității și integrității datelor sporesc semnificativ;
- dezvoltarea SI cu aplicarea superficială a prevederilor legislației în domeniul TIC, precum și necorelarea acestora cu soluțiile guvernamentale implementate (MCloud, MConnect, MPass, MSign etc.) condiționează riscuri de incompatibilitate a soluțiilor TI, dificultăți în asigurarea interoperabilității SI de stat, precum și costuri adiționale în vederea conformării acestora la cerințele impuse pentru obținerea impactului scontat;
- neînregistrarea, în unele cazuri, a SI în evidența contabilă a entităților publice, fie că sunt deja înregistrate, acestea, din diverse motive, nu sunt utilizate/valorificate corespunzător, ceea ce afectează veridicitatea raportării elementelor patrimoniale reflectate în situațiile financiare ale autorităților publice, cât și condiționează riscuri de utilizare ineficientă și neconformă a resurselor, precum și dezvoltarea/achiziționarea de către beneficiari a soluțiilor TI cu funcționalități similare.

Neajunsurile constatate sunt generate de un șir de factori sistemici, principalii constând în: termenele relativ restrânse de dezvoltare și implementare a sistemelor informaționale, complexitatea proceselor automatizate; insuficiența resurselor implicate (umane, financiare, tehnice etc.); neasigurarea memoriei instituționale ca urmare a fluctuației masive a personalului în contextul remunerării insuficiente; necorelarea capacităților instituționale și financiare disponibile cu atribuțiile și sarcinile delegate; insuficienta analiză și evaluare a

necesităților de resurse (umane, tehnice, financiare, de timp etc.) pentru dezvoltarea, implementarea și utilizarea sistemelor TIC; neasigurarea condițiilor suficiente pentru valorificarea sistemelor TIC; imperfecțiunea cadrului normativ în domeniu, inclusiv a celui aferent domeniului TIC; managementul insuficient al riscurilor etc.

Luând în calcul starea deplorabilă de funcționare pe parcursul anilor 2010 - 2015 a ***sistemului centralizat de irigare (SCI),*** a fost auditată performanța implementării Programului „Compact", finanțat de Guvernul SUA prin intermediul Corporației „Provocările Mileniului". Asistența externă a fost orientată la dezvoltarea irigațiilor și sprijinirea fermierilor în implementarea agriculturii moderne, aceasta fiind una substanțială. Totuși, conlucrarea insuficientă dintre actorii responsabili, iresponsabilitatea autorității centrale în gospodărirea apelor și hidroameliorație, gradul redus de irigare a suprafețelor agricole, ca urmare a coordonării subdezvoltate a pârghiilor prin intermediul AUAI, au determinat utilizarea redusă a SCI reabilitate. De asemenea, monitorizarea ineficientă din partea responsabililor care nu au realizat acțiunile stabilite în avantajul fermierilor, precum și nefuncționarea sistemului de gestionare a datelor privind cantitatea și calitatea apei afectează buna guvernanță a acestui segment economic.

Un alt domeniu important pentru fiecare cetățean este ocrotirea sănătății. În perioada raportată, suplimentar la misiunile de audit financiar și de conformitate realizate la Ministerul Sănătății și alte instituții din subordine, inclusiv CNAM, Curtea de Conturi a realizat și un audit al performanței ***Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii 2017-2021***, care, în RM este al cincilea și are drept scop reducerea poverii diabetului zaharat prin implementarea unui Program eficace, centrat pe pacient și cu implicare socială.

Acțiunile sistemului instituțional implicat în realizarea Programului au fost ineficiente/neperformante și nu au asigurat pe deplin accesul pacienților la tratament și servicii medicale calitative, prin realizarea acțiunilor la diferite etape ale acestuia. Astfel, *(i)* mijloacele financiare planificate și alocate nu au fost suficiente pentru finanțarea acțiunilor Programului, nefiind delimitate expres resursele de finanțare a fiecărei acțiuni; *(ii)* a lipsit colaborarea între instituţiile implicate în implementarea Programului, inclusiv cu AAPL; *(iii)* măsurile de monitorizare și control au fost insuficiente și nu au asigurat accesul persoanelor cu diabet zaharat la dispozitivele necesare pentru autocontrol, precum și un tratament mai eficient; *(iv)* nu a fost asigurată corectitudinea, comparabilitatea și plenitudinea datelor raportate, din care motiv nu este posibil de a spori gradul de realizare a obiectivelor stabilite și a rezultatelor planificate de Program.

Misiune de follow-up – activitate de verificare post-audit, desfășurată de către auditori în scopul evaluării modului în care au fost abordate și implementate recomandările înaintate de Curtea de Conturi, precum și a impactului obținut în urma implementării/executării acestora.

Rezultatele misiunilor de follow-up denotă neconformarea integrală a entităților prin întreprinderea măsurilor de eliminare a neregulilor și carențelor constatate în cadrul misiunilor de audit. Analogic anilor precedenți, situația constatată privind implementarea recomandărilor

a îngrijorat atât Curtea de Conturi, cât și societatea civilă, care în perioada raportată a avut o implicare constantă în sprijinirea acțiunilor de implementare a recomandărilor de audit, pentru a sensibiliza opinia publică și autoritățile statului în ce privește necesitatea unei abordări cu mult mai responsabile în utilizarea mijloacelor și a patrimoniului public. Situația poate fi schimbată doar în cazul operării unor modificări legislative care vizează implicarea plenară a Guvernului și Parlamentului în responsabilizarea conducătorilor entităților auditate. Curtea vine cu un pachet de propuneri concrete în acest sens.

1.2 Probleme sistemice

Finanțe publice

Ca și multe Instituții Supreme de Audit din lume, Curtea de Conturi tinde să atragă atenția vizavi de provocările majore aferente sustenabilității financiare și asigurării unui buget fundamentat și realist, prezentat în termenul cuvenit.

În această ordine de idei, se relevă nerespectarea cronică a agendei aferente procesului bugetar, în special neaprobarea în termenele stabilite a legii bugetare anuale, ceea ce creează o incertitudine și tensiune atât pentru instituțiile statului, cât și pentru mediul de afaceri, precum și publicul larg în ansamblu. Astfel, se atestă persistența deficitului de reguli, proceduri și instrumente analitice de prognozare eficace, Ministerul Finanțelor nedispunând de un sistem comparabil și actualizat de indicatori și evaluări sintetice ale bazei de impozitare (pe categorii de taxe/impozite) per domenii, sectoare și teritorii. De asemenea, se relevă că veniturile bugetare prognozate nu reflectă identificarea integrală a impozitelor și taxelor pasibile pentru calculare și colectare.

O altă problemă semnificativă la acest capitol, despre care Curtea de Conturi a informat și anterior, constă în lipsa unei metodologii specifice de consolidare a informațiilor la întocmirea rapoartelor financiare consolidate ale ministerelor. Procesul de consolidare aplicat la moment este doar o însumare aritmetică a conturilor individuale, ceea ce generează denaturări ale informațiilor financiare ale ministerelor și, ca urmare, influențează veridicitatea Raportului Guvernului.

Transferuri cu destinație specială/subsidii

O atenție deosebită trebuie acordată transferurilor cu destinație specială. Lipsa unor cerințe normativ-metodologice de evidență a utilizării transferurilor cu destinație specială nu impune entitățile să reflecte în evidența contabilă datoriile față de bugetele de nivel superior privind transferurile neutilizate sau utilizate contrar destinației. Pe de altă parte, finanțarea unor instituții publice și întreprinderi de stat prin intermediul subsidiilor acordă acestora o mare libertate și flexibilitate în utilizarea mijloacelor bugetare și un nivel mai redus de control și monitoring financiar extern. Finanțarea integrală de la bugetul de stat a unor instituții publice, precum și a unor proiecte investiționale de importanță națională prin intermediul subsidiilor contravine conceptului și scopului „subsidii” și nicidecum nu asigură transparența și buna administrare a fondurilor publice acordate.

În cadrul acestui sistem de finanțare, rolul organului central de specialitate al administrației publice se limitează la planificarea alocațiilor bugetare și, ulterior, transferarea activelor financiare bugetate, fără a asigura un control ex-ante, curent și ex-post al utilizării acestor mijloace. Mai mult decât atât, modul actual de finanțare prin intermediul subsidiilor limitează accesul APC la informații exhaustive privind utilizarea acestor mijloace financiare, iar activele și pasivele entităților beneficiare nu se reflectă în rapoartele financiare consolidate ale organului ierarhic superior.

Patrimoniul public

Un alt aspect din vizorul Curții de Conturi este patrimoniul public, a cărui gestionare este afectată de ignorarea de către managementul autorităților/instituțiilor publice a rigorilor

elementare în materie de administrare prudentă și economă a bunurilor materiale, creând astfel premise pentru riscurile iminente de dezintegrare și înstrăinare a acestora.

O problemă semnificativă constituie și neelaborarea cadrului de reglementare privind organizarea și funcționarea instituțiilor publice, fapt ce afectează înregistrarea drepturilor de fondator al instituțiilor publice, precum și asigurarea consecvenței procedurii de reorganizare a întreprinderilor de stat în instituții publice.

Tot la acest capitol se referă și metoda de prejudiciere conștientă a bugetului prin darea în arendă pe un termen scurt și mediu, într-un mod netransparent, a terenurilor pentru efectuarea construcțiilor, deși, după finalizarea acestui termen, proprietarul terenului (UAT) nu-l va mai putea folosi conform destinației inițiale. Ulterior, acest teren se cumpără ca teren aferent, la preț normativ cu aplicarea coeficienților de diminuare sau, în cazul construcției blocurilor de locuințe, nu se mai prelungește contractul de arendă, deoarece potrivit legislației terenul urmează a fi transmis gratuit de către UAT în proprietatea Asociației de Coproprietari în Condominiu. Subliniem că despre această schemă Curtea de Conturi a informat organele statului și publicul larg pe parcursul a mai bine de 10 ani, însă măsuri rezultative în acest sens nu au fost întreprinse.

La fel, integritatea patrimoniului statului este afectată și de nedelimitarea pe domenii (public și privat) a bunurilor proprietate publică, iar lipsa unei metodologii elaborate de Ministerul Finanțelor afectează grav procesul de gestionare și raportare a patrimoniului public, nefiind determinate regimul juridic și cel contabil ale bunurilor, în special al celor transmise în gestiunea întreprinderilor de stat/municipale și instituțiilor publice la autogestiune. Ca urmare, lipsește un control adecvat asupra integrității și folosirii eficiente a patrimoniului public, iar statul ratează venituri pasibile de acumulare în buget.

Investiții capitale

O altă problemă care de asemenea indică asupra unui deficit de preocupare din partea autorităților de toate nivelurile o constituie oportunitatea și sustenabilitatea investițiilor capitale – domeniu cu expuneri la risc extrem de ridicat. În aceste condiții se creează certitudinea că domeniul în cauză nu întrunește exigențele necesare, iar responsabilitățile instituționale pentru administrarea acestuia nu sunt clar definite. Astfel, inițierea unor construcții noi cu angajarea unor cheltuieli fără suport de resurse financiare disponibile și fără darea în exploatare a celor demarate anterior, generează imobilizarea/dezafectarea mijloacelor bugetare în obiectele în curs de execuție, degradarea fizică și morală a construcțiilor nefinalizate, acțiuni ce contravin principiilor bunei guvernări.

Cheltuielile destinate investițiilor capitale în anul 2018 au fost precizate în sumă de 1 906,5 mil.lei, sau fiind diminuate cu 42,9% față de suma aprobată inițial (-1 056,9 mil.lei). Mai mult decât atât, cheltuielile la acest compartiment au fost executate în sumă de doar 849,7 mil.lei, sau la nivel de 44,6% din volumul precizat. În aceste circumstanțe, este stringentă necesitatea respectării procesului de includere în buget a proiectelor de investiții capitale în baza principiilor de prioritate și transparență, prin examinarea materialelor privind solicitările beneficiarilor prin intermediul Grupului de lucru pentru investiții capitale, care regulamentar nu a fost instituit, de altfel cerință solicitată de Curtea de Conturi și în anii precedenți.

Drept exemplu, scoatem în evidență nivelul redus de executare a investițiilor capitale în cadrul sistemului penitenciar (construcția și reparația a 4 penitenciare[6]) din contul unui împrumut, fapt ce are impact asupra realizării acțiunii prevăzute în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2016-2018[7], fiind suportate cheltuieli suplimentare din bugetul de stat pentru neasigurarea condițiilor adecvate de detenție. Realizarea Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău, care urma a fi dat în exploatare în luna iulie 2018, este în întârziere cu aproximativ 54 de luni. Ministerul Justiției a înaintat către Ministerul Finanțelor solicitarea privind necesitatea extinderii termenului de implementare a prevederilor Acordului-cadru de împrumut până la 31.12.2022.

Un alt exemplu elocvent în acest sens este situația aferentă Sistemelor Centrale de Irigare reabilitate, pentru a căror revitalizare au fost efectuate investiții semnificative (granturi externe în valoare de 129,4 mil. dolari SUA). Exploatarea SCI reabilitate este una insuficientă, deoarece valorificarea eficace a suprafețelor agricole supuse irigării (12,5 mii ha) a fost afectată de solicitarea redusă a sistemelor reabilitate și, ca urmare, neutilizarea în deplină măsură a terenurilor agricole pentru irigații de către producătorii agricoli (1,7 mil.ha), nivelul de utilizare a suprafețelor de terenuri irigate constituind doar 14,4%, fiind atestată și tendința de diminuare a membrilor AUAI. Aceste fenomene influențează mărimea plăților pentru irigare și a cotizațiilor de membru al AUAI, ceea ce afectează indirect costul producției agricole.

Tehnologii informaționale

Misiunile de audit efectuate au elucidat un șir de probleme sistemice, factori de risc și neconformități, cu impact negativ asupra eficienței și eficacității utilizării resurselor financiare alocate/utilizate în domeniul TI, precum și riscuri de fraudă, de securitate și de integritate a datelor prelucrate prin intermediul SI. Printre acestea, se evidențiază: nefuncționalitatea și valorificarea necorespunzătoare a SI; lipsa unor strategii sectoriale TI care ar stabili viziunea unică de automatizare a proceselor de bază din domeniile sectorului public, racordate la Strategia națională în domeniul TIC; procesul „haotic" de informatizare/automatizare a sectorului public; capacitatea instituțională redusă a autorităților publice pentru gestiunea proiectelor de dezvoltare a SI, precum și de gestiune, administrare și mentenanță a sistemelor implementate etc.

O mare parte dintre SI create și implementate nu asigură schimbul de informații între ele, necesitând eforturi suplimentare și reducând eficiența utilizării SI respective. Un exemplu elocvent în acest sens ține de comunicarea instituțională ineficientă, inclusiv la capitolul schimbul de informații dintre MSMPS, CNAS, Î.S. „Poșta Moldovei" și Direcțiile teritoriale de asistență socială. Una din aceste situații a condus la neachitarea cetățenilor a peste 25,2 mii plăți lunare de ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului, în valoare de circa 9,0 mil.lei, precum și la sistarea a mai mult de 28,1 mii plăți similare, în valoare de circa 10,0 mil.lei.

La fel, necontabilizarea și neutilizarea sistemelor informaționale afectează concludența, credibilitatea și veridicitatea informațiilor financiare privind situațiile patrimoniale, persistând riscul major de dezvoltare/achiziționare a TI cu funcționalități informaționale neadecvate entității. În acest sens, exemplificăm situația constatată la MADRM. Astfel, din 117 Sisteme Informaționale gestionate de 6 entități subordonate MADRM, 56 SI (în valoare de 4,9 mil.lei)

[6] Casa de arest din Bălți, Penitenciarul nr.3, Leova, Penitenciarul nr.10, Goian și Penitenciarul din mun. Chișinău.
[7] Hotărârea Guvernului nr.890 din 20.07.2016 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2016-2018".

sunt neutilizate, 5 SI (în valoare de 2,5 mil.lei) sunt nefuncționale, 2 SI sunt neevaluate, iar un SI, în valoare de 2,3 mil.lei, nu este contabilizat.

Proiecte internaționale

În cadrul misiunilor de audit realizate, auditorii au identificat că mai multe entități auditate beneficiază de proiecte internaționale, în acest scop fiind alocate atât resurse financiare, cât și suport tehnic.

Urmare a analizei modului de alocare a mijloacelor financiare în cadrul proiectelor internaționale de finanțare a diferitor domenii, au fost constatate multiple abateri referitoare la contractarea bunurilor și serviciilor de la o organizație internațională cu plăți efectuate în avans de către 10 autorități[8]. Acest fapt a determinat imobilizarea mijloacelor bugetului de stat pe un termen nedeterminat și formarea/majorarea creanțelor cu circa 68,9 mil.lei, concomitent fiind evitat sistemul național al achizițiilor publice. Astfel, auditul a constatat că MA, conform clauzelor acordului, urmau a-i fi livrate 10 automobile în valoare de 2,9 mil.lei, dar, de facto, i-au fost livrate 12 automobile în valoare de 3,7 mil.lei, dintre care 10 la prețul de circa 292,4 mii lei, unu la prețul de 194,5 mii lei și un altul la prețul de 608,1 mii lei. Exemplificăm și cazul MSMPS care prin aceeași metodă a achiziționat bunuri în sumă totală de 36,2 mil.lei, inclusiv analogi de insulină. Totodată, la distribuirea acestora a fost implicat și un agent economic intermediar. Astfel, prețul medicamentelor respective s-a dublat, diferența constituind 0,5 mil.lei. Menționăm că autoritățile respective nu au monitorizat respectarea prevederilor contractuale în ce privește termenele de livrare, prețul contractat, situație care a generat dezafectarea resurselor bugetare transferate în avans sau bunuri materiale achiziționate necorespunzător codurilor economice contractate.

Întreprinderi și societăți cu cota de participare a statului

Sectorul corporativ de stat – întreprinderile și societățile cu participarea statului – creează impresia că fondatorii, în persoana ministerelor și administrațiilor locale, nu își asumă responsabilitatea pentru eficiența și rentabilitatea activelor transmise în gestiune acestora. Este cazul să specificăm și faptul că întreprinderile și societățile comerciale cu participarea statului, pe lângă activitatea economică și obținerea rezultatului financiar, mai au o sarcină primordială, și anume realizarea interesului public. În acest sens, atestăm o desconsiderare a obligațiilor ce revin factorilor decizionali de toate nivelurile. Acțiunile autorităților de supraveghere se rezumă doar la constatări statistice, fără să intervină cu analize și instrumente aferente revigorării și restructurării subiecților de antreprenoriat vizați.

Contabilizarea necorespunzătoare a cotei statului în capitalul social al Î.S. și S.A. în care statul are cote-părți a determinat raportarea eronată a acesteia, rapoartele financiare fiind afectate de denaturări semnificative. Situația constatată denotă iresponsabilitatea fondatorilor și lipsa/insuficiența monitorizării gestionării eficiente și eficace a bunurilor statului transmise în gestiune, ceea ce poate afecta integritatea patrimoniului și gestionarea frauduloasă a acestuia în lipsa unui control din partea fondatorului, persistând riscul major de prejudiciere a statului. De exemplu, în cadrul MADRM se atestă menținerea în evidența contabilă a ministerului și a Agenției „Apele Moldovei” a 39 de Î.S., deși acestea deja sunt incluse în listele Î.S. și S.A. gestionate de APP. O atare situație a determinat majorarea cu 326,4 mil.lei a cotei statului în

[8] MAI; MSMPS; MF; MECC; CEC; MJ; MA; CS; Agenția pentru Eficiență Energetică, inclusiv instituțiile din subordine.

capitalul social al întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni, precum și diminuarea cu 479,5 mil.lei a cotei statului în capitalul social al întreprinderilor de stat, urmare a neevaluării și necontabilizării terenurilor transmise în gestiunea acestora.

O situație similară a fost constatată și la MAI. Astfel, netransmiterea în termenele stabilite a întreprinderilor de stat fondate de MAI la balanța APP a afectat bilanțul contabil consolidat al ministerului cu 15,6 mil.lei. Totodată, cota statului a fost diminuată cu 11,4 mil.lei, situația fiind cauzată de nemodificarea capitalului social la 2 întreprinderi de stat fondate, ținându-se cont de valoarea reală a activelor nete aflate în gestiune.

Achiziții publice

Modul în care autoritățile contractante efectuează achizițiile publice determină, în mare parte, eficiența gestionării banilor publici utilizați la realizarea obiectivelor instituționale. Curtea de Conturi, repetat, *„atenționează”* asupra multiplelor deficiențe acumulate pe parcursul anilor în acest domeniu.

Cele mai mari provocări reprezintă planificarea defectuoasă și ineficientă a achizițiilor publice, elaborarea de o calitate scăzută a specificațiilor tehnice și a documentelor de licitație, acțiuni concertate în vederea mimării și trucării achizițiilor publice, în scopul câștigării „contra plată” de către anumiți operatori economici a contractelor de achiziții, precum și monitorizarea insuficientă a executării contractelor respective. Aceste probleme subminează în prezent eficiența sistemului de achiziții publice din RM.

Sistemul de management al contractelor are nevoie de îmbunătățiri, pentru a evita modificările nejustificate la acestea care sunt în detrimentul entităților contractante, în special în ceea ce privește creșterea valorii contractului și ignorarea obligației de respectare a termenelor contractuale.

Atingerea unei performanțe înalte în achizițiile publice poate fi asigurată prin îmbunătățirea continuă a cadrului de reglementare, prin supravegherea și controlul achizițiilor publice.

Management al resurselor umane

Urmare a reformei APC realizate în anul 2017, cele 16 ministere au fost reorganizate în doar 9, totodată fiind optimizate și statele de personal. În acest context, menționăm capacitățile funcționale insuficiente ale APC la capitolul asigurarea funcționalității serviciilor financiar-contabile, care sunt limitate.

Evidențiem că volumul alocațiilor gestionate de ministerele nou-create a crescut substanțial, iar numărul de personal în direcțiile/secțiile/serviciile financiar-contabile a fost redus semnificativ. De exemplu, ca rezultat al reorganizărilor din MAI, efectivul-limită al aparatului central al acestuia a fost aprobat în număr de 95 de unități, fiind redus cu 63 unități de personal, sau cu 40%. Inclusiv, se relevă că Secția financiar-administrativă a MAI în prezent deține un efectiv de 8 unități de personal, față de 24 până la reorganizare. Este de menționat că Secția în cauză este responsabilă de activitatea aferentă aparatului central al MAI și, respectiv, de consolidarea rapoartelor financiare a circa 90 de entități din subordine.

Aceeași situație se atestă și în cadrul MADRM. Astfel, până la reformă, în direcțiile/secțiile/serviciile financiar-contabile ale celor 4 ministere comasate activau în total 25 de persoane, iar conform noii structuri organizaționale sunt prevăzute doar 9 funcții, MADRM

având în subordine și 35 de entități. În această ordine de idei, relevăm și situația creată la MECC, care are în subordine 165 de instituții publice finanțate din buget și cel puțin 49 de entități fondate, la autogestiune, dar dispune doar de 14 funcții de contabili și economiști.

Situația descrisă, precum și lipsa unor prevederi regulatorii privind necesarul de unități în domeniul financiar-contabil reieșind din valoarea bugetului gestionat și numărul de entități din subordine, generează dificultăți la respectarea termenelor de prezentare a rapoartelor financiare consolidate, precum și tergiversarea încheierii raportului anual pe întregul buget de stat conform cadrului regulator.

Un lucru tot mai alarmant este neangajarea în cadrul unor instituții a personalului calificat corespunzător și nesuplinirea funcțiilor vacante[9] timp îndelungat, ceea ce condiționează premise de neexercitare a atribuțiilor legale aferente activităților operaționale pentru care au fost fondate. Ca urmare, aceste instituții nu asigură prestarea cantitativă și calitativă a serviciilor publice.

Menționăm și prezența unui management defectuos al resurselor umane, care a condiționat acumularea, de-a lungul anilor, de către unii angajați a unui număr impunător de zile de concediu anual nefolosite, ceea ce impune, în exercițiile financiare viitoare, obligații legale față de personalul respectiv, care atrag după sine riscul perturbării echilibrului bugetar al autorității[10].

Administrarea Autorităților Publice Locale

Un alt aspect semnificativ, asupra căruia Curtea de Conturi atrage atenția în nenumărate rânduri, este și capacitatea administrativă limitată a AAPL necesară pentru organizarea și funcționarea lor eficientă. Cu regret, se constată frecvent nivelul redus al acestor capacități, cauza primordială fiind lipsa de competență a resurselor umane, a pârghiilor de influență asupra unor domenii de activitate ce țin de aria lor de competență, și nu resursele financiare limitate.

Astfel, APC din domeniul economic, financiar, fiscal, cadastral, statistic, de mediu, de drept etc. nu asigură AAPL cu o asistență relevantă privind implementarea la nivel local a strategiilor și mecanismelor aferente politicilor publice (naționale, sectoriale, regionale), prin elaborarea instrumentelor regulatorii și administrative și asigurarea unei comunicări relevante (pe verticală și orizontală). Ca urmare, deși APC dispun, spre deosebire de AAPL, de mecanismele legale, acestea nu-și asumă responsabilitățile de rigoare în materie de coparticipare la identificarea, evaluarea și monitorizarea potențialului economico-financiar al teritoriului, monitorizarea plenitudinii încasării veniturilor în bugetele locale, în special a impozitului pe bunurile imobiliare și taxelor locale, protecția mediului etc. O atare situație va compromite acțiunile prevăzute de reformele aferente AAPL.

Un subiect sensibil pentru societate, atestat în cadrul auditurilor UTA, ține de întocmirea meniurilor și alimentația copiilor în corespundere cu normele prestabilite. Controlul intern managerial slab a condiționat nerespectarea cantității zilnice necesare de produse alimentare pentru un copil din instituția preșcolară respectivă, precum și neasigurarea normelor financiare

[9] Curtea Constituțională – 9 funcții publice vacante în perioada 2016-2019; ANI, la situația din 31.12.2018, 34 funcții vacante de inspector de integritate din totalul de 43 prevăzute conform statului de personal.
[10] Curtea Constituțională – 804 zile/14,3 mil.lei; ANI – 475 zile/0,4 mil.lei; Procuratura Generală – 71 699 zile/35,2 mil.lei; MAI – 242 263 zile/65,8 mil.lei.

de cheltuieli efective prevăzute de cadrul normativ (21,0 - 22,95 lei/zi/copil)[11]. Astfel, la întocmirea meniurilor, pentru unele produse, cantitatea zilnică pentru un copil a fost micșorată[12], iar pentru altele – majorată[13].

Control Intern Managerial

Respectarea principiilor de bună guvernanță este o obligațiune pentru autoritățile administrației publice centrale și locale, care gestionează mijloace bugetare și care sunt direct responsabile de instituirea și implementarea sistemului de control intern managerial.

Curtea de Conturi constată cu regret că managerii entităților publice încă nu conștientizează pe deplin respectiva obligație legală și nici beneficiul instaurării unui sistem de control intern managerial. Preocuparea redusă și nesatisfăcătoare a top-managementului de funcționalitatea CIM este direct proporțională cu admiterea neregulilor, erorilor și fraudelor la gestionarea patrimoniului, remunerarea muncii, achizițiile publice, crearea rezervelor materiale de stat și de mobilizare, ținerea evidenței contabile și raportarea financiară etc.

[11] Ordinul comun al ministrului educației și ministrului finanțelor nr.42 din 30.01.2017 „Cu privire la normele financiare pentru alimentarea copiilor/elevilor din instituțiile de învățământ".
[12] Cartofi – 40,9% din cantitatea zilnică; legume – 47,2%; fructe proaspete – 35,3%; fructe uscate – 40%; lapte – 73,6%; carne – 61%.
[13] Crupe – cantitate zilnică dublă.

1.3 Suspiciuni de fraudă

Deși auditurile în sine nu sunt destinate în mod specific să detecteze cazuri de fraudă și/sau conflicte de interese, există totuși situații în care apar suspiciuni cu privire la posibile activități neconforme sau chiar frauduloase. În acest aspect, Curtea de Conturi, în calitatea sa de instituție supremă de audit, sesizează organele de drept privind depistarea încălcărilor ale căror constatare şi examinare țin de competența acestora.

În același timp, Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit definesc apartenența responsabilității primare pentru prevenirea și detectarea fraudei atât persoanelor însărcinate cu guvernanţa entităţii, cât şi conducerii. Este important ca managementul oricărei entități, sub supravegherea persoanelor însărcinate cu guvernanţa, să pună accentul atât pe prevenirea fraudei, care ar putea conduce la reducerea riscului de săvârșire a fraudei, cât şi pe combaterea fraudei, care ar putea convinge indivizii să nu comită fraude, în eventualitatea de a fi pedepsiți. Acest lucru presupune un angajament pentru crearea unei culturi bazate pe onestitate şi comportament etic, care poate fi consolidată de o supraveghere activă din partea persoanelor cu funcții de conducere.

La realizarea misiunilor, auditorul public extern menține o atitudine de scepticism profesional pe întreg parcursul auditului, luând în calcul potenţialul de evitare a controalelor de către conducere pentru a comite o fraudă. Riscul de a nu detecta o denaturare semnificativă produsă ca urmare a fraudei are un impact mai mare decât riscul de a nu detecta denaturarea ce rezultă ca urmare a erorii. Acest lucru se datorează faptului că frauda poate implica planuri sofisticate şi bine organizate, menite să o ascundă, precum falsul și uzul de fals, omiterea intenționată de a înregistra tranzacţii și altele.

În scopul exercitării mandatului, evaluării riscurilor de fraudă și eroare în procesul de administrare a finanțelor și patrimoniului public, Curtea de Conturi a remis organelor de drept, pentru examinare și luare de atitudine conform competenței, materialele a 7 misiuni de audit realizate în cursul perioadei de raportare. Urmare a examinării unui raport de audit public, au fost pornite 7 cauze penale, celelalte 6 rapoarte aflându-se în proces de examinare. Lista materialelor remise organelor de drept este prezentată în *Anexa nr.3*.

Cazurile identificate de către auditori cu prezența indicatorilor care pot semnala posibile riscuri de fraudă s-au referit, în special, la încălcări ce țin de:

- administrarea bugetului și patrimoniului public al municipiului Chișinău;
- administrarea bugetului și patrimoniului public al raionului Strășeni;
- procesul de achiziție a analogilor de insulină și a dispozitivelor medicale;
- procesul achizițiilor publice aferente construcției Sistemului de canalizare în s.Sipoteni din r-nul Călărași;
- procesul repartizării, eliberării, utilizării și restituirii autorizațiilor multilaterale pentru transportul internațional de mărfuri (autorizații CEMT);
- gestionarea bugetului și patrimoniului Ministerului Afacerilor Interne ș.a.

La momentul întocmirii prezentului Raport, organele de drept/urmărire penală instrumentează 50 de cauze penale, pornite în baza materialelor auditului public extern.

Activități de monitorizare

Curtea de Conturi monitorizează materialele remise organelor de drept în baza rezultatelor misiunilor de audit public, desfășurarea urmăririlor penale pornite și deciziile adoptate. Din acest motiv, precum și în scopul actualizării informațiilor privind rezultatele proceselor penale pornite în temeiul sesizărilor Curții de Conturi, în perioada de referință au fost expediate 40 de demersuri și înregistrate, la moment, 24 de răspunsuri, prin care organele de urmărire penală au informat despre următoarele acțiuni întreprinse:

- menținerea deciziilor de suspendare a urmăririi penale pe **6 cauze penale** pornite în baza Hotărârilor Curții de Conturi nr.31 din 20.07.2012 și nr.63 din 13.12.2013;

- desfășurarea în continuare a urmăririi penale pe **37 de cauze penale** pornite în baza următoarelor hotărâri ale Curții de Conturi: **Hotărârea nr.9 din 29.03.2016** privind Raportul auditului de conformitate asociat auditului de performanţă, cu tematica „Generează impact benefic sistemul de management şi control intern asupra gestiunii economice a Agenţiei „Moldsilva”?” *(îndeplinirea necorespunzătoare de către factorii de decizie a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente și neconștiincioase față de ele*); **Hotărârea nr.30 din 26.07.2016** privind Raportul auditului conformităţii gestionării patrimoniului public în cadrul entităţilor publice din mun.Chișinău pe anii 2014-2015 (*cazuri de neglijență în serviciu, săvârșite de persoanele publice din cadrul Primăriei mun. Chișinău*); **Hotărârea nr.33 din 29.07.2016** privind Raportul auditului tematic al Proiectului „Reţeaua de comunicaţii fixe şi mobile pentru consolidarea managementului frontierei de stat pe segmentul Ungheni-Giurgiuleşti” *(pe aspectul unui management defectuos al bunurilor, excrocherii în proporții deosebit de mari la implementarea proiectului*); **Hotărârea nr.12 din 05.04.2017** cu privire la aprobarea Raportului auditului „Managementul sistemelor de supraveghere a traficului rutier” (*achiziții publice neconforme, accesul neautorizat al unui agent economic la informațiile din SIA REC privind încălcările comise în trafic, lipsa controlului corespunzător şi nerespectarea cadrului normativ*); **Hotărârea nr.71 din 20.12.2017** privind Raportul auditului performanței asupra gestionării Fondului Ecologic Național în exercițiul bugetar 2016 (*gestionarea frauduloasă a mijloacelor Fondului Ecologic Național exprimată prin însușirea mijloacelor financiare publice destinate construcției unor obiective de menire socială)*; **Hotărârea nr.2 din 13.02.2018** cu privire la Raportul auditului conformităţii evidenţei, înregistrării şi gestionării patrimoniului public, precum şi a impozitării bunurilor imobile *(tranzacții financiare neconforme încheiate de unitatea administrativ-teritorială)*; **Hotărârea nr.11 din 11.04.2018** privind Raportul auditului conformităţii asociat auditului performanţei „Managementul serviciilor publice de transport urban şi impactul fiscal-bugetar al acestora” (*depășirea atribuțiilor de serviciu de către persoane publice din cadrul Î.M. „Parcul urban de autobuze*”); **Hotărârea nr.39 din 26.06.2018** privind Raportul auditului conformităţii gestionării mijloacelor Fondului Ecologic Naţional în anul 2017 *(gestionarea frauduloasă a banilor publici alocați din Fondul Ecologic Național pentru realizarea mai multor proiecte)*; **Hotărârea nr.63 din 06.08.2018** cu privire la Raportul auditului situaţiilor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului.

Subsecvent, deși Curtea de Conturi a Republicii Moldova sesizează constant organele de drept despre situațiile cu suspiciuni de fraudă depistate în cadrul acțiunilor de audit public extern, reacția tardivă a acestora față de materialele remise nu încurajează munca auditorului public. Totodată, Curtea apreciază și susține acțiunile organelor de investigații orientate spre contracararea fraudelor și infracțiunilor privind administrarea nediligentă a patrimoniului public, cât și a irosirii banului public – acțiuni îndreptate în beneficiul societății. Menționând acestea, ne exprimăm speranța privind conjugarea eforturilor comune la stoparea fenomenelor de irosire, însușire sau deturnare a fondurilor publice.

Activități de reprezentare în instanțele judecătorești

În perioada de referință, interesele Curții de Conturi au fost reprezentate în instanțele de judecată în cadrul a **6 litigii,** inițiate de entitățile auditate sau terți, dintre care:

- 4 litigii în procedura contenciosului administrativ, reclamanții solicitând anularea Hotărârii Curții de Conturi nr.12 din 05.04.2017 cu privire la Raportul auditului „Managementul sistemelor de supraveghere a traficului rutier". Ca rezultat al examinării acestor litigii, instanțele de judecată au respins integral cerințele reclamanților, pronunțându-se în beneficiul Curții de Conturi, cu menținerea în vigoare a hotărârii acesteia;
- 1 litigiu rezultat din achiziționarea serviciilor contractate de către o autoritate publică locală, auditată de Curtea de Conturi, căreia, prin hotărârea sa, Curtea i-a recomandat înaintarea în instanța de judecată a unei acțiuni cu cerința declarării nulității contractului menționat. Instanța, ținând cont de argumentele invocate de Curtea de Conturi în cadrul procesului civil, cât și în Hotărârea sa nr.12 din 05.04.2012, a declarat nul contractul de prestări servicii încheiat între autoritatea publică locală și agentul economic, dispunând încasarea de la ultimul în beneficiul bugetului local a sumei de circa 1,5 mil.lei;
- 1 litigiu rezultat din dezacordul unui terț cu unele aspecte din Hotărârea Curții de Conturi nr.67 din 26.10.2000 „Privind rezultatele controlului asupra executării Hotărârii Curții de Conturi nr.10 din 07.03.1996 în vederea aprecierii cotei statului în blocul auxiliar la Stadionul republican", prin care s-a solicitat diminuarea cotei-părți a statului și, respectiv, majorarea cotei-părți a unei persoane juridice de drept privat. Conform deciziei instanței de judecată, cerințele reclamantului au fost respinse integral, hotărârea Curții de Conturi rămânând în vigoare fără modificări.

Astfel, toate litigiile cu participarea Curții de Conturi s-au finalizat cu câștig de cauză, deciziile instanțelor de judecată la moment fiind definitive și irevocabile.

1.4 Propuneri Parlamentului

Misiunea Curții de Conturi este de a raporta și a oferi asigurări privind utilizarea resurselor publice de către Guvern, contribuind astfel la consolidarea unui sistem funcțional de responsabilitate.

Curtea de Conturi își realizează atribuțiile sale funcționale, urmărind atingerea impactului auditului public extern. Practica ultimului deceniu demonstrează că îmbunătățirea gestiunii financiare publice, consolidarea mecanismului administrativ și a răspunderii manageriale pentru gestionarea optimă și eficientă a patrimoniului și resurselor publice rămân sub nivelul scontat în politicile statului, așteptările Curții de Conturi, Parlamentului și întregii societăți.

Pentru a schimba lucrurile spre bine, Curtea de Conturi a intervenit cu un pachet de modificări legislative, orientate, în mare parte, în direcția responsabilizării manageriale și sporirii impactului rapoartelor de audit. Principalele amendamente propuse țin de consolidarea mecanismului de răspundere a conducătorilor autorităților/instituțiilor publice pentru administrarea bugetului instituției și a patrimoniului public aflat în gestiune. Exemplificăm în acest sens unele propuneri, care au menirea să schimbe starea de lucruri. Astfel,

- în cazul emiterii de către Curtea de Conturi a opiniei contrare, autoritatea ierarhic superioară sau autoritatea care are competența legală de numire în funcție a conducătorului autorității bugetare independente va aplica măsuri disciplinare față de conducătorul autorității/ instituției bugetare, responsabil de perioada auditată;
- în cazul imposibilității auditorului public extern de a exprima opinia asupra situației financiare, din cauze imputabile conducătorului autorității/instituției bugetare sau autorității bugetare independente, responsabil de perioada auditată, autoritatea ierarhic superioară sau autoritatea care are competența legală de numire în funcție va examina corespunderea conducătorului funcției deținute. Prevederile menționate se aplică și în cazul neprezentării fără motive întemeiate a datelor, informațiilor, actelor sau documentelor solicitate de Curtea de Conturi în condițiile şi termenele legale sau în cazul împiedicării în orice formă a activității legitime a auditorilor publici în exercițiul funcțiunii;
- rapoartele de audit financiar care conțin opinii contrare sau imposibilitate de a exprima opinia asupra situației financiare a autorității/instituției bugetare se remit în mod obligatoriu Parlamentului și Guvernului, pentru informare și întreprinderea măsurilor ce se impun;
- emiterea opiniei contrare sau imposibilitatea de exprimare a opiniei poate constitui temei de eliberare, revocare sau destituire din funcția publică;
- managerii entităților publice pe parcursul activității cărora Curtea de Conturi a emis opinie contrară sau a fost în imposibilitate de a exprima opinia din motive imputabile acestora, vor avea interdicția de a ocupa asemenea funcții pe viitor;
- în cadrul misiunilor de audit public extern, Curtea de Conturi este în drept să solicite organelor de control și Inspecției financiare efectuarea controalelor în domeniile aferente acestora;
- Curtea de Conturi este în drept să solicite organelor competente aplicarea sancțiunilor contravenționale față de persoanele responsabile care au admis utilizarea defectuoasă a resurselor financiare publice.

Pentru a spori impactul auditului public extern, se propun modificări la Legea cu privire la Guvern nr.136 din 07.07.2017, prin care se atribuie Guvernului funcția de control al implementării recomandărilor Curții de Conturi de către ministere și alte autorități publice subordonate Guvernului, iar Prim-ministrului, dreptul de a dispune efectuarea controalelor privind implementarea eficientă și în termen a recomandărilor Curții de Conturi.

Concomitent, se propune modificarea Legii nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, în scopul atribuirii competenței consiliilor locale de a audia, în ședințe publice, dările de seamă și informațiile primarului cu privire la rapoartele de audit ale Curții de Conturi și recomandările care urmează a fi implementate.

În scopul depășirii problemelor în procesul de conlucrare cu organele de drept, Curtea de Conturi înaintează propuneri de îmbunătățire a procedurii de sesizare a organelor de urmărire penală, prin modificarea art. 262 din Codul de procedură penală. Includerea în Codul de procedură penală a unei noi posibilități de sesizare a organului de urmărire penală, în baza rapoartelor de audit ale Curții de Conturi și documentelor aferente acestora, va elimina lacunele din cadrul legislativ și va facilita pornirea cauzelor penale pe materialele misiunilor de audit.

Suntem fermi convinși că tragerea la răspundere administrativă, contravențională sau chiar penală a managerilor care sunt direct responsabili de gestionarea entității pe care o conduc, va spori responsabilitatea acestora la asumarea deciziilor și, în final, va genera cheltuirea rezonabilă a banilor publici.

În aceste circumstanțe, Curtea de Conturi salută crearea Comisiei parlamentare de control al finanțelor publice și este deschisă pentru stabilirea unor relații de lucru eficiente, în baza unui mecanism procedural clar și recunoscut reciproc. Discutarea rapoartelor de audit în cadrul unei comisii specializate ar constitui un model rezultativ de dezbateri parlamentare asupra problemelor elucidate de către auditul public extern și luarea deciziilor de rigoare. Doar eforturile conjugate vor conduce la afirmarea unui cadru de conlucrare agreabil și asumat între Instituția Supremă de Audit și Parlament și vor spori impactul și eficiența activității de audit public extern.

II. INTRODUCERE ÎN ACTIVITATEA DE AUDIT A CURȚII DE CONTURI

Auditul public extern este o parte indispensabilă a unui sistem de reglementare, al cărui scop este de a prezenta abaterile de la standardele acceptate și încălcările principiilor legalității, eficienței, eficacității și economiei gestiunii financiare, pentru a-i determina pe cei responsabili din sectorul public să accepte responsabilitatea. Curtea de Conturi în activitatea sa abordează riscul că finanțele și patrimoniul public pot fi prost administrate și/sau utilizate în mod abuziv, ceea ce poate submina esența sectorului public.

În calitatea sa de Instituție Supremă de Audit, Curtea consolidează responsabilitatea, transparenţa şi integritatea prin auditarea independentă a activităților sectorului public şi raportarea cu privire la opiniile și concluziile obținute. Aceasta permite celor responsabili cu guvernanţa în sectorul public să-şi îndeplinească responsabilităţile, răspunzând la constatările şi recomandările de audit, luând măsurile corective adecvate şi, astfel, finalizând ciclul de responsabilitate.

În conformitate cu legea sa organică, Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice și a patrimoniului public. Activitatea Curții de Conturi se bazează pe principiul independenței, legalității, obiectivității, profesionalismului, responsabilității și transparenței.

Curtea de Conturi are dreptul de a audita utilizarea resurselor financiare publice de către orice beneficiar, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, precum și de către partidele politice și are obligativitatea să efectueze anual auditul financiar al:

- rapoartelor Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul bugetar încheiat, și
- rapoartelor ministerelor privind executarea bugetelor în anul bugetar încheiat.

Misiunea Curții de Conturi constă în *(i)* evaluarea legalității, regularității, conformității, economicității, eficienței, eficacității gestionării resurselor financiare publice și a patrimoniului public; *(ii)* promovarea standardelor, recunoscute internațional, privind transparența și responsabilitatea în domeniul managementului finanțelor publice; *(iii)* asigurarea transparenței prin informarea autorităților publice responsabile și a publicului larg despre planurile sale strategice și anuale, despre constatările și recomandările formulate și înaintate.

În temeiul obligației sale legale, Curtea de Conturi raportează anual Parlamentului despre activitatea sa de audit, sensibilizând astfel atât societatea, cât și guvernarea cu privire la rolul Instituției Supreme de Audit și sporind atenția asupra rapoartelor de audit.

Pentru a asigura că activitatea de audit public extern produce rezultate și contribuie la gestionarea îmbunătățită a fondurilor publice, Curtea de Conturi examinează continuu modul în care se asigură că activitatea sa este relevantă, adaugă valoare și are impact, nu doar analizând și raportând ceea ce s-a întâmplat, ci și privind înainte, identificând domeniile în care se pot face îmbunătățiri și promovând bunele practici.

2.1 Audit public extern

Conform noilor prerogative legal conferite în anul 2018, Curtea de Conturi și-a orientat prioritar acțiunile de audit public extern asupra realizării misiunilor obligatorii de audit financiar. Auditul financiar este efectuat, în general, într-un cadru de raportare financiară adecvat, cu obiectivul de a furniza o opinie (fără rezerve, cu rezerve, contrară sau imposibilitate de emitere a opiniei) privind fiabilitatea și credibilitatea informațiilor financiare. Astfel, factorii de decizie trebuie să acorde o atenție sporită cazurilor cu opinie contrară și celor cu imposibilitate de exprimare a opiniei. Auditul de conformitate este axat concret pe respectarea reglementărilor legale, iar auditurile performanței, de regulă, examinează modul în care măsurile guvernamentale, sistemele, programele și activitățile sunt implementate în conformitate cu principiile economicității, eficienței și eficacității, cu scopul de a aduce îmbunătățiri.

În perioada de activitate **septembrie 2018 – septembrie 2019**, Curtea de Conturi a adoptat **62 de hotărâri** (lista Hotărârilor Curții de Conturi în perioada raportată se prezintă în *Anexa nr.1*), urmare a realizării a **47** misiuni de audit financiar, **4** misiuni de audit al performanței, inclusiv o misiune de audit TI, **4** misiuni de audit al conformității, precum și **7** misiuni de follow-up, care reprezintă activități de verificare post-audit, desfășurate de către auditori în scopul evaluării modului în care au fost abordate și executate/implementate cerințele/recomandările înaintate, precum și impactul obținut în urma implementării/executării acestora.

Comparativ cu perioadele precedente, se atestă extinderea ariei Curții de a realiza audituri financiare la toate nivelurile autorităților administrației publice (vezi Tabelul nr.1).

Tabelul nr. 1

	Raport anual 2015	Raport anual 2016	Raport anual 2017	Raport anual 2018
Auditul financiar	**7**	**9**	**39**	**47**
Auditul conformității	**23**	**4**	**3**	**4**
Auditul performanței	**12**	**11**	**11**	**4**
Misiuni de follow-up	-	-	-	**7**
TOTAL	**42**	**24**	**53**	**62**

Notă: Informații detaliate privind rapoartele de audit pot fi accesate pe site-ul oficial al Curții de Conturi: www.ccrm.md. Creșterea numărului de audituri financiare se datorează schimbărilor operate în cadrul legal, care au prevăzut majorarea numărului misiunilor de audit financiar obligatorii, dar și orientării în perioada de raportare prioritar asupra realizării acestui tip de audit, ceea ce a condiționat scăderea numărului misiunilor de audit al performanței și al conformității. Un alt fapt care a contribuit la micșorarea numărului de misiuni de audit al conformității și performanței a fost și tendința Curții de a evalua nivelul implementării recomandărilor înaintate în cadrul misiunilor de audit precedente, în acest sens fiind realizate 7 misiuni de follow-up.

În aspectul entităților auditate, reieșind din prioritățile stabilite, Curtea de Conturi și-a concentrat activitatea în special la auditarea autorităților publice centrale și a instituțiilor din subordinea acestora. Totodată, din lista entităților auditate nu au lipsit autoritățile publice locale, întreprinderile de stat, municipale și societățile pe acțiuni, instituțiile publice, autoritățile publice autonome și beneficiarii de fonduri publice și externe.

Drept rezultat al misiunilor de audit întreprinse, cu excepția misiunilor de follow-up, în temeiul constatărilor și probelor acumulate, Curtea a exprimat 47 de opinii asupra rapoartelor financiare și a formulat 8 concluzii aferente conformității și/sau performanței gestionării fondurilor

publice, inclusiv a patrimoniului public. Din totalul opiniilor exprimate, 10 opinii sunt nemodificate, 14 opinii cu rezerve, 22 de opinii contrare și 1 caz de imposibilitate de exprimare a opiniei de audit.

Rezultatele agregate ale misiunilor de audit public realizate în perioada de raportare se prezintă în Tabelul nr.2, informații detaliate fiind redate în *Anexa nr.2*.

Tabelul nr.2

Rapoarte de audit	Concluzii generale	Opinie fără rezerve	Opinie cu rezerve	Opinie contrară	Refuz de exprimare a opiniei
55	**8**	**10**	**14**	**22**	**1**

Sursă: *Hotărârile CCRM*

În cadrul misiunilor de audit realizate în perioada de raportare, au fost constatate un șir de deficiențe aferente evidenței contabile, care au însumat circa 33 251,8 mil.lei, patrimoniului și altor bunuri materiale – 31 370,1 mil.lei; achizițiilor publice – 62,4 mil.lei, salarizării – 47,8 mil.lei; generate de lacunele sistemului de control intern – 2 395,7 mil.lei, precum și alte abateri în datele evidenței contabile și în raportarea financiară – 2 250,0 mil.lei.

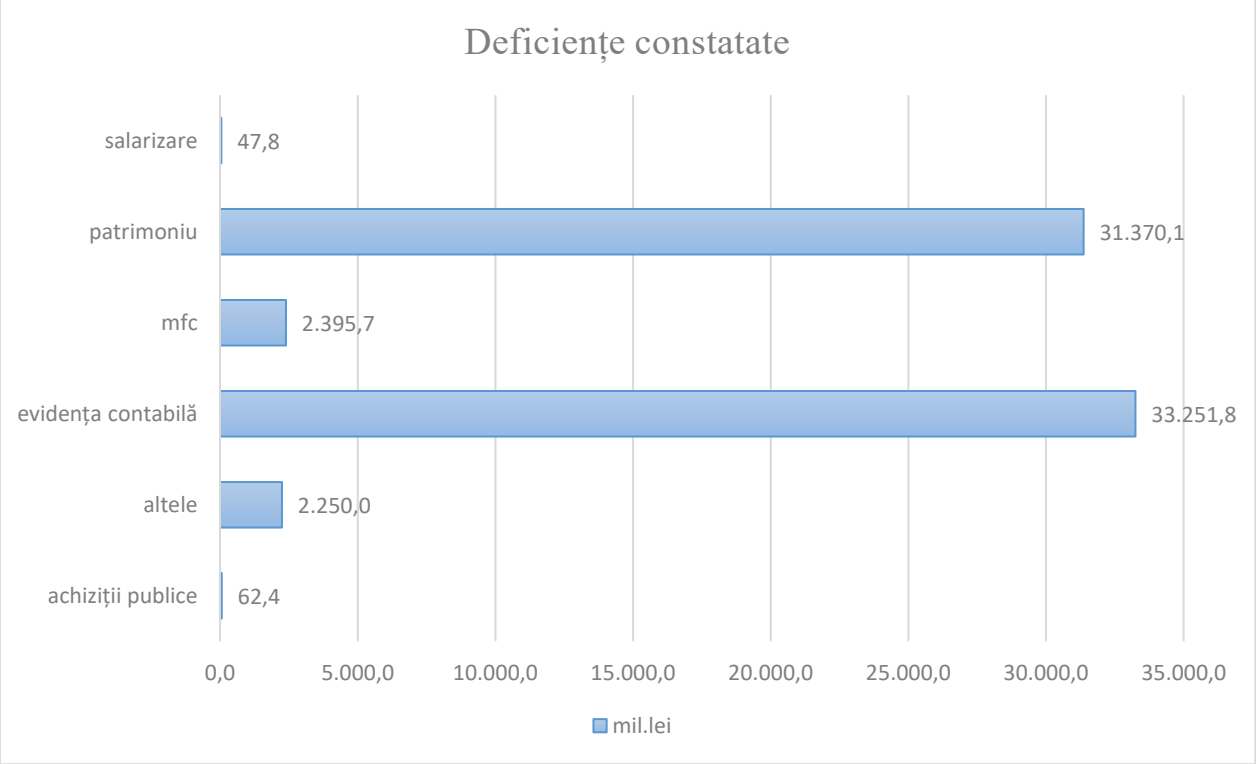

Deficiențele și neconformitățile constatate în perioada de gestiune se referă la:

- neasigurarea încasării depline a veniturilor și formarea restanțelor la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală;
- nevalorificarea alocațiilor acordate entităților publice;
- efectuarea de plăți în lipsa documentelor justificative;
- redirecționarea și utilizarea ineficientă a resurselor financiare;
- efectuarea investițiilor în lipsa fundamentărilor economice;

- desfășurarea neconformă și contraperformantă a achizițiilor publice;
- gestionarea defectuoasă a fondurilor publice, inclusiv a patrimoniului public;
- înstrăinarea necontrolată a bunurilor imobile;
- admiterea erorilor în evidența contabilă și în raportarea financiară;
- neînregistrarea de către fondatori a drepturilor de proprietate asupra capitalului deținut în instituțiile fondate;
- utilizarea nejudicioasă a mijloacelor financiare etc.

Principalele cauze care determină caracterul persistent al deficiențelor sunt generate de:

- iresponsabilitatea managerială și nerespectarea cadrului legal;
- irelevanța prognozelor macro- și microfiscale care stau la baza elaborării indicatorilor bugetari;
- inconsecvența politicilor contabile aplicate cu cadrul general de raportare financiară aplicabil;
- abordarea superficială de către instituțiile bugetare a responsabilităților de planificare și gestiune a cheltuielilor;
- lipsa capacității instituționale de valorificare a mijloacelor financiare;
- neajustarea cadrului juridic național la prevederile legislației și standardelor internaționale etc.

În rapoartele sale, Curtea înaintează recomandări a căror executare este obligatorie pentru instituțiile auditate. Aceste recomandări au drept scop îmbunătățirea managementului instituțional, iar executarea lor în termen presupune diminuarea eventualelor riscuri de utilizare neconformă a banilor publici. Rezultatele obținute de-a lungul anilor sunt încurajatoare pentru Curtea de Conturi. Experții externi califică rapoartele Curții ca având o calitate bună, iar principalele instituții care sunt interesate de aceste rapoarte le consideră utile. Se înregistrează în mod constant un nivel ridicat de acceptare a recomandărilor Curții de către entitățile auditate, iar rapoartele întocmite cu privire la situația acțiunilor întreprinse în urma acestor recomandări pun în evidență impactul lor pozitiv.

Totodată, pe parcursul misiunilor de audit, entitățile auditate întreprind măsuri în vederea excluderii deficiențelor constatate de audit. În acest sens, în perioada de raportare s-au remediat deficiențe privind înregistrarea în evidența contabilă a patrimoniului și altor bunuri materiale, recuperarea prejudiciilor determinate de lipsa bunurilor materiale/deteriorări de fonduri fixe, înlăturarea abaterilor aferente administrării veniturilor bugetare, precum și erori în datele evidenței contabile și în raportarea financiară. Ca exemplu, menționăm remedierile operate de către 4 autorități centrale (44%) și 18 autorități administrativ-teritoriale (10%) auditate, după cum urmează:

Ministerul Justiției: 3 instituții penitenciare au înregistrat în evidența contabilă 6 terenuri cu suprafața totală de 11,6 ha primite de la 3 întreprinderi de stat, iar Penitenciarul nr.7 – 28 imobile/construcții cu suprafața totală de 7026,7 m.p., în valoare de 4,7 mil.lei;

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului: a remediat neconformități în sumă totală de 1,7 mil.lei aferente evidenței contabile și înregistrării patrimoniului;

Ministerul Apărării:

- a înregistrat în evidența contabilă 17 loturi de teren cu suprafața de 1 283,1 ha în valoare de 639,1 mil.lei, 325 de apartamente de serviciu în valoare de 111,6 mil.lei, echipamente în valoare de 3,0 mil.lei și imobilul din or. Ialoveni în valoare de 0,07 mil.lei;
- a corectat clasificarea mijloacelor fixe în sumă de 8,3 mil.lei, a stocurilor de materiale circulante de165,6 mil.lei și a contabilizat cheltuielile privind reparațiile capitale de 10,5 mil.lei;
- a atribuit 2,1 mil.lei la valoarea mărfurilor, suma taxelor vamale și pentru import;

Ministerul Afacerilor Interne:

- a evaluat 39 de terenuri (77,6 mil.lei) și un complex de clădiri (1,4 mil.lei) și a ajustat valoarea investițiilor capitale în active în curs de execuție (82,9 mil.lei);
- a clasificat și a contabilizat active nefinanciare în sumă de 35,7 mil.lei și, respectiv, de 7,0 mil.lei;
- a corectat creanțele și veniturile la rezerva materială de stat (39,5 mil.lei), precum și creanțele aferente decontărilor cu agenții economici și personalul privind recuperarea daunelor și lipsurilor (5,1 mil.lei);
- a micșorat cu 9,0 mil.lei soldul uzurii aferente clădirilor și a recepționat în contul creanțelor mijloace fixe în valoare de 10,3 mil.lei.

Autoritățile publice locale de nivelurile I și II au înregistrat la organele cadastrale și în evidența contabilă patrimoniu în sumă de circa 1 144,0 mil.lei.

2.2 Management financiar și control

Mediul de control intern creează atmosfera unei entități publice, influențând conștiința angajaților acesteia și asigurând etica și responsabilitatea lor profesională. Curtea de Conturi a fost și rămâne în continuare un actor important și proactiv în consolidarea controlului financiar public intern și în promovarea răspunderii manageriale pentru gestionarea optimă a resurselor conform obiectivelor entităţii publice, pe baza principiilor bunei guvernări. În cadrul misiunilor de audit public extern, Curtea de Conturi supune evaluării ambele părți ale controlului financiar public intern, adică sistemul controlului intern managerial (CIM) și activitatea auditului intern (AI). Informațiile obținute ca urmare a evaluării CIM și a activității AI sunt utilizate ca probe de audit pentru stabilirea riscurilor din respectivele entități, aprecierea abordării de audit, precum și pentru o analiză generală asupra modului în care au fost gestionați banii publici, iar prin recomandările de audit înaintate își propune să contribuie la consolidarea managementului finanțelor publice.

Dezvoltarea sistemului de management financiar și control are ca scop eficientizarea administrației publice și consolidarea răspunderii manageriale pentru utilizarea banilor publici, instituirea sistemelor moderne de control intern managerial, responsabilizând managerii de toate nivelurile.

În acest context se relevă că, deși Declarațiile de răspundere managerială, emise de către managerii entităților publice, prezintă un nivel acceptabil de conformitate, auditul public extern concluzionează că, similar anilor precedenți, unele neconformități rămân în evidență, precum:

- lipsa documentării proceselor-cheie și managementul slab al riscurilor;
- delegarea necorespunzătoare a împuternicirilor și a sarcinilor către angajați;
- sisteme nefuncționale de autoevaluare ale controlului intern managerial;
- comunicarea problematică pe orizontală și pe verticală;
- insuficiența personalului calificat și lipsa angajamentului față de competență;
- deficiențe în procesele de achiziții publice, tranzacții financiar-contabile, activități de administrare a patrimoniului;
- neconștientizarea necesității de racordare a sistemelor de control intern managerial la cerințele Standardelor Naționale de Control Intern și a plusvalorii obținute urmare a consolidării acestora etc.

În perioada de raportare, sistemul public național s-a confruntat cu provocări majore în contextul reformării și reorganizării autorităților publice, fiind de menționat aici schimbarea factorilor de decizie și fluctuația cadrelor, ceea ce a impus noi orientări privind guvernanța, politicile și gestiunea financiară.

Urmare a analizei modului de implementare a sistemului CIM în cadrul APC, se constată că procesul este în desfășurare, cu un grad mediu de implementare a Standardelor Naționale de Control Intern (SNCI) la nivelul aparatului central. Pentru entitățile din subordine și/sau întreprinderile mici, această implementare se realizează cu dificultăți, adesea formal, iar personalul și managerii nu înțeleg pe deplin rolul sistemului CIM și nici nu sunt suficient de pregătiți în domeniu. Astfel, se încearcă respectarea cerințelor legale printr-o proiectare a standardelor la nivelul entităților *(de exemplu, SCIM 9 „Managementul riscurilor": elaborarea Registrului riscurilor și instituirea unui comitet pentru riscuri (grup de lucru))*, dar, în practică,

nu se ajunge și la implementare *(mecanismul adecvat de management al riscurilor lipsește, iar activitatea comitetului pentru riscuri nu este vizibilă și nu aduce plusvaloare).*

Deși se depun eforturi pentru implementarea adecvată a sistemului CIM, acesta este, deocamdată, un proces care mai necesită eforturi susținute, trebuie îmbunătățit modul de verificare pe verticală a procesului de implementare a sistemului, iar administratorii principali trebuie să coopereze mai mult cu entitățile din subordine pentru a institui o abordare unitară.

Constatările auditului relevă că majoritatea entităților auditate sunt la o etapă incipientă de implementare a sistemului de control intern managerial, caracterizată prin inițierea evaluării activităților de control (de prevenire, de detectare, de corectare) ca răspuns la riscurile identificate; instituirea unității de audit intern în structura organizațională a entității; stabilirea pe intern a modului de elaborare, aprobare și raportare a activităților, precum și consolidarea răspunderii manageriale în gestionarea finanțelor și patrimoniului public, iar la capitolul evidență contabilă și raportare financiară se atestă unele deficiențe, inclusiv cauzate de monitorizarea necorespunzătoare din partea organelor ierarhic superioare.

Auditul concluzionează asupra necesității fortificării și revizuirii sistemului de control intern managerial în cadrul autorităților publice centrale de specialitate și entităților din subordine, în vederea asigurării conformității ținerii evidenței contabile și raportării situațiilor financiare, reieșind din competențele și responsabilitățile atribuite.

III. GESTIUNEA FINANȚELOR PUBLICE

Finanţele publice cuprind totalitatea resurselor financiare acumulate în numele statului şi distribuite autorităților și instituțiilor bugetare pentru îndeplinirea funcţiilor şi sarcinilor lor. Autorităţile publice centrale şi locale trebuie să asigure gestionarea finanţelor publice în conformitate cu principiile bunei guvernări și cu regulile bugetar-fiscale.

Auditul public extern este instrumentul parlamentar de exercitare a controlului asupra formării, administrării şi întrebuințării resurselor financiare publice şi administrării patrimoniului public.

Anual, Curtea de Conturi efectuează, pentru exercițiul bugetar încheiat, auditul financiar al Rapoartelor Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și al rapoartelor ministerelor privind executarea bugetelor în anul bugetar încheiat.

Rapoartele anuale privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat şi a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală se întocmesc de administratorii bugetelor respective, împuterniciți cu dreptul de gestionare a acestor bugete în conformitate cu competenţele şi responsabilităţile legal atribuite.

Ca rezultat al misiunilor de audit financiar efectuate, Curtea își exprimă opinia asupra faptului dacă rapoartele întocmite sunt prezentate, sub toate aspectele semnificative, în conformitate cu cadrul aplicabil de raportare și, în totalitatea lor, nu conţin denaturări semnificative ca urmare a fraudei sau erorii.

3.1 Rapoartele Guvernului și managementul datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat

În opinia Curții de Conturi, Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat, întocmit de Ministerul Finanțelor pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2018, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil[14] și nu prezintă erori semnificative ale indicatorilor generali ai executării de casă a bugetului de stat (venituri, cheltuieli, deficit).

Sursă: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=996

Bugetul de stat reprezintă totalitatea veniturilor, a cheltuielilor şi a surselor de finanţare destinate pentru realizarea funcţiilor autorităţilor publice centrale, cu excepţia funcţiilor proprii sistemului public de asigurări sociale şi sistemului de asigurări obligatorii de asistenţă medicală, precum şi pentru stabilirea relaţiilor cu alte bugete.

În conformitate cu cadrul legal[15], Ministerului Finanțelor îi revine funcția de administrator al bugetului de stat.

Calendarul activităților pentru întocmirea Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul de gestiune, inclusiv componența și formatul acestuia, se aprobă prin ordinele ministrului finanțelor[16]. Componența și formatul Raportului includ formularele de raportare a executării bugetului de stat în toate aspectele Clasificației bugetare, o notă narativă privind politica bugetar-fiscală și formularul „Raport privind executarea bugetului public național" etc.

Obiectivul general al auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2018 la Ministerul Finanțelor a fost acela de a obține asigurarea că raportul întocmit de Ministerul Finanțelor și prezentat Guvernului spre aprobare este elaborat, în toate aspectele semnificative, în conformitate cu prevederile legale și prezintă informația financiară, bazată pe datele evidenței sistemului trezorerial și datele consolidate ale rapoartelor autorităților/instituțiilor bugetare, iar operațiunile sunt corecte și conforme prevederilor legale, cu exprimarea opiniei de audit asupra execuției de casă.

Principalele constatări rezultate din misiunea de audit financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat în anul 2018, efectuată la nivelul Ministerului Finanțelor, țin de:

- nerealizarea veniturilor executate față de cele aprobate în cuantum de 0,5% și diminuarea cheltuielilor cu 6,3%;
- indicii aprobați și cei precizați pentru unele poziții bugetare în structura veniturilor și a cheltuielilor au fost semnificativ subestimați și/sau supraestimați;
- volumul restituirilor TVA din bugetul de stat a fost în limita bugetară și în creștere față de anii precedenți. Pentru restituirea de accize nu au fost mijloace suficiente, iar restituirile impozitului pe venit persoanelor fizice au depășit limita bugetară;

[14] Art.31 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014 (în continuare – Legea nr.181 din 25.07.2014).
[15] Art.31 din Legea nr.181 din 25.07.2014.
[16] Ordinul ministrului finanțelor nr.44 din 12.02.2018 „Cu privire la structura, componența și formatul formularelor la Raportul anual privind executarea bugetului de stat" (în continuare – Ordinul ministrului finanțelor nr.44 din 12.02.2018).

- neconfirmarea unor venituri (1,0%) raportate de către administratorii veniturilor publice;
- din contul mijloacelor disponibile ale bugetului de stat, la BNM au fost depozitate mijloace pentru care au fost încasate venituri sub nivelul aprobat;
- debursările în bugetul de stat ale mijloacelor financiare provenite din granturi externe în anul 2018 s-au diminuat semnificativ față de anul precedent și nu au atins nivelul precizat;
- corectitudinea raportării sumelor provenite din privatizarea proprietății publice de stat este afectată;
- nivelul de colectare în aspectul tipurilor de venituri variază și denotă rezerve nu doar la programarea bugetară, ci și la colectarea restanțelor care rămân semnificative chiar și în pofida măsurilor de stimulare fiscală (amnistia fiscală);
- nivelul de încasare a sumelor calculate în urma controalelor fiscale și post-vămuire este scăzut, sau la nivel de 23,7% și, respectiv, de 8,5%;
- cheltuielile de casă ale bugetului de stat în anul 2018 au fost executate la nivel de 92,1%, nefiind valorificate 3 323,6 mil.lei, sau 7,9% din alocații;
- cheltuielile bugetare efectuate în scopul majorării capitalului social al unor entități au fost raportate cu unele rezerve;
- executarea cheltuielilor destinate investițiilor capitale se menține la un nivel redus de valorificare;
- efectuarea transferurilor interbugetare relevă o tendință de creștere continuă, fiind semnificative în totalul cheltuielilor bugetului de stat;
- volumul subsidiilor alocate partidelor politice este semnificativ și generează imobilizarea resurselor publice în formarea soldurilor acestora;
- mijloacele fondurilor de urgență ale Guvernului au fost executate cu unele rezerve;
- au crescut semnificativ cheltuielile aferente documentelor executorii;
- rezultatul execuției bugetului de stat înregistrează un deficit de 2 275,6 mil.lei, fiind cu 2 786,9 mil.lei sub nivelul deficitului precizat;
- cumpărarea de către APP, în numele Guvernului, a acțiunilor nou-emise de o bancă de importanță sistemică (450,0 mil.lei) în scopul expunerii spre vânzare pe piața reglementată a imobilizat resursele bugetare mai mult de 2 luni;
- situația problematică referitor la contractarea bunurilor și serviciilor de la o organizație internațională cu plăți efectuate în avans a determinat imobilizarea mijloacelor bugetului de stat pe un termen nedeterminat în formarea și majorarea creanțelor cu circa 68,9 mil.lei, concomitent fiind evitat sistemul național al achizițiilor publice;
- soldurile de mijloace bănești la finele anului 2018 au fost raportate regulamentar, care la 31.12.2018 au însumat 4 299,1 mil.lei;
- nerespectarea întocmai a calendarului bugetar.

În aspectul financiar al bugetului de stat, auditul public extern a stabilit următoarele.

Indicatorii generali ai bugetului de stat pe anul 2018 au fost executați sub nivelul precizat.

Bugetul de stat pe anul 2018[17] a fost aprobat inițial la venituri în sumă de 36 618,5 mil.lei și la cheltuieli – de 41 332,4 mil.lei, cu o depășire a cheltuielilor asupra veniturilor de 4 713,9 mil.lei. Pe parcursul anului 2018, la Legea bugetară anuală au fost operate 5 modificări, urmare a cărora indicatorii inițiali au fost majorați: la venituri – cu 303,5 mil.lei, la cheltuieli – cu 652,1 mil.lei, și deficitul – cu 348,6 mil.lei.

Ca rezultat al modificărilor și completărilor efectuate[18], parametrii precizați au fost stabiliți la venituri – în sumă de 36 969,4 mil.lei, și la cheltuieli – de 42 031,9 mil.lei, cu un deficit bugetar de 5 062,5 mil.lei. Analiza execuției de ansamblu a bugetului de stat pe anul 2018 se prezintă în Tabelul nr.3.

Tabelul nr.3

Execuția bugetului de stat în anul 2018

Indicatori sintetici	**Prevederi bugetare aprobate prin Legea bugetului de stat pe anul 2018**	**Prevederi modificate prin Lege**	**Prevederi bugetare precizate**	**Executat**	**Executat față de aprobat**		**Executat față de precizat**	
					suma (+/-)	*nivelul de executare (%)*	*suma (+/-)*	*nivelul de executare (%)*
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6=5-2*	*7=5/2*100*	*8=5-4*	*9=5/4*100*
Venituri	36 618,5	36 922,0	36 969,4	36 432,7	-185,8	99,5	-536,7	98,5
Cheltuieli	41 332,4	41 984,5	42 031,9	38 708,3	-2 624,1	93,7	-3 323,6	92,1
Deficit	-4 713,9	- 5062,5	-5 062,5	-2 275,7	-2 438,2	48,3	-2 786,8	45,0

Sursă: Date generalizate de echipa de audit din Raportul privind executarea bugetului de stat pe anul 2018.

Datele privind execuția bugetului de stat pe anul 2018, față de indicatorii precizați, relevă că:

- încasările realizate în sumă de 36 432,7 mil.lei sunt cu (-536,7) mil.lei (1,5%) sub nivelul prevederilor bugetare precizate;
- cheltuielile de casă în sumă de 38 708,3 mil.lei sunt cu (-3 323,6) mil.lei (7,9%) sub nivelul cheltuielilor bugetare precizate;
- deficitul bugetar în sumă de (-2 275,7) mil.lei este cu (-2 786,8) mil.lei (55,0%) sub nivelul prevederilor bugetare definitive, urmare a neexecutării cheltuielilor cu 3 323,6 mil.lei și neîncasării veniturilor cu 536,7 mil.lei.

Veniturile bugetului de stat în anul 2018 nu au atins nivelul precizat, dar au înregistrat o ușoară tendință de creștere față de anul precedent.

Conform datelor Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul 2018, veniturile bugetului de stat însumează 36 432,7 mil.lei, fiind cu 2 485,3 mil.lei mai mari față de anul 2017, dar neatingând nivelul precizat pentru anul 2018 cu 536,7 mil.lei.

Auditul a constatat că ponderea majoră în totalul veniturilor bugetului de stat revine impozitelor și taxelor – 93,5%, acestea fiind încasate în sumă de 34 057,9 mil.lei (17,9% din PIB), sau cu 904,8 mil.lei peste nivelul precizat, iar în comparație cu anul 2017 – în creștere cu 2 856,3

[17] Legea bugetului de stat pentru anul 2018 nr.289 din 15.12.2017.
[18] Legea nr.101 din 07.06.2018 cu privire la modificarea și completarea Legii bugetului de stat pentru anul 2018 nr.289/2017.

mil.lei. Creșterea veniturilor în BS se datorează inclusiv modificărilor operate în cadrul legal, prin instituirea unor noi impozite și modificarea cotelor aferente altor[19].

Analiza auditului denotă că, în totalul veniturilor BS, ponderea cea mai semnificativă revine celor provenite din încasările TVA, în sumă de 18 527,3 mil. lei, sau 50,9%; accizele – 5 682,8 mil.lei, sau 15,6%; impozitul pe venit – 6 865,9 mil.lei, sau 18,8% etc. Ponderea principalelor categorii de venituri în totalul veniturilor bugetului de stat în anul 2018 se prezintă în mod grafic în Diagrama nr.1.

Diagrama nr.1

Ponderea principalelor tipuri de venituri ale bugetului de stat în totalul veniturilor bugetului de stat executate în anul 2018

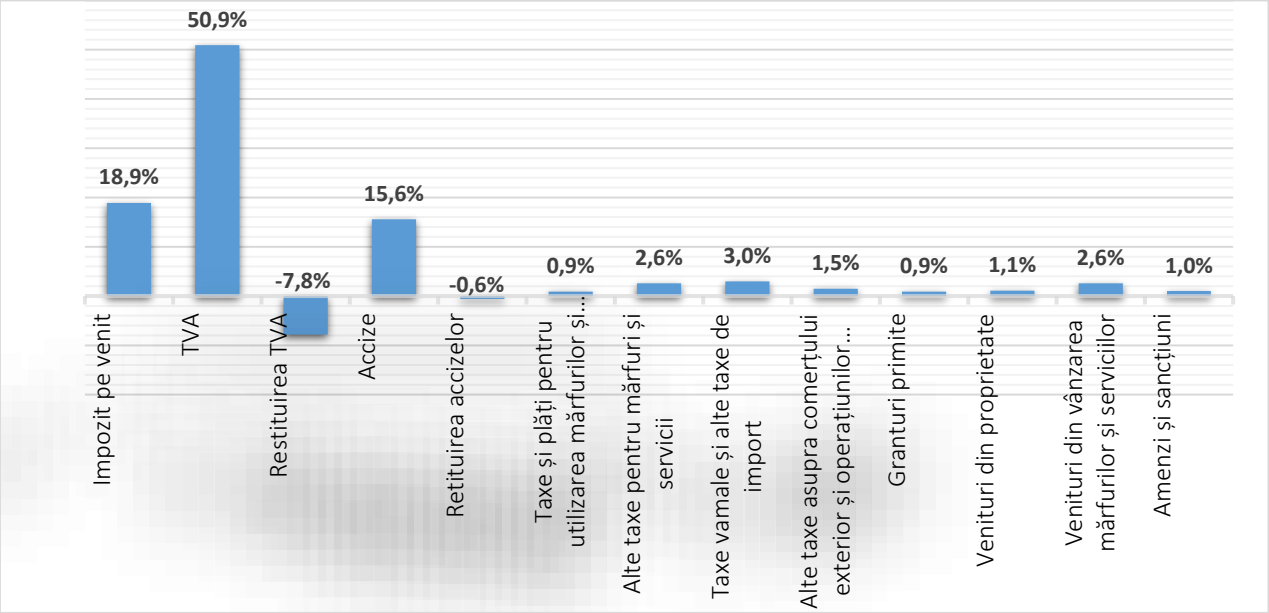

Sursă: Informații generalizate de echipa de audit din Raportul privind executarea bugetului de stat pe anul 2018, Formularul nr.2. Restituirea accizelor.

Volumul restituirilor TVA din bugetul de stat a fost în limita bugetară și în creștere față de anii precedenți. În ultimii 3 ani s-a înregistrat o tendință stabilă de sporire a volumului TVA restituită din BS. Astfel, în anul 2018, comparativ cu 2017, restituirile au înregistrat o creștere cu 212,0 mil.lei (8,0%) și, respectiv, față de anul 2016, cu 282,9 mil.lei (11,0%). Doar în anul 2018, pentru restituirea TVA au fost executate plăți de 2 854,6 mil.lei (beneficiari – 1 118 contribuabili), sau 15,4% din totalul sumei TVA încasate la buget.

De asemenea, restituirile la accize au înregistrat o tendință variabilă, fiind mai mari în anul 2018 cu 7,4 mil.lei, față de anul 2017, și cu 53,0 mil.lei, față de anul 2016. Astfel, potrivit datelor raportate de MF, restituirea accizelor în anul 2018 a însumat 220,0 mil.lei, sau cu 0,8 mil.lei mai puțin decât limita precizată în buget și cu 13,4 mil.lei (6,5%) mai mult decât limita aprobată.

[19] S-a introdus un acciz suplimentar pentru autoturismele de lux, în mărime de 2% din valoarea în vamă a autoturismului importat[19]; s-a majorat impozitul pe venitul persoanelor fizice cetățeni (reținere finală) din livrarea producției agricole către agenții economici, de la 3% la 5%[19]; s-a majorat cota de impozitare, de la 3% la 4%, din venitul din activitatea operațională[19]; s-a majorat mărimea procentului de demarcare în cazul livrărilor de mărfuri și servicii ce nu constituie obiect impozabil cu TVA efectuate cu titlu gratuit în scopuri de publicitate și/sau de promovare a vânzărilor, de la 0,2% până la 0,5% din venitul din vânzări obținut pe parcursul anului precedent anului în care se efectuează această livrare etc.

Debursările în bugetul de stat ale mijloacelor financiare provenite din granturi externe în anul 2018 s-au diminuat semnificativ față de anul precedent și nu au atins nivelul precizat.

În anul 2018, încasările la BS provenite din surse externe (granturi) au constituit 335,4 mil.lei, sau cu 1 607,2 mil.lei mai puțin decât a fost precizat. Neexecutarea granturilor față de indicatorii precizați a constituit o consecință a Deciziei Comisiei Europene, prin care în anul 2018 a fost stopată temporar debursarea granturilor prevăzute pentru susținerea bugetului, în sumă de 1 285,5 mil.lei.

Pentru proiectele finanțate din surse externe au fost debursate granturi la nivel de 51,0% față de planul precizat, reieșind din gradul de implementare a proiectelor. Potrivit motivației MF, nivelul scăzut al debursărilor de granturi a fost influențat de: *(i)* desfășurarea cu întârziere a licitațiilor; *(ii)* capacitatea redusă de valorificare a resurselor; *(iii)* nerespectarea termenelor de prezentare a documentelor pentru debursare.

Corectitudinea raportării sumelor provenite din privatizarea proprietății publice de stat este afectată.

Potrivit Legii bugetului de stat pentru anul 2018, au fost prevăzute venituri ce urmau a fi încasate în BS din privatizarea proprietății publice de stat, în mărime de 390,0 mil.lei, fiind încasate 350,4 mil.lei, sau la nivel de 89,8% (cu excepția vânzării pachetului de acțiuni nou-emise de banca de importanță sistemică în sumă de 451,5 mil.lei).

Verificările auditului au constatat devieri între datele prezentate de APP și MF la contul *„Privatizarea obiectelor nefinalizate, complexelor de bunuri, bunurilor imobile și mobile, încăperilor nelocuibile”.* Astfel, conform informației prezentate de către APP, au fost încasate venituri în sumă de 21,6 mil.lei, iar MF a raportat doar 9,8 mil.lei, sau cu 11,8 mil.lei mai puțin. Această diferență este motivată de MF ca fiind suma restituită din BS pentru răscumpărarea unor bunuri proprietate publică.

Astfel, în anul 2018, APP, la solicitarea agenților economici succesori de drepturi, a efectuat procedura de rezoluțiune, pe cale amiabilă, a 15 contracte de vânzare-cumpărare a unor încăperi nelocuibile, în valoare totală de 10,2 mil.lei, pentru 1 601,9 m.p. (suprafața totală a clădirii este de 3 398,9 m.p.) situate în mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.73, lit. A (actualmente Procuratura Generală), cu aducerea părților în poziția inițială și restituirea spațiilor în proprietatea statului.

Totodată, APP a anulat rezultatele unei licitații cu strigare desfășurate la 22.11.2017, cu restituirea mijloacelor financiare achitate în BS (scrisoarea APP nr.04-04-494 din 30.03.2018) în sumă de 1,6 mil.lei pentru privatizarea Bazei de odihnă „Mecita” (Ucraina, or. Zatoka) și a impozitului privat în sumă de 17,6 mii lei.

Examinările auditului atestă că tranzacțiile menționate poartă caracter de răscumpărare a bunurilor privatizate în perioadele precedente (anii 2010 - 2017), care întrunesc prevederile cadrului legal[20] și poartă caracter de obiect de expropriere de interes național.

[20] Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488-XIV din 08.07.1999.

Astfel, în viziunea auditului, cheltuielile pentru scopurile menționate (efectuarea lucrărilor/cheltuielilor pentru cauza de utilitate publică de interes național) urmau a fi aprobate prin legea bugetară anuală.

Concomitent, MF, la solicitarea APP, a restituit și impozitul privat achitat la semnarea contractului de vânzare-cumpărare de către agenții economici la privatizarea bunurilor menționate în perioadele precedente (anii 2010 - 2017), în sumă totală de 101,8 mii lei. Situațiile constatate de audit au condus la: *(i)* micșorarea cu 11,8 mil.lei a veniturilor executate de APP din privatizarea bunurilor proprietate publică în anul 2018, *(ii)* diminuarea cu 11,8 mil.lei a surselor de finanțare a deficitului BS, *(iii)* nereflectarea (micșorarea) cheltuielilor pentru răscumpărarea bunurilor pentru cauza de utilitate publică, *(iv)* neasigurarea și nemonitorizarea majorării valorii clădirii cu suma răscumpărată, în valoare totală de 11,8 mil.lei pentru încăperile cu suprafața de 1601,9 m.p. situate în mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.73, lit. A.

Totodată, auditul menționează că nu au fost încheiate acorduri de rezoluțiune cu toți proprietarii spațiilor nelocuibile din cauza dezacordului unor proprietari asupra prețului obținut urmare a rezoluțiunii contractelor, care nu acoperă investițiile efectuate, precum și înstrăinării de către cumpărătorii inițiali a încăperilor procurate.

Cheltuielile bugetare efectuate în scopul majorării capitalului social al unor entități au fost raportate cu unele rezerve.

Cheltuielile de casă ale bugetului de stat în anul 2018 au fost executate în sumă de 38 708,3 mil.lei (92,1%), nefiind valorificate 3 323,6 mil.lei, sau 7,9% din alocații, situație determinată de nivelul insuficient de planificare a limitelor de cheltuieli și de circumstanțele cauzate de nedebursarea granturilor externe la nivelul planificat.

Din totalul cheltuielilor executate, 216,2 mil.lei au fost destinate majorării capitalului social al Î.S. „Calea Ferată din Moldova" (82,8 mil.lei), SRL „Arena Națională" (102,0 mil.lei), Î.S. „Palatul Republicii" (19,5 mil.lei) și Î.S. „Pensiunea Holercani" (11,9 mil.lei).

Auditul a constatat că unicul fondator/asociat al SRL „Arena Națională", cu cota de 100,0% din totalul aportului introdus în capitalul social în valoare de 419,3 mil.lei, dintre care 419,2 mil.lei – valoarea terenului cu suprafața de 69,2224 ha, și 0,1 mil.lei – aportul prin mijloace bănești, este MECC. Pentru majorarea investițiilor în SRL „Arena Națională", MECC a raportat 102,0 mil.lei, nefiind confirmate modificările în actele de constituire a SRL care ar justifica majorarea capitalului social. Ulterior, în vederea executării Hotărârii Guvernului nr.407 din 25.04.2018, la 08.04.2019 a fost transferată și a doua tranșă de mijloace în sumă de 100,0 mil.lei, în calitate de aport în capitalul social al acesteia.

Executarea cheltuielilor destinate investițiilor capitale se menține la un nivel redus de valorificare.

Cheltuielile destinate investițiilor capitale[21] au fost aprobate în volum de 3 336,7 mil.lei pentru executarea a 61 de proiecte de investiții, dintre care 21 cu finanțare din surse externe. Urmare a rectificărilor la legea bugetară anuală, alocațiile precizate au însumat 1 906,5 mil.lei, fiind

[21] Anexa nr.4 la Legea bugetului de stat pentru anul 2018.

diminuate cu (-1 056,9) mil.lei, sau cu 42,9%, cheltuielile executate fiind de 849,7 mil.lei, sau la nivel de 44,6% din volumul precizat.

Diagrama nr.2

Executarea în dinamică a cheltuielilor din bugetul de stat destinate investițiilor capitale în anii 2016-2018 (mil. lei)

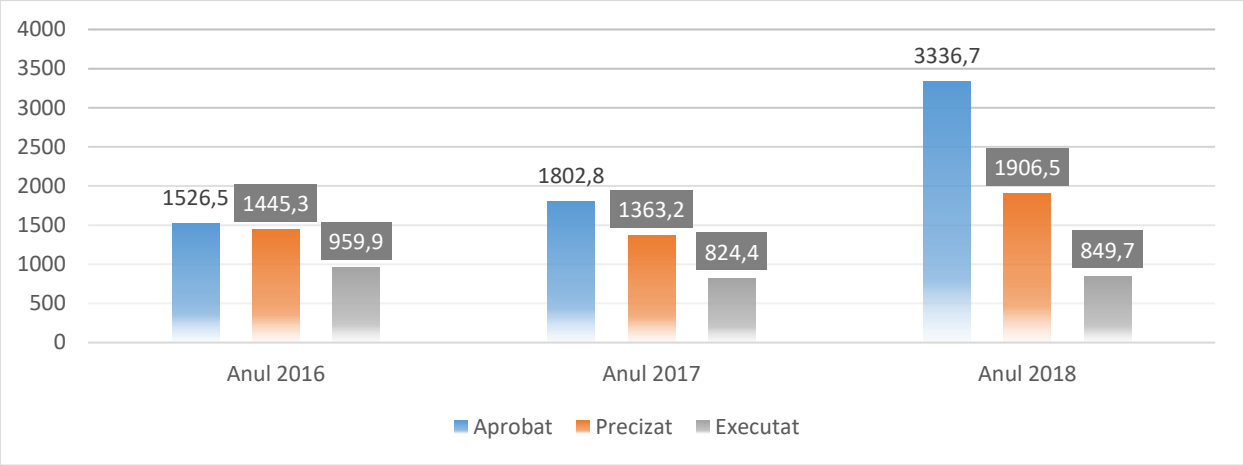

Sursă: Date generalizate de echipa de audit din Rapoartele Ministerului Finanțelor privind executarea bugetului de stat pe anii 2016, 2017, 2018.

Examinările auditului sub aspectul surselor de finanțare relevă că nivelul de executare a investițiilor capitale în anul 2018, pe obiecte finanțate din contul resurselor generale și veniturilor colectate, a constituit 28,9%, sau 245,4 mil.lei, iar din contul proiectelor finanțate din surse externe – 87,1%, sau 604,3 mil.lei.

Principalele cauze care au determinat situația ilustrată în diagramă sunt: *i)* capacitatea redusă a APC de planificare și valorificare a alocațiilor; *ii)* aprobarea tardivă a proiectelor de infrastructură lansate în cadrul Programului Operațional Comun Bazinul Mării Negre (9 proiecte de investiții capitale cu o executare medie de doar 17,1%, sau 13,2 mil.lei); *iii)* nerespectarea de către antreprenori a obligațiunilor contractuale, inclusiv organizarea neadecvată a lucrărilor, neasigurarea calității lucrărilor efectuate și a documentelor întocmite etc. („Susținerea Programului în sectorul drumurilor", cu o executare de 13,2%, sau 13,7 mil.lei, și „Reabilitarea drumurilor locale" – 44,2%, sau 543,5 mil.lei); *iv)* tergiversarea procesului de elaborare a documentației de proiect pentru „Construcția penitenciarului din municipiul Chișinău", cu o executare de 13,1%, sau 4,8 mil.lei; *v)* debursarea tardivă a creditului pentru „Programul rural de rezistență economico-climatică incluzivă" IFAD VI, cu o executare de 40,8%, sau 13,7 mil.lei; *vi)* modificarea procedurilor de acordare a creditelor din resursele IFAD VII pentru „Programul rural de rezistență economico-climatică incluzivă (aprobarea manualelor operaționale doar în decembrie 2018), executarea constituind 0,0%; *vii)* reorganizarea instituțiilor publice centrale (Proiectul „Construcția locuințelor sociale II", cu o executare de 47,7%, sau 24,7 mil.lei) etc.

Rezultatul execuției bugetului de stat înregistrează un deficit de 2 275,6 mil.lei.

Rezultatul execuției bugetului de stat înregistrează un deficit de 2 275,6 mil.lei, fiind cu 2 786,9 mil.lei sub nivelul deficitului precizat. În comparație cu anul 2017, deficitul bugetului de stat

în anul 2018 a înregistrat o creștere de 48,6%. Totodată, ca pondere în PIB, deficitul bugetului de stat a constituit 1,2%, sau mai puțin față de indicatorul prognozat (2,6%) cu 1,4 p.p.

Sursele de finanțare a deficitului bugetului de stat în anul 2018 au fost constituite din: *i)* veniturile din privatizarea bunurilor proprietate publică de stat – 350,4 mil.lei; procurarea cotei-părți în capitalul social – 211,7 mil.lei, alte creanțe interne – 679,1 mil.lei; mijloacele bugetare rambursate din anii precedenți – 357,6 mil.lei, inclusiv 330,5 mil.lei restituite de către CNAS; mijloacele obținute din privatizarea pachetului de acțiuni/cotelor sociale/proprietatea publică – 166,1 mil.lei; *ii)* datorii în sumă de 991,6 mil.lei, inclusiv: datorii interne – 403,8 mil.lei, și intrări din împrumuturi externe (net) – 587,8 mil.lei; *iii)* atragerea soldului de mijloace bănești – 698,3 mil.lei.

Transferurile interbugetare relevă o tendință de creștere, fiind semnificative în totalul cheltuielilor bugetului de stat.

Pentru anul 2018, inițial au fost aprobate transferuri către alte bugete în volum de 19 429,9 mil.lei, inclusiv: BASS – 6 758,5 mil.lei, FAOAM – 2 728,0 mil.lei, BUAT – 9 861,3 mil.lei. Urmare a modificărilor operate, volumul transferurilor a fost majorat până la 19 493,3 mil.lei, dintre care transferurile către BASS au constituit 6 755,1 mil.lei, fiind micșorate cu (-3,4) mil.lei, și către BUAT – 10 015,3 mil.lei, fiind majorate cu (+154,0) mil.lei.

Executarea transferurilor de la BS în perioada auditată a constituit 19 334,0 mil.lei, sau 99,1% (cu 0,1 p.p. mai mult față de anul 2017), inclusiv: către BASS – 6 670,2 mil.lei, cu un nivel de executare de 98,7%, sau cu 0,1 p.p. mai mult față de anul 2017, FAOAM – 2 728,0 mil.lei (100,0%), și BUAT – 9 935,8 mil.lei (99,2%), sau cu 0,2 p.p. mai mult față de anul 2017. Analiza executării transferurilor de la bugetul de stat, în comparație cu veniturile proprii ale bugetelor componente ale BPN în perioada 2016-2018, denotă că acestea sunt semnificative, iar în cazul BUAT, chiar depășesc veniturile proprii (Diagrama nr.3).

Conform prevederilor legale[22], BUAT beneficiază de transferuri cu destinație generală și de transferuri cu destinație specială. Verificările transferurilor executate din BS către BUAT atestă că executarea de casă în anul 2018 a constituit 9 935,8 mil.lei, sau cu 79,5 mil.lei mai puțin decât nivelul precizat.

Concomitent, din BS au fost alocate transferuri cu destinație specială, care nu sunt parte componentă a Anexei nr.5 la Legea bugetului de stat pentru anul 2018[23], în valoare de 421,6 mil.lei, dintre care 302,3 mil.lei – din fondurile naționale.

[22] Art.9 din Legea nr.397-XV din 16.10.2003 privind finanțele publice locale (în continuare – Legea nr.397-XV din 16.10.2003).
[23] Anexa nr.5 „Volumul transferurilor de la bugetul de stat către bugetele locale" din Legea bugetului de stat pentru anul 2018.

Diagrama nr.3

Sinteza executării transferurilor de la bugetul de stat* în comparație cu veniturile proprii ale bugetelor componente ale BPN în perioada 2016-2018 (mil.lei)

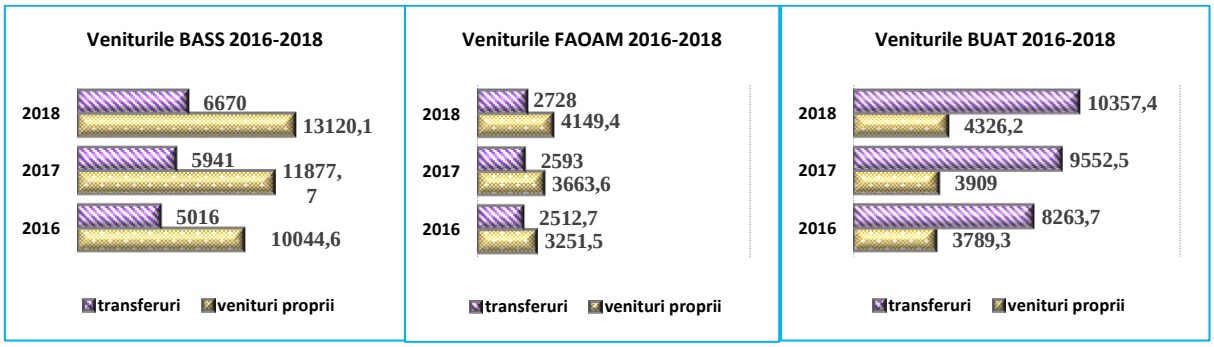

**Notă: Transferurile efectuate în conformitate cu art.3 lit. a) din Legea bugetului de stat pentru anul 2018.*
Sursă: Informații generalizate de echipa de audit în baza datelor prezentate de Ministerul Finanțelor.

Totodată, constatările auditului au evidențiat aspecte problematice, determinate de *(i) utilizarea metodologiei existente de calculare a transferurilor către APL pentru învățământ, (ii) finanțarea sporită de alocații la sfârșitul anului și/sau (iii) incapacitatea autorităților locale de a utiliza eficient resursele alocate, fapt ce cauzează generarea soldurilor în conturile APL, inclusiv din contul mijloacelor provenite de la BS*. Acestea, în anul 2018, au înregistrat o valoare de 244,1 mil.lei (96,8% din volumul total), față de 125,3 mil.lei în anul 2017.

Soldul creanțelor înregistrează o descreștere, iar al datoriilor este în creștere.

La 31.12.2018, creanțele au constituit 817,7 mil.lei, inclusiv cu termenul expirat – 12,9 mil.lei, iar datoriile au atins o valoare de 791,8 mil.lei, inclusiv cu termenul de achitare expirat – 2,7 mil.lei.

Auditul a constatat situația problematică referitor la contractarea bunurilor și serviciilor de la o organizație internațională cu plăți efectuate în avans de către 10 autorități (MAI; MSMPS; MF; MECC; CEC; MJ; MA; Secretariatul Parlamentului; Cancelaria de Stat; Agenția pentru Eficiență Energetică, inclusiv instituțiile din subordine).

Se menționează că această situație a determinat imobilizarea mijloacelor bugetului de stat pe un termen nedeterminat în formarea/majorarea creanțelor la 31.12.2018 cu circa 68,9 mil.lei, concomitent fiind evitat sistemul național al achizițiilor publice.

În aspectul conformității, la auditarea bugetului de stat s-au constatat următoarele.

Nerespectarea calendarului bugetar pentru elaborarea și aprobarea bugetului de stat pentru anul 2018.

Calendarul bugetar[24] *reprezintă un plan de activități aferente procesului bugetar, în care sunt stabilite termenele de realizare a acestora și autoritățile responsabile*.

Se atestă nerespectarea termenelor prevăzute de cadrul legal la etapa de elaborare a proiectului bugetului de stat și, respectiv, la etapa de adoptare a Legii bugetare pe anul 2018. Astfel, MF a remis Guvernului, pentru examinare și aprobare, proiectul Legii bugetului de stat pentru anul

[24] Art.3 din Legea nr.181 din 25.07.2014.

2018 la data de 21.11.2017, respectiv, acesta fiind aprobat[25] cu o întârziere de 36 de zile. Drept urmare, Parlamentul a adoptat Legea la data de 15.12.2017[26], însă cadrul legal[27] prevede că termenul-limită este de până la 1 decembrie.

Termenul aprobat[28] pentru prezentarea rapoartelor financiare anuale nu a fost respectat de către 37 de autorități (74,0%) din 50 de APC. Ca urmare, MF a prelungit, cu titlu de excepție, termenul la 13 APC, din care pentru o APC – de două ori. În solicitările de prelungire a termenului respectiv, înaintate MF, APC au indicat următoarele cauze: reorganizarea autorității publice, implementarea prevederilor noului sistem unitar de salarizare, procesul de organizare și desfășurare a scrutinului electoral etc. Totodată, MF s-a încadrat în termenul legal de prezentare Guvernului a Raportului anual privind executarea bugetului de stat, acesta fiind remis în data de 17.05.2019.

Nivelul scăzut al acurateței programării bugetare denotă că estimările de venituri fie sunt subestimate, fie supraestimate, ceea ce subminează implementarea programelor multianuale de cheltuieli.

Imprevizibilitatea atragerii surselor externe de asemenea afectează calitatea prognozelor bugetare. În structura veniturilor întâlnim abateri ale estimărilor inițiale semnificative în ambele sensuri, respectiv, supraestimări și subestimări. Astfel, deși nivelul de executare a veniturilor bugetului de stat la finele anului bugetar a constituit 98,6% din prevederile anuale, neîncasările nete la venituri au constituit 536,8 mil.lei, iar în aspectul tipurilor de venituri au fost executate neuniform. Prin urmare, analiza nivelului de executare a veniturilor bugetului de stat la nivel de capitol denotă că prognozele au fost supraestimate la 8 tipuri de venituri, care au însumat 1736,1 mil.lei, și au fost subestimate la alte 8 tipuri de venituri – cu 1 199,4 mil.lei.

Nivelul de colectare, în aspectul tipurilor de venituri, variază și, totodată, denotă rezerve nu doar la programarea bugetară, ci și la colectarea restanțelor.

Principalii administratori ai veniturilor publice în BPN, potrivit cadrului legal[29], sunt: SFS (administrează veniturile BS și BUAT, o parte din veniturile FAOAM și ale BASS); SV (administrează veniturile BS); serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul primăriilor, precum și alți administratori de venituri publice. Totodată, instituția statului cu sarcina de gestionare și asigurare a nivelului optim al resurselor BPN este Ministerul Finanțelor.

Analiza comparativă a încasărilor executate la BS de către principalii administratori de venituri în perioada auditată denotă următoarele.

Sarcina de colectare a veniturilor la BS, în anul 2018, a fost realizată de SFS la nivel de 107,0%, iar de către SV – la nivel de 100,0%.

Auditul atestă că, deși veniturile realizate de SFS au fost peste nivelul planificat cu 1 081,2 mil.lei, sarcina stabilită pentru 21 tipuri de impozite, taxe și plăți nu a fost atinsă cu suma de 170,0 mil.lei.

[25] Hotărârea Guvernului nr.1006 din 21.11.2017 „Cu privire la aprobarea proiectului legii bugetului de stat pentru anul 2018".
[26] Legea bugetului de stat pentru anul 2018.
[27] Art.47 alin.(1) lit. e) din Legea nr.181 din 25.07.2014.
[28] Ordinul ministrului finanțelor nr.44 din 12.02.2018.
[29] Art.28 din Legea nr.181 din 25.07.2014.

Totodată, pentru 4 tipuri de venituri administrate de SV, încasările au fost realizate sub nivelul stabilit cu 533,0 mil.lei (nivelul stabilit fiind de 21 410,2 mil.lei).

Se atestă că exercițiul bugetar 2018 a fost finalizat cu restanțe la bugetul de stat (inclusiv plăți de bază, amenzi și penalități) în valoare de 1 621,5 mil.lei, inclusiv administrate de SFS – în sumă de 1 143,3 mil.lei, și de SV – în sumă de 478,2 mil.lei.

Diagrama nr.4

Dinamica restanțelor față de bugetul de stat administrate de SFS și SV în anii 2015-2018 (mil.lei)

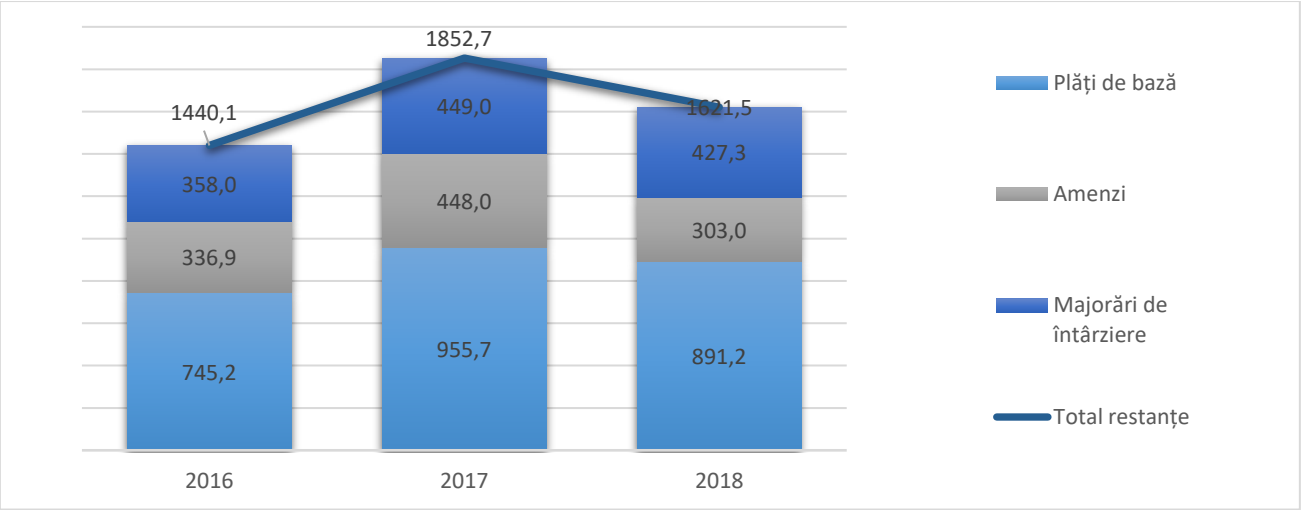

Sursă: Informații generalizate de echipa de audit potrivit datelor prezentate de SFS și SV pentru anii 2016-2018.

Din totalul restanțelor la veniturile raportate de SFS în anul 2018, restanțele de bază constituie 631,6 mil.lei (55,2%), amenzile – 228,3 mil.lei (20,0%), și penalitățile – 283,4 mil.lei (24,8%).

Până la 31.12.2018, în cadrul procesului de stimulare fiscală [30], suma amenzilor și majorărilor de întârziere anulată din sistemul informațional al SFS a constituit 194,1 mil.lei, sau 25% din totalul pasibil anulării la 17.08.2018 (782,3 mil.lei, inclusiv penalități de 401,2 mil.lei și amenzi de 381,0 mil.lei. la 131 301 de contribuabili). De asemenea, în scopul beneficierii de stimulare fiscală, din 47 028 de contribuabili care înregistrau restanțe la plățile de bază, au stins restanța respectivă 17 746 de contribuabili (82,9 mil.lei, inclusiv 75,4 mil.lei la BS și 7,5 mil. lei la FAOAM).

Cheltuielile de casă ale bugetului de stat în anul 2018 au fost executate sub nivelul precizat, 7,9% din acestea nefiind valorificate.

Nivelul de executare a cheltuielilor de casă a generat prezența unui sold de alocații nevalorificate în anul 2018, în cuantum total de 3 323,6 mil.lei. Analiza alocațiilor nevalorificate indică că, în anul de raportare, acestea dețineau o pondere de 7,9% din totalul cheltuielilor precizate. Nevalorificarea deplină a alocațiilor a fost determinată de nivelul insuficient de planificare a limitelor de cheltuieli și de circumstanțele cauzate de nedebursarea granturilor externe la nivelul planificat.

Alocațiile aprobate pentru Programul „Prima casă" nu au fost valorificate pe deplin.

[30] Legea nr.180 din 26.07.2018 privind declararea voluntară și stimularea fiscală.

Pentru implementarea Programului de stat „Prima casă” au fost prevăzute alocații în sumă de 55,0 mil.lei, din care: pentru garanțiile de stat interne – 50,0 mil.lei, protecția în domeniul asigurării cu locuințe – 8,5 mil.lei, inclusiv 5,0 mil.lei pentru Programul de stat „Prima casă”.

În anul 2018 (august – decembrie), în cadrul Programului au beneficiat de compensații bănești din bugetul de stat 246 de persoane, în sumă totală de 0,4 mil.lei, sau 8,2% din suma precizată (5,0 mil.lei).

Suma totală a contractelor de credit încheiate, în anul 2018, cu băncile comerciale de către beneficiarii Programului „Prima casă” a constituit 118,3 mil.lei. Astfel, MF urmează să acorde, timp de 25 de ani, compensații în baza acestor contracte, în sumă de circa 59,1 mil.lei, din care în anul 2018 au fost acordate în sumă de 0,4 mil. lei, sau 0,7%.

Mijloacele fondurilor de urgență ale Guvernului au fost executate cu unele rezerve.

Pentru fondul de rezervă al Guvernului au fost precizate 99,0 mil.lei și 40,0 mil. lei – pentru fondul de intervenție al Guvernului. Pentru alocarea și repartizarea mijloacelor din fondul de rezervă, pe parcursul anului 2018 au fost aprobate 17 hotărâri de Guvern, în valoare de 75,6 mil.lei, iar din fondul de intervenție – 8 hotărâri de guvern, în sumă de 15,9 mil.lei.

Totodată, executarea cheltuielilor în scopurile menționate a fost la nivel de 96,1%, sau 72,7 mil. lei din fondul de rezervă și, respectiv, la nivel de 90,4%, sau 14,4 mil.lei din fondul de intervenție. Ponderea semnificativă de 56,9% din totalul deciziilor Guvernului de repartizare și, respectiv, executare a mijloacelor fondului de rezervă revine cheltuielilor legate de plățile onorariilor de consultanță juridică, avocatură și procedură de arbitraj pentru reprezentarea intereselor Guvernului Republicii Moldova în instanțele internaționale, înregistrând o creștere de 40,6 mil.lei, comparativ cu anul 2017.

În viziunea auditului, cheltuielile menționate nu întrunesc concomitent toate criteriile de eligibilitate stabilite de cadrul normativ[31]. Auditul relevă că și cheltuielile aferente procurării acțiunilor nou-emise de banca de importanță sistemică BC „Moldova-Agroindbank” SA, în sumă de 1,5 mil.lei, nu întrunesc criteriile stabilite. În anul 2018, cheltuielile din fondul de intervenție al Guvernului au fost executate în volum de 14,4 mil.lei, dintre care 29,3% revin transferurilor către bugetele locale.

Se atestă o creștere semnificativă a cheltuielilor aferente documentelor executorii.

Execuția cheltuielilor pentru achitarea documentelor executorii, la situația din 31.12.2018, a însumat 62,1 mil.lei, ceea ce constituie 91,3% comparativ cu indicatorul precizat (68,0 mil.lei). În anul 2018 s-au înregistrat cele mai mari cheltuieli din BS pentru achitarea documentelor executorii din ultimii 3 ani, sau cu 35,6 mil.lei (57,3%) mai mult față de anul precedent și cu 29,8 mil.lei (48,0%) mai mult față de 2016. Ponderea majoră în totalul plăților de 44,6 mil.lei o deține plata efectuată pentru executarea Hotărârii Centrului internațional pentru reglementarea diferențelor relative la investiții, în sumă de 30,9 mil.lei, sau 69,3%, cheltuielile fiind neeficiente deoarece nu au dat câștig de cauză pentru Republica Moldova. Totodată, pentru achitarea Hotărârilor remise de organele de drept din Republica Moldova s-au cheltuit 8,3 mil.lei (18,6%), iar pentru Hotărârile emise de CEDO – 5,4 mil.lei (12,1%).

[31] Pct.5 din Regulamentul privind gestionarea fondurilor de urgență ale Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.862 din 18.12.2015.

Managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat

Sursa: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=997

Datoria sectorului public reprezintă totalitatea datoriei de stat, a datoriei UAT, a datoriei Băncii Naționale a Moldovei, a datoriei care rezultă din împrumuturile interne și externe ale întreprinderilor de stat/municipale și ale societăților comerciale cu capital integral sau majoritar public[32].

Politicile statului trebuie să fie orientate spre menținerea unui nivel adecvat al sustenabilității finanțelor publice și să aibă ca obiectiv menținerea sustenabilității datoriei și creșterea economiei. În aceste circumstanțe, managerii datoriei de stat trebuie să fie responsabili de identificarea și aplicarea în practică a unor politici solide privind datoria de stat, în vederea protejării veniturilor bugetare.

Potrivit datelor Raportului privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2018, soldul datoriei sectorului public la situația din 31.12.2018 a constituit 57 881,3 mil.lei, din care: datoria externă – 33233,7 mil.lei (1 938,6 mil. dolari SUA), și datoria internă –24647,6 mil.lei. În Diagrama nr.5 este prezentată structura datoriei sectorului public la situația din 31.12.2018, în aspectul componentelor acesteia.

Datoria de stat la finele anului 2018 a constituit 52 012,5 mil.lei, din care datoria de stat externă – 28 954,0 mil.lei (1689,0 mil. dolari SUA), și datoria de stat internă – 23 058,5 mil.lei, încadrându-se în plafoanele aprobate prin Legea bugetului de stat pe anul 2018. Ca pondere în PIB, în anul 2018 datoria de stat a înregistrat o descreștere, față de anul 2017, cu 1,5 p.p., constituind 27,4%. Parametrii de risc și indicatorul de sustenabilitate ai datoriei de stat pe anul 2018 s-au încadrat în limitele stabilite[33].

La 31.12.2018, soldul garanțiilor de stat a constituit 258,3 mil.lei, acestea fiind emise în anul de raportare pentru garantarea creditelor ipotecare destinate procurării locuințelor în cadrul Programului de stat „Prima casă”.

[32] Legea nr.419-XVI din 22.12.2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat.
[33] Hotărârea Guvernului nr.1148 din 20.12.2017 „Cu privire la aprobarea Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2018-2020)””.

Diagrama nr.5

Structura datoriei sectorului public la situația din 31.12.2018

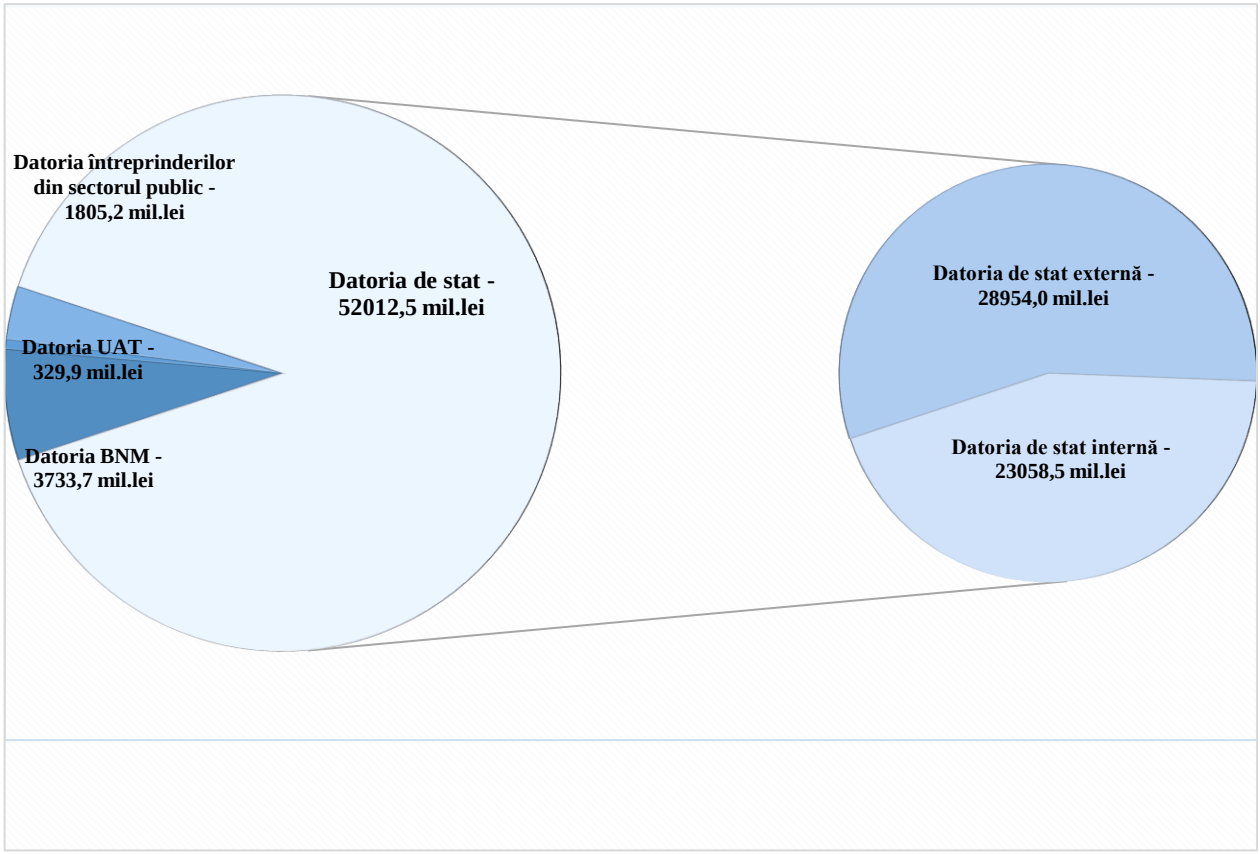

Sursă: *Datele Raportului privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2018.*

Soldul datoriei debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor, formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturile interne și externe, a constituit 426,2 mil.lei.

Soldul datoriilor beneficiarilor recreditați a constituit 1 112,9 mil.lei, 85,2 mil. dolari SUA, 87,6 mil. euro și 896,9 mil. yeni japonezi (echivalentul a 4 420,5 mil.lei).

În comparație cu anul 2017, datoria de stat a înregistrat o creștere cu 352,2 mil.lei (0,7%), concomitent, datoria de stat externă exprimată în lei fiind în descreștere cu 127,9 mil.lei (-0,4%), iar datoria de stat internă – în creștere cu 480,0 mil.lei (+2,1%).

În totalul datoriei de stat interne (23 058,5 mil.lei), valorile mobiliare de stat (VMS)[34] emise pe piața primară constituie 7 914,0 mil.lei (34,3%), VMS convertite – 2 063,3 mil.lei (9,0%), și VMS emise pentru obligațiile de plată derivate din garanțiile de stat[35] – 13 081,2 mil.lei (56,7%). Creșterea datoriei interne s-a datorat majorării emisiunii nete a VMS pe piața primară (+690,0 mil.lei) și răscumpărării VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat (-210,0 mil.lei).

În anul 2018, Ministerul Finanțelor a continuat completarea rezervei de lichidități, inițiată în anul 2017, cu suma de 253,5 mil.lei. Auditul a relevat că mijloacele bănești obținute în anul

[34] VMS evaluate la valoarea de vânzare.
[35] Legea nr.235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligaţiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligaţiilor de plată derivate din garanţiile de stat nr.807 din 17 noembrie 2014 și nr.101 din 1 aprilie 2015.

2018 din aceste tranzacții au fost plasate în 6 depozite la BNM, pe un termen egal cu termenul de circulație a obligațiunilor de stat vândute și la rata dobânzii echivalentă cu rata medie ponderată stabilită la licitațiile respective. Referitor la aspectele ce țin de constituirea acestor rezerve de lichidități prin prisma prevederilor legale, se menționează că Legea privind datoria sectorului public, garanţiile de stat şi recreditarea de stat și Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale[36] nu definesc noțiunea de „rezerve de lichidități", precum și nu reglementează exhaustiv situațiile de creare și de utilizare a acestora. Prin urmare, prin intermediul unor astfel de tranzacții, sunt imobilizate mijloacele bugetului de stat ca depozite în portofoliul BNM și în susținerea sectorului financiar.

În anul 2018, din valorificarea activelor celor 3 bănci supuse lichidării („Banca de Economii" S.A., B.C. „Banca Socială" S.A., B.C. „Unibank" S.A.), la contul bugetului de stat s-au încasat 678,8 mil.lei. Astfel, datoria băncilor supuse lichidării la finele anului 2018 a constituit 12 371,8 mil.lei. În același timp, datoria Ministerului Finanțelor față de BNM a constituit 13 081,2 mil.lei, sau cu 210,0 mil.lei mai puțin față de situația de la începutul anului.

De asemenea, soldul datoriei B.C. „Investprivatbank" S.A. față de Ministerul Finanțelor, la 31.12.2018, a constituit 358,0 mil.lei, din totalul datoriei de 428,5 mil.lei, preluată în anul 2012 de către bugetul de stat, ceea ce indică un ritm scăzut de restituire a datoriei. În anul 2018, din valorificarea activelor B.C. „Investprivatbank" S.A., s-au transferat la bugetul de stat doar 0,3 mil.lei.

În anul de raportare, plățile dobânzilor pentru VMS plasate pe piața internă au constituit 1 125,3 mil.lei, cu o scădere de 445,8 mil.lei față de anul precedent.

Soldul datoriei de stat externe la finele anului 2018 a constituit 1 689,0 mil. dolari SUA, sau cu 11,7 mil. dolari SUA (-0,7%) mai puțin față de soldul înregistrat la finele anului 2017 (1 700,7 mil. dolari SUA). Această micșorare a fost determinată de diminuarea intrărilor de împrumuturi de stat externe (pentru proiectele investiționale – cu 820,5 mil.lei, pentru susținerea bugetului – cu 1 049,3 mil.lei) și de fluctuațiile cursului valutar al dolarului SUA față de alte valute.

În exercițiul bugetar expirat, debursările de împrumuturi externe au constituit 144,8 mil. dolari SUA, înregistrând o scădere cu 50,8 mil. dolari SUA, sau cu 26,0%, față de anul 2017. Nivelul redus de debursare a surselor de finanțare din contul împrumuturilor externe este determinat de nerespectarea de către beneficiarii împrumuturilor a termenului de implementare, principala cauză fiind neîndeplinirea în termen a precondițiilor de debursare prevăzute în contractele de împrumut. Totodată, nivelul redus de debursare a unor împrumuturi impune costuri suplimentare pentru bugetul de stat, din comisioanele achitate pentru nedebursare. În perioada 2010-2018, pentru împrumuturile care au fost active în anul de raportare, au fost achitate comisioane unice și pentru nedebursare, în sumă totală de 10,0 mil. dolari SUA, dintre care în anul 2018 – 2,1 mil. dolari SUA.

Cheltuielile totale destinate deservirii datoriei de stat externe au constituit 134,5 mil. dolari SUA, comparativ cu anul 2017 majorându-se cu 43,4 mil. dolari SUA, sau cu 47,7%. Din totalul plăților destinate deservirii datoriei de stat externe, pentru achitarea sumei principale au fost direcționate 111,9 mil. dolari SUA, sau cu 40,2 mil. dolari SUA (40,9%) mai mult față de anul

[36] Legea nr.181 din 25.07.2014.

precedent. Pentru achitarea ratelor dobânzii au fost utilizate 22,6 mil. dolari SUA, sau cu 3,2 mil. dolari SUA (6,0%) mai mult față de anul 2017.

La situația din 31.12.2018, soldul garanțiilor de stat a constituit 258,3 mil.lei, acestea fiind emise în anul 2018 pentru garantarea creditelor ipotecare destinate procurării locuințelor în cadrul Programului de stat „Prima casă".

Soldul datoriei debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor, formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturile interne și externe, a constituit 426,2 mil.lei, din care datoriile pentru împrumuturile interne – 2,4 mil.lei, iar cele pentru împrumuturile externe – 423,8 mil.lei, fiind în totalitate cu termenul de achitare expirat.

În anul de raportare s-a înregistrat o descreștere a volumului mijloacelor financiare direcționate spre recreditarea de stat (echivalentul a circa 866,6 mil.lei), din cauza cererii reduse de recreditare din partea beneficiarilor în scopul implementării proiectelor finanțate din surse externe. Astfel, pe parcursul anului 2018, prin intermediul Ministerului Finanțelor, Directoratului Liniei de Credit și Fondului Internaţional pentru Dezvoltare Agricolă, din contul liniilor de creditare și mijloacelor circulante acumulate (din rambursarea de către instituțiile financiare participante a sumelor principale și a dobânzilor aferente), pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe au fost recreditate împrumuturi agenților economici, APL și instituțiilor financiare participante în sumă totală de: 217,7 mil.lei, 6,8 mil. dolari SUA, 27,3 mil. euro, inclusiv din sursele recreditate din mijloacele circulante acumulate – 157,9 mil. lei, 0,1 mil. dolari SUA și 3,2 mil. euro (echivalentul a 222,0 mil.lei), sau 25,6% din suma totală recreditată.

La 31.12.2018, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați a constituit 1 112,9 mil.lei, 85,2 mil. dolari SUA, 87,6 mil. euro și 896,9 mil. yeni japonezi, sau însumând în total echivalentul a 4 420,5 mil.lei, din care datoriile cu termenul de achitare expirat constituie 265,7 mil.lei (6,0% din suma datoriilor totale).

Datoria de stat la situația din 31.12.2018 a crescut față de perioada similară din anul precedent, totodată înregistrându-se și o scădere a ponderii în PIB. Creșterea datoriei de stat a fost influențată de majorarea soldului datoriei de stat interne, condiționată de finanțarea internă netă pozitivă a VMS emise pe piața primară, inclusiv de emisiunea VMS pentru completarea rezervei de lichidități. Astfel, se constată necesitatea consolidării cadrului legal pentru crearea rezervelor de lichidități, inclusiv a reglementării exhaustive privind situațiile de creare și de utilizare a acestora.

Deși toți parametrii de risc s-au încadrat în limitele anuale stabilite în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2018-2020)", la situația din 31.12.2018 persista riscul de refinanțare și riscul ratei de dobândă a datoriei de stat interne, care are o pondere majoră și urmează a fi refixatăîn decurs de un an. De asemenea, portofoliul datoriei de stat externe este expus riscului valutar, cauzat de predominarea datoriei de stat externe în valută străină.

Se constată o descreștere a mijloacelor financiare direcționate la recreditarea de stat, condiționată de reducerea cererilor de recreditare din partea beneficiarilor în vederea implementării proiectelor finanțate din contul împrumuturilor de stat externe. Totodată, datoriile beneficiarilor recreditați s-au redus nesemnificativ și prezintă risc de nerecuperare.

Astfel, ca rezultat al activităților de audit desfășurate, se menționează necesitatea consolidării datoriei de stat, prin dezvoltarea managementului de supraveghere și monitorizare a portofoliului datoriei, riscurilor de sustenabilitate și vulnerabilitate, în scopul evitării riscurilor financiare adiționale pentru bugetul de stat.

În opinia Curții de Conturi, Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar 2018, cu excepția efectelor unor erori și deficiențe privitor la veridicitatea poziției financiare și indicatorilor înregistrați atât în evidența contabilă, cât și dezvăluiți în rapoartele aferente, oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă, în conformitate cu cadrul aplicabil de raportare.

Sursă: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=993

Bugetul asigurărilor sociale de stat (BASS) este definit ca totalitatea de venituri, cheltuieli și surse de finanțare destinate, conform legii[37], realizării funcțiilor și gestionării sistemului public de asigurări sociale.

Autoritatea care administrează şi gestionează sistemul public de asigurări sociale este Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS). Prin intermediul CNAS și a celor 40 de case teritoriale de asigurări sociale, se realizează dreptul cetățenilor la protecție socială în cazuri de bătrânețe, șomaj, boală, invaliditate, pierdere a întreținătorului etc.

Responsabilitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale constă în întocmirea și prezentarea către Guvern, Ministerul Sănătății, Muncii şi Protecției Sociale și Ministerul Finanțelor a rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat şi asigurarea publicării acestora[38]. Responsabilitatea Ministerului Sănătății, Muncii şi Protecției Sociale constă în monitorizarea şi analiza executării BASS[39]. Responsabilitatea Ministerului Finanțelor[40] ține de:

- elaborarea şi aprobarea, în baza Legii contabilității şi în conformitate cu Planul de conturi contabile, a metodologiei privind evidența contabilă în sistemul bugetar, inclusiv privind contabilitatea executării BASS;
- elaborarea şi aprobarea metodologiei privind implementarea cadrului normativ-legal în domeniul finanțelor publice, inclusiv privind evidența contabilă și raportarea bugetelor componente ale bugetului public național, precum și acordarea asistenței metodologice în procesul bugetar.

Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar 2018, întocmit de Casa Națională de Asigurări Sociale și auditat de Curtea de Conturi, cuprinde Formularele nr.1 CNAS, nr.2 CNAS, nr.4 CNAS, nr.4.1 CNAS și descrierea narativă[41], inclusiv un sumar al politicilor contabile semnificative.

[37] Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr.489-XIV din 08.07.1999.
[38] Art.22 din Legea nr.181 din 25.07.2014.
[39] Art.22 din Legea privind controlul financiar public intern nr.229 din 23.09.2010.
[40] Legea nr.181 din 25.07.2014; Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007.
[41] Raportul privind executarea indicatorilor generali ai bugetului asigurărilor sociale de stat – Formularul nr.1 CNAS (conform Anexei nr.1 la Legea bugetului asigurărilor sociale de stat); Raportul privind executarea subprogramelor de cheltuieli ale bugetului asigurărilor sociale de stat – Formularul nr.2 CNAS (conform Anexei nr.2 la Legea bugetului asigurărilor sociale de stat); Raportul privind executarea bugetului

CNAS utilizează multiple sisteme informaționale pentru administrarea proceselor în sistemul public de asigurări sociale de înregistrare și evidență a contribuabililor la BASS, precum și a beneficiarilor de prestații sociale.

Instituția deține în evidență 4 sisteme informaționale, licențe și alte active nemateriale în valoare totală de 71,6 mil.lei, și la conturile extrabilanțiere – alte 3 sistemele informaționale.

Pe parcursul perioadei 2008-2018, CNAS a creat cu forțe proprii 8 sisteme informaționale, dintre care 4 sunt integrate în SI „Protecția Socială", care este de bază în activitatea instituției. Sistemele informaționale sunt formate din mai multe module, care au fost date în exploatare pe etape. Unele module ale sistemelor informaționale asigură schimbul de date cu alte instituții, cum ar fi: Ministerul Finanțelor, Serviciul Fiscal de Stat, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, prestatorii serviciilor de plată a prestațiilor sociale etc.

Veniturile BASS provin din contribuții de asigurări sociale, transferuri de la bugetul de stat și alte venituri, iar cheltuielile BASS acoperă contravaloarea prestaţiilor de asigurări sociale din sistemul public (indemnizaţii, ajutoare, pensii, prestaţii pentru prevenirea îmbolnăvirilor şi recuperarea capacităţii de muncă, alte prestaţii) și cheltuielile aferente organizării şi funcţionării sistemului, finanţării unor investiţii proprii, precum și alte cheltuieli.

Bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2018 a fost aprobat inițial[42] la venituri în sumă de 19 312,5 mil.lei şi la cheltuieli – de 19 312,5 mil. lei. Ca rezultat al operării modificărilor şi completărilor[43], parametrii BASS au fost precizați la venituri şi la cheltuieli până la 19 629,0 mil.lei.

În urma analizei exercițiului bugetar încheiat la 31 decembrie 2018, prezentat în rapoartele întocmite de către CNAS, s-a constatat că veniturile executate în sumă de 19 790,3 mil.lei au fost cu 161,3 mil. lei (0,8%) peste nivelul precizat, iar cheltuielile de casă, în sumă de 19 426,5 mil. lei, cu 202,5 mil.lei (1,0%) sub nivelul celor precizate. În aceste condiții, exercițiul bugetar s-a soldat cu un excedent de 363,8 mil.lei.

În ultima perioadă de timp, sistemul public de asigurări sociale a fost suspus mai multor reforme, printre care: eliminarea plafonului contribuțiilor de asigurări sociale achitate de către angajați (din 01.01.2017), schimbarea normelor de stabilire a pensiilor (din 01.04.2017), valorizarea pensiilor stabilite în perioada 2001 – 31.03.2017 (etapizat din 2017 - 2018) s.a. Toți acești factori au avut impact asupra veniturilor și cheltuielilor acestui buget, a căror dinamică în ultimii 2 ani se prezintă în Diagrama nr.6 și Diagrama nr.7.

asigurărilor sociale de stat – Formularul nr.4 CNAS; Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la partea de cheltuieli şi active nefinanciare – Formularul nr.4.1 CNAS; Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat (descrierea narativă).

[42] Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2018 nr.281 din 15.12.2017.

[43] Legea nr.107 din 14.06.2018 pentru modificarea Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2018 nr.281/2017; Legea cu privire la acordarea suportului unic unor beneficiari de pensii și alocații sociale de stat nr.313 din 30.11.2018.

Diagrama nr.6

Dinamica veniturilor BASS în perioada 2017 - 2018

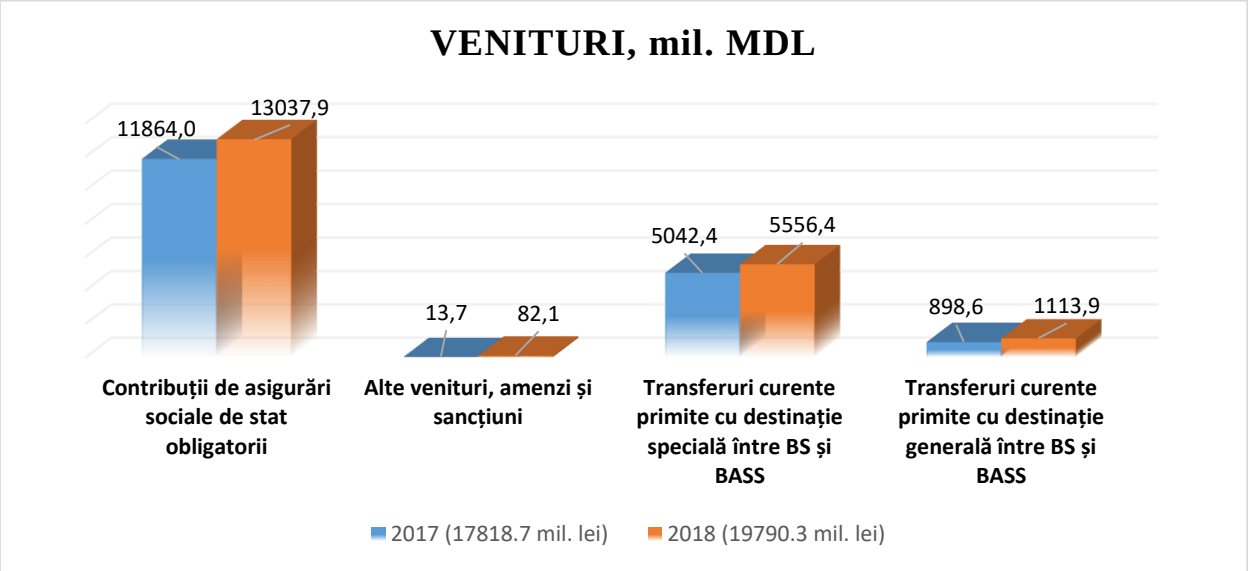

Sursă: Realizat de echipa de audit.

Deși veniturile proprii ale BASS au un trend de creștere, volumul lor nu este suficient pentru a asigura acoperirea cheltuielilor aferente prestațiilor de asigurări sociale, acest buget fiind dependent financiar de transferurile de la bugetul de stat pentru acoperirea deficitului. Totodată, pentru acoperirea decalajului temporar de mijloace financiare, CNAS solicită împrumuturi de la bugetul de stat în vederea asigurării la timp a plății prestațiilor sociale.

Diagrama nr.7

Dinamica cheltuielilor BASS în perioada 2017 - 2018

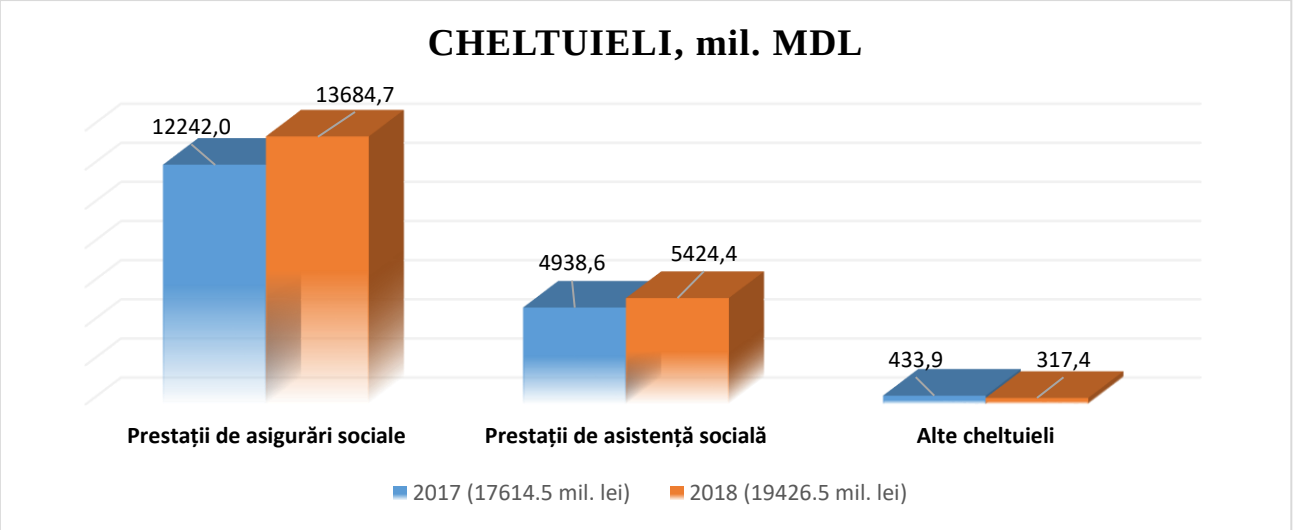

Sursă: Realizat de echipa de audit.

Soldurile de mijloace bănești, în valoare de 330,5 mil.lei, formate la începutul anului 2018 și restituite bugetului de stat pe parcurs, nu au fost raportate conform regulilor stabilite, astfel fiind denaturată mărimea veniturilor, transferurilor primite în cadrul bugetului public național, cheltuielilor, soldului bugetar și surselor de finanțare.

În I semestru 2018, CNAS a restituit Ministerului Finanțelor soldul mijloacelor bănești aferent transferurilor destinate acoperirii insuficienței veniturilor BASS în sumă de 318,4 mil.lei și datoria de 12,1 mil.lei – transferuri primite pentru acordarea prestațiilor de asistență socială, formate ca supraplăți în urma obținerii mijloacelor bănești de la bugetul de stat în anul 2017.

Auditul a constatat că aceste sume restituite la bugetul de stat nu au fost raportate regulamentar. Astfel, volumul transferurilor restituite în sumă de 330,5 mil.lei a fost prezentat ca „active financiare", iar în final – ca „surse de finanțare", cu semnul minus. Totodată, cheltuielile executate pentru prestațiile de asistență socială la care s-au referit transferurile restituite la bugetul de stat au fost diminuate cu 12,1 mil.lei, ceea ce a cauzat includerea datelor eronate în Raportul privind executarea BASS.

Aceste acțiuni sunt în contradicție cu reglementările în vigoare, care prevăd că „restituirile de cheltuieli din anii precedenți se reflectă la sursele de finanțare", nu și de venituri. Modul de raportare a transferurilor restituite la bugetul de stat indică o abordare diferită față de alte elemente de venituri. Ca impact, Rapoartele privind executarea BASS au fost denaturate cu 330,5 mil.lei.

Cheltuielile efective privind prestațiile sociale au fost evaluate de CNAS neținând cont de principiul contabilității de angajamente, ceea ce a determinat imposibilitatea evaluării și validării acestor cheltuieli.

Conform datelor raportate de CNAS, în anul 2018 din BASS au fost suportate cheltuieli efective pentru acordarea prestațiilor sociale beneficiarilor în sumă totală de 19 149,6 mil.lei. Verificările auditului au stabilit că suma cheltuielilor este determinată de CNAS reieșind din plățile pentru luna în curs și cele neridicate anterior de către beneficiari, cu micșorarea în sumele restituite pe contul CNAS de către prestatorii serviciilor de plată, ceea ce nu asigură înregistrarea și evidența angajamentelor bugetare față de beneficiarii prestațiilor sociale, odată ce CNAS nu recunoaște cheltuielile pe măsura apariției lor (metoda de angajamente), înregistrând în evidența contabilă datele din rapoartele lunare privind plata prestațiilor sociale.

Cadrul de raportare aferent cheltuielilor efective privind prestațiile sociale este unul complex și conține abordări contradictorii și interpretative. În acest sens, politica de contabilitate a CNAS conține prevederi diferite de cele legale[44] la capitolul reflectarea cheltuielilor și specifică că cheltuielile sunt reflectate în contabilitate în acea perioadă în care au avut loc, indiferent de timpul achitării efective a acestora. Concomitent, Instrucțiunea privind evidența contabilă a CNAS[45], coordonată cu Ministerul Finanțelor, nu prevede detaliat metodele și procedeele ce urmează a fi aplicate la evaluarea cheltuielilor efective, iar prin Ordinul MF nr.195 din 29.11.2018 au fost operate modificări și completări la modul de întocmire a Raportului privind executarea BASS la partea de cheltuieli şi active nefinanciare (Formularul nr.4.1. CNAS), care prevăd că „în cheltuieli efective se reflectă sumele calculate pentru plata prestațiilor sociale,

[44] Art.12 alin.(2) lit.c) din Legea nr.181 din 25.07.2014: „bugetele se elaborează, se aprobă și se administrează având la bază informație bugetară cuprinzătoare, elaborată și prezentată publicului într-o manieră clară și accesibilă".
[45] Instrucțiunea privind evidența contabilă a Casei Naționale de Asigurări Sociale, aprobată prin Ordinul CNAS nr.191-A din 29.09.2017.

ținând cont de sumele neridicate de beneficiari, retribuirea muncii, servicii şi alte plăți pentru perioada de raportare".

Aceste circumstanțe au condus la denaturarea cheltuielilor efective și la nereflectarea în evidența contabilă a datoriilor în sumă de 39,0 mil. lei față de circa 18 mii de beneficiari ai unor prestații sociale care nu au ridicat plățile în termenele stabilite.

Datoriile față de beneficiarii prestațiilor sociale la finele anului bugetar au fost raportate de CNAS în volumul plăților active, dar nu al drepturilor nerealizate de către cetățeni.

Evaluările auditului denotă că datoriile raportate de CNAS sunt constituite din sumele aferente prestațiilor sociale acordate beneficiarilor și pentru care plățile nu au fost ridicate într-o perioadă ce nu depășește 3 sau 6 luni, după caz, în funcție de tipul prestației. La situația din 31.12.2018, datoriile au însumat 51,1 mil. lei.

Este de menționat și faptul că, în cazul nesolicitării la timp a mijloacelor financiare, plata acestora se suspendă și poate fi reluată la solicitarea beneficiarului[46]. Totodată, în caz de neachitare consecutivă, prestatorii serviciilor de plată restituie lunar mijloacele financiare pe contul CNAS.

În aceste condiții, deși normele în vigoare prevăd doar sistarea plății, dar nu și a dreptului beneficiarului la prestație în cazul în care decizia de acordare a acesteia nu este abrogată, auditul a constatat că CNAS, după restituirea mijloacelor financiare, micșorează sumele prestațiilor calculate conform rapoartelor prezentate de către prestatorii serviciilor de plată și, respectiv, datoria față de beneficiari.

Totodată, informațiile analitice privind tranzacțiile de acordare și plată a prestațiilor sociale, precum și datoriile față de beneficiari și obligațiunile acestora se regăsesc în baza de date a SI „Protecția Socială" al CNAS.

Auditul a constatat că suma datoriilor reflectate în Rapoartele privind executarea BASS, de 51,1 mil.lei, nu este completă, fiind diminuată cu 39,0 mil.lei, comparativ cu cele din SI „Protecția Socială".

CNAS nu a asigurat raportarea creanțelor în sumă de circa 7,5 mil.lei privind supraplățile către beneficiari ale prestațiilor sociale, deși în evidența contabilă acestea sunt înregistrate.

Normele metodologice cu referire la modul de întocmire a Rapoartelor privind executarea BASS reglementează că la indicatorul „Total creanțe" se reflectă sumele transferate în avans pentru bunuri, lucrări şi servicii şi alte plăți pentru perioada de raportare.

Verificările de audit la acest aspect au relevat că CNAS nu a asigurat raportarea creanțelor privind supraplățile prestațiilor sociale achitate atât din BASS, cât și din bugetul de stat.

Evidența contabilă indică că la 01.01.2018 creanțele pe termen scurt privind supraplățile prestațiilor de asigurări sociale constituiau 1,2 mil.lei, iar creanțele pe termen scurt privind supraplățile prestațiilor de asistență socială însumau 3,9 mil.lei.

[46] Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de pensii şi alocaţiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.929 din 15.08.2006; Regulamentul cu privire la modul de stabilire şi plată a indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1478 din 15.11.2002; Regulamentul cu privire la modul de stabilire şi plată a alocaţiilor lunare de stat unor categorii de populaţie, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.470 din 02.05.2006; Regulamentul cu privire la modul de stabilire şi plată a alocaţiilor de stat pentru merite deosebite faţă de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1413 din 2003; Regulamentul cu privire la modul de stabilire şi plată a ajutorului social, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1167 din 16.10.2008.

Potrivit datelor din Raportul privind recuperarea sumelor de prestații plătite necuvenit beneficiarilor, pe parcursul anului 2018 au fost calculate supraplăți în sumă de 5,7 mil lei ale prestațiilor achitate din BASS și de 1,6 mil.lei – ale celor achitate din bugetul de stat. Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la partea de cheltuieli pentru anul 2018 (Formularul nr.4.1. CNAS) nu reflectă supraplățile estimate de audit în sumă de 7,5 mil.lei, fiind denaturat în aceeași sumă.

Nerealizarea responsabilităților de către părțile implicate în procesul de acordare și plată a ajutoarelor sociale și celor pentru perioada rece a anului a determinat sistarea plăților și lezarea drepturilor beneficiarilor.

În anul 2018, cheltuielile efective privind plata ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului au constituit 533,9 mil.lei și, respectiv, 250,5 mil.lei, sau circa 4,1% din totalul cheltuielilor privind prestațiile sociale (19 149,6 mil.lei).

Un aspect important îl reprezintă datoriile la aceste prestații față de beneficiari. În anul 2018, acestea au însumat 11,8 mil.lei, ceea ce constituie 23,1% din totalul datoriilor BASS raportate (51,1 mil.lei).

Potrivit cadrului legal[47], Direcțiile teritoriale de asistență socială stabilesc cuantumul ajutorului social, iar CNAS transferă mijloacele financiare corespunzătoare prin intermediul băncilor comerciale sau Î.S. „Poșta Moldovei", plățile fiind efectuate lunar.

Acest proces este unul complex și fragmentat, cu implicarea multiplelor instituții de diferite niveluri și subordonări, care nu dispun de mecanisme și pârghii de evaluare și comunicare pentru a se asigura că mijloacele financiare au ajuns la beneficiari.

Auditul a constatat că modul de efectuare a plății mijloacelor bănești către destinatar, prin intermediul prestatorilor serviciilor de plată, nu este supus verificărilor din lipsa mecanismelor de interconexiune și control intern asupra evaluării dacă resursele BASS au fost achitate în conformitate cu actele legislative și cu prevederile contractuale.

Pe parcursul anului 2018, plățile au fost efectuate prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei" și instituțiilor financiare. În acest sens, prevederile contractuale între CNAS și Î.S. „Poșta Moldovei" reglementează că ultima are obligațiunea de achitare integrală a tuturor prestațiilor sociale, inclusiv a sumelor neachitate pentru lunile precedente[48]. Totodată, în contract nu sunt specificate măsuri concrete de sancționare pentru neonorarea obligațiunilor de către părți, acestea fiind expuse la modul general.

Analiza de către audit a procesului de plată a stabilit că, în anul 2018, pe contul CNAS au fost restituite de către Î.S. „Poșta Moldovei" 5,5 mil.lei pentru ajutorul social și 4,7 mil.lei aferente ajutorului pentru perioada rece a anului, din sumele nesolicitate și neachitate 6 luni consecutiv. În aceste circumstanțe, norma juridică stabilește sistarea plăților care pot fi solicitate de beneficiar în baza cererii.

Auditul a constatat că CNAS nu a înregistrat în evidența contabilă plățile sistate și datoriile formate față de beneficiari, aceste informații regăsindu-se doar în SI „Protecția Socială". Totodată, nu se monitorizează nici onorarea obligațiunilor contractuale de către Î.S. „Poșta

[47] Art.9 alin.(2) și art.10 alin.(1) din Legea cu privire la ajutorul social nr.133 din 13.06.2008 (cu modificările și completările ulterioare).
[48] Pct.2.2 din Contractul nr.06.01/17 din 04.01.2017 privind plata prestațiilor sociale de către Î.S. „Poșta Moldovei".

Moldovei", iar în contextul rambursării sumelor semnificative nu sunt analizați factorii și cauzele ce au determinat aceste situații[49].

De menționat că auditul a constatat achitarea lunară a pensiilor de către Î.S. „Poșta Moldovei", în timp ce plata ajutoarelor bănești nu a fost efectuată permanent de aceasta. De asemenea, s-a constatat direcționarea de către CNAS a ajutoarelor spre plată către Î.S. „Poșta Moldovei", deși beneficiarul dispunea de card bancar, celelalte prestații sociale fiind achitate prin intermediul instituțiilor financiare. Aceste aspecte au condus la neridicarea mijloacelor bănești de către beneficiari și sistarea plăților.

În vederea diminuării datoriilor față de beneficiarii ajutoarelor sociale pentru ultimele 6 luni și evitării situațiilor de sistare a plăților, Î.S. „Poșta Moldovei" a emis, în adresa oficiilor poștale teritoriale, o circulară de responsabilizare a lucrătorilor poștali și achitare lunară a tuturor prestațiilor[50]. Aceasta prevede obligativitatea personalului implicat în procesul de achitare a prestațiilor de a verifica și achita, conform buletinului de identitate, ajutoarele sociale odată cu achitarea pensiei.

La solicitarea auditului, Î.S. „Poșta Moldovei" a informat că datoriile aferente ajutorului pentru perioada rece a anului pentru ultimele 6 luni (la situația din 04.03.2019) constituiau 8,8 mil.lei, în raport cu 25 172 de plăți lunare. Ca rezultat al recomandării auditului privind asigurarea plății prestațiilor către beneficiari, datoriile la ajutoarele aferente perioadei rece a anului au fost diminuate până la 3,5 mil.lei, în raport cu 11 120 de plăți lunare, astfel fiind achitate 5,3 mil.lei aferente a 14 052 de plăți lunare.

Verificările de audit au stabilit că, din lipsa unei informații veridice și complete privind venitul global al familiei, în unele cazuri au fost acordate neconform ajutoarele sociale. Astfel, s-a constatat că Direcțiile de asistență socială au evaluat incorect veniturile membrilor familiei, din cauza că beneficiarul nu a declarat integral veniturile, iar specialiștii nu au avut acces la bazele de date ale instituțiilor care dețin informații privind sursele și mărimea veniturilor.

Astfel, au fost atestate situații când:

- beneficiarul nu a declarat modificările intervenite în perioada martie - octombrie 2017 în veniturile obținute din drepturile salariale, fapt ce a determinat acordarea nejustificată a ajutorului social în mărime de 4,0 mii lei. Plățile achitate neconform au fost identificate în 2018 de către Inspecția Socială, mijloacele financiare fiind restituite integral;
- persoana nu a declarat că a beneficiat de salariu, deși datele din SI „Protecția Socială" al CNAS relevau obținerea veniturilor lunare de 2,7 mii lei. Ca impact, persoana a beneficiat nejustificat de ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului, în sumă totală de 1,5 mii lei, pentru perioada decembrie 2018 - februarie 2019;
- micșorarea cuantumului ajutorului social cu 0,1 mii lei lunar și privarea de mijloace bănești în sumă totală de 1,2 mii lei în decursul anului 2018, din cauza că un membru al familiei a prezentat certificatul ce atesta mărirea salariului calculat (1,3 mii lei).

[49] Pct.5.1. din Instrucțiunea privind plata unor prestații sociale prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei", aprobată prin Ordinul CNAS nr.241-A din 05.12.2016.
[50] Circulara Î.S. „Poșta Moldovei" nr.21166 din 04.03.2019, în adresa filialelor/oficiilor poștale teritoriale (cu completările ulterioare).

În acest context, se menționează că verificarea acordării dreptului și calculării acestor prestații se realizează de către Inspecția Socială. Potrivit informației prezentate echipei de audit, în anul 2018 Inspecția Socială a supus inspectării 1 021 cereri de acordare a ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului, fiind constatate 1 280 de iregularități în valoare totală de 1,4 mil.lei.

Referitor la deblocarea plăților sistate ale prestațiilor sociale (care au depășit termenul de 6 luni), se atestă că CNAS a întocmit lista beneficiarilor ce nu au ridicat ajutoarele începând cu decembrie 2017 și a transmis-o MSMPS, care, prin intermediul direcțiilor de asistență socială, urma să restabilească plățile. Potrivit informațiilor oferite de CNAS, au fost sistate plăți în sumă de 4,5 mil.lei aferente ajutorului pentru perioada rece a anului și de 5,9 mil.lei pentru ajutorul social. Referitor la plățile sistate, MSMPS a analizat lista beneficiarilor și a depistat neachitarea a 14 174 de plăți aferente ajutorului pentru perioada rece a anului și 13 882 de plăți pentru ajutorul social.

Urmare a înaintării spre modificare și completare a unor regulamente aprobate prin Hotărâri de Guvern, la 13 mai 2019 CNAS a expediat în adresa Î.S. „Poșta Moldovei" un proiect al Contractului privind distribuirea prestațiilor sociale, în scopul aplicării unei abordări unice privind plata prestațiilor sociale, precum și optimizării și eficientizării procedurilor de plată și evidență a plății în vederea minimizării riscului plăților neconforme. În proiectul contractului, în cazul neonorării obligațiunilor contractuale, a fost prevăzută sancțiunea pecuniară în mărime de 0,001% din sumele neachitate. De asemenea, proiectul prevede efectuarea de către CNAS a controalelor inopinate asupra plății prestațiilor sociale, în baza cererilor, adresărilor, petițiilor beneficiarilor.

Tranzacțiile privind restituirile de cheltuieli caracteristice „anului curent" nu au fost delimitate de cele aferente anilor precedenți, ceea ce a cauzat denaturarea indicatorilor de cheltuieli și a surselor de finanțare cu circa 0,6 mil.lei.

Normele metodologice privind modul de întocmire a Rapoartelor privind executarea BASS reglementează că, la indicatorul „Executat anul curent", la partea de cheltuieli se reflectă tranzacțiile anului curent, iar restituirile de cheltuieli din anii precedenți se reflectă la sursele de finanțare. Potrivit informațiilor prezentate în Rapoartele privind executarea BASS, în anul 2018 nu au avut loc restituiri de cheltuieli din anii precedenți.

Datele evidenței contabile ale CNAS indică că la 01.01.2018 creanțele pe termen scurt privind supraplățile prestațiilor de asigurări sociale constituiau 1,2 mil.lei, iar creanțele pe termen scurt privind supraplățile prestațiilor de asistență socială au însumat 3,9 mil.lei. Concomitent, în Registrele de evidență privind recuperarea sumelor de pensii, indemnizații și alocații sociale de stat necuvenite din vina beneficiarului, pentru luna ianuarie 2018, se reflectă că la începutul perioadei de gestiune existau sume spre recuperare, iar pe parcurs au fost reținute din plata prestațiilor sociale.

Auditul a atestat recuperarea în perioada auditată a cheltuielilor din perioadele anterioare în sumă de circa 0,6 mil.lei. Astfel, nerespectarea normelor metodologice de raportare a restituirilor de cheltuieli din anii precedenți a condus la denaturarea cheltuielilor executate și a surselor de finanțare prezentate în Rapoartele privind executarea BASS (Formularele nr.1 CNAS, nr.4 CNAS și nr.4.1. CNAS), în aceeași sumă.

CNAS a motivat această situație prin lipsa, în documentele primare privind recuperarea de la beneficiari a sumelor primite necuvenit, a informațiilor despre perioada în care au fost suportate cheltuielile de prestații sociale, ceea ce a generat imposibilitatea delimitării tranzacțiilor de restituiri ale cheltuielilor caracteristice anului curent de cele din anii precedenți, informația fiind disponibilă în SI „Protecția Socială".

Modul de organizare a evidenței contabile și a procesului de întocmire a Rapoartelor privind executarea BASS este unul specific, care, deși implică eforturi suplimentare, nu asigură plenitudinea raportării indicatorilor BASS.

Pentru evidența contabilă și raportarea privind executarea BASS, CNAS dispune și aplică propriul Plan de conturi contabile, parte componentă a Instrucțiunii cu privire la evidența contabilă în CNAS, care nu este integrat cu Clasificația bugetară economică. Conturile contabile sunt diferite de codurile Clasificației economice, iar procesul de înregistrare, evidență și raportare este unul complicat, care obligă transpunerea repetată a indicatorilor BASS.

Pentru a face posibilă raportarea privind executarea BASS, odată cu Instrucțiunea au fost aprobate tabelele de trecere a conturilor destinate prestațiilor sociale și cheltuielilor administrative în sistemul public de asigurări sociale. Comparativ cu cheltuielile, pentru componentele de venituri nu au fost elaborate tabelele de trecere, ceea ce poate influența acuratețea întocmirii Rapoartelor la acest capitol.

Totodată, se constată că Instrucțiunea privind evidența contabilă în CNAS nu conține reglementări exhaustive și detaliate privind reflectarea și evidența tuturor tipurilor de tranzacții specifice BASS, cum ar fi: sistarea plăților cu formarea datoriilor, evidența supraplăților și a restituirilor etc. De asemenea, se atestă interpretări la capitolul venituri și cheltuieli din mijloacele financiare aferente transferurilor de la bugetul de stat, precum și incertitudini la capitolul evaluarea și reflectarea creanțelor și datoriilor CNAS. Acest fapt creează dificultăți la verificarea plenitudinii şi exactității indicatorilor de cheltuieli executate, achitate şi efective.

Se remarcă că informațiile și tranzacțiile analitice pentru majoritatea cheltuielilor BASS (circa 98%) nu se regăsesc în sistemul informațional contabil 1 C, fiind în SI „Protecția Socială". Astfel, procedura de raportare nu este una automatizată, fiind complexă și dificilă, care presupune mai multe activități, cum ar fi: transpunerea, inclusiv manuală, a datelor sintetice din SI „Protecția Socială" în SI 1 C, ulterior din sistemul de evidență contabilă în formularele de rapoarte în programul Excel. Aceasta se întâmplă din cauza că Rapoartele privind executarea BASS sunt structurate după un alt principiu, iar indicatorii sunt denumiți și grupați diferit decât în evidența contabilă.

Circumstanțele descrise au creat dificultăți pentru auditori la reconcilierea datelor care au stat la baza întocmirii Rapoartelor privind executarea BASS.

Cheltuielile pentru plata indemnizației viagere sportivilor de performanță care s-au retras din activitatea de sport au fost evaluate corect în anul 2018, deși în anii precedenți s-au admis unele nereguli la recalcularea prestației.

În anul 2018, cheltuielile efective pentru indemnizațiile viagere sportivilor de performanță care s-au retras din activitatea de sport au constituit 4,1 mil.lei.

Conform cadrului legal[51], dreptul la indemnizația lunară viageră îl au sportivii, cetățeni și rezidenți ai Republicii Moldova, care au obținut pentru Republica Moldova una sau mai multe medalii de aur, de argint sau de bronz la probele individuale sau pe echipe la Jocurile Olimpice sau la jocurile Paralimpice, la campionatele mondiale sau la campionatele europene de seniori, la probe olimpice sau paralimpice, la cerere și cu confirmarea autorității centrale de specialitate, dacă întrunesc cumulativ următoarele condiții: au împlinit vârsta de 35 de ani și au fost membri ai loturilor naționale timp de cel puțin 8 ani.

Urmare a verificării de către audit, s-a constatat că, în cazul unui beneficiar, căruia indemnizația i-a fost stabilită la 01.02.2013, prestația a fost suspendată neconform din 01.12.2014 pe motivul neatingerii vârstei de 35 ani, în legătură cu modificarea normelor legale[52], a căror acțiune nu putea fi aplicată retroactiv[53]. Prestația socială a fost restabilită ulterior la atingerea vârstei de 35 ani (01.01.2017). Astfel, beneficiarul, pe parcursul perioadei suspendate (01.12.2014 - 01.01.2017), a fost privat de dreptul de a primi mijloace financiare în sumă de 150,4 mii lei.

În opinia Curții de Conturi, situațiile financiare ale Rapoartelor Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2018, cu excepția posibilelor efecte determinate de limitarea în expunerea exactității și plenitudinii tranzacțiilor aferente contractării, înregistrării, raportării și achitării serviciilor medicale spitalicești și de ambulatoriu acordate de către instituțiile medicale și achitate de către CNAM, oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă privind executarea FAOAM în anul 2018, în conformitate cu cadrul aplicabil de raportare financiară.

Sursă: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=995

Fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală (FAOAM) reprezintă totalitatea veniturilor, a cheltuielilor şi a surselor de finanţare destinate pentru realizarea funcţiilor şi gestionarea sistemului de asigurări obligatorii de asistenţă medicală.

Fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală se administrează de către Compania Naţională de Asigurări în Medicină (CNAM).

Relaţiile între bugetul de stat şi FAOAM se realizează prin transferuri de la bugetul de stat pentru asigurarea obligatorie de asistenţă medicală a categoriilor de persoane, precum şi prin alte transferuri cu destinaţie specială pentru implementarea unor programe de sănătate.

Responsabilitatea Companiei Naţionale de Asigurări în Medicină constă în organizarea, desfăşurarea şi dirijarea procesului de asigurare obligatorie de asistenţă medicală, cu aplicarea procedeelor şi mecanismelor admisibile pentru formarea fondurilor financiare destinate acoperirii cheltuielilor de tratament şi profilaxie a maladiilor şi stărilor, incluse în Programul unic al asigurării obligatorii de asistenţă medicală, controlul calității asistenţei medicale

[51] Art.34 din Legea nr.330-XIV din 25.03.1999 cu privire la cultura fizică și sport; Regulamentul cu privire la modul de calcul și de plată a indemnizației viagere sportivilor de performanță, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.917 din 07.11.2014.
[52] Legea nr.161 din 28.06.2013 pentru modificarea şi completarea Legii nr.330-XIV din 25 martie 1999 cu privire la cultura fizică şi sport.
[53] Art.46 din Legea privind actele legislative nr.780-XV din 27.12.2001.

acordate şi implementarea cadrului normativ aferent asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală.

Responsabilitatea Ministerului Sănătății, Muncii şi Protecției Sociale constă în monitorizarea şi analiza executării FAOAM. Responsabilitatea Ministerului Finanțelor ține de:

- elaborarea şi aprobarea, în baza Legii contabilității şi în conformitate cu Planul de conturi contabile, a metodologiei privind evidența contabilă în sistemul bugetar, inclusiv privind contabilitatea executării FAOAM;
- elaborarea şi aprobarea metodologiei privind implementarea cadrului normativ-legal în domeniul finanțelor publice, inclusiv privind evidența contabilă și raportarea bugetelor componente ale bugetului public național, precum și acordarea asistenței metodologice în procesul bugetar.

Raportul anual privind executarea FAOAM se întocmește de către CNAM şi se prezintă Guvernului, în termenele prevăzute de calendarul bugetar.

Raportul anual privind fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2018 cuprinde 5 capitole, și anume:

- raportul de gestiune, care conține detalieri privind drepturile și accesul cetățenilor la toate tipurile de servicii medicale, inclusiv costisitoare; evoluția cheltuielilor programelor speciale în urma realizării și alocării mijloacelor FAOAM conform priorităților etc.;
- deficiențele constatate în gestionarea resurselor FAOAM, ce reflectă rezultatele monitorizării de către companie a volumului și calității serviciilor medicale prestate de IMS;
- performanța executării subprogramelor de cheltuieli ale FAOAM, care reflectă realizarea indicatorilor pentru cele 10 subprograme prin care au fost stabilite prioritățile în utilizarea resurselor FAOAM;
- situațiile financiare, ce dezvăluie în mod detaliat situațiile financiare ale Companiei, Rapoartele privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, inclusiv formularele auditate de Curtea de Conturi[54].

Veniturile FAOAM provin din contribuții și prime de asigurare obligatorie și din transferuri primite în cadrul bugetului public naţional. Pentru anul 2018, fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală au fost aprobate la venituri în sumă de 6 733,3 mil.lei, fiind executate la nivel de 102,1%, sau în sumă de 6 877,4 mil.lei.

În anul de raportare, principala sursă de formare a veniturilor au constituit-o primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și alte recompense, achitate de fiecare categorie de plătitori, care constituie 58,3% (4 007,2 mil.lei), transferurile de la bugetul de stat pentru asigurarea medicală a categoriilor de persoane asigurate de Guvern – de 38,3% (2 634,9 mil.lei), urmate de primele de asigurare medicală obligatorie în

[54] Formularul nr.1 – Raport privind executarea indicatorilor generali şi surselor de finanțare ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală; Formularul nr.1.1 – Raport privind executarea veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală; Formularul nr.1.2 – Raport privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe cheltuieli; Formularul nr.2 – Raport privind executarea programelor de cheltuieli ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală; Formularul nr.4 – Raport privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală; Formularul nr.4.1 – Raport privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală la partea de cheltuieli și active nefinanciare, prezentate oficial spre auditare la data de 14.05.2019.

sumă fixă – de 1,6% (110,3 mil.lei). Sursele de formare a veniturilor și dinamica acestora se prezintă structurat în Diagrama nr.8.

Diagrama nr.8

Sursele de constituire a veniturilor FAOAM în perioada 2017-2018 (mii lei)

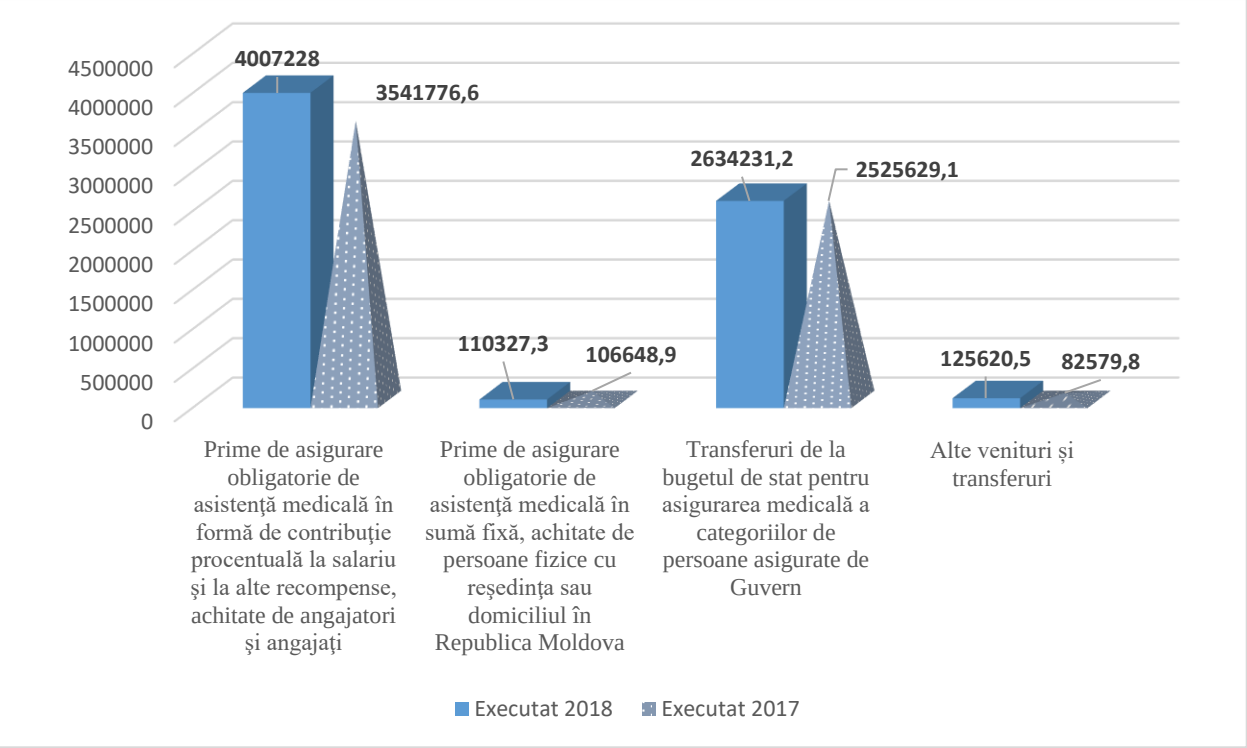

Sursă: Elaborată de auditor în baza Formularului nr.4 al CNAM.

Începând cu anul 2018, CNAM reflectă în evidența contabilă veniturile calculate în corespundere cu principiile contabilității de angajamente, care presupun recunoașterea elementelor contabile pe măsura apariției acestora, indiferent de momentul încasării mijloacelor bănești.

Cheltuielile FAOAM în anul 2018 au fost aprobate în sumă de 6 733,3 mil.lei, realizate la nivel de 99,7% (6 714,1 mil.lei) și îndreptate în Fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (fondul de bază), Fondul de rezervă al asigurării obligatorii de asistenţă medicală, Fondul de dezvoltare şi modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale și în Fondul de administrare a sistemului de asigurare obligatorie de asistenţă medicală.

Dinamica cheltuielilor executate din Fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente pe tipuri de asistență medicală în anul 2018, comparativ cu perioada precedentă, a fost în creștere, datele fiind prezentate în Diagrama nr.9.

Diagrama nr.9

Executarea cheltuielilor FAOAM în perioada 2017 – 2018 (mii lei)

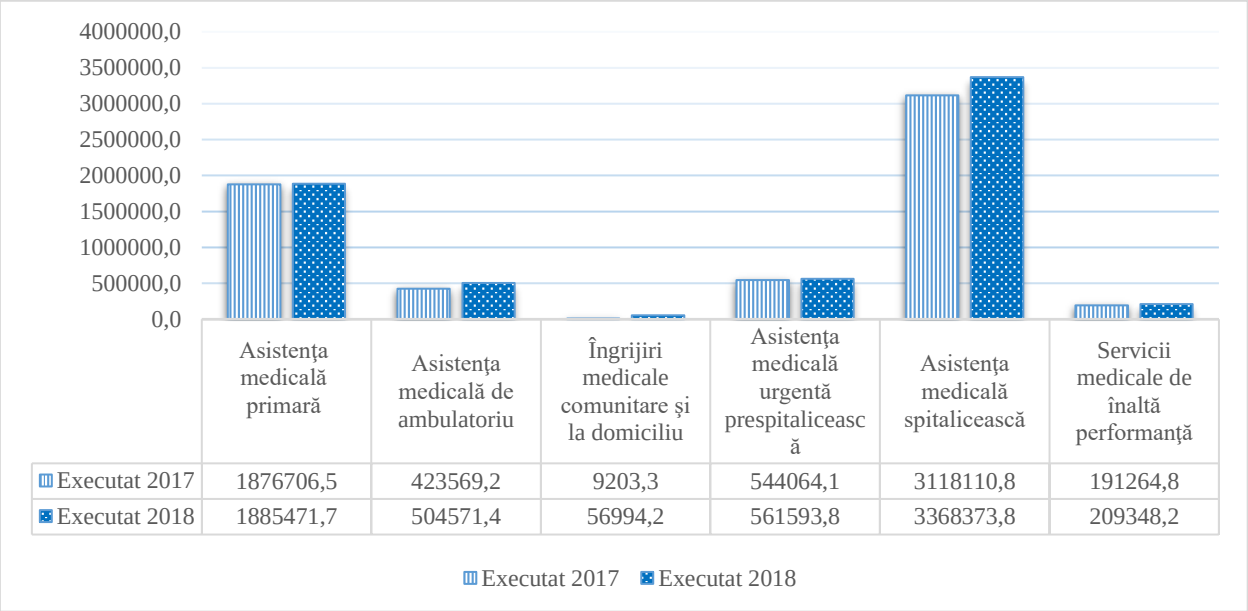

	Asistenţa medicală primară	Asistenţa medicală de ambulatoriu	Îngrijiri medicale comunitare şi la domiciliu	Asistenţa medicală urgentă prespitalicească	Asistenţa medicală spitalicească	Servicii medicale de înaltă performanţă
Executat 2017	1876706,5	423569,2	9203,3	544064,1	3118110,8	191264,8
Executat 2018	1885471,7	504571,4	56994,2	561593,8	3368373,8	209348,2

Sursă: Elaborată de auditor în baza Formularului nr.4 al CNAM.

În vederea asigurării accesului populației la servicii medicale calitative și medicamente compensate, în anul 2018 CNAM a contractat 437 de instituții medico-sanitare și 254 de instituții farmaceutice.

În conformitate cu Programul unic, au fost contractate servicii medicale în cuantum de 6 586,4 mil.lei și compensate parțial sau integral medicamente în sumă de 508,0 mil.lei, prescrise în tratamentul de durată în condiții de ambulator și în tratamentul episodic efectuat în staționare de zi, cabinete de proceduri și la domiciliu.

În fondul pentru achiziția serviciilor medicale curente (fondul de bază) se repartizează nu mai puţin de 94% din veniturile FAOAM. Astfel, în perioada de raportare, cheltuielile fondului de bază au constituit 6 586,4 mil.lei, sau 98,1% din totalul cheltuielilor, fiind în creștere față de anul 2017 cu 423,5 mil.lei, sau cu 6,9%.

Cu referire la subprogramele de cheltuieli, structurate pe tipuri de asistență medicală, se denotă, la fel ca și în anii precedenți, că ponderea cea mai semnificativă o deține asistența medicală spitalicească, în cuantum de 3 368,4 mil.lei, sau 50,2% din totalul cheltuielilor, fiind urmată de asistența medicală primară – 1 885,5 mil.lei (28,1%), asistența medicală urgentă prespitalicească – 561,6 mil.lei (8,4%), asistența medicală de ambulatoriu – 504,5 mil.lei (7,5%) etc.

În scopul automatizării fluxului informațional în cadrul instituțiilor medicale ce prestează asistență medicală primară, pentru justificarea serviciilor de asistență medicală primară prestate populației, se utilizează Sistemul Informațional Automatizat „Asistența Medicală Primară” (SIA AMP).

Deși instituțiile medicale ce prestează asistență medicală primară utilizează SIA AMP, acesta nu este ajustat la cerințele cadrului legal și la necesitățile sistemului de sănătate, precum și nu oferă posibilitatea de a evalua și monitoriza rezultatele activității instituției de profil.

Reglementările referitor la asigurarea schimbului de date între SI „Registrul persoanelor înregistrate la medicul de familie din cadrul instituției medico-sanitare ce prestează asistență medicală primară în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală" şi SIA AMP, prin intermediul platformei de interoperabilitate, nu sunt implementate, situație constatată și în auditul precedent.

Este de menționat și faptul că, în cadrul examinării modului de prelucrare a informației, la procesarea datelor generate de sistem se admit erori de introducere a datelor, iar sincronizarea întârziată a datelor între SIA AMP și Registrul de Stat al populației condiționează afectarea integrității și acurateței datelor procesate. Situația descrisă generează riscul privind lipsa integrării și interconexiunii datelor din SI deținute de CNAM, a cărui materializare s-a constatat și în cadrul auditului precedent.

Contractarea și achitarea serviciilor medicale de ambulatoriu potrivit principiului „per capita" în lipsa ajustării trimestriale a volumului plăților conform numărului de persoane înregistrate în instituțiile medicale nu oferă posibilitatea expunerii asupra plenitudinii mijloacelor financiare achitate, ținând cont de evaluarea nivelului tranzacțiilor pentru aceste servicii.

În scopul garantării accesibilității persoanelor la serviciile medicale incluse în Programul unic[55], în anul 2018, din Fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente au fost repartizate mijloace financiare prin contractarea instituțiilor medicale, conform principiului „per capita", pentru subprogramele *„Asistența Medicală Primară – 1136,5 mil.lei", „Asistența medicală specializată de ambulatoriu – 291,1 mil.lei"* și *„Asistența medicală urgentă prespitalicească – 561,5 mil.lei", acestea deținând o pondere de 33% în totalul mijloacelor fondului de bază.*

Verificările de audit au stabilit că în factura aferentă serviciilor medicale prestate se indică doar valoarea totală a serviciilor prestate, fără a reflecta volumul de asistență medicală prestată sau numărul persoanelor unice deservite.

Modalitatea de achitare pentru serviciile medicale acordate determină necesitatea prezentării facturii însoțite de Raportul privind volumul şi costul serviciilor. Astfel, instituțiile medico-sanitare raportează trimestrial CNAM numărul de vizite realizate de către medicii de familie sau medicii specialiști de profil, precum și numărul de solicitări, în timp ce CNAM finanțează după principiul „per capita", și nu în funcție de numărul de vizite sau solicitări realizate.

Se denotă că, pentru asistența medicală primară, tariful „per capita" este ajustat la riscul de vârstă, conform grupelor aprobate. De asemenea, pentru efectuarea plăților trimestriale[56], doar în cazul asistenței medicale primare numărul persoanelor (asigurate și neasigurate) înregistrate în „Registrul persoanelor înregistrate la medicul de familie din cadrul instituției medico-sanitare" este actualizat trimestrial la situația ultimei zile a trimestrului.

[55] Hotărârea Guvernului nr.1387 din 10.12.2007 „Cu privire la aprobarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală".
[56] Pct.72 din Ordinul CNAM nr.1131/658A din 29.12.2017 privind aprobarea Criteriilor de contractare a instituțiilor medico-sanitare în cadrul sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2018.

Se relevă că, în cadrul asistenței medicale primare, la efectuarea achitărilor integrale CNAM ajustează suma achitată în baza numărului de persoane înregistrate în instituțiile medicale, însă în cazul asistenței medicale specializate de ambulatoriu această ajustare nu se efectuează, deși principiul de contractare este același. În aceste circumstanțe, poate fi afectată calitatea serviciilor medicale prestate în cazul în care suma acordată pentru deservirea populației rămâne constantă, iar numărul persoanelor înregistrate este în creștere.

Figura nr.1

Contractarea, raportarea și achitarea serviciilor medicale

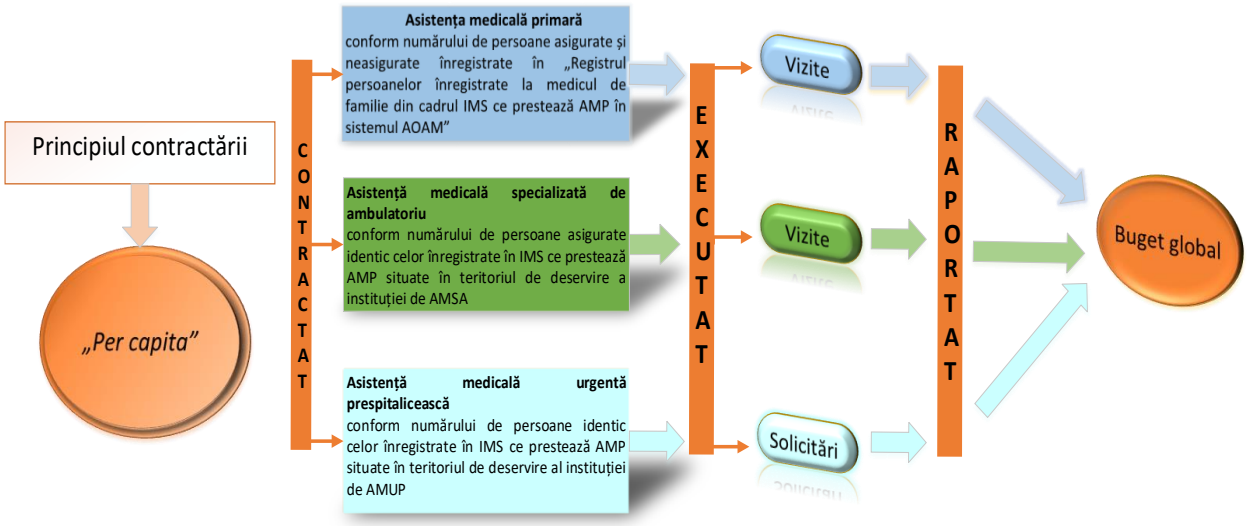

Sursă: Elaborată de echipa de audit.

În contextul celor menționate, se relevă lipsa de corelare şi de continuitate între indicatorii de rezultat la contractarea, raportarea şi achitarea serviciilor de asistență medicală primară, asistență medicală specializată de ambulatoriu și asistență medicală urgentă prespitalicească.

În aceste condiții, nu se asigură transparența procesului de realizare a volumelor de servicii medicale prestate.

Prestarea, înregistrarea și raportarea serviciilor medicale spitalicești de către instituții nu oferă date exacte cu privire la serviciile medicale supraexecutate, iar Compania nu dispune de instrumente de monitorizare și delimitare a acestora.

Instituțiile medicale cu profil spitalicesc, contractate de CNAM conform condițiilor contractuale, urmează să fie finanțate pentru serviciile acordate în limita volumelor contractate[57].

În anul 2018, 58 de instituții medicale publice au prestat persoanelor asigurate servicii ce depășesc semnificativ volumele de servicii medicale spitalicești contractate de CNAM, în sumă de 260,1 mil.lei, iar 6 instituții private – în sumă de 1,05 mil.lei, servicii care au fost achitate de către CNAM.

[57] Pct.4.2 din Contractul-tip de acordare a asistenței medicale (de prestare a serviciilor medicale) în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1636 din 18.12.2002.

De menționat că, la înregistrarea cazurilor tratate, CNAM utilizează Sistemul Informațional „Evidența și raportarea serviciilor medicale în sistem DRG-online", care nu dispune de instrumente de urmărire și delimitare a serviciilor medicale achitate, precum și a celor supraexecutate de către instituțiile medicale.

Nici instituțiile medicale nu dispun de mecanisme de evidență a serviciilor medicale prestate peste prevederile contractuale și nici nu reflectă în evidența contabilă cheltuielile generate de costurile serviciilor supraexecutate.

Reieșind din cele expuse, se relevă imposibilitatea expunerii asupra exactității și plenitudinii serviciilor medicale spitalicești acordate de către instituțiile medicale și achitate de CNAM, în condițiile supraexecutării volumelor de servicii în sumă de 261,2 mil.lei.

Spectrul serviciilor medicale de înaltă performanță, prevăzut în Programul unic, nu a fost realizat pe deplin, prin ce nu a sporit accesul populației la acestea.

Pentru asigurarea accesului populației la servicii medicale de înaltă performanță, în anul 2018 au fost alocate mijloace financiare semnificative în volum de 212,1 mil.lei, prin contractarea și finanțarea instituțiilor medicale în baza ofertelor ce reflectă totalitatea investigațiilor care pot fi realizate de către instituția respectivă.

Din totalul de 608 servicii medicale de înaltă performanță prevăzute în Programul unic, au fost contractate și prestate 401 tipuri de servicii, 207 tipuri de investigații de înaltă performanță prevăzute de Programul unic nefiind contractate. În aceste circumstanțe, se relevă că, deși Programul unic stabilește tipurile serviciilor medicale de înaltă performanță, populația nu poate beneficia pe deplin de aceste servicii medicale.

Cheltuielile pentru medicamentele compensate, în sumă de 1,2 mil.lei, nu sunt justificate din cauza erorilor în SIA „Medicamente compensate", situație ce poartă un caracter permanent.

În anul 2018, CNAM a raportat cheltuieli pentru medicamentele compensate (parțial și integral) în sumă de 508,0 mil.lei, acestea fiind finanțate din contul fondului de bază, subprogramul „Asistența medicală primară".

De menționat că, evidența rețetelor se ține în SIA „Medicamente compensate". Conform datelor din SIA respectiv, acestea au fost prescrise pentru 816 147 de beneficiari, în baza a 5 260 392 de rețete.

Lunar, instituțiile farmaceutice transmit online informațiile din rețetele pentru medicamentele compensate din FAOAM, care sunt supuse validării de CNAM după anumite criterii. În cazul nevalidării, instituția farmaceutică întreprinde măsuri de corectare a rețetelor nevalidate, pentru ca acestea să corespundă procedurilor de validare.

Din lipsa interconexiunii Sistemului informațional „Medicamente compensate" cu Registrul de Stat al Populației, precum și a funcționalității acestuia în regim offline, 1 882 219 de rețete (35,78%), în sumă de 173,6 mil.lei (34,19%), nu au fost validate.

Distribuirea din farmacie în secțiile spitalelor a medicamentelor și produselor parafarmaceutice nu s-a realizat în deplină măsură, ceea ce a determinat neasigurarea subdiviziunilor spitalicești cu medicamentele necesare/solicitate în valoare de 103,0 mii lei și riscuri privind aplicarea tratamentelor incomplete sau achiziționarea medicamentelor din contul pacienților.

Insuficiența stocurilor și procesul anevoios și de durată aferent asigurării cu medicamente și produse parafarmaceutice la 2 instituții medicale[58] au cauzat situația în care, pe parcursul anului 2018, secțiile acestora nu au dispus de medicamentele necesare, astfel încât pentru 774 de bonuri nu s-au eliberat medicamente în valoare de 103,0 mii lei. Aceast fapt implică riscuri de aplicare incompletă a tratamentelor pentru persoanele asigurate și, respectiv, cumpărarea medicamentelor de către pacienții spitalizați.

Neîndeplinirea cazurilor pe programele speciale a fost determinată de procesul de achiziții publice ale medicamentelor și consumabilelor medicale, care este unul complex și problematic, ceea ce a condus la nerealizarea, în unele cazuri, a scopurilor scontate.

Tergiversarea procedurilor de achiziție a consumabilelor medicale a determinat nerealizarea a 58 de intervenții chirurgicale de endoproteză la șold și genunchi de către o instituție medicală (IMSP Spitalul Clinic Traumatologic și Ortopedie), din totalul de 478 de cazuri contractate conform programului special.

La examinarea repartizării intervențiilor chirurgicale în scopul diminuării listei de așteptate (2022 de persoane la 15 instituții medicale), s-a stabilit că, efectiv, au fost realizate doar 988 de intervenții (cazuri tratate), dintre care 636 efectuate la *Institutul de Medicină Urgentă* și *Spitalul Clinic Traumatologic și Ortopedie*. De menționat că Spitalul raional Orhei, deși i-au fost remise 71 de cazuri, nu a efectuat nicio intervenție, iar Spitalul municipal Bălți a efectuat 46 de intervenții din 147 de cazuri repartizate, ceea ce nu asigură realizarea intervențiilor necesare populației.

Contractarea și finanțarea Centrelor Comunitare de Sănătate Mintală și a Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor se fac diferențiat, în lipsa unor criterii exhaustive.

Pentru asigurarea dezvoltării serviciilor comunitare în toate subdiviziunile administrativ-teritoriale ale republicii, precum și în scopul sporirii accesului populației la aceste servicii, în anul 2018 CNAM a contractat 41 de Centre de Sănătate Prietenoase Tinerilor (22,2 mil.lei) și 40 de Centre Comunitare de Sănătate Mintală (24,5 mil.lei).

Analiza de către auditor a cuantumului de mijloace financiare alocate relevă că acestea au fost repartizate diferențiat de la un Centru la altul, deși unele Centre deservesc același număr de populație și dispun de același număr de unități de personal.

În aceste circumstanțe, volumul serviciilor acordate diferă de la centru la centru și nu oferă o claritate asupra modului și sumelor aprobate de către CNAM, fapt ce se reflectă direct asupra costului mediu per serviciu/consultație. Astfel, costul real al unei vizite la Centrele Comunitare de Sănătate Mintală variază de la 34,5 lei/vizită până la 402,4 lei/vizită.

[58] IMSP SCM „Sfântul Arhanghel Mihail” și IMSP Spitalul Clinic Traumatologic și Ortopedie.

3.2 Rapoartele financiare consolidate ale ministerelor

Ministerele sunt organe centrale de specialitate ale statului care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate care le sunt încredinţate. Acestea şi alte autorităţi administrative centrale se află în raporturi de colaborare în domenii de interes comun, în scopul realizării misiunii şi exercitării funcţiilor şi atribuţiilor lor.

Ministerele țin evidenţa contabilă în conformitate cu prevederile Legii contabilităţii nr.113-XVI din 27 aprilie 2007, a Planului de conturi contabile în sistemul bugetar şi a Normelor metodologice, a Clasificaţiei bugetare şi a altor acte normative emise de către Ministerul Finanţelor.

În evidenţa contabilă, ministerele trebuie să asigure înregistrarea cronologică a operaţiunilor economico-financiare şi controlul sistematic asupra mersului executării de casă a bugetelor, stării decontărilor cu persoanele juridice şi fizice, asupra integrităţii resurselor băneşti şi valorilor materiale.

Răspunderea pentru ţinerea evidenţei contabile şi raportarea financiară îi revine conducătorului autorităţii/instituţiei bugetare. Conducătorii ministerelor, instituţiilor şi serviciilor lor contabile, contabilii-şefi ai contabilităţilor centralizate dirijează organizarea evidenţei contabile şi a sistemului de raportare, exercită controlul asupra executării bugetelor de către instituţiile din sistemul lor.

În componența Guvernului intră ***9 ministere***: Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Apărării; Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Finanțelor; Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale aparatului central al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2018, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă a situațiilor patrimoniale și financiare, în corespundere cu cadrul de raportare financiară aplicabil.

Sursă: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=975

Resursele financiare destinate aparatului central al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) pentru anul 2018 au fost aprobate în sumă de 60,9 mil.lei, fiind constituite din resursele generale – 59,4 mil.lei, și resursele colectate – 1,5 mil.lei. Ulterior, totalul precizat atât al resurselor, cât și al cheltuielilor a constituit 62,3 mil.lei. Nivelul de executare atât a resurselor, cât și a cheltuielilor și activelor nefinanciare este de 97,2% față de suma aprobată și la nivel de 95,1% – față de suma precizată.

Rezultatele auditului public extern, bazate pe evaluările și activitățile desfășurate, denotă că aparatul central al MAEIE a asigurat organizarea și funcționarea sistemului de control intern, concomitent fiind constatate unele observații de audit, care nu au depășit nivelul de materialitate și nu au influențat fidelitatea rapoartelor financiare, auditul exprimând opinie de audit fără rezerve.

Astfel, auditul a relevat:

- subcontul „Active nemateriale” nu reflectă valoarea „Sistemului Informațional Automatizat Consul”, creat în cadrul unui proiect finanțat din surse externe în anul 2012, MAEIE nedispunând de informații privind costul acestuia;
- aplicarea incorectă a formulei de recalculare a valorii uzurabile a clădirilor, urmare a reparațiilor capitale efectuate în anul 2018, uzura fiind diminuată cu 40,1 mii lei;
- necesitatea completării funcțiilor vacante din cadrul Serviciului tehnologia informației și comunicațiilor, MAEIE având prevăzute pentru subdiviziune 2 unități de personal. În aceste circumstanțe, pentru executarea lucrărilor au fost încheiate contracte de prestări servicii informaționale cu persoane fizice (281,5 mii lei). Potrivit motivațiilor entității, completarea acestor funcții este influențată de nivelul salarizării specialiștilor calificați în domeniul TI.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2018, cu excepția efectelor denaturărilor semnificative în valoare de 476,2 mil.lei, constatate la recunoașterea, clasificarea și raportarea soldurilor conturilor contabile (356,9 mil.lei), precum și la clasificarea, atribuirea și raportarea veniturilor și cheltuielilor bugetare în sumă de 18,1 mil.lei și, respectiv, de 101,2 mil.lei, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.

Sursă: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=998

În anul 2018, Ministerul Afacerilor Interne și instituțiile din subordine auditate au gestionat resurse financiare alocate pentru ordinea publică și alte activități din bugetul de stat în sumă totală de 2667,5 mil.lei, inclusiv 544,5 mil.lei – active nefinanciare, față de perioada precedentă de gestiune fiind înregistrată o creștere a alocațiilor cu 15,5%, sau cu 358,9 mil.lei, conducerea entităților auditate fiind responsabilă de asigurarea atingerii obiectivelor, cu respectarea principiilor, disciplinei și responsabilităților bugetare în domeniul de competență.

Auditul a exprimat o opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2018, baza opiniei fiind determinată de efectul denaturărilor în valoare de 476,2 mil.lei constatate la recunoașterea, clasificarea și raportarea soldurilor conturilor contabile (356,9 mil.lei), precum și la clasificarea, atribuirea și raportarea veniturilor (18,1 mil.lei) și cheltuielilor bugetare (101,2 mil.lei), care se exprimă prin:

- neevaluarea și necontabilizarea de către unele instituții din subordinea ministerului a 71 de clădiri gestionate, precum și a 39 de terenuri în valoare totală de 85,0 mil.lei, cauzate de necorelarea evidenței contabile cu drepturile de proprietate înregistrate asupra acestora;

- clasificarea neconformă a costului echipamentului de comunicații procurat în baza unui contract investițional a afectat cu suma de 82,9 mil.lei soldul raportat al conturilor contabile aferente cheltuielilor investiționale;
- diminuarea valorii creanțelor pe unele grupe de conturi cu suma de 3,9 mil.lei, ca urmare a necontabilizării acestora, creanțele cu termenul de achitare expirat constituind 2,3 mil.lei;
- clasificarea necorespunzătoare a activelor nefinanciare a condiționat denaturarea de către 6 instituții ,cu suma de 47,3 mil.lei, a soldurilor conturilor contabile la capitolul mijloace fixe, stocuri de materiale circulante și active neproductive;
- lipsa controlului intern managerial și erorile de sistem privind nerevizuirea duratei de funcționare utilă a capitalizărilor mijloacelor fixe au cauzat majorarea nejustificată cu suma de 17,4 mil.lei a uzurii mijloacelor fixe și amortizarea activelor nemateriale raportate;
- netransmiterea în termenele stabilite a întreprinderilor de stat fondate de MAI la balanța Agenției Proprietății Publice a afectat cu suma de 15,6 mil.lei soldul contului „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țarii" din bilanțul contabil consolidat;
- din cauza reflectării necorespunzătoare a cheltuielilor, inclusiv privind TVA la importul de echipament, aferente implementării unui contract investițional, veniturile raportate la finele perioadei de gestiune au fost majorate cu 11,6 mil.lei, iar veniturile în sumă de 6,2 mil.lei aferente realizării bunurilor din rezerva de stat nu au fost clasificate și raportate regulamentar;
- unele poziții din raportul financiar consolidat au fost afectate în aspectul clasificării și atribuirii cheltuielilor cu suma de 101,2 mil.lei, inclusiv 35,9 mil.lei – cheltuieli de personal clasificate și atribuite neregulamentar; 11,6 mil.lei – cheltuieli majorate nejustificat la importul de echipament; 7,2 mil.lei – calcularea nejustificată a uzurii mijloacelor fixe și amortizării activelor nemateriale; 15,7 mil.lei – plăți salariale clasificate și atribuite neconform la prestații sociale, și 30,8 mil.lei – supracheltuieli admise de către unele instituții, prin depășirea cheltuielilor efective în raport cu alocațiile precizate pe exercițiul bugetar încheiat, inclusiv cheltuieli de personal (27,7 mil.lei) și prestații sociale (3,1 mil.lei), care au influențat negativ rezultatul financiar prin majorarea neregulamentară a cheltuielilor;
- soldurile conturilor reflectate în bilanțul contabil consolidat sunt afectate de valoarea mijloacelor fixe și a stocurilor de materiale circulante învechite moral sau uzate integral în mărime de 86,0 mil.lei și neutilizate în procesul operațional în ultimii 3 ani, situație care afectează raportarea fidelă și reală a situațiilor financiare.

De asemenea, auditul a relevat că:

- deși instituțiile din subordinea MAI au fost obligate să asigure gestionarea alocațiilor bugetare în conformitate cu principiile bunei guvernări, 8 instituții nu au valorificat alocații în sumă de 110,7 mil.lei, acestea fiind executate la nivel de 96,0% (2 667,5 mil.lei) din bugetul precizat, cauza fiind nivelul de planificare a limitelor de cheltuieli,

inclusiv circumstanțele determinate de nedebursarea granturilor externe la nivelul planificat;

- analiza colectării veniturilor a relevat neexecutarea părții de venituri cu suma de 107,6 mil.lei, inclusiv 30,2 mil.lei din vânzarea mărfurilor și serviciilor cu plată;
- două instituții din subordinea MAI au transferat în avans mijloace care nu au fost valorificate la finele anilor 2016 și 2017 unei organizații internaționale sub formă de partajare de costuri în proiect, ceea ce a determinat majorarea creanțelor cu 19,0 mil.lei, precum și dezafectarea resurselor financiare publice pe un termen nedeterminat;
- nouă instituții din subordinea MAI nu au aprobat și nu au înregistrat conform legii statele de personal la Cancelaria de Stat, iar schemele de încadrare – la Ministerul Finanțelor, fapt care a generat nefundamentarea cheltuielilor de personal și un număr semnificativ de funcții vacante;
- au fost înregistrate 2 362 de unități de funcții vacante, preponderent cu statut special, care au condiționat formarea economiilor la capitolul remunerarea muncii în sumă de 169,0 mil.lei, utilizate pentru premiere;
- în perioada de gestiune a fost atestată o fluctuație semnificativă de personal, numărul persoanelor angajate (1770) din afara sistemului MAI fiind net inferior numărului persoanelor concediate (2106);
- din cauza declanșării de către angajații MAI a unor litigii, plățile aferente documentelor executorii cu executare benevolă au constituit 7,7 mil.lei, fapt care a condiționat majorarea cheltuielilor din perioada raportată;
- neînregistrarea corespunzătoare la Oficiile Cadastrale Teritoriale a drepturilor patrimoniale asupra a 572 de clădiri cu suprafața de 147,1 mii m.p. și a 56 de terenuri cu suprafața de 36,7 ha, gestionate de către unele instituții din subordinea MAI, afectează raportarea veridică a situației patrimoniale, generând riscul integrității patrimoniului;
- nerespectarea prevederilor regulamentare privind procedurile de achiziții publice a redus transparența procesului de achiziții, precum și gradul de eficiență în utilizarea banului public, exprimate prin: nepublicarea anunțurilor de intenție în Buletinul Achizițiilor Publice (120,0 mil.lei); planificarea nerealistă a achizițiilor de bunuri și servicii sau tergiversarea procedurilor de achiziții, soldată cu nevalorificarea alocațiilor (102,0 mil.lei); modificarea unor elemente ale ofertelor prezentate la licitație și desemnate drept câștigătoare și impunerea în contractele de achiziție a noilor cerințe operatorilor economici câștigători (1,7 mil.lei); contabilizarea și declararea incorectă a unor bunuri importate, care au determinat diminuarea valorii în vamă a mărfurilor (1,3 mil.lei) și, respectiv, a impozitelor calculate (0,4 mil.lei);
- neasigurarea îndeplinirii regulamentare a sarcinilor de acumulare, împrospătare şi înlocuire a bunurilor materiale din rezervele materiale de stat şi de mobilizare, menite să asigure protecția populației în cazul unor eventuale situații excepționale;

- creanțele cu termenul de achitare expirat (arierate), formate pentru bunurile eliberate din rezervele materiale ale statului (144,7 mil.lei), contestate în instanțele de judecată și ale căror sume au fost validate de instanțe, au afectat mărimea stocului bunurilor depozitate în rezerva materială de stat la finele perioadei de gestiune;
- soldul stocului real al rezervelor materiale de stat raportat la finele perioadei de gestiune este afectat indirect de nerambursarea timp de 10 ani a datoriei la împrumutul financiar acordat (98,2 mil.lei) pentru completarea rezervelor materiale de stat cu grâu alimentar;
- pentru asigurarea cu spațiu locativ de serviciu a angajaților MAI, au fost aprobate obiectivele generale pentru 3 parteneriate public-private, fiind trecute din domeniul public în domeniul privat al statului 4 terenuri cu suprafața de 8,1 ha, în valoare de 196,6 mil.lei. În acest context, s-a constatat că, în cadrul a 2 parteneriate public-private, din 280 de apartamente cotă-parte a MAI, 208 de apartamente, sau 74,3%, vor fi transmise în alte sectoare ale orașului decât terenurile ministerului transmise pentru construcție, astfel persistând riscul suportării de către partenerul public a unor pierderi ca diferență de costuri ale locațiilor apartamentelor construite pe terenurile puse la dispoziție de către agenții economici;
- MAI a acumulat un număr semnificativ de zile de concediu anual nefolosite (242 263 de zile), ceea ce impune obligații legale față de personalul încadrat de circa 65,8 mil.lei, care nu sunt acoperite cu resurse financiare bugetare, ceea ce va condiționa perturbarea echilibrului bugetar al entității;
- deși MAI are aprobați indicatori de performanță și de rezultat, produs și de eficiență, în unele cazuri, aceștia sunt generali și lipsește corelarea lor cu obiectivele prevăzute, iar pentru Centrul integrat de pregătire pentru aplicarea legii al MAI nu au fost determinați indicatorii de performanță aferenți obiectivelor stabilite, fiind generate cheltuieli suplimentare de personal (1,0 mil.lei);
- persistă riscul neimplementării criteriilor de performanță stipulate în Matricea de politici privind implementarea suportului bugetar pentru Reforma Poliției pe anii 2017 - 2020 și debursarea tranșelor variabile conform Acordului de finanțare;
- managerii entităților din subordinea MAI nu pot avea o asigurare rezonabilă privind eficacitatea sistemului de control intern managerial, fiindcă nu este asigurată funcționalitatea unităților de audit intern prin crearea și suplinirea lor cu personal de specialitate (7 funcții de personal vacante).

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2018, nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și raportare financiară în sistemul bugetar din Republica Moldova.

Sursă: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=985

În anul 2018, pentru realizarea obiectivelor de bază și desfășurarea obiectivelor operaționale, Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) i-au fost alocate 2 497,0 mil.lei, fiind executate 2 068,1 mil.lei, sau 82,8% din prevederile anuale. Nevalorificarea integrală a alocațiilor bugetare în sumă de 428,9 mil.lei a fost determinată de planificarea nerealistă a limitelor de cheltuieli și circumstanțele determinate de nedebursarea granturilor și împrumuturilor externe la nivelul planificat. Valoarea activelor nefinanciare (patrimoniu) administrate de MADRM a constituit 2 397,0 mil.lei.

Probele de audit au determinat exprimarea Opiniei de audit contrare privind rapoartele financiare consolidate ale MADRM încheiate la 31 decembrie 2018, baza opiniei fiind determinată de efectele denaturărilor semnificative constatate la recunoașterea, clasificarea și raportarea soldurilor conturilor contabile, clasificarea și atribuirea necorespunzătoare a veniturilor și cheltuielilor bugetare, precum și de efectele managementului necorespunzător și controlul intern nefuncțional instituit în cadrul ministerului și entităților din subordine. Astfel, auditul relevă următoarele:

- MADRM și entitățile din subordine nu au evaluat și nu au contabilizat, în condițiile unei inventarieri anuale formale, 6 765,1 ha (452 loturi de teren) în valoare de 3 197,4 mil.lei (evaluate la prețul normativ)[59] și a unor bunuri imobile (166 bunuri)[60], din care 20 de bunuri imobile evaluate de organele cadastrale la 13,1 mil.lei[61];
- a fost diminuată valoarea justă a elementelor patrimoniale, urmare a neajustării valorii unor bunuri imobile cu 6,7 mil.lei[62] și a valorii terenurilor cu 25,4 mil.lei[63] la valoarea lor cadastrală;

[59] 13 entități: Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (22 loturi de teren/24,5 ha/29,0 mil.lei), Comisia de Stat pentru testarea soiurilor de plante (3 loturi de teren/0,6 ha/0,1 mil.leiI), IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (37 loturi de teren/739,4 ha/42,4 mil.lei), IP Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară (30 loturi de teren/1410,3 ha/56,9 mil.lei), IP Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo" (3 loturi de teren/1,4 ha/0,9 mil.lei), IP Colegiul Agroindustrial din Râșcani (6 loturi de teren/227,6 ha/17,5 mil.lei), Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni (22 loturi de teren/1688,8 ha/68,2 mil.lei), IP Colegiul Tehnic Agricol din Soroca (4 loturi de teren/20,0 ha/12,3 mil.lei), IP Colegiul Tehnic Agricol din Svetlâi (13 loturi de teren/400,0 ha/28,8 mil.lei), Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul (2 loturi de teren/6,5 ha/41,3 mil.lei), Serviciul Hidrometeorologic de Stat (10 loturi de teren/10,5 ha/13,5 mil.lei), Agenția „Apele Moldovei" (293 loturi de teren/2229,4 ha/2879,2 mil.lei), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (11 loturi de teren/5,6 ha/7,3 mil.lei).

[60] 19 entități: IP Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău (1), Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (70), Comisia de Stat pentru testarea soiurilor de plante (1), IP Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția" (8), IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (3), IP Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară (1), IP Institutul de Fitotehnie „Porumbeni" (6), IP Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo" (1), IP Colegiul Agroindustrial Râșcani (2), Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni (2), IP Colegiul Tehnic Agricol Soroca (4), IP Colegiul Tehnic Agricol din Svetlâi (4), Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul (1), Serviciul Hidrometeorologic de Stat (1), Agenția „Apele Moldovei" (52), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (9).

[61] Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (6 bunuri imobile/0,1 mil.lei), IP Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția" (1 imobil/5,3 mil.lei), IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (3 bunuri imobile/7,0 mil.lei), IP Institutul de Fitotehnie „Porumbeni" (2 bunuri imobile/0,1 mil.lei), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (8 bunuri imobile/0,6 mil.lei).

[62] Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (10 bunuri imobile/0,6 mil.lei), Comisia de Stat pentru testarea soiurilor de plante (2 bunuri imobile/0,3 mil.lei), IP Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția" (7 bunuri imobile/4,8 mil.lei), IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (4 bunuri imobile/0,1 mil.lei), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (8 bunuri imobile/0,9 mil.lei).

[63] Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (4 loturi de teren/4,4 ha/0,5 mil.lei), Colegiul Agroindustrial din Ungheni (1 lot de teren/4,4 ha/4,4 mil.lei), Comisia de Stat pentru testarea soiurilor de plante (1 lot de teren/0,2 ha/0,2 mil.lei), IP Institutul

- valoarea aportului în capitalul social a fost denaturată ca rezultat al menținerii în evidența contabilă a MADRM a aporturilor în întreprinderile de stat, fondator al cărora a devenit ulterior APP (326,4 mil. lei), precum și al neorganizării conforme a evidenței contabile în cadrul Agenției „Apele Moldovei", ceea ce a condus la neevaluarea și necontabilizarea de către aceasta a terenurilor transmise în gestiunea întreprinderilor de stat (479,5 mil.lei);
- a fost diminuată valoarea creanțelor cu 0,8 mil.lei[64], urmare a contabilizării necorespunzătoare a bunurilor constatate lipsă;
- MADRM și entitățile din subordine au raportat eronat informațiile din situațiile financiare, contabilizând cu abateri de la Clasificația bugetară cheltuieli în valoare de 21,3 mil.lei[65] și venituri în valoare de 7,7 mil.lei[66];
- nu au fost întreprinse măsuri de rigoare în vederea recuperării creanțelor cu termen de prescripție expirat, în sumă totală de 13,2 mil.lei[67], astfel sporind riscul de nerecuperare a acestora, iar în condițiile nerecuperării – prejudicierea bugetului de stat cu aceeași sumă;
- nerespectarea disciplinei de plată a generat prezența datoriilor cu termen de prescripție expirat în valoare de 6,5 mil.lei[68], ceea ce face posibilă suportarea pe viitor a cheltuielilor suplimentare pentru achitarea lor (cheltuieli de judecată, penalități etc.);
- clasificarea neregulamentară a tranzacțiilor între BUAT și proiectele finanțate din surse externe a afectat consolidarea veniturilor și cheltuielilor bugetului public național cu suma de 8,3 mil.lei[69];
- lipsa unor politici de evidență și raportare a subsidiilor/transferurilor bugetare cu destinație specială a condus la denaturarea informațiilor privind utilizarea acestora, cauzând neraportarea creanțelor în sumă de 40,1 mil.lei[70];
- neefectuarea inventarierii anuale de către 5 entități subordonate a limitat obținerea credibilității, plenitudinii și exactității soldurilor raportate în bilanțul contabil în valoare de 387,1 mil.lei[71];
- a fost admisă supraevaluarea soldurilor mijloacelor fixe urmare a menținerii în evidența contabilă a bunurilor imobile aflate în stare deplorabilă[72], neutilizate pe

Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (7 loturi de teren/68,6 ha/18,8 mil.lei), Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni (1 lot de teren/48,8 ha/0,1 mil.lei), Serviciul Hidrometeorologic de Stat (4 loturi de teren/2,6 ha/0,3 mil.lei), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (6 loturi de teren/1,3 ha/1,1 mil.lei).

[64] Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

[65] Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (0,4 mil.lei), Unitatea Consolidată pentru Implementarea Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (10,9 mil.lei), Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Programului de Restructurare a Sectorului (10,0 mil.lei).

[66] Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (5,6 mil.lei), Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale (0,2 mil.lei), Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale (0,4 mil.lei), Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău (1,3 mil.lei), Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante (0,2 mil.lei).

[67] Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (5,2 mil. lei), Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni (0,8 mil.lei), Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante (0,2 mil.lei), I.P. „Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul" (0,3 mil.lei), IP Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția" Bălți (2,0 mil.lei), IP Institutul de Fitotehnie „Porumbeni", Pașcani, Criuleni (4,7 mil.lei).

[68] Agenția „Apele Moldovei" (6,5 mil.lei).

[69] UIP de construcție a locuințelor pentru păturile social vulnerabile II.

[70] AIPA (5,0 mil.lei), Oficiul viei și vinului (Fondul viei și vinului) – 35,1 mil.lei.

[71] Unitatea de Implementare a Proiectelor de Aprovizionare cu Apă și Canalizare (5,4 mil.lei), Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (30,2 mil.lei), Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în Domeniul Agriculturii, finanțate de Banca Mondială (5,7 mil.lei), Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău (345,8 mil.lei).

[72] Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni (4 bunuri imobile/4,5 mil.lei).

parcursul mai multor ani, care nu pot fi supuse renovării, precum și a sistemelor informaționale neutilizate și nefuncționale[73], în valoare totală de 9,4 mil.lei;

- contabilizarea necorespunzătoare a bunurilor deteriorate, urmare a unui incendiu produs, a avut ca efect supraevaluarea valorii mijloacelor fixe cu 4,2 mil.lei[74];
- în lipsa autorizației de casare a mijloacelor fixe, care urma a fi eliberată de către organul superior, au fost casate mijloace fixe în valoare de 1,3 mil.lei[75];
- a fost admisă subevaluarea veniturilor cu 1,3 mil.lei și a cheltuielilor cu 1,3 mil.lei, urmare a necontabilizării și neraportării tranzacțiilor efectuate prin conturi bancare deschise neregulamentar[76];
- necorespunzător a fost calculată uzura mijloacelor fixe și activelor materiale, denaturând astfel cheltuielile cu 1,9 mil.lei[77];
- contabilizarea necorespunzătoare a veniturilor obținute din darea în locațiune a bunurilor patrimoniului public a condus la subevaluarea creanțelor și a datoriilor cu 0,4 mil.lei fiecare[78];
- ținerea contabilității conform metodei de casă, și nu de angajamente, a limitat auditul în evaluarea plenitudinii raportării cheltuielilor efective, creanțelor și datoriilor gestionate de proiectele finanțate din surse externe.

De asemenea, în cadrul misiunii de audit au fost identificate deficiențe care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea activității entității cu legile și reglementările în vigoare, care se rezumă la:

- neînregistrarea la Oficiile Cadastrale Teritoriale a drepturilor asupra a 280 de bunuri imobile[79], din care: 199 de bunuri imobile contabilizate cu valoarea contabilă de 151,1

[73] MADRM (1 SI/0,03 mil.lei), UIP de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II (2 SI/0,02 mil.lei), Serviciul Hidrometeorologic de Stat (8 SI/0,23 mil.lei), Agenția „Apele Moldovei" (2,6 mil.lei), EMP Management durabil POP (1 SI/0,05 mil.lei), Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (38 SI/2,02 mil.lei).

[74] Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice.

[75] Centrul de excelență în viticultură și vinificație din Chișinău (0,863 mil.lei), Oficiul finanțării de Carbon (0,037 mil.lei), IP Institutul Științifico-practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (0,038 mil.lei), Colegiul Agroindustrial din Ungheni (0,312 mil.lei).

[76] IP IPAPS „N.Dimo".

[77] IP IPAPS „N.Dimo (1,3 mil.lei), Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni (0,2 mil.lei), Colegiul Agroindustrial din Ungheni (0,2 mil.lei), Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (0,2 mil.lei)

[78] Serviciul Hidrometeorologic de Stat (creanțe – 0,047 mil.lei), Colegiul Tehnic Agricol din Svetlâi (datorii – 0,007 mii lei), I.P. „Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul" (datorii – 0,222 mil.lei), Colegiul Agroindustrial din Ungheni (datorii – 0,007 mil.lei), IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare, Chișinău (creanțe – 0,266 mil.lei), IP Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo", Chișinău (creanțe – 0,049 mil.lei), IP Institutul Stiințifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară, Maximovca, Anenii Noi (datorii – 0,074 mil.lei), IP Institutul de Fitotehnie „Porumbeni", Pașcani, Criuleni (datorii – 0,009 mil.lei), Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (datorii – 0,084 mil.lei).

[79] IP Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău (2 bunuri imobile), Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (81), Colegiul Agroindustrial din Ungheni (7), Comisia de Stat pentru testarea soiurilor de plante (12), IP Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția" (10), IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (1), IP Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară (4), IP Institutul de Fitotehnie „Porumbeni" (15), IP Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo" (1), IP Colegiul Agroindustrial din Râșcani (10), Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni (15), IP Colegiul Tehnic Agricol din Svetlâi (1), Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul (4), Colegiul Agroindustrial „Gheorghe Răducan" din s.Grinăuți (25), Serviciul Hidrometeorologic de Stat (6), Agenția „Apele Moldovei" (80), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (6).

mil.lei[80], 22 loturi de teren[81] cu suprafața de 62,2 ha și 74 obiecte de construcții speciale[82] contabilizate la valoarea de 31,5 mil.lei, situație care poate preceda riscuri majore asupra integrității bunurilor patrimoniale gestionate;

- prezentarea informațiilor eronate către Agenția Proprietății Publice, pentru includerea acestora în Registrul bunurilor proprietate publică a statului, în sumă de 55,1 mil.lei;
- limitarea în identificarea înregistrărilor drepturilor patrimoniale asupra a 130 loturi de teren[83], cu suprafața totală de 513,3356 ha, urmare a prezentării codurilor cadastrale vechi sau greșite;
- neajustarea pe parcursul mai multor ani a înscrisurilor din Anexele relevante la Hotărârea Guvernului nr.351 din 23.03.2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului şi la transmiterea unor bunuri imobile", ceea ce nu a permis unor entități să înregistreze drepturile patrimoniale asupra bunurilor proprietate publică;
- contabilizarea necorespunzătoare în conturile extrabilanțiere a lipsurilor și delapidărilor în sumă totală de 0,9 mil.lei[84].

În cadrul misiunii de audit a fost constatată o situație cu suspiciuni de fraudă și trucare a achizițiilor publice aferente construcției Sistemului de canalizare în s. Sipoteni, r-nul Călărași[85], precum și posibila prejudiciere a bugetului public național cu circa 2,5 mil.lei urmare a nerevizuirii valorii contractului de achiziție spre diminuare după substituirea tipului/modelului stației de epurare.

În concluzie, putem relata că, deși entitățile auditate dispun, în linii mari, de metode și proceduri care vin să susțină activitățile realizate, deficiențele constatate în domeniul evidenței contabile și raportării situațiilor financiare și patrimoniale ale acestora denotă că mecanismele de autocontrol și monitorizare deseori rămân nefuncționale și nu asigură pe deplin gestionarea corectă și performantă a mijloacelor publice.

[80] IP Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău (1 bun imobil/0,008 mil.lei), Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (45 bunuri imobile/11,2 mil.lei), Colegiul Agroindustrial din Ungheni (7 bunuri imobile/2 mil.lei), Comisia de Stat pentru testarea soiurilor de plante (12 bunuri imobile/0,6 mil.lei), IP Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția" (10 bunuri imobile/1,8 mil.lei), IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (1 bun imobil/0,5 mil.lei), IP Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară (3 bunuri imobile/8,8 mil.lei), IP Institutul de Fitotehnie „Porumbeni" (12 bunuri imobile/22,5 mil.lei), IP Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo" (1 bun imobil/0,1 mil.lei), IP Colegiul Agroindustrial din Râșcani (8 bunuri imobile/15,3 mil.lei), Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni (13 bunuri imobile/5,6 mil.lei), IP Colegiul Tehnic Agricol din Svetlâi (1 bun imobil/0,2 mil.lei), Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul (4 bunuri imobile/0,6 mil.lei), Colegiul Agroindustrial „Gheorghe Răducan" din s.Grinăuți (25 bunuri imobile/17,1 mil.lei), Serviciul Hidrometeorologic de Stat (6 bunuri imobile/18,4 mil.lei), Agenția „Apele Moldovei" (45 bunuri imobile/45,9 mil.lei), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (5 bunuri imobile/0,5 mil.lei).

[81] Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (16 loturi de teren/13,8 ha), Comisia de Stat pentru testarea soiurilor de plante (1 lot de teren/43,9 ha), Serviciul Hidrometeorologic de Stat (2 loturi de teren/2,8 ha), Agenția „Apele Moldovei" (3 loturi de teren/1,7 ha).

[82] Comisia de Stat pentru testarea soiurilor de plante (7 obiecte/0,03 mil.lei), IP Colegiul Tehnic Agricol din Svetlâi (1 obiect/0,2 mil.lei), IP Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția" (4 obiecte/0,3 mil.lei), Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (28 obiecte/0,6 mil.lei), Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul (6 obiecte/2,6 mil.lei), Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară (1 obiect/0,1 mil.lei), Agenția „Apele Moldovei" (7 obiecte/19,1 mil.lei), IP Colegiul Tehnic Agricol din Soroca (3 obiecte/0,6 mil.lei), Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău (2 obiecte/4,1 mil.lei), Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni (3 obiecte/0,1 mil.lei), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (1 obiect/0,02 mil.lei), Serviciul Hidrometeorologic de Stat (11 obiecte/3,8 mil.lei).

[83] Agenția „Apele Moldovei" (130 loturi de teren/513,3 ha).

[84] MADRM.

[85] A fost construită cu utilizarea mijloacelor financiare alocate din Fondul Ecologic Național gestionat de MADRM.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Apărării pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2018 nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și raportare financiară în sistemul bugetar din Republica Moldova.

Sursă: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=998

În anul 2018, Ministerului Apărării i-au fost aprobate alocații în sumă de 616,4 mil.lei, care pe parcursul anului au fost precizate în sumă de 639,4 mil.lei, dintre care 597,5 mil.lei de la bugetul de stat, 33,4 mil.lei – venituri colectate, și 8,5 mil.lei – proiecte finanțate din surse externe. Executarea de casă față de planul precizat s-a realizat la nivel de 98,8%, sau alocațiile nevalorificate însumează 7,5 mil.lei. La situația din 31.12.2018, creanțele au constituit 13,9 mil.lei, iar datoriile – 37,7 mil.lei.

Auditul a exprimat o opinie de audit contrară asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2018, baza opiniei fiind determinată de faptul că SCI managerial instituit în cadrul MA are o funcționalitate redusă și fragmentată, ceea ce a influențat fidelitatea rapoartelor financiare consolidate. Astfel, auditul a constatat:

- prezentarea denaturată a elementelor patrimoniale aferente bunurilor imobile cu circa 114,77 mil.lei, generată de neînregistrarea în evidența contabilă și cea cadastrală a 325 apartamente de serviciu (111,7 mil.lei), a echipamentelor instalate în acestea (3,0 mil. lei), precum și a unui imobil (0,07 mil.lei);
- neînregistrarea drepturilor patrimoniale asupra a 779 de bunuri imobile (clădiri și apartamente de serviciu) cu valoarea de bilanț de 357,5 mil.lei;
- necontabilizarea a 17 loturi de teren evaluate cadastral, cu suprafața totală de 1283,1 ha, în valoare de 639,1 mil.lei;
- neînregistrarea drepturilor patrimoniale și necontabilizarea a 10 loturi de teren cu suprafața de 1099,6 ha;
- clasificarea neregulamentară pe grupe de conturi a mijloacelor fixe și a stocurilor de materiale circulante în valoare de circa 11,0 mil.lei și, respectiv, de 166,4 mil.lei, cu impact asupra valorii uzurii și rezultatului financiar;
- stabilirea incorectă a duratei de exploatare a mijloacelor de transport uzate, primite cu titlu de ajutor umanitar în baza proiectelor și programelor de asistență externă, a determinat calcularea și raportarea eronată a uzurii cu circa 24,7 mil.lei;
- denaturarea valorii raportate a bunurilor gestionate cu circa 117,6 mil.lei, generată de deținerea a 1404 mijloace fixe uzate integral (aflate în exploatare în procesele operaționale), precum și a mijloacelor fixe și a stocurilor de materiale circulante moral învechite, care nu se utilizează în ultimii 3 ani, în sumă de 26,4 mil.lei;

- nemajorarea cu 10,5 mil.lei a valorii clădirilor gestionate în urma efectuării reparațiilor capitale, situație cu impact asupra majorării perioadei de utilizare, a calculării uzurii, precum și asupra rezultatului financiar;
- atribuirea și gruparea cheltuielilor bugetare ale MA nu au asigurat corectitudinea clasificației și transparenței, urmare a atribuirii integrale la grupa principală 02 „Apărare națională" a sumei de 85,7 mil.lei aferentă cheltuielilor pentru toate atribuțiile funcționale (medicale, educație și/sau de cultură/sport). Situația a generat un impact în aceeași mărime asupra informațiilor prezentate în Raportul privind executarea bugetului de stat pe anul 2018;
- achitarea în avans, în anul 2017 a 5,0 mil.lei și în anul 2018 a 15,8 mil.lei, unei organizații internaționale în contul serviciilor contractate, a determinat majorarea nejustificată a creanțelor cu 10,1 mil.lei, cât și dezafectarea/imobilizarea resurselor financiare publice pe un termen nedeterminat;
- neținerea regulamentară a evidenței contabile de o instituție subordonată în perioada iulie - decembrie 2018 a condiționat limitarea auditului în obținerea probelor de asigurare privind valoarea mijloacelor financiare și patrimoniale înscrisă în evidența contabilă și, respectiv, raportată în situațiile financiare întocmite la 31 decembrie 2018;
- diminuarea cu 2,1 mil.lei a valorii unui lot de bunuri materiale importate destinate Armatei Naționale a fost generată de atribuirea eronată a taxelor vamale și de import[86] la grupa de conturi „Servicii neatribuite altor alineate";
- necontabilizarea portalului *www.army.md* și neraportarea cheltuielilor aferente serviciilor de mentenanță;
- majorarea neîntemeiată a costurilor aferente reparațiilor capitale cu 178,0 mii lei, din care 63,0 mii lei utilizate pentru efectuarea lucrărilor de reparație a unui bun imobil ce nu aparține entității;
- necontabilizarea lucrărilor de reparație și a mobilierului procurat pentru crearea Centrului de Reacție la Incidente Cibernetice al Forțelor Armate a denaturat cu 0,6 mil.lei informațiile prezentate în rapoartele financiare consolidate;
- efectuarea neconformă a inventarierii anuale de către o instituție subordonată a condiționat admiterea lipsurilor în sumă de 0,03 mil.lei și a surplusurilor în sumă de 1,7 mil.lei, neasigurând veridicitatea soldurilor și informațiilor raportate;
- acordarea premiilor cu abateri de la cadrul legal[87] a generat utilizarea resurselor financiare publice pentru cheltuieli suplimentare în sumă de 2,4 mil.lei.

[86] Pct.1.4.5.1 din Anexa nr.1 la Ordinul ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015.
[87] Art.32 alin.(6) din Legea nr.355 din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar (în continuare – Legea nr.355 din 23.12.2005).

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2018, cu excepția efectelor unor aspecte ce țin de prezentarea unor venituri anticipate (rezultate din încasarea garanțiilor de bună execuție a angajamentelor contractuale nesoluționate), în sumă de 211,4 mil.lei la categoria „Alte venituri și venituri neidentificate", prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară în sistemul bugetar din Republica Moldova.

Sursă: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=981

În anul 2018, pentru realizarea obiectivelor de bază și desfășurarea activităților operaționale, Ministerului Economiei și Infrastructurii, de comun cu instituțiile din subordine, i-au fost aprobate alocații în sumă de 2 908,7 mil.lei și executate cheltuieli în sumă de 2 685,2 mil.lei.

Probele de audit acumulate au determinat expunerea opiniei cu rezerve, determinată de contabilizarea necorespunzătoare a unor venituri anticipate în sumă de 211,4 mil.lei.

De asemenea, auditul a identificat un șir de carențe, care nu afectează opinia, dar au impact asupra gestiunii proprietății publice, după cum urmează:

- contabilizarea necorespunzătoare a uzurii mijloacelor fixe și amortizării activelor nemateriale în sumă de 3,2 mil.lei;
- clasificarea și contabilizarea necorespunzătoare a unor bunuri materiale în sumă de 1,4 mil.lei;
- nerecunoașterea în evidența contabilă și neraportarea unor granturi în sumă de 20,0 mil.lei;
- contabilizarea necorespunzătoare a unor venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor în sumă de 1,8 mil.lei;
- înregistrarea eronată în conturile contabile a unor cheltuieli în sumă de 1,3 mil.lei;
- neînregistrarea în evidența contabilă și neraportarea unor garanții primite în sumă de 493,2 mil.lei;
- netransmiterea valorii capitalului social al unor întreprinderi în sumă de 1,5 mil.lei;
- planificarea necorespunzătoare a unor cheltuieli de implementare a unor proiecte investiționale în sumă de 2 290,4 mil.lei.

Totodată, probele de audit au determinat că:

- sistemul de management al performanțelor și al riscurilor din cadrul aparatului ministerului și părților afiliate nu este armonizat și pe deplin funcțional. Unele părți afiliate nu dispun de planuri operaționale de activitate, iar planificarea, monitorizarea și raportarea performanțelor diferă de la o entitate la alta. Indicatorii-cheie de performanță nu pot fi cuantificați și măsurați. Lipsește un sistem exhaustiv de gestiune a riscurilor, inclusiv a celor financiare ce pot afecta atingerea obiectivelor;
- unele procese și proceduri de administrare a veniturilor și cheltuielilor nu sunt stabilite, documentate și controlate adecvat. Astfel,

- taxele percepute de Instituția Publică „Căpitănia Portului Giurgiulești” pentru serviciile prestate nu se bazează pe un proces cuprinzător de evidență a costurilor, repartizare a cheltuielilor suportate și formare a tarifelor;

- aparatul ministerului nu dispune de un sistem exhaustiv de calculare a indicelui pentru acoperirea cheltuielilor de întreținere a personalului cu funcții de beneficiar din cadrul Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”, ceea ce mărește nejustificat nivelul de valorificare a subsidiilor acordate, precum și costurile de reparație sau construcție a drumurilor publice;

- unele achiziții publice, în sumă de 0,8 mil.lei, au fost efectuate prin asumarea riscurilor de nerespectare a principiilor asigurării concurenței, eficienței, transparenței, tratamentului egal și nediscriminării în procesul respectiv;

- activitatea subdiviziunii de audit intern din cadrul aparatului ministerului nu evaluează procesele conexe sistemului de consolidare a rapoartelor financiare. Astfel, lipsesc asigurări la preocupările managementului în sfera controlului intern, care garantează plenitudinea și fiabilitatea rapoartelor financiare recepționate, generalizate și emise periodic de minister.

În contextul continuității activității, de menționat că situația financiară a ministerului și Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” ar putea înregistra un declin din cauza riscurilor de compromitere/nerecuperare a unor creanțe, în sumă de 8,5 mil.lei.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2018, precum și rapoartele financiare încheiate la 31 decembrie 2017, având în vedere efectele denaturărilor semnificative constatate de audit, nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.

Surse: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1001
http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1000

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunilor de audit au determinat expunerea opiniei contrare atât asupra rapoartelor financiare ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (MECC) întocmite la situația din 31 decembrie 2018, cât și asupra rapoartelor financiare din exercițiul precedent.

Opinia contrară privind rapoartele financiare ale MECC, întocmite la situația din 31 decembrie 2018, a fost determinată de:

- lipsa informațiilor despre locul aflării și gestiunii bunurilor în sumă de 2,0 mil.lei[88];
- nerecunoașterea și necontabilizarea investițiilor în entitățile fondate, de cel puțin 1 427,57 mil.lei.

La acest aspect, auditul relevă următoarele.

Conform situațiilor financiare a 49 de entități, participarea MECC în capitalul acestora, la 31.12.2018, a constituit 3 486,3 mil.lei (din care, terenuri – 1 074,9 mil.lei), ceea ce reprezintă cu 1 425,9 mil.lei mai mult decât potrivit datelor MECC (2 060,3 mil.lei). În același timp, s-a

[88] „Mașini și utilaje” – 1,7 mil.lei; „Unelte și scule, inventar de producere și gospodăresc” – 0,29 mii lei.

constatat că MECC este reglementat în calitate de fondator al unor entități care au fost deja privatizate și mai este fondator la 20 de entități, cu cota de participare în capitalul acestora în valoare de 1,63 mil.lei.

În valoarea capitalului social al unor entități[89] au fost incluse, contrar prevederilor legale[90], bunuri imobile proprietate de stat din domeniul public, nefiind însă incluse bunurile imobile reevaluate și investițiile efectuate pe parcursul anilor[91]. De menționat că, cadrul juridic național[92] nu conține prevederi privind constituirea capitalului social pentru instituțiile de învățământ superior de stat, în aceste condiții instituțiile de învățământ aflate la autogestiune nu au o claritate în ce privește unde să reflecte datoriile față de fondator privind bunurile primite.

Atât în evidența contabilă a MECC, cât și a APP, la finele anului 2018 a fost reflectat aportul în capitalul social a 7 instituții[93], prin ce a fost majorată valoarea activelor proprietate de stat cu 101,12 mil.lei, situație determinată de nerespectarea prevederilor regulatorii[94]

- lipsa unei metodologii elaborate de MF determină necontabilizarea valorii bunurilor proprietate publică din domeniul public (clădiri și terenuri) aflate în gestiunea entităților la autogestiune (instituții din sfera științei și inovării, instituții publice de învățământ, teatre, muzee etc.).

Până în prezent MF nu a implementat prevederile art.11 alin.(2) din Legea nr.121-XVI din 04.05.2007, prin care urmează a fi asigurată o evidență contabilă distinctă a bunurilor proprietate publică din domeniul public aflate în gestiunea entităților (instituțiilor publice și întreprinderilor) aflate la autogestiune. La fel, nu a reglementat modul de înregistrare în evidența contabilă la fondator, cât și la entitatea fondată a tranzacțiilor aferente (inclusiv calculul uzurii) gestiunii patrimoniului public din domeniul public și din domeniul privat transmis în gestiunea entităților fondate.

MECC nu deține o informație exhaustivă și completă privind clădirile și terenurile proprietate publică de stat transmise în gestiune instituțiilor din subordine, care, conform art.5 alin.(2) lit.a) din Legea nr.29 din 05.04.2018[95], urma a fi reflectată în evidența contabilă a MECC. Doar pentru instituțiile de învățământ superior valoarea acestor bunuri din domeniul public al statului constituie circa 3,4 mil.lei (clădiri – 2,6 mil. lei, și terenuri – 0,8 mil.lei);

- necontabilizarea clădirilor și terenurilor aferente la 634 de monumente/edificii de cult ocrotite de stat și aflate în proprietatea statului[96], din care doar 2 monumente au o valoare de cel puțin 180,3 mil.lei[97].

[89] Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți: capital social – 136 176,3 mii lei; imobile din domeniul public (clădire/construcție nefinalizată – 45 281,0 mii lei, și clădirile aflate în exploatare – 48358,0 mii lei; active nedepuse – 16704,5 mii lei; reevaluarea bunurilor (clădiri – 128708,5 mii lei; gard, porți – 233,2 mii lei).
[90] Art.10 din Legea nr.121-XVI din 04.05.2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice (în continuare – Legea nr.121-XVI din 04.05.2007).
[91] De exemplu, în anul 2018 au fost reflectate ca cheltuieli pentru comanda de stat alocațiile de 1,5 mil.lei pentru Universitatea Tehnică a Moldovei (construcția satelitului) și de 1,77 mil.lei – pentru Universitatea de Stat din Cahul (reparația acoperișului clădirilor).
[92] Hotărârea Guvernului nr.983 din 22.12.2012 „Cu privire la modul de funcționare a instituțiilor de învățământ superior de stat în condiții de autonomie financiar"; Codul civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 06.06.2002.
[93] Î.S. Hotelul „Zarea"; Î.S. Editura de Stat „Cartea Moldovei"; Editura Didactică de Stat „Lumina"; Î.S. „Combinatul Poligrafic din Chișinău"; Î.S. Firma Editorial-poligrafică „Tipografia Centrală"; S.A. „Moldova-Film"; S.A. „Moldcinema".
[94] Pct.3 din Hotărârea Guvernului nr.806 din 01.08.2018 „Cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului" și pct.5 din Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr.901 din 31.12.2015 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică".
[95] Legea nr.29 din 05.04.2018 privind delimitarea proprietății publice.
[96] Hotărârea Guvernului nr.740 din 11.06.2002 „Cu privire la edificiile și locașurile de cult".
[97] Complexul Monastic „Căpriana" – 87,8 mil.lei; Complexul Monastic „Curchi" – 92,5 mil.lei.

MECC nu a asigurat evidența și raportarea bunurilor culturale/monumentelor proprietate de stat incluse în Registrul aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.1531 din 22.06.1993[98]. Deși, conform informațiilor din Registrul bunurilor imobile, drepturile de proprietate asupra unor bunuri aparțin statului, valoarea acestora nu este contabilizată. De exemplu, Capela gimnaziului de fete al Zemstvei (Biserica Teodora de la Sihla), Catedrala mitropolitană „Nașterea Domnului", Arcul de triumf etc.

De menționat că în Registrul monumentelor sunt incluse 5 697 de monumente. Totodată, în acest Registru lipsește informația privind codul cadastral al terenurilor pe care acestea se află și, respectiv, în Registrul bunurilor imobile nu este notată protecția acestora de către stat. Cadrul normativ existent nu prevede expres persoanele responsabile de protejarea și conservarea monumentelor, precum și sancțiunile aferente neasigurării acestor activități. Ca urmare, în prezent unele monumente au degradat într-atât încât nu mai pot fi restabilite, iar altele au fost demolate, însă continuă să se regăsească în Registrul monumentelor.

De asemenea, nu sunt contabilizate de MECC nici 114 monumente de for public incluse în Registrul național al monumentelor de for public, aprobat prin Legea nr.148 din 20.07.2018.

Nici pentru patrimoniul muzeal mobil aflat în administrarea muzeelor nu este elaborată o metodologie de ținere a evidenței valorice și numerice, nefiind astfel respectate prevederile legale[99]. Deși bunurile culturale din patrimoniul muzeal al Republicii Moldova se înscriu în Registrul de stat al patrimoniului cultural mobil[100], care se instituie în cadrul MECC, completarea acestui registru este la o etapă incipientă;

- nerestabilirea în evidență a valorii bunurilor aferente Taberei de odihnă pentru copiii din s.Românești, r-nul Strășeni, în sumă de 15,96 mil.lei[101]. De menționat că, până în anul 2007, din bugetul de stat au fost efectuate investiții capitale în această tabără, însă imobilele sunt într-o continuă degradare;
- neîntocmirea actelor de transmitere-predare în gestiunea beneficiarilor finali (inclusiv entităților care nu se află în subordinea MECC) a bunurilor în valoare de 16,0 mil.lei[102] și la păstrare (S.A. „Moldova-Film") a filmelor în sumă de 8,27 mil.lei;
- evidența fragmentară a majorității investițiilor efectuate în obiectele care nu aparțin MECC (acestea fiind în gestiunea atât a entităților din subordinea MECC, cât și a altor entități), precum și lipsa unei evidențe analitice asupra investițiilor în clădiri în sumă de 78,2 mil.lei;
- majorarea valorii clădirilor cu 13,5 mil.lei din contul cheltuielilor aferente reparațiilor capitale ale clădirilor care nu se află la balanța MECC, dar la instituțiile din subordine (12,2 mil.lei) și APL (1,3 mil.lei);
- clasificarea și raportarea neconformă a cheltuielilor în anii 2018 și 2017 prin majorarea valorii contului „Comanda de stat pentru pregătirea cadrelor" cu 101,87 mil.lei și, respectiv, cu 109,3 mil.lei, prin diminuarea valorii conturilor „Burse de studii studenților autohtoni" cu 95,4 mil.lei, și, respectiv, cu 100,5 mil.lei, „Indemnizații

[98] Hotărârea Parlamentului nr.1531 din 22.06.1993 „Pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor".
[99] Art.17 din Legea nr.113-XVI din 27.04.2007; pct.19 din Regulamentul privind evidența și conservarea patrimoniului cultural mobil, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1111 din 11.09.2003 „Despre aprobarea regulamentelor pentru punerea în aplicare a Legii muzeelor nr.1596-XV din 27 decembrie 2002"; art.23 alin.(3) lit. a) din Legea muzeelor nr.262 din 07.12.2017.
[100] Art.13 din Legea muzeelor nr.1596-XV din 27.12.2002.
[101] Clădiri – 8,2 mil.lei, teren de 6,01 ha cu valoarea normativă de circa 7,76 mil.lei.
[102] „Mașini și utilaje" (6,53 mil.lei); „Unelte și scule, inventar de producere și gospodăresc" (1,91 mil.lei); cărților la Biblioteca Națională (3,25 mil.lei); mobilierului la Î.S. „Sala cu Orgă" (0,94 mil.lei); 6 microbuze (primite în anul 2014 pentru transportarea copiilor) la instituțiile de învățământ (3,07 mil.lei), bărcii canoe la Școala sportivă specializată de caiac-canoe din Chișinău (0,07 mil.lei); bustului poetului Grigore Vieru (0,23 mil.lei).

Consiliului pentru dezvoltarea strategiei" – cu 3,2 mil.lei, și, respectiv, cu 0,7 mil.lei, „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării" – cu 3,27 mil.lei și, respectiv, cu 8,8 mil.lei;

- suportarea unor cheltuieli neregulamentare[103], în sumă de 0,19 mil.lei[104], și ineficiente, în sumă de 0,19 mil.lei, la salarizarea membrilor Consiliilor pentru dezvoltare strategică instituțională (CDSI) din cadrul instituțiilor de învățământ superior de stat, care nu s-au întrunit în ședințe minimum de 4 ori pe an și, respectiv, care nu au participat la toate ședințele. O situație similară a fost constatată și în anul 2017[105];
- achitarea în avans a mijloacelor financiare[106] fără a fi asigurată prezentarea în termen de către beneficiari a documentelor justificative[107], prin ce la 31.12.2018 s-au format creanțe de 45,25 mil.lei, inclusiv de 9,09 mil.lei cu termenul de prescripție expirat, existând un risc înalt de nerecuperare a acestora din cauza neîntreprinderii măsurilor de rigoare;
- neluarea în evidență a activelor nemateriale elaborate cu forțele proprii, cum ar fi curriculum-urile pentru învățământul general, în sumă de 6,6 mil.lei, și sistemul informațional de personalizare a actelor de studii „SIPAS", ceea ce a determinat majorarea neîntemeiată a cheltuielilor.

Auditul nu se poate expune asupra cheltuielilor raportate ca subsidii pentru susținerea activităților organizațiilor teatral-concertistice, în sumă de 122,1 mil.lei[108], ca urmare a lipsei unor proceduri de control intern privind confirmarea utilizării conform destinației a subsidiilor, corelării mărimii acestora cu indicatorii de activitate stabiliți de cadrul normativ[109]. Astfel, din 17 instituții teatral-concertistice, doar 5 au prezentat în anul 2018 mai mult de 180 de spectacole și doar 10 au montat cel puțin 3 piese noi (număr minim obligatoriu prevăzut de cadrul normativ). Neîndeplinirea acestor indicatori nu a influențat asupra mărimii subsidiilor/alocațiilor acordate instituțiilor.

La aprobarea și finanțarea[110] proiectelor asociațiilor obștești (AO) pentru susținerea activităților de tineret, sport și cultură, MECC nu cunoaște valoarea reală a proiectelor și nu se asigură că mijloacele alocate nu depășesc normele stabilite de cadrul legal-normativ, fapt cauzat de planificarea neconformă a cheltuielilor de către beneficiari și de neverificarea acestora de către MECC. Ca urmare, la prezentarea rapoartelor financiare finale, se modifică esențial valoarea contribuției proprii a beneficiarilor și valoarea proiectelor. De asemenea, se menționează că la minister sunt prezentate documente justificative aferente cheltuielilor suportate din contul acestuia, fără prezentarea informațiilor și documentelor aferente cheltuielilor suportate din contul mijloacelor proprii ale AO sau ale altor donatori.

- Contractarea și executarea serviciilor pentru realizarea planului de pregătire a cadrelor de specialitate (în continuare – Comanda de stat) s-a efectuat cu abateri de la cadrul normativ, ceea ce nu a permis auditului să se expună asupra cheltuielilor suportate de către MECC[111].

[103] Art.104 alin.(7) din Codul educației al Republicii Moldova nr.152 din 17.07.2014.
[104] Universitatea de Stat din Moldova și Universitatea de Stat din Taraclia.
[105] Cheltuieli neregulamentare în sumă de 122,02 mii lei și cheltuieli ineficiente de 221,88 mii lei.
[106] De exemplu, indemnizații membrilor CDSI – 674,14 mii lei, deplasări care nu au fost întreprinse – 51,45 mii lei.
[107] Art.19 din Legea nr.113-XVI din 27.04.2007, Ordinul MECC nr.1157 din 26.07.2018.
[108] Alocate atât în anul 2017, cât și în anul 2018.
[109] Pct.13 din Regulamentul teatrelor, circurilor și organizațiilor concertistice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1242 din 15.10.2003 „Despre unele măsuri de implementare a Legii cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice".
[110] Pentru 4 luni ale anului 2017 – 11,3 mil.lei, 2018 – 41,75 mil.lei.
[111] Anul 2017 – 542,8 mil.lei, anul 2018 – 575,2 mil.lei.

Astfel, prevederile Hotărârii Guvernului nr.983 din 22.12.2012 privind modul de finanțare a Comenzii de stat nu corespund cu prevederile art.145 și art.152 din Codul educației, prin care s-a stabilit că, începând cu anul 2015, finanțarea bugetară a învățământului superior se efectuează prin: cost standard per student și coeficient de ajustare la normativele de cheltuieli necesare pentru finanțarea complementară (modernizarea bazei materiale și didactice, cazarea studenților, altele). În aceste condiții, contrar prevederilor legale[112], MECC nu a determinat exact obiectul (tipul, cantitatea și calitatea) și prețul serviciului contractat. De exemplu, în suma contactată de 596,4 mil.lei a fost inclusă și suma destinată achitării burselor, care a fost executată în sumă de 95,4 mil.lei. De asemenea, contractul nu a prevăzut returnarea mijloacelor neutilizate, din contra, conform pct.3.5 din contract s-a prevăzut că „resursele financiare neutilizate după destinația sa primară, rămân în contul bancar al instituției de învățământ și nu se includ în cotele de finanțare pentru anul viitor".

- Planificarea, înregistrarea și raportarea cheltuielilor din contul alocațiilor bugetare și veniturilor proprii colectate de instituțiile de învățământ superior sunt afectate de unele deficiențe.

Instituțiile de învățământ superior nu țin evidența separată a cheltuielilor pentru serviciile prestate în funcție de tipul lor (educaționale, cercetări, locațiune, alimentare, cazare etc.), de profilul educațional (specialitate), de sursele de finanțare (buget, contract), precum și nu au determinat modul de repartizare a cheltuielilor generale și administrative etc. Aceasta generează imposibilitatea determinării corecte a costului per student și specialitate aferent comenzii de stat și aferent taxei de studii. Ca urmare, o parte din cheltuielile pentru locurile de studii în bază de contract, ca regulă, sunt acoperite din contul alocațiilor bugetare. În baza datelor declarate de universități, auditul a determinat că bugetul a suportat cheltuieli aferente studiilor în bază de contract în sumă de circa 187,8 mil.lei. De exemplu, la Universitatea „Alecu Russo" din mun. Bălți, în cadrul studiilor superioare de licență (ciclul I), în 2018 cheltuielile executate per student (raportate la MECC) constituiau la buget 32,3 mii lei și la contract – 15,4 mii lei, în timp ce media per student constituia 24,4 mii lei, iar taxa medie de studii în bază de contract a constituit doar 6,2 mii lei.

- Cheltuielile medii de cazare și de instruire a unui student cu finanțare din buget diferă esențial de la o instituție la alta.

Conform rapoartelor prezentate de instituții, costul mediu de cazare a unui student în 2017 a variat de la 3,9 mii lei până la 58,1 mii lei[113], iar costul mediu de instruire a unui student a constituit, respectiv, pentru ciclul I, de la 14,4 mii lei până la 39,4 mii lei[114], pentru ciclul II – de la 3,5 mii lei[115] până la 28,7 mii lei, și la doctorantură – de la 6,1 mii lei până la 60,1 mii lei[116].

Este de menționat că numărul studenților ce absolvă instituția de învățământ superior este mai mic decât numărul studenților conform comenzii de stat. Cauza acestei diferențe este reușita foarte scăzută la studii a studenților, fapt ce determină exmatricularea sau trecerea unora din ei la studii în bază de contract și imposibilitatea suplinirii locurilor bugetare libere cu studenți care au fost înmatriculați inițial la studii în bază de contract. De exemplu, la Universitatea „Alecu Russo" din mun. Bălți în anul 2018 au absolvit studiile 690 de studenți (ciclul de studii I, II)

[112] Art.206 din Codul civil.
[113] Universitatea de Stat din Comrat și, respectiv, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.
[114] Institutul de Relații Internaționale și, respectiv, Universitatea de Stat din Comrat.
[115] Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport.
[116] Universitatea de Stat din Comrat și, respectiv, Institutul de Relații Internaționale.

față de 848 înmatriculați în anii 2013 - 2016 și față de 924 ce trebuiau înmatriculați conform comenzii de stat. Deci, comanda de stat a fost îndeplinită la nivel de 75%.

- Contractele încheiate de către MECC cu instituțiile de învățământ superior conform cadrului normativ[117] nu prevăd modul de returnare în buget a mijloacelor utilizate pentru instruirea studenților exmatriculați sau a celor care nu s-au prezentat la locul de muncă conform repartizării.

Totodată, universitățile au elaborat și încheiat cu studenții înmatriculați contracte-tip care prevăd restituirea la bugetul de stat, în cazul exmatriculării sau neprezentării la locul de muncă conform repartizării, a cheltuielilor pentru instruire în volumul calculat de instituția de învățământ respectivă. Însă, aceste prevederi nu pot fi aplicate, deoarece până în prezent nu este elaborată formula de alocare a mijloacelor financiare per student, precum și nu este elaborat mecanismul de calculare a cheltuielilor pe care studentul exmatriculat urmează să le restituie, întrucât în cazul exmatriculării procesul de studii continuă și cheltuielile nu se diminuează, cu excepția bursei (dacă studentul a beneficiat de aceasta). Potrivit informației prezentate de MECC, în anul 2018 au fost exmatriculați 1559[118] de studenți, iar în 2017 – 1963, cheltuielile pentru instruirea acestora nefiind recuperate în bugetul de stat. De exemplu, în anul 2018 au abandonat studiile și au fost exmatriculați de la Universitatea din Bălți 76 de studenți, pentru plata burselor acestora fiind suportate cheltuieli de 124,8 mii lei, iar pentru instruire – 1046,7 mii lei[119].

- Procedura existentă de asigurare a încadrării tinerilor specialiști la locul de muncă repartizat nu este eficientă.

De exemplu, Universitatea din Bălți a primit de la MECC oferta de angajare a 244 de tineri specialiști cu profil pedagogic. Însă, din 224 de absolvenți cu profilul respectiv (inclusiv 74 cu frecvență redusă), 64 de absolvenți de la locurile finanțate de buget au acceptat repartizarea la instituțiile de învățământ de stat, 47 au solicitat plasarea liberă în câmpul muncii (dintre care, 36 de specialiști de la locurile cu finanțare bugetară și 11 înmatriculați în bază de contract), iar 113 nu au fost incluși în lista pentru repartizare la locurile de muncă. Cu referire la alte specialități, MECC nu a solicitat angajarea în câmpul muncii a tinerilor specialiști care au încheiat studiile în anul 2018. Totodată, tinerii specialiști care au acceptat repartizarea în câmpul muncii nu au prezentat la universitate confirmările de angajare la locul de muncă.

- Deși cadrul legal[120] stipulează competența Autorității Publice Centrale în privința ținerii evidenței patrimoniului de stat din ramură, MECC și entitățile din subordine nu au asigurat plenitudinea și corectitudinea identificării, înregistrării și cadastrării bunurilor imobile.

Astfel, conform datelor APP, MC și MEd dețineau în administrare 1739 de bunuri imobile, cu 221 mai mult față de 1518 bunuri indicate în Hotărârea Guvernului nr.351 din 23.03.2005. Terenurile aferente acestor bunuri nu sunt indicate în Hotărârea respectivă ca bunuri publice în gestiunea MECC. De asemenea, în Hotărârea de Guvern nominalizată lipsește informația cu privire la bunurile imobile aflate în administrarea fostului Minister al Tineretului și Sportului, care, potrivit datelor din Registrul patrimoniului public (RPP), dispunea de 58 de bunuri imobile

[117] Hotărârea Guvernului nr.923 din 04.09.2001 „Cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior și și profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de stat".
[118] Ciclul I „Licența" – 950 studenți; ciclul II „Master" – 530 masteranzi; studii de doctorat – 39 doctoranzi.
[119] Inclusiv: 391,5 mii lei în anul 2018, 421,9 mii lei în anul 2017, 162,7 mii lei în anul 2016 și 70,6 mii lei în anul 2015.
[120] Art.8 alin.(1) lit. f) din Legea nr.121-XVI din 04.05.2007.

(10 terenuri și 48 de construcții). Reieșind din datele APP la situația din 01.01.2018, 54 din 303 bunuri imobile proprietate publică de stat gestionate de instituțiile din subordinea fostului Minister al Culturii, în valoare totală de 48 mil.lei nu sunt înregistrate în Registrul bunurilor imobile.

Auditul a stabilit divergențe privind bunurile imobile gestionate de MECC. Astfel, 6 instituții au raportat că dețin în gestiune 13 bunuri imobile cu valoarea de bilanț de 2,2 mil.lei, în lipsa înregistrării drepturilor asupra lor (folosință, gestiune economică etc.) în Registrul bunurilor imobile, iar alte 7 instituții, deși au înregistrat drepturile în Registrul bunurilor imobile, nu au raportat 17 bunuri imobile cu suprafața totală de 15,3 mii m.p. și valoarea cadastrală de 30,0 mil.lei.

Deși bunurile imobile (clădiri) sunt înregistrate în Registrul bunurilor imobile ca proprietate de stat, contrar cadrului legal existent[121], în unele cazuri, terenurile aferente acestor clădiri sunt înregistrate ca proprietate publică locală. Această situație a fost constatată la: Teatrul Național „Vasile Alecsandri" – terenul cu suprafața de 0,933 ha, în valoare de 1,2 mil.lei; Universitatea „Alecu Russo" din Bălți – 5,96 ha, în valoare de 7,9 mil.lei; Muzeul Pedagogic Republican din mun. Chișinău – 0,04 ha; Școala Profesională din Florești – 3,75 ha[122] etc.

- MECC nu a asigurat organizarea unui sistem de control al entităților din subordine, inclusiv a corectitudinii datelor indicate în rapoartele financiare ale acestora, încheiate la 31.12.2017.

Auditarea a 3 școli profesionale (din or. Florești, or. Cupcini și nr.4 din mun. Bălți) a relevat că:

- au fost acordate neregulamentar[123] unele plăți salariale în sumă de 0,15 mil.lei;
- au fost casate neregulamentar[124] mijloace fixe în sumă de 1,63 mil.lei, în lipsa actelor de expertiză și a reprezentantului MECC;
- nu au fost calculate, înregistrate și raportate venituri și creanțe în sumă de 0,34 mil.lei în urma neîncheierii contractelor de locațiune și neajustării prețurilor la serviciile livrate;
- nu au fost evaluate și reflectate în evidența contabilă terenuri cu suprafața de 240,0 ha estimate conform prețului normativ la 59,0 mil.lei;
- nu au fost înregistrate drepturile de proprietate și gestiune (folosință) asupra terenurilor și construcțiilor în valoare de 42,1 mil.lei;
- nu au fost capitalizate cheltuielile din reparația bunurilor imobile în sumă totală de 0,96 mil.lei;
- nu a fost exclusă din evidență valoarea bunurilor imobile privatizate încă în anii 2008-2011 situate în or. Mărculești (1,5 mil.lei) și or. Cupcini (1,14 mil.lei);
- gestionarea neconformă a bunurilor a cauzat deteriorarea semnificativă a acestora. De exemplu, blocul de studiu amplasat în s.Târgul Vertiujeni, cu valoarea de bilanț de

[121] Art.106 alin.(2) din Codul educației: clădirile și terenurile în/pe care, la data intrării în vigoare a prezentului cod, își desfășoară activitatea instituțiile de învățământ superior publice fac parte din domeniul public al statului și nu pot fi înstrăinate, iar celelalte bunuri sunt proprietatea instituțiilor de învățământ superior publice. Art.7, art.17 și art.23 din Legea nr.29 din 05.04.2018: se supun delimitării pe domenii toate bunurile imobile proprietate publică. Ministerele, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, până în data de 31.12.2022, vor asigura, conform competenței, efectuarea lucrărilor de inventariere, delimitare, formare, aprobare și înregistrare a bunurilor imobile.
[122] Nr. cadastral 4501212172, de pe str. Miron Costin nr.34 din or. Florești.
[123] Art.29 alin.(6), art.32 alin.(1) și alin.(2) din Legea nr.355 din 23.12.2005 și pct.10 și pct.13 din Condițiile unice de salarizare a personalului din unitățile bugetare, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.381 din 13.04.2006 „Cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare".
[124] Hotărârea Guvernului nr.500 din 12.05.1998 „Despre aprobarea Regulamentului privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloace fixe".

1,79 mil.lei, și 2 imobile ale ȘP din or.Cupcini, de 0,33 mil.lei, precum și căminele ȘP nr.4 din mun.Bălți;

- nu a fost instituit un control nici asupra stabilirii priorităților la efectuarea reparațiilor bunurilor imobile. Astfel, deși la ȘP nr.4 din mun.Bălți în anul 2017 s-au efectuat reparații capitale și curente în sumă totală de 1,92 mil.lei[125], pentru reparația căminelor s-au utilizat doar 0,1 mil.lei, pe când la reparația încăperilor blocului administrativ s-au utilizat 0,64 mil.lei[126], din care 0,3 mil.lei[127] – pentru reparația birourilor administrației (directorului și contabilului-șef).

Opinia contrară privind rapoartele financiare ale MECC, întocmite la situația din 31 decembrie 2017, a fost determinată de efectul denaturărilor constatate, condiționate de: neindicarea[128] soldului final al bilanțului pe 8 luni (ianuarie - august 2017) și a soldului inițial al bilanțului pe 4 luni (septembrie - decembrie 2017), ca urmare nefiind clar ce patrimoniu urma a fi transmis ministerului nou-creat; lipsa actelor de transmitere-predare a patrimoniului MEd și MTS către MECC; neasigurarea efectuării inventarierii conform Ordinului MECC nr.262 din 17.10.2017; evidența fragmentară, neunivocă și neconformă a situațiilor financiare ale MECC pentru perioada septembrie - decembrie 2017; contabilizarea și raportarea necorespunzătoare a unor elemente patrimoniale; lipsa evidenței analitice la conturile contabile de evidență a investițiilor în mijloace fixe și în entitățile fondate, prin ce nu a fost posibil de contrapus informațiile existente de fapt și cele scriptice; aplicarea neconformă a unor prevederi ale cadrului regulator și suportarea cheltuielilor nejustificate; nerespectarea normelor metodologice privind aplicarea Clasificației economice și raportarea neveridică a cheltuielilor, având ca impact denaturarea semnificativă a situațiilor financiare auditate.

În opinia Curții de Conturi, Rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2018 oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în corespundere cu cadrul aplicabil de raportare financiară.

Sursă: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=989

Resursele financiare destinate Ministerului Finanțelor pentru anul 2018 au fost aprobate în sumă de 1251,5 mil.lei. Ulterior, totalul precizat atât al resurselor, cât și al cheltuielilor a constituit 1303,1 mil.lei. Nivelul de executare a resurselor, precum și a cheltuielilor și activelor nefinanciare este de 98,98% față de suma aprobată și, respectiv, de 95,01% față de suma precizată.

Rezultatele auditului public extern, bazate pe evaluările și activitățile desfășurate, denotă că MF a asigurat organizarea și funcționarea sistemului de control intern, concomitent fiind constatate unele observații de audit, care nu au depășit nivelul de materialitate și nu au influențat fidelitatea rapoartelor financiare, auditul exprimând opinie de audit fără rezerve.

Aspectele-cheie de audit sunt acele aspecte care, în baza raționamentului profesional de audit, au avut o importanță majoră pentru auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2018. Aceste aspecte au fost abordate în contextul

[125] Reparații curente – 0,9 mil.lei, și reparații capitale – 1,02 mil.lei.
[126] Reparația încăperilor blocului administrativ – 328,7 mii lei, mobilier și alte bunuri – 307,0 mii lei.
[127] Reparația interioară – 110 mii lei, și mobilier – 190,4 mii lei (100,7 mii lei – mobila pentru biroul directorului, și 89,7 mii lei – mobila pentru biroul contabilului-șef).
[128] Conform indicațiilor din Circulara MF nr.12/4-4-14 din 25.01.2018 „Particularitățile de întocmire și prezentare a rapoartelor financiare ale autorităților publice centrale pentru anul 2017".

auditului rapoartelor financiare în ansamblu și în formarea opiniei de audit asupra acestora, și nu s-a oferit o opinie separată cu privire la respectivele aspecte.

Auditul consideră că aspectele descrise mai jos, deși nu au influențat opinia de audit, reprezintă aspectele-cheie care trebuie comunicate. Astfel,

- nu sunt identificate și reevaluate activele transmise de către Ministerul Finanțelor în cota-parte a capitalului social al Instituției publice „Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe" (în continuare – CTIF) în valoare de 12,2 mil.lei. Cadrul de reglementare privind organizarea și funcționarea instituțiilor publice, inclusiv înregistrarea drepturilor în calitate de fondator al acestora, este insuficient pentru a asigura consecvența procedurii de reorganizare a întreprinderilor de stat în instituții publice. Totodată, cadrul general de evidență contabilă și raportare financiară în sistemul bugetar nu dezvăluie metodologia de transmitere, modificare și returnare a cotei-părți a fondatorului în capitalul social și suplimentar al instituțiilor publice;

- Ministerul Finanțelor nu a elaborat și aprobat politica de contabilitate în domeniul de competență, iar politicile contabile ale aparatului ministerului și entităților din subordine reprezintă documente preluate din actul normativ[129], nefiind ajustate la specificul activității instituționale, ceea ce a afectat corectitudinea și plenitudinea unor înregistrări contabile și a altor informații cu caracter contabil;

- Raportul narativ consolidat al Ministerului Finanțelor, precum și cele prezentate de către aparatul ministerului și entitățile din subordine nu conțin dezvăluiri detaliate ale informațiilor financiare, ceea ce a limitat accesul utilizatorilor la informații veridice și complete;

- Serviciul Vamal, la grupa de conturi 319 „Investiții capitale în active în curs de execuție", avea înregistrate 5 obiecte în valoare de 43,4 mil.lei, care se utilizează de către instituție de o perioadă îndelungată, fără a fi calculată uzura acestora. De asemenea, la grupa respectivă au fost atribuite neconform cheltuielile pentru reparația capitală a clădirilor și construcțiilor speciale în sumă de 5,9 mil.lei. Astfel, în bilanțul Serviciului Vamal și în cel consolidat al ministerului, valoarea contului 319 „Investiții capitale în active în curs de execuție" a fost supraevaluată cu 43,4 mil.lei, iar a conturilor 311 „Clădiri" și 312 „Construcții speciale" a fost subevaluată cu aceeași valoare;

- similar anului precedent, există incertitudini privind prezentarea reală a valorii clădirilor și construcțiilor, raportate la 31.12.2018, situație determinată de lipsa unor reglementări exhaustive privind reevaluarea activelor proprietate publică. Astfel, 8 imobile (cu valoarea de bilanț de 33,8 mil.lei) rămân subevaluate cu 15,0 mil.lei în raport cu valoarea lor cadastrală, iar 15 imobile (cu valoarea de bilanț de 162,4 mil.lei) rămân supraevaluate cu 127,8 mil.lei în raport cu valoarea cadastrală;

- rămâne nesoluționată problema privind înregistrarea integrală a drepturilor de gestiune economică asupra bunurilor imobile și terenurilor aflate în gestiunea Serviciului Vamal, Inspecției Financiare și Serviciului Fiscal de Stat. Totodată, pe parcursul anului 2018 au fost înregistrate la Agenția Servicii Publice drepturile de gestiune asupra a 2 terenuri și 22 de clădiri și construcții;

[129] Capitolul V. „Politica de contabilitate-tip" din Anexa nr. 1 la Ordinul ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015.

- aparatul ministerului a utilizat neconform contul „Corectarea rezultatelor anilor precedenți” pentru reflectarea majorării cotei-părți în capitalul social al CTIF, în sumă de 10,3 mil.lei, iar instituțiile din subordine, în aceeași sumă, au închis creanțele aferente întreprinderilor de stat fondate;
- deși raportul consolidat al Ministerului Finanțelor nu a fost denaturat, în raportul financiar al Serviciului Vamal nu au fost raportate cheltuielile aferente transmiterii activelor cu titlu gratuit, în sumă de 9,8 mil.lei.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Justiției pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2018, cu excepția efectului denaturărilor semnificative în valoare de 15,2 mil.lei, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.

Sursă: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=982

Pentru realizarea obiectivelor și desfășurarea activităților operaționale, Ministerului Justiției (MJ) i-au fost aprobate, pe anul 2018, alocații în cuantum de 691,1 mil.lei, inclusiv resurse generale – 645,8 mil.lei, venituri colectate – 10,6 mil.lei, și resurse ale proiectelor finanțate din surse externe – 34,7 mil.lei.

Executarea de casă a constituit 482,4 mil.lei, sau 96,4% din totalul cheltuielilor precizate (500,5 mil.lei). Creanțele au constituit 3,4 mil.lei, iar datoriile – 33,6 mil.lei. Valoarea patrimoniului gestionat a constituit 650,6 mil.lei.

Rezultatele auditului public extern, bazate pe evaluările și activitățile desfășurate, denotă că, deși MJ și autoritățile administrative din subordine au asigurat organizarea evidenței contabile în conformitate cu prevederile Legii contabilității și cu Normele metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar, se atestă deficiențe și nereguli la întocmirea și consolidarea rapoartelor financiare, precum și la organizarea SCI.

Auditul a exprimat o opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare consolidate ale MJ, baza opiniei fiind determinată de erori și deficiențe în sumă totală de 15,2 mil.lei, după cum urmează:

- raportarea neveridică a valorii mijloacelor fixe cu circa 4,7 mil.lei, urmare a neînregistrării în evidența contabilă de către AC al MJ a 31 de construcții cu suprafața totală de 2 269,0 m.p.; Aparatul central al Administrației Naționale a Penitenciarelor (AC al ANP) – a 6 imobile cu suprafața totală de 1789,3 m.p., în valoare de 2,1 mil.lei, precum și a 10 construcții cu suprafața totală de 959,3 m.p.; Penitenciarul nr.7, Rusca din subordinea ANP – 28 de imobile/construcții cu suprafața totală de 7 026,7 m.p. și valoarea de 4,7 mil.lei;
- raportarea incorectă a capitalului social de către ANP, prin nemodificarea datelor evidenței contabile și micșorarea valorii capitalului în sumă de 2,2 mil.lei a 4 întreprinderi de stat[130] din cadrul sistemului penitenciar, transmise Agenției Proprietății Publice;

[130] Î.S. „Bagos”, Î.S. „Flus”, Î.S. „Sarmat”, Î.S. „Temelia MC”.

- prezentarea neveridică în raportul financiar consolidat a informațiilor privind uzura mijloacelor fixe și amortizarea activelor nemateriale cu circa 1,6 mil.lei, din care: Centrul Național de Expertize Judiciare (CNEJ) – 1,0 mil.lei; Agenția Națională a Arhivelor – 0,2 mil.lei; Agenția Resurse Informaționale Juridice (ARIJ) – 0,4 mil.lei;

- clasificarea, reflectarea incorectă în evidența contabilă și raportarea neveridică a cheltuielilor bugetare de 2,9 mil.lei, inclusiv de către AC al MJ în sumă totală de 2,3 mil.lei și AC al ANP – de 0,6 mil.lei;

- raportarea incorectă a activelor nefinanciare cu 3,0 mil.lei, inclusiv de către Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești (AAIJ) – 2,3 mil.lei, Oficiul Teritorial Chișinău al Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat (OTC CNAJGS) – 0,2 mil.lei, CNEJ – 0,4 mil.lei, AC al MJ – 0,1 mil.lei;

- înregistrarea neconformă în evidența contabilă a datoriilor în sumă de 0,8 mil.lei de către CNEJ;

- neevaluarea și neînregistrarea conformă (cantitativ-valorică) în evidența contabilă de către AC al MJ a 37 de terenuri cu suprafața totală de 51,49 ha, precum și de către 3 instituții penitenciare din subordinea ANP[131] a 6 terenuri cu suprafața totală de 11,6 ha.

De asemenea, au fost relevate și alte observații de audit importante care se consideră necesar a fi evidențiate în vederea îmbunătățirilor care ar putea fi aduse sistemului de control intern al MJ și instituțiilor din subordine.

Astfel, auditul a constatat că, la situația din 31.12.2018, în gestiunea a 8 entități auditate[132] se aflau 30 de sisteme informaționale în valoare totală de 36 142,0 mii lei, din care 23 de sisteme în valoare de 21,2 mil.lei sunt funcționale, iar 7 în valoare de 14,9 mil. lei (gestionate de ARIJ) sunt nefuncționale, materialele de audit pe marginea acestor constatări fiind remise în cadrul auditului precedent la organele de drept. Totodată, auditul remarcă că, în cadrul AAIJ, în costul „Programului integrat de gestionare a dosarelor", înregistrat în evidența contabilă, este reflectat doar prețul lucrărilor de dezvoltare, în sumă de 2,6 mil.lei, entitatea nedispunând de documente justificative privind costul real al acestuia, iar costul mentenanței efectuate în perioada 2012-2018 constituie 15,9 mil.lei.

La fel ca și în anii precedenți, se atestă un nivel redus de executare a investițiilor capitale în cadrul sistemului penitenciar. Astfel, de la inițierea lucrărilor în 2012 și până la finele anului 2018, pentru construcția și reparația a 4 penitenciare[133] au fost executate investiții capitale în sumă de 115,9 mil.lei, sau 52,5% din valoarea mijloacelor alocate (220,8 mil.lei), conform legilor bugetare anuale în perioada menționată. Nivelul lent de implementare a proiectelor de construcție și reconstrucție a penitenciarelor a avut impact asupra realizării acțiunii prevăzute în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2016 - 2018[134] privind îmbunătățirea condițiilor de detenție.

Cu referire la implementarea Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău, se menționează că, pe parcursul anilor 2014 - 2018, prin legile bugetare anuale, pentru implementarea proiectului au fost planificate în total 121 362,3 mii lei, fiind executate 23 097,7

[131] Penitenciarul nr.3, Leova, Penitenciarul nr.4, Cricova, Penitenciarul nr.7, Rusca.
[132] AC al MJ, ANP, ARIJ, AAIJ, CNEJ, ANA, OTC CNAJGS, INP (Inspectoratul Național de Probațiune).
[133] Casa de arest din Bălți, Penitenciarul nr.3, Leova, Penitenciarul nr.10, Goian și Penitenciarul din mun. Chișinău.
[134] Hotărârea Guvernului nr.890 din 20.07.2016 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2016-2018".

mii lei, sau 19,03%. În totalul cheltuielilor executate, ponderea majoră o dețin cheltuielile pentru achitarea serviciilor de elaborare, verificare și expertizare a documentației de proiectare (13 146,8 mii lei) și cheltuielile pentru salarizarea membrilor Unității de implementare a Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău pe parcursul anilor 2014 - 2018 (7279,6 mii lei). La finele anului 2018 a fost finalizată elaborarea documentației de proiectare, iar conform Raportului de verificare al Serviciului de Stat pentru Verificarea și Expertizarea Proiectelor și Construcțiilor din 21.01.2019, valoarea estimativă a proiectului de execuție recomandat constituie 1 140 455,83 mii lei, fapt ce denotă necesitatea alocării mijloacelor financiare suplimentare. Conform Acordului-cadru de împrumut dintre Republica Moldova și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei pentru realizarea Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău, penitenciarul urma a fi dat în exploatare în luna iulie 2018, implementarea proiectului fiind în întârziere cu aproximativ 54 de luni. La finele anului 2018, MJ a înaintat către Ministerul Finanțelor solicitarea privind necesitatea extinderii termenului de implementare a prevederilor Acordului-cadru de împrumut până la 31.12.2022.

Procesul de valorificare a investițiilor capitale alocate pentru construcția penitenciarelor se efectuează cu tergiversări, care influențează calitatea construcțiilor și pot genera costuri suplimentare. Astfel, în anul 2018 au fost suportate cheltuieli suplimentare din bugetul de stat de circa 1,0 mil.lei, în baza deciziilor Curții Europene pentru Drepturile Omului (CEDO), pentru neasigurarea condițiilor adecvate de detenție.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2018, având în vedere efectele denaturărilor semnificative constatate de audit, nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.

Sursă: http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=991

Pentru realizarea obiectivelor și desfășurarea activităților operaționale, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS) i-au fost aprobate, pe anul 2018, venituri în cuantum de 1 893,2 mil. lei și cheltuieli în sumă de 1 848,9 mil. lei. Executarea a constituit 97,7%, sau cu 44,3 mil. lei mai puțin.

Probele de audit acumulate au fost suficiente pentru emiterea opiniei contrare asupra Rapoartelor financiare consolidate, care nu prezintă o imagine fidelă și veridică, fiind însoțite de denaturări semnificative, în special admise de instituțiile subordonate ministerului. Unul dintre factorii care a determinat această opinie a fost multitudinea de erori admise la estimarea și raportarea poziției financiare consolidate la nivelul Agențiilor, ca urmare a transmiterii neregulamentare a patrimoniului public în procesul de reformă.

Astfel, în unele cazuri, s-au constatat:

- bunurile deținute de Agenția Națională pentru Sănătate Publică și Centrul de plasament temporar pentru copii cu dizabilități din mun. Orhei, în valoare de 1,2 mil. lei, nu reflectă valoarea justă, deoarece sunt învechite și deteriorate fizic;
- înregistrarea și raportarea, de către Agenția Națională pentru Sănătate Publică și Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilităților și Capacității de Muncă, paralel în evidența contabilă și în rapoartele financiare ale ambelor instituții, a unui mijloc fix

în valoare de 14,3 mil. lei, valoarea patrimoniului la consolidarea indicatorilor la nivel de autoritate publică centrală dublându-se cu aceeași sumă;

- neînregistrarea în evidența contabilă de către Centrul de plasament temporar pentru copii (fete) cu dizabilități, mun. Hâncești a unui bun imobil în valoare de 5,7 mil. lei, care ulterior nu s-a regăsit nici în rapoartele financiare la nivel de instituție și per total pe domeniu;
- neînregistrarea și neraportarea de către Agenția Națională pentru Sănătate Publică a unui sistem informațional, care, potrivit documentelor primare, are valoarea de 2,2 mil. lei;
- necalcularea și neînregistrarea deprecierii activelor gestionate de către Agenția Națională pentru Sănătate Publică și Centrul de plasament temporar pentru copii cu dizabilități, mun. Orhei, care, potrivit estimărilor de audit, se ridică la 25,5 mil. lei, cu diminuarea cheltuielilor în aceeași sumă;
- neînregistrarea în evidența contabilă a valorii a 4 terenuri de către 4 instituții[135] (22,5 mil. lei);
- neevaluarea și neraportarea valorii a 8 bunuri imobile cu suprafața totală de 543,1 m.p. de către 5 entități publice din subordinea Agenției Naționale pentru Sănătate Publică;
- menținerea în evidență de către Centrul de plasament temporar pentru copii cu dizabilități, mun. Orhei și, respectiv, raportarea stocurilor de îmbrăcăminte pentru fete în valoare de 0,5 mil. lei, deși în cadrul Centrului sunt plasați băieți, acestea fiind învechite sau deteriorate fizic și necesită o evaluare;
- neînregistrarea datoriei în sumă de 0,1 mil. lei de către Agenția Națională de Sănătate Publică, ca rezultat al recepționării de către o fostă instituție publică fuzionată a bunurilor primite în lipsa contractării regulamentare a acestora;
- neînregistrarea în evidența contabilă de către minister a acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării, ca rezultat al acordării subsidiilor de 93,8 mil. lei la 7 instituții medico-sanitare publice[136], ministerul având calitatea de fondator al acestora. În acest context, în cadrul evaluării monitorizării de către minister a realizării scopurilor propuse și utilizării conform destinației a mijloacelor publice alocate, s-au constatat unele neconformități la alocarea mijloacelor publice în sumă de 20,0 mil. lei pentru procurarea a 69 de autosanitare de către IMSP Centrul National de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească. Astfel, 58 de ambulanțe au fost livrate cu întârziere de până la 120 de zile. Deși pentru nerespectarea termenului de livrare instituția medicală a calculat penalități în valoare de 2,7 mil. lei, acestea nu au fost înregistrate și încasate regulamentar de la agentul privat, acestuia fiindu-i restituită și garanția de bună execuție (0,7 mil. lei) până la realizarea integrală a prevederilor contractului.

De asemenea, opinia de audit a fost influențată și de limitarea auditului în evaluarea și verificarea situației financiare a Agenției Naționale de Sănătate Publică, ca rezultat al reorganizării suportate, cu preluarea în gestiune a patrimoniului de la 39 de instituții desconcentrate în teritoriu. Procesul de transmitere a bunurilor (267,8 mil. lei) a fost unul defectuos, indicatorii din rapoartele financiare pentru anul 2018 nefiind bazați pe date

[135] MSMPS; Centrul de plasament temporar pentru copii cu dizabilități, mun. Orhei; Centrul de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități (adulte), com. Brânzeni, r-nul Edineț; Centrul de plasament pentru persoane vârstnice și persoane cu dizabilități, mun. Chișinău.
[136] IMSP Institutul Oncologic; IMSP Institutul Mamei și Copilului; IMSP Spitalul Clinic de Boli Infecțioase „Toma Ciorbă"; IMSP Spitalul de Urgență; IMSP Policlinica Stomatologică Republicană; IMSP Spitalul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc"; IMSP Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie; IMSP Centrul Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească.

exhaustive privind consolidarea informațiilor patrimoniale pe fiecare cont în parte de la instituțiile fuzionate.

Pentru instituția nominalizată, se atestă: *(i)* neînregistrarea în evidența contabilă a mijloacelor bănești (0,1 mil. lei) aflate în numerar la instituție, destinate achitării salariilor și deplasărilor, precum și neachitate persoanelor delegate în deplasare; *(ii*) nedocumentarea regulamentară a transmiterii în locațiune a spațiilor neutilizate în procesul tehnologic, pentru care nu au fost calculate, înregistrate și încasate mijloace financiare, estimate de audit în sumă de 0,2 mil. lei, inclusiv pentru resursele energetice utilizate de către o entitate privată care a deținut în chirie spații; *(iii)* menținerea în evidență și în rapoarte a materialelor sanitare și de construcție cu termenul expirat și uzate fizic (0,3 mil. lei).

La capitolul cheltuielile aferente remunerării muncii, s-a stabilit calcularea și achitarea neconformă de către 5 instituții publice[137] a mijloacelor publice în sumă de 10,7 mil.lei. Astfel, s-a constatat:

- achitarea salariului angajaților timp de 6 luni (0,4 mil. lei), perioadă în care aceștia nu au realizat activități de bază, din cauza tergiversării procesului de reorganizare și absorbție de către ANAS a Fondului Republican de Susținere a Populației;
- calcularea și achitarea sporurilor pentru intensitatea muncii și stimulări (0,02 mil. lei) pentru perioade și luni integrale în care angajații nu au fost prezenți la serviciu pe motiv de concediu de boală;
- achitarea plăților cu caracter stimulator (0,3 mil. lei) peste limita admisibilă, care constituie salariul de funcție, ținându-se cont de sporul pentru vechimea în muncă;
- acordarea neconformă a premiilor personalului de conducere (0,1 mil. lei) în lipsa acordului autorității publice centrale în acest sens, precum și acordarea neconformă a premiilor jubiliare achitate (0,010 mil. lei) contrar prevederilor legale;
- achitarea sporului pentru condiții nocive (0,3 mil. lei) în lipsa evaluării stării reale a condițiilor de muncă etc.

La capitolul cheltuielile pentru învățământul secundar profesional, o instituție din subordinea ministerului nu a realizat condițiile contractuale, neasigurând recuperarea mijloacelor publice în cazul exmatriculării elevilor, în sumă de 0,4 mil. lei.

Creanțele înregistrează valori semnificative, însumând 34,4 mil. lei la situația din 31.12.2018, care s-au menținut pe parcursul anului. De menționat că acestea au fost generate în anul 2017 de achitările în avans, pentru procurarea medicamentelor destinate realizării Programelor naționale de sănătate din anul 2017, unei organizații internaționale. Astfel, transferurile în avans din perioada octombrie - decembrie 2017, în sumă de 31,0 mil. lei, au determinat înregistrarea creanțelor la 01.01.2018 în aceeași sumă. Cu toate că în luna iunie 2018 suma creanțelor nu a fost închisă (11,5 mil. lei), ministerul a alocat următoarea tranșă de 22,0 mil. lei. Aceste circumstanțe au determinat formarea creanțelor și la 31.12.2018, în sumă de 17,7 mil. lei, cu dezafectarea/imobilizarea resurselor financiare publice pe un termen nedeterminat.

[137] Centrul de plasament temporar pentru copii cu dizabilități, mun. Hâncești; Colegiul de Medicină din Ungheni; Centrul de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități, mun. Orhei; ANSP; ANAS; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

3.3 Rapoartele autorităților publice locale

Pe parcursul ultimilor ani, Republica Moldova a întreprins mai multe acțiuni pentru realizarea cerinţelor Consiliului Europei în domeniul descentralizării şi consolidării autonomiei locale, însă rezultate semnificative în vederea ajustării sistemului APL la standardele europene de administraţie publică locală întârzie să se producă.

Conform rigorilor legale, autoritățile publice locale dispun de competențe şi atribuţii care le permit îndeplinirea misiunii lor de bază de a soluționa şi administra, în cadrul legii, sub propria lor răspundere şi în favoarea populației, o parte importantă din treburile publice. Însă, până în prezent, autorităţile locale activează la capacităţi extrem de reduse, fapt ce se reflectă, pe de o parte, în caracterul neproporţional al atribuţiilor legale şi al celor real existente și, pe de altă parte, în resursele financiare alocate pentru exercitarea lor. Nu putem să nu menţionăm că, de fapt, sporirea capacităţii administrative a autorităţilor locale depinde într-o măsură substanţială de modul în care este organizată activitatea acestor organe, dar şi de calitatea personalului şi de atitudinea acestuia privind realizarea atribuţiilor delegate.

APL și instituțiile publice din subordinea acestora își desfășoară activitatea potrivit Legii nr.397-XV din 16.10.2003, în baza bugetelor de venituri și cheltuieli, supuse analizei și aprobării atât de conducerea executivă, cât și de autoritățile deliberative ale acestora. Auditul public extern al APL rămâne în continuare axat pe problemele ce țin de relevanța managementului resurselor publice, exercitat de APL conform competențelor și responsabilităților atribuite prin lege.

Mecanismul unic de evidență contabilă și raportare financiară pentru autoritățile/instituțiile bugetare este realizat în baza prevederilor Legii nr.113-XVI din 27.04.2007 și Ordinului ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015.

În anul 2018, bugetele UAT au fost executate la venituri și cheltuieli de casă în sumă de 14 683,6 mil. lei și, respectiv, de 14 548,1 mil. lei, iar în anul 2017 – în sumă de 13 461,5 mil. lei și, respectiv, de 13 274,6 mil. lei. Deci, execuția BUAT pentru anul 2018 a fost încheiată cu un sold bugetar (excedent) de 135,5 mil. lei, față de 186,9 mil. lei înregistrate în anul 2017. Totodată, soldurile mijloacelor bănești în conturile bugetelor UAT, la situația din 31.12.2018, au constituit 1 338,1 mil. lei, în creștere cu 65,3 mil. lei față de situația din 31.12.2017 (1 272,8 mil. lei).

Au fost auditate 18 unități administrativ-teritoriale (UAT) cu o populație de 899,0 mii persoane, din care 13 UAT de nivelul I, 2 UAT de nivelul I – reședințe de raion, 2 UAT de nivelul II și UAT mun. Chișinău.

Astfel, auditul rapoartelor financiare ale *orașelor Codru, Cricova, Durlești, Sângera, Vadul lui Vodă, Vatra, comunelor Cruzești, Grătiești, Stăuceni, Tohatin, satelor Budești și Colonița, municipiilor Chișinău și Orhei, încheiate la 31 decembrie 2017, precum și ale raioanelor Rezina și Strășeni (UAT de nivelul II), mun. Strășeni și or. Bucovăț, încheiate la 31 decembrie 2018*[138], a relevat următoarele.

[138] Aprobate prin Hotărârile Curții de Conturi nr.74 din 31.10.2018, nr.77, nr.78 și nr.79 din 23.11.2018, nr.94 și nr.95 din 17.12.2018, nr.8, nr.9, nr.10 și nr.11 din 27.02.2019, nr.14 din 22.03.2019, nr.20, nr.21 și nr.22 din 12.04.2019, nr.23, nr.24 și nr.25 din 14.04.2019, nr.31 din 23.04.2019.

Valoarea activelor UAT auditate a constituit 8 670,5 mil. lei (inclusiv 204,6 mil. lei – mijloace bănești), a veniturilor și cheltuielilor efective – 4 452,2 mil. lei și, respectiv, 4 269,8 mil. lei, iar a veniturilor și cheltuielilor de casă – 4 104,7 mil. lei și, respectiv, 4 085,3 mil. lei.

În componența veniturilor, transferurile din bugetul de stat au constituit 2 187,6 mil. lei, iar transferurile din bugetul mun. Chișinău – 42,2 mil. lei. Ponderea transferurilor în veniturile bugetelor UAT a variat de la 92,9% până la 21,9%. Cea mai mare pondere înregistrează transferurile în bugetele UAT de nivelul II (raionale), acestea fiind de peste 90%.

Veniturile bugetelor UAT din impozite și taxe la un locuitor au variat de la 150,8 lei (UAT Strășeni (nivelul II)) până la 2 453,5 lei (UAT mun.Chișinău). Veniturile din impozitul pe bunurile imobiliare la un locuitor au variat de la 90,2 lei (UAT Cricova) până la 335,1 lei (UAT Tohatin).

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunilor de audit au determinat expunerea opiniei cu rezerve privind rapoartele financiare ale orașelor Cricova și Bucovăț, a opiniei contare privind rapoartele financiare a 15 UAT și a refuzului de exprimare a opiniei asupra rapoartelor financiare ale mun. Chișinău.

Astfel, în majoritatea cazurilor, rapoartele financiare ale UAT nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.

Auditul nu a reușit să obțină suficiente și adecvate probe de audit pentru a oferi o bază pentru opinia de audit cu privire la rapoartele financiare ale mun. Chișinău, care a fost determinată de cumularea mai multor factori, și anume:

- inventarierea activelor municipale a fost desfășurată formal, fragmentat, neregulamentar și incomplet, ceea ce nu a permis obținerea informațiilor complete și autentice la acest capitol, respectiv, nu s-a putut aprecia situația financiară reală a patrimoniului municipal și starea acestuia. Totodată, estimările alternative ale auditului, efectuate prin metode indirecte, denotă că rapoartele financiare conțin denaturări de peste 30,0 mld. lei;
- lipsa unui control integral și adecvat, atât la nivelul Consiliului municipal Chișinău și Primarului general, cât și la nivelul entităților din subordine, a limitat auditul în obținerea probelor suficiente referitor la gestionarea patrimoniului și cheltuielilor bugetare din cauza incertitudinilor semnificative privind soldurile inițiale și finale raportate și tranzacțiile efectuate în perioada auditată;
- admiterea unor confuzii la clasificarea tranzacțiilor, activelor nefinanciare și cheltuielilor;
- persoanele responsabile din cadrul entităților auditate au prezentat auditului probe contradictorii, incomplete și neveridice.

Majoritatea deficiențelor și iregularităților identificate de audit poartă un caracter sistemic, fiind caracteristice tuturor UAT, pentru unele dintre acestea autoritățile centrale de specialitate nu au elaborat soluții fezabile.

Deși prevederile legale[139] obligă executorii (ordonatorii) principali de buget (în cazul dat, autoritățile executive locale) să fie responsabili de încasarea veniturilor, sarcinile de încasare și

[139] Art.31 alin.(4) din Legea nr.181 din 25.07.2014; art.31 alin.(1) lit.b) din Legea nr.397-XV din 16.10.2003.

de administrare a veniturilor pe parcursul perioadei auditate, inclusiv a plăților nefiscale, conform cadrului normativ existent[140], au fost îndeplinite de către Serviciul Fiscal de Stat (SFS), cu excepția a patru tipuri de impozite și taxe, administrate de Serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale (SCITL) din cadrul primăriilor[141]. Chiar dacă legislația fiscală prevede că SFS exercită controlul asupra modului în care APL execută atribuțiile stabilite[142], în realitate SFS deține controlul integral asupra administrării acestor taxe.

SFS și SCITL nu asigură o evidență analitică conformă a soldurilor creanțelor și datoriilor, calculelor și achitărilor aferente impozitelor și taxelor locale. Astfel, SFS nu a asigurat introducerea în sistemul său informațional a calculelor pentru toate tipurile de impozite, taxe și plăți, veniturile de la care s-au încasat în BUAT[143]. Ca urmare, acesta, la sfârșitul anului, anulează soldurile acumulate pentru aceste tipuri de venituri. De asemenea, modul de calculare a soldurilor în SIA „Contul curent al contribuabilului" (Formularul CC10CV) nu corespunde principiilor contabile, valoarea soldului final nefiind egală cu cea a soldului inițial, plus calculările și minus achitările.

Deși prin Legea privind finanțele publice locale, bugetele raionale se formează din venituri proprii[144], această componentă nu poate fi accesată și vizualizată în SIA „Contul curent al contribuabilului" al SFS, deoarece aceste venituri sunt integrate în componența veniturilor UAT de nivelul I, astfel nefiind asigurată posibilitatea monitorizării și/sau integrării în rapoartele financiare a creanțelor (restanțelor) și datoriilor (avansurilor) aferente impozitelor și taxelor ce constituie venituri ale BUAT de nivelul II. O situație similară se constată și cu vizualizarea veniturilor bugetului municipal Chișinău, care sunt dispersate pe sectoare și localități.

Până în prezent lipsește o bază de date unică și completă privind bunurile imobile (evaluate și neevaluate în scopuri fiscale, impozabile sau scutite de impozitare), indiferent de proprietarul acestora (persoane fizice sau juridice, de drept public sau privat), cauzată de nesolicitarea de către SFS de la agenții economici a identificării tuturor obiectelor impunerii (codul cadastral, valoarea estimată, cota impozitului aplicată, suprafața, valoarea contabilă a bunului imobil). Ca urmare, SFS și APL nu pot asigura monitoringul informației pentru fiecare subiect și obiect al impunerii cu impozitul pe bunurile imobiliare prin confruntarea acestor date cu informația din Sistemul informațional automatizat „Cadastrul Fiscal" (în continuare – SIA „Cadastrul Fiscal") și Registrul bunurilor imobile (în continuare – RBI). De asemenea, această situație duce la lipsa informațiilor credibile aferente planificării veniturilor care provin din impozitele pe proprietate și condiționează devieri esențiale între veniturile încasate și cele planificate.

Angajații primăriei nu cunosc și nu aplică proceduri de verificare a corectitudinii calculării impozitului.

Datele din diferite sisteme ale SFS (SIA „Contul curent al contribuabilului" și SIA „Cadastrul Fiscal") aferente contului „Impozitul pe bunurile imobiliare achitate de către persoanele fizice"

[140] Anexa nr.1 la Ordinul ministrului finanțelor nr.158 din 23.12.2016 „Cu privire la modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor în anul 2017"; Anexa nr.1 la Ordinul ministrului finanțelor nr.158 din 22.12.2017.
[141] Hotărârea Guvernului nr.998 din 20.08.2003 „Privind activitatea serviciului de colectare a impozitelor și taxelor din cadrul primăriei".
[142] Art. 298 alin.(3) din Titlul VII al Codului fiscal nr.1163-XIII din 24.04.1997.
[143] 111124 Impozit pe venitul persoanelor fizice ce desfășoară activități independente în domeniul comerțului; 111130 Impozit pe venitul aferent operațiunilor de predare în posesie și/sau folosință a proprietății imobiliare; 113220 Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice; 113240 Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetățeni din valoarea estimată (de piață) a bunurilor imobiliare; 113313 Impozit privat încasat în bugetul local de nivelul I; 114522 Taxa pentru patenta de întreprinzător; 142213 Taxa de înregistrare a asociațiilor obștești și a mijloacelor mass-media încasată în bugetul local de nivelul I; 142215 Plata pentru certificatele de urbanism și autorizările de construire sau desființare încasată în bugetul local de nivelul I; 143130 Amenzi și sancțiuni contravenționale încasate în bugetul local de nivelul I etc.
[144] Venituri proprii: taxele pentru resursele naturale; impozitul privat (conform apartenenței patrimoniului); alte venituri prevăzute de legislație.

nu corespund sumelor calculate și achitate. Astfel, doar în 6 UAT analizate, divergențele au constituit 2,98 mil. lei la sumele calculate și 0,02 mil. lei la sumele achitate.

Diferențe au fost stabilite și la datele reflectate în rapoartele CF1 și CF3 din SIA „Cadastrul Fiscal" atât la calcul, cât și la achitări. Astfel, doar în 2 UAT analizate divergențele au constituit 0,47 mil.lei la sumele calculate și 0,36 mil. lei la sumele achitate.

Nu toate bunurile imobiliare participă la impozitare, ceea ce cauzează ratarea veniturilor în bugetele UAT din impozitul pe bunurile imobiliare. Verificarea selectivă a constatat:

- neasigurarea unor date exacte privind subiectul și obiectul impunerii ale bunurilor imobiliare în SIA „Cadastrul Fiscal" determină neparticiparea acestora la impozitare. Conform raportului CF2 din SIA „Cadastrul Fiscal", în anul 2017, în 10 UAT auditate nu au participat în calculul impozitului pe bunurile imobiliare bunuri cu valoarea estimată de 803,0 mil. lei, impozitul minim ratat fiind de 1,75 mil. lei;

- deși UAT au înregistrate în RBI dreptul de proprietate asupra cotelor-părți de terenuri de pe lângă casele individuale de locuit, evaluate în scopul impozitării, nu toate aceste terenuri participă la impozitare și nu sunt raportate în Darea de seamă funciară ca proprietate publică locală, ceea ce denotă lipsa evidenței acestora și denaturarea datelor din Cadastrul funciar atât la nivel de localitate, cât și la nivel de țară. De exemplu, la UAT Durlești nu sunt impozitate 24,0 ha de terenuri de pe lângă casele individuale de locuit, evaluate la 55,2 mil. lei;

- nu participă la impozitare nici terenurile aferente blocurilor de locuit cu mai multe apartamente. Doar în UAT mun. Strășeni și UAT or. Durlești nu sunt impozitate 10,1 ha de terenuri evaluate la circa 19,0 mil. lei;

- nu sunt înregistrate în RBI și, respectiv, evaluate și impozitate construcțiile de pe terenurile întovărășirilor pomicole. Doar în UAT Durlești nu sunt impozitate construcțiile de pe 93,8 ha terenuri ale întovărășirilor pomicole;

- până în prezent, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul construcțiilor nu a elaborat metodologia de determinare de către angajații APL și SFS a gradului de finalizare a construcției. Respectiv, bunurile imobiliare aflate la etapa de finalizare de 50% și mai mult, rămase nefinalizate timp de 3 ani după începutul lucrărilor de construcție, nu sunt înregistrate în RBI și evaluate în scopul impozitării;

- bunurile imobile proprietate publică a statului și proprietate publică a UAT, transmise în arendă persoanelor fizice și juridice, nu participă la impozitare. Astfel, APC care dețin dreptul de proprietate asupra bunurilor imobiliare (terenuri, construcții), amplasate pe teritoriul UAT, nu au informat SFS și APL despre darea în locațiune/arendă/folosință a bunurilor imobiliare proprietate publică a statului, ceea ce generează necalcularea și neachitarea de către arendași, persoane fizice și juridice a impozitului pe bunurile imobiliare arendate. De exemplu, Agenția de Stat „Moldsilva", potrivit datelor din RBI, a transmis în arendă 53,27 ha de teren din fondul forestier în valoare de circa 10,1 mil. lei, de pe teritoriul UAT Durlești, iar potrivit datelor din baza de date a SFS, arendașii nu au calculat și nu au achitat impozitul pe bunurile imobiliare arendate.

Deși UAT primesc transferuri substanțiale din bugetul municipal Chișinău și/sau bugetul de stat, UAT nu au manifestat interes de a majora veniturile în bugetul local, aprobând cote minime la impozitul pentru bunurile imobiliare: cu destinație locativă (apartamente și case de locuit individuale, terenuri aferente acestor bunuri) – de 0,05%, în timp ce cota maximă permisă legal constituie 0,4%.

UAT nu exercită conform competențele ce le revin în domeniul de administrare a unităților de comerț și prestări servicii[145] și nu dispun de un sistem de monitorizare a bazei impozabile pentru impozitele, taxele și alte plăți încasate în bugetele locale (taxa pentru unitățile comerciale și/sau prestări servicii de deservire socială, taxa pentru dispozitivele publicitare, taxa pentru salubrizare, plata pentru eliberarea certificatelor de urbanism etc.). Ca urmare, nu se urmărește plenitudinea încasării veniturilor bugetare, iar veniturile planificate nu corespund bazei fiscale existente, ceea ce duce la planificarea subestimată a veniturilor în buget și la lipsirea bugetelor de pasibile încasări.

De exemplu, UAT mun.Strășeni nu dispune de un registru al unităților de comerț și de prestări servicii ce activează pe teritoriul mun. Strășeni, precum și de date veridice și exhaustive despre activitatea desfășurată[146], suprafața obiectului, taxa stabilită, coeficienții de multiplicare care se aplică în funcție de amplasare, tip produs și activitate, fapt ce nu asigură determinarea bazei impozabile. Ca urmare, subiecții impunerii cu taxa dată achită mai mult sau mai puțin decât trebuia sau sunt efectuate plăți de către agenți neautorizați, ceea ce determină distorsionarea informației privind veniturile, creanțele și datoriile reale aferente taxei pentru unitățile de comerț/prestări servicii. În alt caz, potrivit listelor agenților economici cărora li s-au eliberat autorizații de funcționare pentru unitățile comerciale de către UAT Durlești, veniturile din taxa pentru unitățile comerciale urmau să constituie 1,8 mil. lei, dar au fost planificate în sumă de 1,0 mil. lei și încasate în sumă de 1,6 mil. lei.

UAT nu asigură acumularea tuturor veniturilor posibile prin stabilirea taxelor locale pentru activitățile autorizate de către UAT, care se supun impozitării[147]. De exemplu, UAT Bucovăț a autorizat desfășurarea activităților de transport auto în regim de taxi în iulie 2017, iar taxa locală pentru acest gen de activitate a aprobat-o doar la 01.04.2018, ratând venituri de 0,023 mil. lei.

UAT mun. Strășeni și UAT r-nul Strășeni au ratat venituri în sumă, respectiv, de 0,19 mil. lei și de 0,12 mil. lei, ca urmare a neincluderii de către ÎM în prețul de livrare a apei a taxei pe apă pentru îmbuteliere și a neachitării acestei taxe din anul 2018.

9 UAT din cele auditate nu au asigurat corectitudinea și plenitudinea încasării veniturilor pasibile de la locațiunea bunurilor imobile și arenda terenurilor proprietate publică locală, prin ce au admis diminuarea veniturilor la bugetul local cu suma de 2,7 mil. lei[148]. Astfel, la locațiunea bunurilor imobile nu s-a efectuat calculul plății pentru chirie și serviciile comunale, iar la darea în folosință a terenurilor nu s-a stabilit sau nu s-a aplicat uniform mărimea plății pentru arendă/folosință[149] în raport cu prețul normativ al pământului, ceea ce nu corespunde prevederilor legale[150]. De asemenea, unele plăți sunt încasate în lipsa contractelor semnate cu

[145] Art.6 alin.(1) lit. n) și alin.(5) din Legea nr.231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior; art.14 din Legea nr.436-XVI din 28.12.2006 privind administrația publică locală (în continuare – Legea nr.436-XVI din 28.12.2006).
[146] Conform Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei (CAEM).
[147] Art.297 alin.(1) lit. c) din Codul fiscal.
[148] Din care: UAT Orhei – 1,36 mil.lei, și UAT Strășeni (nivelul II) – 0,42 mil.lei.
[149] Veniturile din arenda terenurilor s-au calculat de la 2% până la 10%.
[150] Legea bugetului de stat pe anul 2017 nr.279 din 16.12.2016; art.10 și art.10^1 din Legea nr.1308-XIII din 25.07.1997.

utilizatorii bunurilor publice, fapt care generează riscul de neîncasare sau încasare neconformă la buget a unor venituri.

Instituțiile publice finanțate din bugetul de stat (poliția, serviciul situații de urgență etc.), Instituțiile Medico-Sanitare Publice (IMSP) și unele întreprinderi cu capital de stat (Î.S. „Poșta Moldovei") nu compensează cheltuielile suportate de UAT la darea acestora în folosință a unor încăperi (ce țin de uzura și reparația clădirilor și, în unele cazuri, ce țin de serviciile comunale). De asemenea, în unele cazuri, aceste încăperi sunt utilizate în lipsa vreunui act juridic.

La UAT Budești nu s-a putut determina plenitudinea veniturilor încasate din livrarea apei, ca urmare a lipsei informațiilor privind volumul de apă captat și livrat populației.

UAT au ratat venituri în bugetul local și urmare a nestabilirii plății pentru chiria apartamentelor neprivatizate.

O metodă conștientă de prejudiciere a bugetului este darea netransparentă în arendă a terenurilor pentru efectuarea construcțiilor pe un termen mic și mijlociu, deși, după expirarea acestui termen, proprietarul terenului (UAT) nu-l va mai putea folosi conform destinației inițiale. Ulterior, acest teren se cumpără ca teren aferent la preț normativ, cu aplicarea coeficienților de diminuare sau, în cazul construcției blocurilor de locuințe, nu se mai prelungește contractul de arendă, deoarece, potrivit legislației, terenul urmează a fi transmis gratuit de către UAT în proprietatea Asociației de Coproprietari în Condominiu. *De exemplu,* UAT Vatra a vândut la preț normativ 2 terenuri date anterior în arendă cu 0,7 mil. lei, în timp ce prețul de piață al acestora era de minimum 1,43 mil.lei, fiind ratate venituri de 0,73 mil. lei. De asemenea, mun. Chișinău are date în arendă terenuri cu suprafața de 87,74 ha, cu o valoare normativă de 183,6 mil.lei, pentru amplasarea construcțiilor, care reprezintă de fapt o „vânzare ascunsă".

Alocarea din bugetul de stat a transferurilor cu destinație specială în lipsa unor proceduri de verificare a utilizării acestora de către UAT, inclusiv conform destinației, a condiționat neutilizarea și/sau utilizarea lor contrar destinației. Mai mult decât atât, lipsa unor cerințe normativ-metodologice de evidență a utilizării transferurilor cu destinație specială, elaborate de Ministerul Finanțelor, nu permite reflectarea în evidența contabilă a datoriilor față de bugetele de nivel superior privind transferurile neutilizate sau utilizate contrar destinației. *De exemplu,* din soldul mijloacelor bugetare, pe conturile de decontare ale BUAT Rezina (nivelul II), care la 01.01.2018 constituiau 20,1 mil. lei, iar la 31.12.2018 – 8,5 mil. lei, 13,5 mil.lei erau aferente transferurilor cu destinație specială neutilizate în anul 2017 și, respectiv, 4,33 mil.lei – în anul 2018.

Lipsa unei formule de finanțare a învățământului preșcolar, special și complementar (extrașcolar), propusă anual de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și aprobată de Guvern[151], precum și necorespunderea cu prevederile din Codul educației a Normelor metodologice elaborate de Ministerul Finanțelor pentru planificarea bugetului au condiționat transferuri suplimentare din bugetul de stat către autoritățile locale, pentru cheltuieli curente: (a) neutilizate conform destinației pentru învățământul preșcolar, în sumă de 35,56 mil.lei[152], precum și utilizate pentru învățământul antepreșcolar, în sumă de 82,4 mil.lei; (b)neutilizate conform destinației pentru învățământul extrașcolar – 1,45 mil.lei[153].

[151] Art.143 alin.(2) din Codul educației al Republicii Moldova nr.152 din 17.07.2014.
[152] UAT: mun.Chișinău – 29,36 mil.lei, mun. Strășeni – 1,96 mil.lei, mun. Orhei – 1,57 mil.lei, or.Durlești – 0,68 mil.lei, or.Vadul lui Vodă – 0,5 mil.lei, or.Codru – 0,37 mil.lei, or.Stăuceni – 0,33 mil.lei, Colonița – 0,26 mil.lei, Rezina (UAT de nivelul II) – 0,19 mil.lei, Tohatin – 0,19 mil.lei, Sângera – 0,05 mil.lei, Cruzești – 0,05 mil.lei, Budești – 0,03 mil.lei, Cricova – 0,01 mil.lei.
[153] Rezina (UAT de nivelul II) – 0,77 mil.lei, mun. Orhei – 0,5 mil.lei, Stăuceni – 0,17 mil.lei.

Totodată, la UAT Vadul lui Vodă și UAT Stăuceni s-a constatat că, la finanțarea învățământului extrașcolar (Școlii de muzică) și, respectiv, sportiv, au fost înregistrate cheltuieli de casă mai mari decât transferurile primite cu destinație specială din bugetul de stat, cu 0,47 mil.lei și, respectiv, cu 0,08 mil.lei.

UAT Stăuceni, Vadul lui Vodă și Rezina (nivelul II), la stabilirea taxei pentru instruire în şcolile de muzică şi artă plastică, au ignorat prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.450 din 16.06.2011[154] privind stabilirea taxei în mărime de 20% din cheltuielile curente suportate de instituție în anul precedent. Ca urmare, nu au fost încasate plăți de circa 0,78 mil.lei, iar pentru acoperirea cheltuielilor, de regulă, au fost utilizate transferuri cu destinație specială.

UAT nu au respectat întocmai prevederile Ordinului ministrului sănătății nr.638 din 12.08.2016[155] privind întocmirea meniurilor de alimentare a copiilor, ceea ce a condiționat nerespectarea cantității zilnice necesare de produse alimentare pentru un copil din instituția preșcolară respectivă, precum și a limitelor normelor financiare de cheltuieli efective, prevăzute de cadrul normativ[156]. Astfel, la întocmirea meniurilor, pentru unele produse, cantitatea zilnică pentru un copil a fost micșorată[157], iar pentru altele – majorată[158].

De asemenea, UAT nu au asigurat respectarea normei în vigoare pentru alimentația copiilor în instituțiile de învățământ preșcolar (21,0 - 22,95 lei/zi) [159], aceasta fiind diminuată cu circa 7,4 mil.lei[160], ceea ce, în raport cu normativul financiar pentru alimentație asigurat de către bugetele locale și de stat, a dus la încasarea suplimentară a plății achitate de părinți pentru alimentația copiilor în grădiniță, în sumă de 3,1 mil.lei[161].

Conform prevederilor cadrului normativ[162], la planificarea transferurilor cu destinație specială pentru învățământul primar și secundar general, Ministerul Finanțelor a luat în calcul numărul de instituții de învățământ existente la 01.10.2007 și numărul de elevi „ponderați" existenți în octombrie cu doi ani precedenți celui bugetat. Ca urmare, UAT în care se atestă un regres demografic beneficiază de transferuri suplimentare din bugetul de stat pentru învățământul primar și cel secundar general, care urmau a fi utilizate pentru creșterea calității învățământului (procurarea materialelor didactice etc.), spre deosebire de UAT cu un spor demografic.

De exemplu, în UAT mun. Chișinău alocațiile din bugetul municipal pentru instituțiile de învățământ au fost calculate din numărul de elevi înregistrați la 01.10.2016 (71 091 de elevi „ponderați"), iar transferurile din bugetul de stat către bugetul municipal – reieșind din numărul de elevi înregistrați la 01.10.2015 (68 950 de elevi „ponderați"), fapt ce a condiționat

[154] Pct.2 din Regulamentul privind modul de încasare a taxei pentru instruire în școlile de muzică, artă și artă plastic, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.450 din 16.06.2011.
[155] Pct.2 din Ordinul ministrului sănătății nr.638 din 12.08.2016 „Cu privire la implementarea Recomandărilor pentru un regim alimentar sănătos și activitate fizică adecvată în instituțiile de învățământ din Republica Moldova".
[156] Ordinul comun al ministrului educației și ministrului finanțelor nr.42 din 30.01.2017 „Cu privire la normele financiare pentru alimentarea copiilor/elevilor din instituțiile de învățământ".
[157] Cartofi – 40,9% din cantitatea zilnică; legume – 47,2%; fructe proaspete – 35,3%; fructe uscate – 40%; lapte – 73,6%; carne – 61%.
[158] Crupe – cantitate zilnică dublă.
[159] Ordinul comun al ministrului educației și ministrului finanțelor nr.42 din 30.01.2017 „Cu privire la normele financiare pentru alimentarea copiilor/elevilor din instituțiile de învățământ".
[160] UAT: Cruzești – 21,7 mii lei, Durlești – 468,5 mii lei, Grătiești – 152,6 mii lei, Colonița – 98,2 mii lei, Sângera – 114,6 mii lei, Codru – 299,4 mii lei, Budești – 129,9 mii lei, Tohatin – 127,7 mii lei, Cricova – 346,8 mii lei, Vatra – 159,6 mii lei, Chișinău – 4 125,5 mii lei, Orhei – 843,2 mii lei, Stăuceni – 42,7 mii lei, Vadul lui Vodă – 155,5 mii lei, mun. Strășeni – 309,5 mii lei.
[161] UAT: Cruzești – 33,4 mii lei, Durlești – 437,7 mii lei, Grătiești – 66,8 mii lei, Colonița – 89,0 mii lei, Sângera – 86,4 mii lei, Codru – 215,5 mii lei, Budești – 99,4 mii lei, Tohatin – 104,8 mii lei, Cricova – 229,1 mii lei, Vatra – 83,0 mii lei, Chișinău – 1 083,1 mii lei, Orhei – 515,6 mii lei, Stăuceni – 17,2 mii lei, Vadul lui Vodă – 163,7 mii lei.
[162] Regulamentul privind finanțarea în bază de cost standard per elev a instituțiilor de învățământ primar și secundar general din subordinea autorităților publice locale de nivelul al doilea, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.868 din 08.10.2014.

transferarea cu 20,99 mil. lei[163] mai puțin. O situație similară s-a atestat și la transferurile pentru alimentația copiilor din clasele I-IV. Astfel, pentru 32555 de elevi din clasele I-IV, pentru alimentație urma a fi alocată[164] suma de 43 421,8 mii lei[165], dar, de fapt, s-a alocat suma de 42 154,7 mii lei (din care, 41 678,3 mii lei – transferuri din bugetul de stat), sau cu 1 267,0 mii lei mai puțin.

În același timp, UAT Rezina (nivelul II) a beneficiat, conform formulei, de transferuri suplimentare de 3,7 mil.lei, din care 2,98 mil.lei nu au fost utilizate conform destinației.

Urmărirea utilizării conform destinației a transferurilor pentru învățământ este periclitată de lipsa unor prevederi explicite în legea bugetului de stat privind valoarea transferurilor pentru fiecare categorie de învățământ și pentru alimentație, precum și de lipsa la UAT și instituțiile de învățământ școlar a unei evidențe contabile separate a cheltuielilor după tipul activităților prestate (pregătirea alimentelor, prepararea energiei termice, locațiune, educație extrașcolară etc.). Ca urmare, cheltuielile reflectate în rapoartele financiare pentru procesul educațional nu corespund realității. De menționat că UAT mun. Chișinău a scutit întreprinderile municipale care prestează servicii de alimentare în școli de plata serviciilor de locațiune și a serviciilor comunale, fără a declara la Consiliul Concurenței acest ajutor de stat și fără a compensa instituțiilor de învățământ școlar cheltuielile aferente serviciilor comunale.

UAT au utilizat transferurile cu destinație specială (TDS) pentru infrastructura drumurilor pentru alte drumuri decât cele prevăzute regulamentar[166]. Astfel, UAT mun. Chișinău și UAT Strășeni (nivelul II) din contul TDS pentru infrastructura drumurilor au suportat cheltuieli în sumă de 10,7 mil. lei și, respectiv, de 2,2 mil. lei pentru reparația drumurilor locale ce aparțin UAT de nivelul I.

Deși transferurile cu destinație generală au fost calculate și alocate UAT conform cadrului legal în vigoare, se denotă unele carențe în modul existent de calculare a lor. Astfel, capacitatea fiscală în baza căreia se calculează TDG se determină nu din veniturile colectate din defalcările din impozitul pe venitul persoanelor fizice (în continuare – IVPF), dar din totalul IVPF colectat atât în bugetul local, cât și în bugetul de stat, acesta fiind de fapt un indicator virtual, care nu reflectă în mod real veniturile real existente la UAT, deci și transferurile alocate nu sunt just distribuite între UAT.

Fundamentarea, aprobarea la Consiliul local, avizarea la Cancelaria de Stat și înregistrarea la Ministerul Finanțelor a statelor de personal și schemelor de încadrare a UAT s-au efectuat neconform. În timp ce cadrul legal[167] prevedea aprobarea statului de personal în fiecare an calendaristic, în majoritatea UAT ultimul stat de personal aprobat de Consiliul local și avizat de Cancelaria de Stat a fost în anul 2012. Totodată, statele de personal nu includeau unitățile de post de deservire tehnică ce asigură funcționarea autorității publice, contabilitatea centralizată și personalul auxiliar aflate în serviciul primăriei, fapt ce contravine punctelor 17, 17^2 și 18 din

[163] 2141 de elevi ponderați*9803,0 lei.
[164] Hotărârea Guvernului nr.234 din 25.02.2005 „Cu privire la alimentarea elevilor"; pct. 32.2 din Circulara Ministerului Finanțelor nr.06/2-07 din 01. 09.2016 „Privind elaborarea de către APL a proiectelor bugetelor locale pentru anul 2017".
[165] Formula de calcul al valorii transferurilor cu destinație specială necesare pentru alimentația elevilor: 32 555*171 (zile) *7,8 lei (cost per elev) = 43 421,8 mii lei.
[166] Hotărârea Guvernului nr.1468 din 30.12.2016 „Privind aprobarea listelor drumurilor publice naționale și locale din Republica Moldova".
[167] Art.10 alin.(2) lit. c) din Codul muncii, aprobat prin Legea nr.154-XV din 28.03.2003, abrogat la 01.01.2019.

Metodologia cu privire la completarea și avizarea statului de personal[168]. De asemenea, contrar cadrului normativ[169], schemele de încadrare nu au fost înregistrate la Ministerul Finanțelor.

O situație extrem de gravă s-a constatat la UAT mun. Chișinău, care din 29.06.2006[170] și până în prezent a activat de facto în absența statelor de personal aprobate de Consiliul Municipal Chișinău (CMC) și avizate regulamentar. Deși schemele de încadrare au fost elaborate anual, de regulă, nu au fost aprobate de CMC, din lipsa statelor de personal, acestea bazându-se exclusiv pe efectivul-limită stabilit prin deciziile de aprobare a bugetului municipal, uneori cu derogare și de la cifrele respective. De asemenea, nici structura funcțiilor reflectată în schemele de încadrare nu a avut un suport juridic valid, întrucât nu a fost aprobată de CMC și nici supusă controlului administrativ al Cancelariei de Stat. În aceste condiții, planificarea cheltuielilor bugetare destinate retribuirii muncii, precum și însăși retribuirea muncii în cadrul UAT mun. Chișinău s-au efectuat neconform și discreționar, fiind bazate pe o proiectare arbitrară a funcțiilor și posturilor. Doar în anul 2017, cheltuielile de personal (circa 23 000 de unități) au fost executate la UAT mun. Chișinău în sumă de 1270,9 mil. lei, inclusiv 999,25 mil. lei pentru remunerarea muncii.

Contrar cadrului legal[171], unele UAT au angajat personal în baza contractelor de muncă pentru îndeplinirea funcțiilor publice, cărora le-a fost stabilit în mod arbitrar salariul de funcție, ceea ce a determinat efectuarea unor cheltuieli neconforme din bugetul UAT mun. Strășeni și UAT Codru în sumă, respectiv, de 0,84 mil.lei și 0,32 mil.lei.

Deficiențele constatate în procesul de salarizare se referă, în principal, la următoarele:

- în schemele de încadrare a fost avansat neîntemeiat statutul unor funcții (a fost majorat salariul de funcție) sau numărul de angajați a depășit limita admisă de cadrul normativ[172] (UAT mun. Chișinău – 1,2 mil.lei, UAT r-nul Strășeni – 0,16 mil.lei, UAT mun. Strășeni – 0,04 mil.lei);
- acordarea neregulamentară a suplimentului la salariu sau a zilelor suplimentare la concediu pentru munca prestată în condiții nocive în sumă de 0,2 mil.lei, în lipsa atestării conforme a locurilor de muncă respective (UAT Cruzești, Durlești, Grătiești, Colonița, Sângera);
- premiul anual pentru funcționarii din cadrul autorităților publice locale (3 salarii lunare) s-a achitat neregulamentar (fără a se ține cont de existența datoriilor creditoare cu termenul de achitare expirat), precum și pentru unii angajați care făceau parte din personalul tehnic și cel auxiliar, cărora legea nu prevedea o asemenea posibilitate (UAT mun. Chișinău – 8,3 mil.lei);
- sporul pentru acces la secretul de stat s-a achitat în lipsa dreptului de acces legal perfectat (UAT mun. Chișinău – 0,04 mil.lei);

[168] Anexa nr.5 „Metodologia cu privire la completarea și avizarea statului de personal" la Hotărârea Guvernului nr.201 din 11.03.2009 „Privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public" (în continuare – Metodologia aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.201 din 11.03.2009).
[169] Pct.27 din Metodologia aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.201 din 11.03.2009; pct.3 din Anexa nr.2 la Ordinul ministrului finanțelor nr.55 din 11.05.2012 „Cu privire la aprobarea formularelor-tip ale schemelor de încadrare pentru personalul angajat în sectorul bugetar".
[170] Data adoptării Deciziei CMC nr.50/2 din 29.06.2006 „Despre operarea de modificări în Decizia Consiliului municipal Chișinău nr.4/18 din 19.12.2003 „Cu privire la aprobarea organigramelor Primăriei municipiului Chișinău și a subdiviziunilor Consiliului municipal Chișinău"".
[171] Legea nr. 155 din 21.07.2011 pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice.
[172] Hotărârea Guvernului nr.381 din 13.04.2006: Anexa nr.12 (pct.4 din tabel); Anexa nr.1, tabelul nr. 3, nota 4.

- persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul primăriilor li s-au achitat premii unice în lipsa deciziei consiliilor locale (UAT mun. Chișinău – 0,06 mil.lei);
- acordarea neconformă[173] persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul autorității executive locale, pentru același timp de muncă, a indemnizațiilor pentru participarea la ședințele Consiliului local, precum și a salariului de bază (UAT r-nul Strășeni – 0,02 mil.lei, UAT mun. Strășeni – 0,01 mil.lei);
- unor persoane cu funcții de conducere li s-au achitat premii unice în cuantum mai mare decât cel admis de lege (UAT mun. Chișinău – 0,02 mil.lei);
- s-au achitat sporuri de compensare neprevăzute de lege pentru titularii funcțiilor care și-au pierdut statutul de funcționar public în anul 2012 (UAT mun. Chișinău – 0,67 mil.lei);
- plăți de stimulare prevăzute pentru funcționarii publici s-au achitat persoanelor cu funcții de deservire tehnică (UAT mun. Chișinău – 0,35 mil.lei);
- sporul pentru grad didactic a fost calculat directorilor și directorilor adjuncți ai instituțiilor de învățământ atât din salariul administrativ, cât și din sarcina didactică atribuită (UAT mun. Chișinău – 2,88 mil.lei, UAT r-nul Strășeni – 0,15 mil.lei, UAT mun. Strășeni – 0,09 mil.lei) etc.

Lipsa cererii pentru angajarea în funcții publice în cadrul UAT determină nesuplinirea cu personal a unor posturi de specialiști pe perioade îndelungate, funcțiile respective fiind exercitate de specialiștii din cadrul UAT prin cumulare. În majoritatea cazurilor, cumularea de funcții se utilizează ca un instrument pentru majorarea remunerațiilor angajaților existenți, iar funcțiile respective sunt libere de mai mulți ani. Această situație, dar și controlul intern managerial slab, în unele cazuri (UAT r-nul Rezina, UAT mun. Strășeni), duc la neîndeplinirea atribuțiilor aferente funcțiilor cumulate, respectiv, la suportarea nejustificată a unor cheltuieli.

Procesul de achiziții publice la UAT a fost afectat de următoarele neconformități:

- autoritățile contractante nu au asigurat pe deplin transparența achizițiilor publice, omițând publicarea în termenele regulamentare[174] a planului de achiziții pe pagina web a UAT și a anunțului de intenție privind achizițiile publice în Buletinul achizițiilor publice. Ca rezultat, nu s-a asigurat accesul la informațiile publice privind achizițiile publice al tuturor celor interesați;
- planificarea necorespunzătoare a achizițiilor publice a determinat neelaborarea planului anual de achiziții sau neindicarea în acesta a unui șir de achiziții;
- efectuarea unor proceduri de achiziție a lucrărilor după efectuarea de către operatorul economic a lucrărilor/serviciilor contractate (UAT Rezina), prin ce nu s-a respectat principiul concurenței;
- grupul de lucru din cadrul UAT nu a întocmit rapoarte prevăzute de prevederile regulamentare[175], care urmau să includă în mod obligatoriu informații cu privire la

[173] Art.24 alin.(3) din Legea nr.768-XIV din 02.02.2000 privind statutul alesului local.
[174] Art.6 lit. b), art.27 alin.(1) din Legea privind achizițiile publice nr.131 din 03.07.2015; pct. 18 din Hotărârea Guvernului nr.1419 din 28.12.2016 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziții publice".
[175] Pct.34 din Hotărârea Guvernului nr.667 din 27.05.2016 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții".

etapa de executare a obligațiunilor contractuale, cauzele neexecutării, reclamațiile înaintate și sancțiunile aplicate, mențiuni cu privire la calitatea executării contractului etc.;

- contrar prevederilor legale, în cadrul valorificării investițiilor/ reparațiilor capitale, UAT nu a cerut de la antreprenori garanții de bună execuție a contractelor sau nu a asigurat perceperea garanției de bună execuție în sumă totală de 7,5 mil.lei[176];
- UAT r-nul Strășeni nu a aplicat penalități în sumă de 0,02 mil.lei către executant, ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor asumate prin contract, precum și a returnat garanția de bună execuție în sumă de 0,66 mil.lei fără ca antreprenorul să elimine deficiențele constatate de comisia de recepție a lucrărilor de construcție;
- recepționarea și achitarea unor lucrări neexecutate în sumă de 6,1 mil.lei[177];
- recepționarea și achitarea unor lucrări/servicii neexecutate sau la prețuri majorate comparativ cu cele contractate în sumă de 0,44 mil. lei (UAT r-nul Strășeni, UAT Orhei);
- divizarea achizițiilor publice (UAT mun.Chișinău –1,0 mil.lei, UAT r-nul Strășeni – 0,88 mil.lei).

Întreprinderile municipale (ÎM) prestează UAT servicii de salubrizare a străzilor în lipsa unui contract de achiziție sau de gestiune directă a serviciilor de salubrizare. Astfel, la contractarea cu ÎM a serviciilor de amenajare a teritoriului (inclusiv de întreținere a drumurilor) în sumă totală de 10,45 mil.lei[178], unele UAT, contrar prevederilor art.206 din Codul civil, nu au determinat exact obiectul (tipul, cantitatea și calitatea) și prețul serviciului contractat, respectiv nu este posibil de stabilit corespunderea serviciilor prestate cu cele contractate.

Lipsa unui control asupra modului de utilizare a împrumuturilor contractate de întreprinderile municipale pentru înlocuirea ferestrelor din scările blocurilor de locuit aflate la deservirea acestora, garanția asupra achitării cărora a fost acordată de Consiliul municipal Chișinău (CMC) fără a fi asigurată existența surselor de venit pentru returnarea împrumutului, a generat irosirea mijloacelor bugetare pentru implementarea unui proiect cu risc înalt de fraudă. Astfel, UAT mun. Chișinău nu a dispus de informații concludente privind modul de valorificare de către Întreprinderea Municipală pentru Gestionarea Fondului Locativ a mijloacelor financiare în sumă de peste 11,6 mil. lei, iar măsurările selective efectuate de audit au constatat divergențe privind suprafața ferestrelor instalate. Ca urmare, în anul 2018, bugetul municipal a suportat cheltuieli irecuperabile în sumă de 2,85 mil.lei pentru achitarea împrumuturilor garantate. De menționat că contractarea acestor lucrări s-a efectuat în lipsa licitațiilor publice.

La acordarea ajutoarelor bănești, UAT nu determină și nu documentează faptul că persoana fizică (inclusiv membrii familiei) se află într-o situație materială grea și/sau în condiții social vulnerabile și nu aplică criteriile de calificare a situațiilor de dificultate socială reglementate

[176] UAT mun.Chișinău – 5,0 mil. lei, UAT Codru – 2,1 mil. lei, UAT Vadul lui Vodă – 0,41 mil. lei.
[177] UAT r-nul Strășeni – 5,5 mil. lei, UAT Orhei – 0,35 mil. lei, UAT Rezina – 0,25 mil. lei, UAT mun.Strășeni – 0,02 mil. lei.
[178] UAT Orhei – 5,9 mil. lei, UAT Vadul lui Vodă – 2,1 mil. lei, UAT mun.Strășeni – 0,92 mil. lei, UAT Durlești – 0,9 mil. lei, UAT r-nul Strășeni – 0,62 mil. lei.

prin Legea nr.547-XV din 25.12.2003[179] și Legea nr.133-XVI din 13.06.2008[180], care se referă la riscul social[181], ancheta socială[182], bunăstarea familiei[183] și la venitul lunar minim garantat[184].

Astfel, unii beneficiari de ajutor bănesc au deținut bunuri imobile considerabile sau au avut înstrăinate imobilele în baza contractelor civile de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață, fapt care nu justifică acordarea din fondul de rezervă al bugetelor locale a ajutoarelor financiare pentru persoanele aflate în situație materială grea și/sau de vulnerabilitate socială[185]. De asemenea, unele UAT au acordat ajutoare bănești în lipsa avizului Direcției Asistență Socială, prevăzut de propriul regulament.

Ca și în anii precedenți, auditul public extern continuă să ateste la nivelul autorităților publice locale multiple deficiențe în domeniul financiar-contabil, determinate de controlul intern managerial defectuos, iar în unele cazuri chiar și inexistent, monitorizarea neadecvată a activităților bugetar-contabile de către Direcțiile Finanțe și Ministerul Finanțelor, lipsa cadrului normativ-metodologic corespunzător, precum și de lipsa unor abordări coerente ale politicilor în domeniul contabil implementate de Ministerul Finanțelor.

Politica de contabilitate a UAT auditate reprezintă un document preluat din cadrul normativ, nefiind ajustată la specificul activității instituționale, ca rezultat fiind admise nereguli la clasificarea mijloacelor fixe, a materialelor circulante, la calcularea uzurii unor mijloace fixe, precum și la contabilizarea corespunzătoare a cheltuielilor și veniturilor.

Ministerul Finanțelor nu a asigurat elaborarea unor indicații metodologice privind procedura de consolidare a rapoartelor financiare ale entităților finanțate din bugetul de nivelul II în ce privește eliminarea tranzacțiilor reciproce, de transmitere/primire a activelor cu titlu gratuit. Totodată, la consolidarea bugetelor locale de nivelul I şi de nivelul II din cadrul raionului[186] aceste tranzacții se exclud.

Contrar prevederilor exprese ale cadrului legal[187], potrivit cărora entitatea are obligația să efectueze inventarierea generală a elementelor de activ și pasiv ale bilanțului, cel puțin o dată pe an pe parcursul desfășurării activității sale, modul și regulile de efectuare a inventarierii fiind stabilite de Ministerul Finanțelor, UAT au efectuat inventarierea formal (fără a stabili existența sau lipsa activului în teren) pentru unele elemente, și nu au efectuat-o pentru alte elemente ale bilanțului, cum ar fi: creanțele, datoriile, investițiile, patrimoniul transmis întreprinderilor municipale și IMSP etc.

În perioada anului 2017, UAT nu s-au folosit de drepturile acordate de prevederile Ordinului ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015 și ale Regulamentului privind inventarierea, pentru

[179] Legea asistenței sociale nr.547-XV din 25.12.2003 (în continuare – Legea nr.547-XV din 25.12.2003).
[180] Legea cu privire la ajutorul social nr.133-XVI din 13.06.2008 (în continuare – Legea nr. 133-XVI din 13.06.2008).
[181] Risc social – pericol pentru persoană sau familie de a fi afectată de consecințele economice negative ale pierderii potențialului fizic, statutului ocupațional sau social (boală, accident, dizabilitate, îmbătrânire, deces, maternitate, șomaj, inadaptare socială etc.) (Legea nr.547-XV din 25.12.2003).
[182] Anchetă socială – act care constată situația materială și socială actuală a persoanei sau a familiei care solicită asistență socială și în care se conțin date referitoare la persoană sau la membrii familiei (vârstă, ocupație, venituri), la locuință și la bunurile pe care le posedă, la problemele cu care se confruntă aceștia. (Legea nr.547-XV din 25.12.2003).
[183] Venitul global al familiei - la evaluarea bunăstării familiei în vederea stabilirii ajutorului social și/sau a ajutorului pentru perioada rece a anului se iau în considerație componența familiei și bunurile mobile și imobile pe care le are în proprietate/folosință familia, utilizând un set de caracteristici care identifică bunăstarea. (Legea nr.133-XVI din 13.06.2008).
[184] 961,0 lei - Art.4 din Legea bugetului de stat pentru anul 2017 nr.279 din 16.12.2016.
[185] UAT mun.Orhei, UAT r-nul Rezina.
[186] Direcțiile Finanțe sunt responsabile de examinarea și totalizarea rapoartelor privind executarea bugetelor locale de nivelul I, precum și a bugetelor instituțiilor finanțate de la bugetele de nivelul II, cu prezentarea ulterioară a rapoartelor privind executarea bugetului local către Ministerul Finanțelor.
[187] Art.24 alin.(1) și alin.(2) din Legea contabilității nr. 113- XVI din 27.04.2007 și art. 11 alin.(3) din Legea privind administrarea și deetatizarea proprietății publice nr. 121 din 04.05.2007.

a reflecta just valoarea mijloacelor fixe (în special a clădirilor). Reevaluarea activelor instituțiilor publice urma a fi efectuată de către o comisie internă, ținându-se cont de utilitatea bunului, de starea acestuia și de prețul pieței, atunci când valoarea contabilă diferă semnificativ de valoarea justă. În prezent, urmare a modificării de către Ministerul Finanțelor a cadrului normativ-metodologic de evidență contabilă, această posibilitate a fost exclusă. Drept rezultat, valoarea patrimoniului reflectat în evidența contabilă la UAT nu este justă și comparabilă între diferite entități publice.

De exemplu, în mun. Chișinău și mun.Strășeni erau amortizate complet (100%) bunuri imobile, utilizate în activitatea instituțiilor bugetare, cu valoarea inițială de 39,7 mil. lei și, respectiv, de 43,5 mil. lei. De asemenea, IMSP „Spitalul clinic municipal nr.1", aflată la autogestiune, avea înregistrate 13 imobile cu valoarea de bilanț de 44,41 mil. lei, în timp ce valoarea lor cadastrală constituie 166,25 mil. lei.

UAT nu au reflectat în evidență terenurile cu suprafața de 16234,2 ha, declarate în darea de seamă funciară ca proprietate publică locală, evaluate la preț normativ în sumă de 13 807,3 mil. lei.

În lipsa unei metodologii de stabilire a valorii (din punct de vedere economic și de mediu), UAT nu au evaluat și înregistrat în evidență spațiile verzi cu suprafața de 3712,2 ha. De menționat că doar valoarea lemnului de pe 133,5 ha de spații verzi din teritoriul UAT mun.Strășeni a fost evaluată la 1,7 mil.lei, care, de asemenea, nu a fost reflectată în evidență.

Metodologia evidenței contabile elaborată de Ministerul Finanțelor și controlul intern defectuos la APL nu asigură o evidență conformă a decontărilor (calculelor (veniturilor), achitărilor și soldurilor (creanțelor și datoriilor) confirmate prin facturi și acte de verificare) la vânzarea-cumpărarea și folosința/arenda/locațiunea bunurilor imobiliare (terenuri și clădiri) proprietate publică locală, ceea ce determină riscuri înalte de fraudă în acest domeniu.

În unele cazuri, încasând plăți pentru arenda terenurilor, UAT nu dispuneau nici de contracte valabil încheiate, nici nu puteau determina obiectul arendei. Mai mult decât atât, unele UAT, nerespectând prevederile pct.2.1. din Ordinul ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015[188], au ținut evidența veniturilor din arenda/locațiunea terenurilor/bunurilor imobile conform metodei de casă. Divergențele semnificative între datele raportate și informațiile prezentate auditului nu asigură o justificare documentară deplină pentru veniturile și cheltuielile aferente terenurilor contabilizate și ulterior vândute, înregistrate de UAT Vatra în sumă de 1,17 mil. lei și de UAT mun.Strășeni - de 0,9 mil. lei.

O situație ieșită din comun s-a constatat la UAT mun.Chișinău privind evidența decontărilor pentru arenda/folosința funciară și vânzarea terenurilor, unde suma creanțelor și datoriilor înregistrate în baza de date a DGAURF[189] la 31.12.2016 și la 01.01.2017[190] diferă cu 16,7 mil. lei. Această situație este cauzată de necontabilizarea și nereflectarea în rapoartele financiare a tranzacțiilor respective, fapt menționat de Curtea de Conturi încă în anul 2010, și de necorespunderea evidenței acestor calcule și plăți principiilor evidenței contabile[191], cum ar fi continuitatea activității, contabilitatea de angajamente, necompensarea etc. De asemenea, deși

[188] „Evidența contabilă a veniturilor și cheltuielilor efective ale autorităților/instituțiilor bugetare, a activelor financiare și nefinanciare, a datoriilor și rezultatelor se ține conform metodei de angajamente".
[189] Direcția Generală Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare.
[190] La 31.12.2016 - 53689,9 mii lei, și la 01.01.2017 - 36943,5 mii lei.
[191] Art.6 din Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007.

a declarat venituri din vânzarea terenurilor de 20,0 mil.lei, UAT mun. Chișinău nu a reflectat cheltuieli din ieșirea terenurilor.

Autenticitatea creanțelor înregistrate la UAT Durlești pentru vânzarea-cumpărarea terenurilor este afectată de lipsa informațiilor complete privind achitările în perioadele anterioare, în special la bugetul de stat.

În lipsa unor indicații metodologice elaborate de Ministerul Finanțelor, precum și a unor evidențe, UAT nu asigură contabilizarea creanțelor companiilor de construcții cărora le-au fost transmise terenuri pentru construcția blocurilor de locuit, cu condiția de a transmite la balanța UAT un anumit număr de apartamente. *De exemplu*, deși anterior au fost identificate 19 decizii ale CMC în acest sens, în prezent la evidența UAT mun. Chișinău se află doar o decizie, astfel conturându-se riscul de prejudiciere considerabilă a bugetului municipal.

O situație similară se atestă și la evidența creanțelor și datoriilor aferente proiectelor de parteneriat public-privat (PPP). *De exemplu*, deși la Agenția Proprietății Publice sunt înregistrate 3 PPP cu participarea UAT mun. Chișinău, ultima deține informații doar despre un PPP, privind reparația instituției preșcolare nr.166[192] (circa 20,7 mil. lei) din contul folosinței gratuite pe un termen de 50 de ani a terenului cu suprafața de 1,33 ha și a imobilelor fostei școli nr.85 cu suprafața de 4,36 mii m.p., din str. Constantin Stamati, 10. Contractul de PPP nu a stabilit expres valoarea acestuia și cui aparține dreptul de proprietate asupra îmbunătățirilor aduse bunurilor imobile ale fostei școli nr.85 (65,2 mil. lei), deci nu s-a putut stabili valoarea reală a redevenței/creanței care trebuia înregistrată în evidența contabilă. De menționat că partenerul privat urma să efectueze prioritar reparația instituției preșcolare nr.163, însă această activitate nu a demarat nici până la finalizarea auditului.

UAT au ignorat recomandările anterioare ale Curții de Conturi[193] privind înregistrarea patrimoniului local din domeniul public la balanța UAT, o parte din acesta fiind la balanța întreprinderilor municipale sau nu sunt la balanța nici a unei entități.

UAT nu au reflectat în evidența contabilă valoarea integrală a infrastructurii tehnico-edilitare aferente sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare, aflată pe terenurile publice și reprezentând, conform cadrului legal, bunuri proprietate publică din domeniul public, care pot fi transmise doar în gestiunea întreprinderilor ce prestează servicii de aprovizionare cu apă și de canalizare conform contractului de delegare a serviciului. Lipsa inventarierii și delimitării după proprietari a acesteia a influențat semnificativ cuantificarea denaturării valorii infrastructurii tehnico-edilitare a rețelelor de apă și de canalizare. De menționat că UAT nu au încheiat sau au încheiat neconform cu Întreprinderile „Apă-Canal" contractul de delegare a prestării serviciului de alimentare cu apă și de canalizare, precum și nu au transmis conform în gestiunea acestora infrastructura tehnico-edilitară aferentă prestării acestui serviciu.

Astfel, UAT nu au transmis în gestiunea Întreprinderilor „Apă-Canal" rețele de apă și de canalizare în sumă de 45,5 mil. lei. Totodată, nici Întreprinderile „Apă-Canal" nu au transmis la balanța UAT valoarea rețelelor de apă și de canalizare aflate în gestiunea acestora de circa 1081,9 mil. lei. UAT mun.Strășeni nu a asigurat o evidență analitică adecvată a rețelelor de aprovizionare cu apă și de canalizare în sumă de 9,1 mil. lei. Totodată, valoarea acestor rețele este reflectată în evidență la 3 entități.

[192] Din str. Nicolae Costin, nr. 63/3, cu suprafața de 3782,2 m.p., amplasată pe un teren de 1,1713 ha.
[193] Recomandarea nr.39 din Hotărârea Curții de Conturi nr.35 din 28.06.2013 „Privind Raportul auditului bugetelor și gestionării patrimoniului public în 2012 în cadrul unităților administrativ-teritoriale din mun. Chișinău".

De asemenea, UAT nu au asigurat inventarierea și înregistrarea conformă în evidență a valorii gazoductelor proprietate publică locală (cu lungimea de circa 257,1 km), transmise la deservire tehnică întreprinderilor din domeniul livrării gazelor, ca urmare a lipsei informațiilor privind cantitatea și valoarea acestora și a evidenței analitice a acestora. *De exemplu,* gazoductele în valoare de 78,77 mil. lei, proprietate a UAT mun. Chișinău, sunt reflectate la balanța ÎM „Direcția Construcții Capitale" (ÎM „DCC"). Totodată, datele privind lungimea acestor gazoducte diferă, fiind de 223,5 km - la SRL „Chișinău-Gaz", 221,1 km - conform datelor contractelor de deservire deținute de ÎM „DCC", și de 213,6 km - conform datelor din deciziile CMC.

UAT nu au recunoscut și contabilizat valoarea aferentă infrastructurii drumurilor, străzilor, trotuarelor, iluminatului public, terenurilor de joacă și platourilor de acumulare a deșeurilor menajere în sumă totală de 2649,5 mil.lei. De menționat că, în lipsa înregistrării străzilor și drumurilor, UAT planifică și efectuează cheltuieli pentru întreținerea, reparația curentă și capitală a acestora, ceea ce denotă un control superficial privind corectitudinea întocmirii bugetelor locale. *De exemplu*, conform Hotărârii Guvernului nr.1468 din 30.12.2016[194], din 27 de drumuri publice „de interes raional", UAT mun.Chișinău i-au fost transmise doar 10 drumuri, iar 17 drumuri nu sunt înregistrate în evidența contabilă nici la Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor", nici la UAT mun. Chișinău (DGTPCC) și nici la ÎM Regia „Exdrupo".

UAT nu au ținut evidența bunurilor imobile proprietate publică locală, inclusiv din fondul locativ în sumă de 27,8 mil. lei, precum și nu au exclus din evidență valoarea apartamentelor privatizate[195] de 4643,3 mil. lei. În unele cazuri, valoarea fondului locativ este înregistrată neconform la balanța întreprinderilor municipale.

Situația descrisă este determinată de faptul că, deși privatizarea spațiului locativ se efectuează de către Comisia de privatizare din cadrul UAT de nivelul II, acestea, contrar cadrului legal[196], nu oferă UAT de nivelul I informații aferente apartamentelor privatizate și nici nu transferă în bugetul local de nivelul I mijloacele obținute din privatizarea apartamentelor din UAT respectivă, ceea ce determină raportarea neveridică a datelor privind valoarea fondului locativ, precum și ratarea veniturilor în bugetele locale de nivelul I din privatizarea fondului locativ. Astfel, auditul nu s-a putut expune asupra plenitudinii veniturilor din privatizarea spațiului locativ.

În situația în care UAT nu dețin confirmarea valorii și înregistrarea în evidență a fondului de locuințe, procesul de privatizare nu decurge regulamentar[197], nefiind justificat costul locuinței care se ia în considerare la stabilirea plăților pentru privatizarea locuințelor.

UAT mun.Chișinău n-a înregistrat la balanța sa rețelele electrice și telefonice în sumă de 15,1 mil. lei, obiectele de investiții finalizate în sumă de 164,7 mil.lei și nici „Investiții capitale în active în curs de execuție" în sumă de 601,6 mil. lei, acestea fiind la balanța ÎM „DCC". Din suma indicată, activele în curs de execuție în valoare de 124,2 mil. lei au fost decontate neregulamentar[198] în anul 2018 de la balanța ÎM „DCC" în lipsa deciziei CMC și a avizului

[194] Pct. 3 și Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr.1468 din 30.12.2016 „Privind aprobarea listelor drumurilor publice naționale și locale din Republica Moldova".
[195] Art.17 din Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007.
[196] Art. 4, art.14 și art.19 din Legea privatizării fondului de locuințe nr.1324-XII din 10.03.1993. Art.14: locuințele cumpărate sau primite cu titlu gratuit în proprietate privată se exclud din fondul de locuințe de stat, obștesc, departamental și cooperatist și se includ în fondul de locuințe privat, fapt despre care organele abilitate comunică în scris unităților la balanța cărora se află aceste locuințe. Proprietarii blocurilor de locuințe exclud din balanță apartamentele privatizate (suprafața lor totală și locativă, valoarea de inventar) în conformitate cu dosarul de inventar și cu datele prezentate de organele abilitate.
[197] Art.9 și art.11 din Legea privatizării fondului de locuințe nr.1324-XIII din 10.03.1993.
[198] Art.14 alin.(2) lit.b) din Legea privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28.12.2006.

comisiei de specialitate a CMC, ceea ce determină un risc înalt de fraudare a patrimoniului municipal.

Nedelimitarea bunurilor proprietate publică locală pe domenii (public și privat) și lipsa unei metodologii elaborate de Ministerul Finanțelor, care ar urma să asigure o evidență contabilă distinctă a bunurilor proprietate publică din domeniul public[199], creează incertitudini privind unele înregistrări în evidența contabilă și, respectiv, afectează corectitudinea raportării financiare.

Potrivit prevederilor legale[200], UAT urmau să delimiteze bunurile proprietate publică, să decidă asupra atribuirii acestora domeniului public sau domeniului privat în urma unei inventarieri, care trebuia să fie finalizată până la 01.01.2000[201]. Auditul menționează că lipsa deciziilor în acest sens până în prezent afectează grav procesul de gestionare și raportare a patrimoniului public, precum și elaborarea, executarea și raportarea bugetelor locale, nefiind determinate regimul juridic și cel contabil ale bunurilor transmise de către ordonatorul principal de buget la entitățile din subordine. În aceste condiții, nu s-a putut determina valoarea bunurilor care urmau a fi reflectate în rapoartele financiare ale UAT și a celor care trebuiau reflectate doar în situațiile financiare ale entităților din subordine (ÎM și IMSP).

Astfel, valoarea acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării a fost majorată ca urmare a reflectării eronate a valorii bunurilor imobile din domeniul public transmise în comodat IMSP în sumă de 35,1 mil.lei și a reflectării eronate la acestea a valorii infrastructurii tehnico-edilitare aferente sistemului public de alimentare cu apă și de canalizare în sumă de 1,7 mil. lei.

Totodată, auditul nu a putut verifica corectitudinea reflectării în evidență a bunurilor transmise în capitalul statutar sau în gestiunea economică a entităților fondate în sumă de 125,2 mil.lei, din lipsa evidenței analitice a acestui cont.

UAT nu au asigurat contabilizarea și reflectarea ca investiții a patrimoniului transmis în gestiunea întreprinderilor municipale și IMSP în valoare de 5591,1 mil. lei. Respectiv, nu vor putea fi înregistrate în evidența contabilă nici faptele economice urmare lichidării întreprinderilor municipale. *De exemplu,* UAT mun. Chișinău înregistra investiții în entitățile fondate în sumă de 1641,53 mil. lei[202], în timp ce valoarea patrimoniului public deținut de ÎM și IMSP constituia 6031,4 mil. lei, sau cu 5067,39 mil. lei mai mult. De asemenea, UAT mun. Chișinău nu a reflectat ca investiții alocațiile acordate în perioada anilor 2014-2017 în sumă de 299,8 mil. lei pentru asamblarea troleibuzelor.

Contrar cadrului legal[203], UAT nu au luat măsuri în vederea ținerii evidenței patrimoniului UAT și exercitării controlului asupra integrității și folosirii eficiente a acestuia de către întreprinderile municipale. Efectuând investiții enorme în entitățile economice fondate, UAT nu obțin dividende din activitatea acestora, inclusiv din cauza neasigurării monitorizării activității acestora. De exemplu, UAT mun. Chișinău nu a primit de la ÎM „Piața Centrală" pentru anii 2016 - 2017 defalcări în bugetul municipal în sumă totală de 6,3 mil. lei. Anterior, această întreprindere a fost scutită de defalcările în bugetul municipal în sumă de 63,9 mil. lei, cu condiția investirii acestor sume în reconstrucția și modernizarea Pieței Centrale din mun.

[199] Art.11 alin.(2) din Legea nr.121-XVI din 04.05.2007.
[200] Art. 1 alin.(3)-alin.(5) din Legea cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale nr. 523 - XIV din 16.07.1999; art. 9 alin.(2) lit. b) din Legea privind administrarea și deetatizarea proprietății publice nr. 121 din 04.05.2007.
[201] Art. 15 din Legea cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale nr.523-XIV din 16.07.1999.
[202] Investiții în capitalul social: ÎM-625,85 mil.lei, IMSP – 338,16 mil. lei, S.A. – 677,5 mil. lei.
[203] Art.9 alin.(2) lit.i) și lit. j) din Legea nr.121-XVI din 04.07.2007.

Chișinău și majorarea fondului statutar. La rândul său, ÎM a folosit partea preponderentă a acestor sume în investiții financiare (depozit bancar la 31.12.2017 – 59,0 mil. lei), astfel reconstrucția și modernizarea pieței nefiind prioritare.

UAT Vadul lui Vodă și UAT mun.Strășeni nu au asigurat reflectarea în evidență a activităților și tranzacțiilor aferente gestionării patrimoniului public local de către întreprinderile municipale, cum ar fi lucrările silvotehnice, realizarea masei lemnoase, încasarea plății pentru accesul pe terenurile publice etc., prin ce au diminuat veniturile bugetare cu 0,58 mil.lei și cheltuielile - cu 0,09 mil. lei.

Necorespunderea prevederilor Ordinului ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015 principiului contabilității de angajamente a determinat nereflectarea în evidența contabilă și în rapoartele financiare ale UAT a datoriilor aferente împrumuturilor și creditelor primite în sumă de 551,4 mil. lei[204], a creanțelor în sumă de 100,6 mil.lei și a datoriilor în sumă de 6,6 mil. lei, aferente folosinței/arendei/ locațiunii bunurilor imobiliare (la 6 UAT), a creanțelor în sumă de 108,1 mil. lei și a datoriilor în sumă de 289,7 mil. lei (la 14 UAT), aferente impozitelor, taxelor locale și serviciilor cu plată încasate în bugetele locale, administrate de către SFS și SCITL, precum și diminuarea veniturilor efective cu suma de 1,6 mil.lei (la 5 UAT).

Deși UAT și entitățile din subordine sunt implicate în diferite litigii judiciare care pot influența negativ veniturile și cheltuielile bugetelor locale, evidența și evaluarea impactului financiar al acestor litigii nu sunt asigurate. *De exemplu,* la 31.12.2017, UAT mun. Chișinău era implicată în 1909 litigii, inclusiv: în domeniile arhitectural-urbanistic, funciar și transport public – 1077 cauze, în domeniul relațiilor patrimoniale și al comerțului – 458 cauze, în alte domenii – 374 cauze.

UAT nu au înregistrat în evidența contabilă creanțele și datoriile conform angajamentelor asumate. *De exemplu,* UAT r-nul Strășeni nu a reflectat datoriile în sumă de 1,1 mil.lei față de beneficiarii de compensații cărora le-a fost aprobată restituirea valorii confiscate sau privind serviciile prestate contractual. UAT mun. Chișinău nu a reflectat datoriile față de întreprinderile municipale în sumă de 31,9 mil.lei pentru lucrările executate la solicitarea acestora (în lipsa prevederilor contractuale și facturilor fiscale eliberate) și serviciile de transport prestate în bază de contract, precum și creanțele în sumă de 17,8 mil.lei [205].

UAT au admis și alte deficiențe în evidența și înregistrarea creanțelor și datoriilor, cum ar fi:

- admiterea indicării în rapoartele financiare a creanțelor și datoriilor în mărimi compensate, ceea ce nu corespunde principiilor evidenței contabile;
- nerapoartarea datoriilor în sumă totală de 3,7 mil.lei, aferente garanției de bună execuție a contractelor (UAT mun.Strășeni și UAT r-nul Strășeni);
- majorarea nejustificată a valorii creanțelor și a datoriilor raportate cu 2,7 mil.lei, formate în urma reflectării primirii și achitării bunurilor de către diferite entități din subordinea Primăriei Durlești;
- nereflectarea în evidență a lipsurilor și furturilor de bunuri în sumă totală de 1,1 mil. lei (UAT mun.Strășeni și UAT r-nul Strășeni);

[204] UAT mun. Chișinău – 549,3 mil.lei, UAT Vadul lui Vodă – 2,1 mil.lei.
[205] Din care: ÎMGFL – 11,6 mil.lei pentru garanțiile emise, ÎM – 5,26 mil.lei pentru subsidiile neutilizate etc.

- nerecuperarea creanțelor cu termenele de achitare și de prescripție expirate (UAT mun. Chișinău - 0,84 mil. lei, UAT r-nul Strășeni - 0,5 mil. lei).

La alocarea către întreprinderile municipale a mijloacelor financiare din bugetele locale sub formă de „subsidii", UAT nu au ținut cont că acestea se consideră ajutor de stat[206] și pot fi acordate doar cu acordul Consiliului Concurenței, care nu a existat. Totuși, reieșind din prevederile Anexei nr.12 la Ordinul ministrului finanțelor nr.208 din 24.12.2015[207], subsidiile reprezintă plăți acordate întreprinderilor în scopul influențării procesului de producție sau pentru acoperirea diferențelor de preț, pe când, în majoritatea cazurilor, UAT au acordat subsidii pentru investiții și activități de gospodărie comunală[208], care au fost prestate cu titlu oneros în bază de contract, dar fără a fi supuse procedurii de achiziții publice.

Ca urmare, UAT au admis clasificarea ca „subsidii" a alocațiilor bugetare în sumă de 70,3 mil. lei, destinate pentru prestarea serviciilor de amenajare a teritoriului de către ÎM și alți operatori economici (70,2 mil.lei), acordarea gratuită populației a unor servicii de către IMSP (0,12 mil.lei) și pentru compensarea unor cheltuieli suportate de populație (0,01 mil.lei).

De asemenea, în mun.Chișinău există o coliziune între situația de fapt (compensarea sub formă de „subsidii" a cheltuielilor pentru serviciile de transport public urban prestate) și cea de drept (prestarea conform contractului a serviciilor de transport public), care nu a fost eliminată, ceea ce nu permite o monitorizare adecvată a utilizării acestor mijloace financiare. Astfel, dacă mijloacele alocate ÎM „PUA" și ÎM „RTEC" sunt pentru serviciile de transport public urban prestate, atunci UAT mun. Chișinău, încălcând principiile contabilității de angajamente, nu a reflectat în evidența contabilă tranzacțiile aferente în volumul și valoarea serviciilor indicate în facturile eliberate de operatorii economici și, ca rezultat, a denaturat valoarea creanțelor și datoriilor aferente. Din mijloacele alocate ÎM „PUA", în lipsa acordului CMC, 27,0 mil. lei au fost alocate la doi agenți economici[209] pentru compensarea în anul 2017 a costului serviciilor de transport public urban prestate, volumul și valoarea cărora nu sunt monitorizate și verificate de către UAT mun. Chișinău.

Unele UAT nu au ținut cont de competențele instituționale delimitate[210], efectuând cheltuieli pentru competențele/activitățile/ atribuțiile ce revin altor UAT, fără ca ultimele să accepte delegarea acestor competențe. *De exemplu,* Consiliul raional Strășeni a efectuat reparații capitale, în sumă totală de 12,5 mil. lei, asupra clădirilor, construcțiilor speciale și instalațiilor de transmisii ce aparțin Consiliului municipal Strășeni, care nu a dat acceptul pentru efectuarea și primirea acestora. Mai mult decât atât, UAT care au executat aceste lucrări nu au transmis proprietarilor (bunurilor imobile, drumurilor etc.) informațiile privind valoarea reparațiilor capitale efectuate, ceea ce determină subevaluarea valorii acestor bunuri cu suma de 64,3 mil. lei, ca urmare a necapitalizării valorii acestor bunuri la proprietari și a supraevaluării acestora la executori (4 UAT).

UAT nu au asigurat înregistrarea și raportarea conformă a patrimoniului, referitor la:

[206] Legea cu privire la ajutorul de stat nr.139 din 15.06.2012.
[207] Ordinul ministrului finanțelor nr.208 din 24.12.2015 „Privind clasificația bugetară".
[208] Servicii de întreținere și amenajare a spațiilor verzi; servicii de transport pentru acțiuni de salubrizare, deszăpezire și asistență a fondului locativ; servicii de salubrizare manuală a teritoriului de uz comun, care se încadrează în prevederile art.3 alin.(1) lit.d) din Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402 –XV din 24.10.2002.
[209] Hotărârea Curții de Conturi nr.11 din 11.04.2018 privind Raportul auditului conformității asociat auditului performanței „Managementul serviciilor publice de transport urban și impactul fiscal-bugetar al acestora".
[210] Art.14 și art.43 din Legea nr.436-XVI din 28.12.2006; art.4 din Legea nr.435-XVI din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă; art.9 din Legea nr.397-XV din 16.10.2003.

- clasificarea și înregistrarea incorectă a mijloacelor fixe și materialelor în sumă de 130,9 mil.lei (16 UAT);
- nemajorarea valorii mijloacelor fixe cu valoarea cheltuielilor de reparație capitală în sumă de 142,6 mil.lei (14 UAT);
- clasificarea incorectă a bunurilor în sumă de 5,96 mil.lei, condiționată de nestabilirea în politica de contabilitate a unui plafon de atribuire a activelor la mijloace fixe (6 UAT);
- diminuarea valorii mijloacelor fixe și activelor în curs de execuție prin clasificarea cheltuielilor capitale în sumă de 13,3 mil.lei ca cheltuieli curente (7 UAT). *De exemplu*, în mun.Chișinău, aceleași tipuri de lucrări de reparație (a acoperișului, apartamentelor și rețelelor inginerești) au fost clasificate, în lipsa unor criterii clar stabilite, în unele cazuri, ca reparații capitale, iar în altele - ca reparații curente;
- nereflectarea la conturile extrabilanțiere a valorii terenurilor și clădirilor, în sumă de 212,8 mil.lei, primite în comodat de instituțiile de învățământ din subordinea UAT de nivelul II (2 UAT);
- înregistrarea dublă a valorii mașinilor și utilajelor în sumă de 0,4 mil.lei (UAT Durlești);
- raportarea cu valori negative a mijloacelor fixe de 12,4 mil.lei (UAT r-nul Strășeni);
- neasigurarea evidenței analitice a contului „Investiții capitale în active în curs de execuție" și/sau nedeținerea documentelor de confirmare a executării lucrărilor în sumă totală de 103,5 mil.lei (UAT Vadul lui Vodă, UAT mun.Strășeni și UAT r-nul Strășeni);
- decontarea datoriilor și stocurilor de materiale în lipsa documentelor justificative (inclusiv ce confirmă modul și locul utilizării și instalării materialelor) (UAT r-nul Strășeni - 0,78 mil.lei);
- majorarea nejustificată a datoriilor și valorii unor lucrări (UAT r-nul Strășeni - 0,5 mil.lei);
- majorarea valorii cheltuielilor, ca urmare a raportării la cheltuieli a valorii uneltelor și sculelor, inventarului de producere și gospodăresc de 0,5 mil.lei, precum și a 0,1 mil.lei restituite din bugetul de stat pentru terenurile procurate în anii precedenți (UAT Durlești);
- clasificarea și raportarea incorectă a cheltuielilor în sumă totală de 285,1 mil.lei (5 UAT, din care UAT mun.Chișinău – 283,3 mil.lei);
- clasificarea cheltuielilor în sumă de 0,23 mil.lei ca active pe termen lung (UAT Colonița).

Deși au investit surse financiare în construcția unor clădiri aflate în stadiu de finisare, din cauza abandonării lor și în lipsa măsurilor de conservare, acestea se deteriorează. De exemplu, UAT r-nul Strășeni, deși a investit în reconstrucția Taberei de odihnă „Codru" suma de 12,95 mil.

lei, din anul 2016[211], n-a asigurat remedierea de către antreprenor a deficiențelor constatate de comisia de recepție, iar clădirile, din cauza abandonului lor, se deteriorează.

Contrar prevederilor legale[212], UAT nu au înregistrat drepturile de proprietate sau folosință asupra tuturor bunurilor imobiliare, ceea ce facilitează pierderea drepturilor asupra acestora și ratarea veniturilor bugetare. Astfel, în RBI nu au fost înregistrate 2117,4 ha de terenuri (8 UAT), terenuri sub 173,7 km de drumuri (2 UAT), clădiri cu valoarea de 43,1 mil. lei (3 UAT), precum și 729 de clădiri din mun.Chișinău.

Majoritatea UAT nu dețin informații exhaustive cu privire la ținerea cadastrului funciar[213], iar datele indicate în darea de seamă funciară nu sunt justificate. Astfel, deși acestea efectuează tranzacții de vânzare-cumpărare a terenurilor, suprafețele raportate din darea de seamă nu sunt ajustate. Cu toate că unele UAT, în scopul ajustării datelor din darea de seamă funciară, s-au adresat serviciului cadastral teritorial al Agenției Servicii Publice cu solicitarea prezentării listei proprietarilor terenurilor și drepturilor asupra lor din raza UAT, acestea au primit refuz.

Deși, urmare aprobării Legii nr. 26 din 01.03.2013, s. Văduleni a fost inclus în componența or. Vadul lui Vodă, până în prezent Guvernul nu a stabilit hotarele aferente acestei localități, în conformitate cu prevederile art.8 din Codul funciar. Ca urmare, între or. Vadul lui Vodă și com. Bălăbănești există un litigiu privind stabilirea hotarelor între aceste localități, ceea ce nu permite soluționarea unor probleme cu care se confruntă locuitorii s.Văduleni (privind privatizarea apartamentelor) și asigurarea unei evidențe conforme a bunurilor imobile situate în această localitate.

O cauză a *refuzului de exprimare a opiniei* asupra rapoartelor financiare ale mun. Chișinău este modul de organizare și funcționare a aparatului executiv al UAT mun.Chișinău, care nu corespunde cerințelor legale existente și afectează atât gestionarea patrimoniului public, cât și procesul bugetar, inclusiv raportarea financiară. Responsabilă de întocmirea raportului financiar anual nu este Primăria mun.Chișinău, dar Direcția Generală Finanțe, iar faptul că fiecare subdiviziune executivă a mun. Chișinău activează autonom, deține bilanț propriu și raportează direct în sistemul informațional creat de Ministerul Finanțelor nu permite, la nivel de municipiu, asigurarea transparenței financiare și implementării politicilor unificate în domeniu. Totodată, statutul unor entități din mun.Chișinău este „amorf", fiind atât de operator economic, cât și de autoritate/instituție publică (ÎM „DCC", ÎM „Spații Verzi", ÎM „Grădina Zoologică" etc.).

De asemenea, APL ale mun.Chișinău au ignorat în totalitate cerințele și recomandările Curții de Conturi emise în ultimii 8 ani în 10 misiuni de audit[214]. În pofida reiterării recomandărilor

[211] În baza procesului-verbal de recepție la terminarea lucrărilor nr.15 din 20.07.2016, cu concluzia comisiei - „Nerecepționarea terminării lucrărilor din motivul executării necalitative a lucrărilor cu nerespectarea normativelor și legislației în construcții".
[212] Art.4 și art.5 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543-XIII din 25.02.1998.
[213] Art.10 din Codul funciar nr.828-XII din 25.12.1991.
[214] Hotărârile Curții de Conturi: nr.35 din 28.06.2013 „Privind Raportul auditului bugetelor și gestionării patrimoniului public în 2012 în cadrul unităților administrativ-teritoriale din mun. Chișinău"; nr.21 din 08.04.2014 „Privind Raportul auditului conformității administrării fondurilor publice în cadrul întreprinderilor municipale pe anul 2013"; nr.46 din 25.07.2014 „Cu privire la Raportul auditului conformității gestionării fondurilor publice de către Direcția Sănătății a Consiliului municipal Chișinău, pentru exercițiul bugetar 2013"; nr.50 din 31.10.2014 „Privind Raportul auditului de performanță „Necesită o regândire strategică și eficientizare procesul investițional în cadrul autorităților publice locale din mun. Chișinău?"; nr.28 din 19 iulie 2016 „Cu privire la Raportul auditului de performanță „Întrunesc criterii motivaționale și de performanță sistemele de remunerare în sectorul public?""; nr.30 din 26.07.2016 „Privind Raportul auditului conformității gestionării patrimoniului public în cadrul entităților publice din mun. Chișinău pe anii 2014-2015"; nr. 40 din 10.11.2016 „Privind Raportul auditului de performanță „Care este impactul reformei finanțelor publice locale asupra descentralizării financiare a unităților administrativ-teritoriale din cadrul municipiului Chișinău și raionului Râșcani?""; nr.43 din 22 septembrie 2017 „Cu privire la Raportul auditului performanței „Eficiența gestiunii economico-financiare și administrării patrimoniului de către întreprinderile care prestează servicii de aprovizionare cu apă a populației""; nr.2 din 13.02.2018 „Cu privire la Raportul auditului conformității evidenței, înregistrării și gestionării patrimoniului public, precum și a impozitării bunurilor imobile"; nr.11 din 11.04.2018 „Privind Raportul auditului conformității asociat auditului performanței „Managementul serviciilor publice de transport urban și impactul fiscal-bugetar al acestora"".

de la misiune la misiune, implementarea acestora a fost la un nivel apropiat de zero. De exemplu, din 24 de recomandări și o cerință aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 30 din 26 iulie 2016, niciuna nu a fost executată pe deplin și numai una[215] s-a realizat parțial.

Au ignorat cerințele și recomandările anterioare ale Curții de Conturi și 11 UAT[216] verificate anterior, dintre care doar 2 UAT au îndeplinit mai mult de 50% din recomandări.

Deficiențele constatate de audit în cadrul UAT și entitățile din subordine sunt consecința unui sistem de control intern managerial nefuncțional, fapt confirmat prin: neemiterea declarației de bună guvernare, neconstituirea grupurilor de lucru și nedesemnarea persoanelor responsabile în acest sens; neidentificarea și neinițierea descrierii proceselor operaționale; nedefinirea și nedescrierea unor proceduri/ acțiuni de control; nedesfășurarea activităților privind evaluarea și monitorizarea riscurilor etc.

Cele mai mari rezerve în dezvoltarea și consolidarea sistemului de management financiar și control derivă din faptul că:

- unii manageri operaționali manifestă lipsa de preocupare, sau o abordare superficială referitor la implementarea componentelor sistemului de control intern managerial, acestea rămânând nefuncționale sau cu o eficacitate redusă;
- activitățile existente de control nu au aspect de sistem și depind exclusiv de persoanele angajate la moment;
- nu este asigurată documentarea tuturor proceselor de bază, managementul operațional manifestând o reticență nejustificată în raport cu acest exercițiu, respectiv, nu este pus accentul cuvenit pe procedurile de control, menite să asigure: (i) eficiența și eficacitatea operațiunilor; (ii) integritatea patrimoniului; (iii) conformitatea cu cadrul normativ și reglementările interne; (iv) fiabilitatea informației.

Deficiențele depistate la evidența și raportarea patrimoniului public și executării bugetului UAT sunt cauzate, în principal, de: necunoaşterea sau interpretarea eronată a prevederilor legale, neposedarea abilităților profesionale în sfera financiară, în general, şi a contabilității, în particular, lipsa unor proceduri de control bine determinate.

Auditul menționează că, pe parcursul misiunilor de audit, UAT au luat la evidență terenuri de 256,2 mil.lei, drumuri, străzi și trotuare în valoare de 398,2 mil.lei, au reflectat corect bunuri de 148,1 mil.lei etc.

[215] Recomandarea 9.2. Să asigure întocmirea regulamentară și publicarea listelor bunurilor (ne)pasibile de privatizare și listelor bunurilor propuse pentru locațiune în vederea asigurării transparenței și predictibilității procesului de gestionare a bunurilor proprietate publică locală.
[216] Recomandări neimplementate: Durlești - 11 din 11, Cruzești - 7 din 10, Sângera - 9 din 10, Codru - 9 din 10, Budești - 2 din 6, Tohatin - 5 din 10, Vadul lui Vodă - 8 din 8, Orhei - 26 din 31, Rezina - 14 din 19, or.Strășeni, CR Strășeni.

3.4 Rapoartele financiare ale autorităților de reglementare/autonome

Autoritățile de reglementare reprezintă o trăsătură specifică a guvernării moderne de reglementare. Acestea participă la construirea unui stat, în care funcţia de reglementare se distinge clar de funcţia ce vizează proprietatea şi elaborarea politicilor. Având parte de un nivel semnificativ de independenţă, acestea aparţin unui sistem de „verificări şi bilanţuri", menit să potrivească atribuţiile ministerelor cu grupurile de interese. Astfel, instituţiile de reglementare sunt poziţionate la o distanţă echitabilă faţă de ministere şi puterea executivă.

Autoritățile de reglementare sunt instituțiile abilitate să asigure implementarea politicilor statului privind reglementarea în sectoarele de o importanță socio-economică majoră.

Conducerea autorităților de reglementare este responsabilă de întocmirea și prezentarea fidelă a situațiilor financiare în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară în sistemul bugetar din Republica Moldova. Această responsabilitate include: proiectarea, implementarea și menținerea unui control intern relevant pentru întocmirea și prezentarea adecvată a situațiilor financiare, care să nu conțină denaturări semnificative, datorate fraudei sau erorii, selectarea și aplicarea politicilor contabile adecvate, elaborarea unor estimări contabile rezonabile în circumstanțele date.

La întocmirea situațiilor financiare, conducerea este responsabilă de evaluarea capacității autorității de a-și continua activitatea în baza principiului continuității activității.

Persoanele însărcinate cu guvernanța au responsabilitatea pentru supravegherea procesului de raportare financiară al autorității.

În perioada de raportare, Curtea de Conturi și-a orientat atenția asupra efectuării auditului financiar al autorităților publice centrale de reglementare. Astfel, au fost supuse auditării 4 autorități de reglementare si exprimate 3 opinii fără rezerve și 1 opinie cu rezerve.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Autorității Naționale de Integritate încheiate la 31 decembrie 2018, cu excepția efectelor unor aspecte ce țin de depășirea cu 155,9 mii lei a drepturilor salariale stabilite, realizarea unor cheltuieli nejustificate de circa 111,6 mii lei, nevalorificarea alocațiilor bugetare aferente cheltuielilor privind serviciile în sumă totală de 473,6 mii lei, recunoașterea și clasificarea eronată a unor mijloace fixe în valoare de circa 133,5 mii lei prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară aplicabile.

Autoritatea Națională de Integritate este o instituție distinctă, independentă la nivel național, care asigură integritatea funcției publice sau funcției de demnitate publică, prevenirea corupției prin efectuarea procedurilor de control asupra depunerii/completării corecte a declarațiilor de avere și interese personale, respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilității, al limitărilor și al restricțiilor de către subiecții declarării.

Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2018, Autorităţii Naţionale de Integritate i-au fost alocate mijloace financiare în sumă de 5,57 mil.lei, în perioada de referință fiind cheltuite mijloace financiare alocate de la bugetul de stat în sumă de 6,63 mil.lei.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea opiniei cu rezerve privind rapoartele financiare ale entității întocmite la 31 decembrie 2018.

Opinia de audit a fost determinată de efectul următoarelor deficiențe:

- depășirea cu 155,9 mii lei a drepturilor salariale stabilite asupra resurselor financiare bugetare alocate în acest sens;
- acordarea în mod neregulamentar a unor premii unice și ajutoarelor materiale, care a generat cheltuieli nejustificate de circa 111,6 mii lei;
- afectarea inteligibilității informațiilor privind mijloacele fixe, prin recunoașterea și clasificarea eronată a acestora, în valoare de circa 133,5 mii lei, cu impact asupra valorii uzurii lor și asupra rezultatului financiar, condiționată de unele lacune ale politicilor contabile adoptate, precum și neobținerea asigurării privind exactitatea și plenitudinea cheltuielilor aferente uzurii mijloacelor fixe, din cauza clasificării necorespunzătoare a acestora;
- neobținerea încrederii în rezultatele inventarierii stocurilor de materiale circulante, precum și limitarea auditului în obținerea probelor suficiente și adecvate privind existența stocurilor de materiale circulante raportate, determinate de neasigurarea evidenței contabile analitice corespunzătoare a acestora, în valoare de circa 33,0 mii lei, exprimată prin: contabilizarea eronată a unor bunuri real procurate, în cantități necorespunzătoare, precum și la alt preț decât cel conform facturii fiscale;
- nevalorificarea alocațiilor bugetare aferente cheltuielilor privind serviciile în sumă totală de 473,6 mii lei, ca urmare a nerespectării principiului performanței în procesele de planificare și de utilizare a resurselor bugetare.

În cadrul misiunii de audit au fost identificate și alte aspecte privind activitatea entității, care însă nu au afectat exprimarea opiniei, dar reprezintă deficiențe cu care se confruntă entitatea și pot oferi informații utile pentru utilizatorii rapoartelor financiare:

- procesul de angajare a inspectorilor de integritate este în întârziere semnificativă. Astfel, actualmente, din 46 de funcții efective, sunt ocupate numai 9. Urmare organizării și desfășurării a 25 de concursuri privind suplinirea funcțiilor în cauză, în perioada auditată au fost angajați numai 7 inspectori de integritate. Dat fiind faptul că odată cu adoptarea legii noi privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, din decembrie 2018, salariul mediu de funcție al unui inspector de integritate s-a redus cu circa 59%, tergiversarea procesului de angajare a inspectorilor de integritate nu poate fi evitată. Cele consemnate defavorizează mersul fortificării capacității instituționale a Autorității Naționale de Integritate și, ca urmare, creează situația de impas în activitatea operațională a instituției;
- există incertitudinea cu privire la continuitatea activității, exprimată prin acumularea numărului semnificativ de zile de concediu anual nefolosite (475 de zile la situația din 31 decembrie 2018), ceea ce impune obligații legale de circa 336,0 mii lei față de personalul încadrat. Obligațiile în cauză urmează a fi realizate în exercițiile financiare viitoare, nefiind acoperite cu resurse financiare bugetare și condiționând perturbarea echilibrului bugetar al autorității;

- deși au fost organizate concursuri privind suplinirea funcției de auditor intern, aceasta rămâne vacantă până în prezent. Totodată, remarcăm că sistemul de management financiar și control se află la etapa de implementare, nefiind descrise în deplină măsură procesele operaționale.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Autorității Naționale de Integritate încheiate la 31 decembrie 2017, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă a situațiilor patrimoniale și financiare, în corespundere cu cadrul de raportare financiară aplicabil.

În anul 2017 Autoritatea Națională de Integritate a administrat venituri în sumă de 7,96 mil.lei și a realizat cheltuieli de 6,91 mil.lei, sau la nivel de 86,8 %.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea opiniei fără rezerve privind raportul financiar al autorității.

Totodată, pe parcursul misiunii de audit, atenția auditorilor a fost axată pe carențe, care, deși nu au influențat opinia de audit, pot avea importanță pentru decizia utilizatorului raportului, și anume:

- controalele-cheie aferente unor procese financiare nu și-au atins pe deplin obiectivele, ceea ce a condiționat admiterea unor nereguli nesemnificative și/sau confuzii la clasificarea bunurilor materiale, precum și la calcularea uzurii mijloacelor fixe și amortizării activelor nemateriale în sumă de 0,6 mil.lei;
- autoritatea nu a gestionat corespunzător riscurile de nerespectare a principiilor asigurării concurenței, eficienței, transparenței, tratamentului egal și nediscriminării în procesul de achiziții publice de valoare mică.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Agenției Naționale Antidoping încheiate la 31 decembrie 2018, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă a situațiilor patrimoniale și financiare, în corespundere cu cadrul de raportare financiară aplicabil.

Agenţia Naţională Antidoping (ANA) este instituţia publică care asigură prevenirea şi combaterea la nivel naţional a fenomenului de dopaj prin elaborarea şi implementarea politicilor şi reglementărilor antidoping, încurajarea practicării unui sport curat în vederea protejării sănătăţii sportivilor şi respectării principiului de fair-play în sport, promovarea şi susţinerea cercetărilor cu privire la fenomenul dopajului în sport.

În anul 2017 bugetul ANA la venituri a constituit 1,6 mil.lei, la cheltuieli - 1,4 mil.lei, nivelul de realizare fiind sub nivelul prognozat - respectiv, 79,9% (1,3 mil.lei) și 78,6% (1,1 mil.lei). Valoarea activelor nefinanciare (patrimoniul) administrate a însumat 0,42 mil.lei.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat exprimarea opiniei fără rezerve privind rapoartele financiare ale Agenţiei Naţionale Antidoping încheiate la 31 decembrie 2017. Opinia de audit a fot determinată de faptul că:

- toate tranzacțiile economice aferente evenimentelor, sub toate aspectele semnificative, au fost reflectate corespunzător;
- inventarierea elementelor patrimoniale, sub toate aspectele semnificative, corespunde normelor legale și este reflectată conform;
- mijloacele bănești au fost reflectate în evidența contabilă și raportate conform regulilor stabilite.

Totodată, auditul a evidențiat unele deficiențe, care, deși nu au influențat opinia de audit, s-au materializat în:

- subevaluarea valorii mijloacelor fixe și activelor nemateriale cu circa 89,8 mii lei;
- recunoașterea neconformă a mijloacelor fixe procurate prin leasing financiar ascuns (voalat), în valoare de 80,0 mii lei, și necontabilizarea datoriilor interne, în valoare de 33,2 mii lei, pentru aceste tranzacţii;
- calcularea necorespunzătoare a uzurii mijloacelor fixe și amortizării activelor nemateriale, ceea ce a cauzat denaturarea informațiilor din rapoartele și situațiile financiare cu 51,3 mii lei;
- nedezvăluirea informației privind utilizarea unui mijloc de transport primit în comodat în conturile extrabilanţiere (3,8 mii lei);
- suportarea cheltuielilor suplimentare ca urmare a majorării cheltuielilor de cazare în cazul deplasărilor peste hotare ale angajaţilor cu 5,5 mii lei și a depășirii parcursului-limită anual stabilit pentru un autovehicul cu 19,5 mii lei;
- diminuarea datoriilor cu termenul de achitare expirat cu 1,8 mii lei.

În cadrul misiunii de audit au fost identificate deficiențe ce implică neconformitatea activității entității cu legile și reglementările în vigoare, care se rezumă la:

- neajustarea la specificul activității instituționale a prevederilor politicii de contabilitate, care reprezintă un document preluat din cadrul normativ;
- neimplementarea măsurilor cerute de cadrul regulator în privința asigurării funcționării Controlului Intern Managerial;
- neemiterea Declarației privind buna guvernare pentru anul 2017;
- neasigurarea transparenţei achiziţiilor publice ca urmare a nepublicării Planului de achiziţii publice pe pagina oficială a entităţii.

Insuficiența unui control intern managerial corespunzător a cauzat situații în care controalele-cheie aferente unor procese financiare nu și-au atins pe deplin obiectivele, fiind admise erori la contabilizarea tranzacțiilor și evenimentelor economice în privința calculului uzurii și amortizării, clasificării unor elemente de bilanț etc..

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare încheiate la 31 decembrie 2017, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă a situațiilor patrimoniale și financiare, în corespundere cu cadrul de raportare financiară aplicabil.

Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF) este o autoritate publică autonomă, responsabilă față de Parlament, care reglementează și autorizează activitatea participanților la piața financiară nebancară, precum și supraveghează respectarea de către aceștia a legislației.

Bugetul instituției pe anul 2018 a fost aprobat prin Hotărârea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr.57/1 din 28.12.2017, ulterior, pe parcursul anului, fiind rectificat[217]. Reieşind din obiectivele stabilite de legislaţie, bugetul CNPF a fost precizat/rectificat la partea de venituri - în sumă de 39,4 mil.lei, şi la cheltuieli - în sumă de 39,4 mil.lei.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea opiniei fără rezerve asupra situațiilor financiare ale Comisiei.

Totodată, au fost identificate unele carențe, care nu au influențat opinia de audit, dar pot servi ca subiect de interes pentru utilizatorii situațiilor financiare, și anume:

- neconfirmarea regulamentară a unor datorii creditoare în sumă de 0,3 mil.lei;
- înregistrarea neconformă în conturi și raportarea eronată a unor creanțe ale părților afiliate în sumă de 0,03 mil.lei;
- calcularea neregulamentară a unor cheltuieli aferente amortizării mijloacelor fixe în sumă de 1,8 mil.lei;
- nerecunoașterea, neînregistrarea în evidența contabilă și neraportarea cotei-părți deținute în capitalul social al unei instituții publice la autogestiune, în sumă de 0,3 mil. lei;
- contabilizarea neconformă a unor cheltuieli de proiectare și reparație capitală în sumă de 0,3 mil.lei;
- implementarea principalelor componente ale sistemului de control intern în cadrul Comisiei, cu excepția funcției de audit intern, care a condiționat lipsa activităților de control ex-post (de detectare a erorilor și neconformităților), cu impact asupra situațiilor financiare;
- neatingerea obiectivelor sau rezultatelor așteptate în cazul unor investiții în sisteme informaționale în valoare de 6,8 mil.lei.

De asemenea, auditul a relevat că, deși au fost create provizioane, există riscul de nerecuperare a unor creanțe în sumă de 0,3 mil.lei, cauzate de litigii și proceduri de insolvabilitate asupra unui agent economic.

[217] Hotărârile privind rectificarea bugetului nr.34/17 din 30.07.2018 şi nr.48/17 din 29.10.2018.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Centrului Național Anticorupție încheiate la 31 decembrie 2017, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă a situațiilor patrimoniale și financiare, în corespundere cu cadrul de raportare financiară aplicabil.

În vederea realizării atribuțiilor sale, Centrul Național Anticorupție (CNA) este finanțat din bugetul de stat. CNA în anul 2017 a administrat, în ansamblu, resurse financiare publice finanțate de la bugetul de stat în sumă totală de 177,7 mil.lei, inclusiv cheltuieli – 113,4 mil.lei, și active nefinanciare – 64,3 mil.lei.

Auditul public extern a supus verificărilor cheltuielile și activele nefinanciare în sumă de 134,2 mil.lei, ce constituie 75,5 % din totalul resurselor gestionate.

Rezultatele auditului public extern bazate pe evaluările și activitățile desfășurate denotă că CNA a asigurat organizarea și funcționarea Sistemului de Control Intern, inclusiv a descris procesele operaționale și a elaborat registrul riscurilor aferente gestionării fondurilor publice administrate.

Concomitent, au fost constatate unele observații de audit, care nu au depășit nivelul de materialitate și nu au influențat fidelitatea rapoartelor financiare, auditul exprimând opinia de audit fără rezerve, și anume:

- clasificarea, atribuirea și reflectarea în evidența contabilă a unor mijloace fixe, care au generat devieri între unele grupe de conturi (1,6 mil.lei);
- calcularea și atribuirea la cheltuieli a amortizării unor active nemateriale, care au generat devieri între unele grupe de conturi (0,6 mil.lei);
- reflectarea veridică în valoarea de bilanț a 2 clădiri a costului rețelelor și a reparațiilor capitale efectuate, nefiind definitivată procedura de ajustare a valorii cadastrale a acestora;
- politica de contabilitate a CNA[218] nu era racordată la prevederile Politicii de contabilitate-tip prevăzută de Normele metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar[219], ca rezultat, fiind admise erori nesemnificative la contabilizarea unor tranzacții și evenimente economice.

[218] Politica de contabilitate a CNA, aprobată prin Ordinul directorului CNA nr.112 din 30.07.2013.
[219] Ordinul ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015.

3.5 Rapoartele financiare ale instituțiilor publice

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare consolidate ale Consiliului Superior al Magistraturii încheiate la 31 decembrie 2017, cu excepția efectelor unor aspecte, prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară aplicabile.

Consiliul Superior al Magistraturii este un organ independent, constituit în vederea organizării şi funcţionării sistemului judecătoresc, care exercită autoadministrarea judecătorească, fiind garantul independenţei autorităţii judecătoreşti.

Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2017 nr. 279 din 16 decembrie 2016, pentru instanţele judecătoreşti au fost aprobate alocații în sumă de 389,3 mil.lei, inclusiv la componenta resurse generale - 417,4 mil.lei, și 0,6 mil.lei - din veniturile colectate.

Probele de audit obținute au fost suficiente și adecvate pentru a servi ca bază la formularea opiniei cu rezerve asupra rapoartelor financiare ale entității întocmite la 31 decembrie 2017.

Drept bază pentru opinia cu rezerve au servit următoarele constatări:

- neobținerea încrederii privind existența și exactitatea unor părți semnificative ale elementelor de activ în valoare de 26,9 mil.lei, sau 5,9% din totalul activelor, și ale datoriilor în valoare de 6,9 mil.lei, sau 33,5% din totalul datoriilor, determinată de neorganizarea inventarierii anuale;
- lipsa evidenței contabile a determinat neasigurarea veracității informațiilor aferente existenței, plenitudinii, departajării, evaluării și alocării drepturilor asupra activelor în valoare de 7,7 mil.lei, sau 1,7% din valoarea activelor consolidate, datoriilor în valoare nominală de 0,7 mil.lei, sau 3,4% din totalul datoriilor consolidate, veniturilor în sumă de 15,5 mil.lei, sau 3,4% din totalul veniturilor consolidate, și cheltuielilor în sumă de 13,9 mil.lei, sau 3,4% din totalul cheltuielilor consolidate;
- denaturarea valorii bunurilor imobile gestionate cu 33,8 mil.lei, în aspectele plenitudinii, exactității și drepturilor, cauzată de necorelarea evidenței contabile cu drepturile de proprietate înregistrate asupra acestora;
- prezentarea denaturată, în aspectul plenitudinii și exactității, a elementelor patrimoniale aferente terenurilor, cu circa 3,6 mil.lei, condiționată de necontabilizarea loturilor de teren cu suprafața de 2,8 ha, gestionate de către unele entități din subordinea Consiliului Superior al Magistraturii;
- denaturarea, prin prisma drepturilor deținute, a informațiilor aferente terenurilor gestionate, determinată de ne(re)înregistrarea drepturilor patrimoniale asupra 10 loturi de teren, cu suprafața de 1,85 ha;
- denaturarea informațiilor în contextul recunoașterii și clasificării mijloacelor fixe în valoare de circa 9,5 mil.lei, cu impact asupra valorii uzurii aferente, precum și rezultatului financiar, condiționată de nerespectarea regulilor de evaluare inițială a mijloacelor fixe;

- majorarea veniturilor ce provin din active intrate cu titlu gratuit cu 51,4 mil.lei, sau 11,1% din totalul veniturilor consolidate, și, concomitent, a cheltuielilor privind transmiterea activelor cu titlu gratuit – cu aceeași sumă, sau 12,6% din totalul cheltuielilor consolidate, cauzată de contabilizarea necorespunzătoare a tranzacțiilor de primire-predare a activelor, aferente procesului de fuzionare prin contopire a entităților;

- neobținerea asigurării privind exactitatea și plenitudinea cheltuielilor aferente uzurii mijloacelor fixe din cauza clasificării și recunoașterii necorespunzătoare a mijloacelor fixe, majorării cheltuielilor aferente uzurii mijloacelor fixe cu circa 2,0 mil.lei și diminuării acestora cu circa 0,4 mil.lei, precum și a limitării în calcularea uzurii mijloacelor fixe în valoare de 1,9 mil.lei, condiționate de lipsa informațiilor aferente punerii în funcțiune a 1281 unități de mijloace fixe cu valoarea inițială de 3,9 mil.lei;

- majorarea veniturilor și cheltuielilor cu suma de 138,6 mii lei, ca rezultat al tranzacțiilor aferente transmiterii mijloacelor fixe între entitățile din cadrul grupului;

- recunoașterea cheltuielilor aferente investițiilor capitale în active în curs de execuție, ca urmare a deciziilor aplicate în anul de gestiune 2018 în lipsa alocațiilor bugetare, ceea ce a condiționat formarea datoriilor în valoare de 3,6 mil.lei;

- denaturarea și prezentarea neveridică a informațiilor privind cheltuielile aferente remunerării muncii de circa 1,0 mil.lei.

Fără a emite rezerve suplimentare asupra opiniei, menționăm că există o incertitudine cu privire la continuitatea activității, exprimată prin acumularea numărului semnificativ de zile de concediu anual nefolosite, ceea ce impune obligații legale față de personalul încadrat, care urmează a fi realizate în exercițiile financiare viitoare, nefiind bugetate.

Procesul achizițiilor, de asemenea, este afectat de unele deficiențe/iregularități:

- neasigurarea în deplină măsură a transparenței planificării achizițiilor publice;

- divizarea achizițiilor în scopul evitării procedurilor distincte de achiziții, ca urmare a aplicării procedurii necorespunzătoare de atribuire a contractelor de achiziții de bunuri/lucrări/servicii, în valoare de 5,0 mil.lei;

- achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor fără încheierea contractelor respective, în valoare de 0,3 mil.lei.

Indicatorii de performanță ce țin de realizarea obiectivelor stabilite în planul de acțiuni nu sunt cuantificabili și măsurabili, ceea ce nu permite: evaluarea, după o anumită perioadă, a rezultatelor obținute; compararea lor cu cele propuse, analizând eventualele nereușite și cauzele lor; identificarea căilor de soluționare a problemelor și adaptarea proiecțiilor la noile condiții.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Secretariatului Parlamentului încheiate la 31 decembrie 2017 prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară aplicabile.

Finanțarea activității Secretariatului Parlamentului în anul 2017 s-a efectuat din: *i)* alocații de la bugetul de stat –132,3 mil.lei; *ii*) venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor – 387,5 mii lei; *iii)* plăți pentru locațiunea bunurilor patrimoniului public - 1,1 mil.lei; și *iv)* granturi în sumă de 650,3 mii lei. Cheltuielile au fost precizate în volum de 137,9 mil.lei, cheltuielile de casă au însumat 134,4 mil.lei, sau 97,0 % din totalul cheltuielilor precizate.

Rezultatele auditului public extern, bazate pe evaluările și activitățile desfășurate, denotă că Secretariatul Parlamentului a asigurat organizarea și funcționarea unui Sistem de Control Intern eficient, auditul exprimând opinia de audit fără rezerve. Concomitent, au fost constatate unele observații de audit nesemnificative, care nu au influențat fidelitatea rapoartelor financiare.

Creanțele în sumă de 10,5 mil.lei, potrivit cadrului normativ aplicabil, au fost reflectate ca rezultat al deteriorării clădirii Parlamentului și al distrugerii și sustragerii bunurilor din aceasta (urmare evenimentelor din 7 aprilie 2009, materialele în cauză fiind transmise organelor competente), având un risc sporit de nerecuperare.

Conform pct.1 din Hotărârea Guvernului nr.321 din 23.04.2009 „Privind transmiterea și reparația capitală a unui imobil", clădirea Parlamentului, situată în mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr.105 (cu valoarea de bilanț în sumă de 36.661.892,0 lei), a fost transmisă din gestiunea Direcției pentru administrarea clădirilor Parlamentului în gestiunea Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului, pentru perioada efectuării reparației capitale. Modificările menționate au determinat schimbarea proprietarului/administratorului imobilului, actualmente fiind Ministerul Economiei și Infrastructurii, care urmează să asigure transmiterea în modul stabilit a imobilului reparat către Secretariatul Parlamentului.

Achitarea în avans unei organizații internaționale a serviciilor contractate în sumă de 1,8 mil.lei a determinat majorarea creanțelor pe un termen nedeterminat, urmare faptului că contractul nu indică termenul concret de executare a clauzelor.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Institutului Național al Justiției încheiate la 31 decembrie 2017, cu excepția efectelor unor aspecte, prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară aplicabile.

În conformitate cu Legea bugetului de stat pentru anul 2017[220], pentru realizarea obiectivelor de bază și desfășurarea activității operaționale, pentru Institutul Național al Justiției (INJ) au fost aprobate alocații în cuantum de 26,5 mil.lei, din care 26,3 mil.lei - de la bugetul de stat, iar

[220] Legea bugetului de stat pentru anul 2017 nr.279 din 16.12.2016.

104,5 mii lei – din veniturile colectate. Executarea de casă față de planul precizat s-a realizat la nivel de 95,1%, sau 25,2 mil.lei, iar cea efectivă - la nivel de 97,7%, sau 25,9 mil.lei.

Rezultatele auditului public extern, bazate pe evaluările și activitățile desfășurate, denotă că INJ nu a asigurat organizarea și funcționarea unor controale-cheie ale Sistemului de Control Intern, aferente proceselor financiare, fiind constatate observații de audit, care au influențat fidelitatea rapoartelor financiare, și exprimată o opinie cu rezerve asupra acestora. Opinia cu rezerve a avut ca bază următoarele denaturări:

- uzura mijloacelor fixe la situația din 31.12.2017 a fost diminuată cu suma de 0,8 mil.lei;
- nereflectarea în evidența contabilă a terenului aferent clădirii administrative, fapt care a cauzat denaturarea valorii totale a activelor neproductive cu 7,6 mil.lei;
- clasificarea și reflectarea neconformă a cheltuielilor au afectat descrierea și prezentarea informațiilor financiare în aspectul conturilor contabile 211 „Remunerarea muncii" și 222 „Servicii" cu suma de 1,6 mil.lei.

Concomitent, auditul a constatat și:

- atribuirea incorectă la subclasa „Mijloace fixe" a informației privind evidența mijloacelor fixe, care a condiționat denaturarea între grupele de conturi în sumă totală de 6,3 mil.lei;
- neconfirmarea corespunzătoare prin acte de verificare a creanțelor cu PNUD în sumă de 4,2 mil.lei, ce constituie circa 99,9% din totalul creanțelor INJ;
- separarea activităților metodice și de cercetare de norma științifico-didactică și realizarea lor în baza contractelor de prestări servicii, ceea ce a determinat majorarea cu 0,5 mil.lei a cheltuielilor la contul „Remunerarea muncii angajaților conform statelor";
- diminuarea cheltuielilor efective și a datoriilor aferente retribuirii muncii raportate la 01.01.2017 cu 0,3 mil.lei;
- reflectarea cheltuielilor aferente primelor de asistență medicală calculate de la bursele audienților la contul 21 „Cheltuieli de personal", subcontul 212210 „Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală", ceea ce a determinat majorarea cheltuielilor aferente contului respectiv cu 0,2 mil.lei;
- necontabilizarea posibilelor venituri aferente defrișării arborilor, care a condiționat neprezentarea și neîncasarea deplină a totalului veniturilor.

De menționat că INJ nu a efectuat, pentru anul 2017, o autoevaluare complexă a sistemului de management financiar și control, iar conducerea nu a emis și nu a publicat Declarația privind buna guvernare. Totodată, politica de contabilitate a entității nu era ajustată la specificul activității instituționale, fiind un document preluat din cadrul normativ.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Biroului Național de Statistică la 31 decembrie 2017, sub toate aspectele semnificative, nu prezintă o imagine corectă și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară aplicabile[221].

Resursele financiare destinate Biroului Național de Statistică (BNS) pentru anul 2017 s-au aprobat în sumă de 78,2 mil.lei, fiind constituite din resursele generale – 75,2 mil.lei, și resursele colectate – 3,0 mil.lei. Ulterior, totalul precizat atât al resurselor, cât și al cheltuielilor a constituit 81,1 mil.lei, nivelul de executare fiind de 98,3 %.

Rezultatele auditului public extern, bazate pe evaluările și activitățile desfășurate, denotă că BNS nu a asigurat organizarea și funcționarea Sistemului de Control Intern, inclusiv nu a fost efectuată autoevaluarea complexă a sistemului de management financiar și control pentru anul 2017, și nici emisă Declarația de răspundere managerială, ceea ce indică asupra unor deficiențe semnificative ale Sistemului de Control Intern Managerial.

Se atestă observații de audit semnificative, care au depășit nivelul de materialitate și au influențat gradual fidelitatea rapoartelor financiare, auditul exprimând opinie de audit contrară. Astfel, în calitate de observații de audit semnificative, se denotă:

- ajustarea în lipsa documentelor confirmative a soldurilor inițiale cu 8,9 mil.lei prin efectuarea operațiunilor manuale aferente perioadei precedente (a.2016);
- majorarea rezultatului financiar al perioadei de gestiune (3,5 mil.lei), urmare corectărilor efectuate pentru anii precedenți;
- neînregistrarea drepturilor patrimoniale pentru 4 bunuri imobile cu suprafața de 1 299 m.p. și valoarea de bilanț de 5,1 mil.lei;
- lipsa evaluării cadastrale a 7 bunuri imobile, a căror valoare de bilanț constituie 6,2 mil.lei;
- diferențe de 4,9 mil.lei prezente la 9 bunuri imobile, a căror valoare de bilanț este mai mică decât valoarea cadastrală;
- clasificarea neregulamentară a mijloacelor fixe pe grupe de conturi, ceea ce a denaturat cu 1,8 mil.lei informațiile raportate;
- limitarea auditului în obținerea probelor suficiente și adecvate pentru justificarea datelor în sumă de 6,4 mil.lei, prezentate în Raportul privind primirea și utilizarea valorilor materiale primite cu titlu de ajutor umanitar;
- neînregistrarea în evidența contabilă a 15 loturi de teren cu suprafața de 1,9527 ha, în valoare de 1,5 mil.lei, dintre care 5 loturi cu suprafața de 0,5406 ha neînregistrate la organele cadastrale;

[221] Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007; Planul de conturi contabile în sistemul bugetar și Normele metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015; Ordinul ministrului finanțelor nr.06 din 10.01.2018 „Cu privire la aprobarea termenelor de prezentare a rapoartelor financiare pe anul 2017".

- neînregistrarea în evidența contabilă de către BNS, în calitate de fondator, a cotei în capitalul social al Întreprinderii de Stat Editura de Imprimate „Statistica”, fapt care a denaturat cu 6,2 mil.lei contul „Acțiunile și alte forme de participare în capital în interiorul țării”;
- neînregistrarea în evidența contabilă a 2 active nemateriale în valoare de 0,1 mil.lei (softuri contabile);
- calcularea eronată a uzuri unor mijloace fixe neinstalate în sumă de 0,7 mil.lei;
- necasarea amortizării activelor nemateriale (18,1 mii lei) concomitent cu casarea a 4 active nemateriale;
- neutilizarea concediilor anuale (anii 2011-2017) ale angajaților în termenele legale, ceea ce a condiționat cheltuieli bugetare suplimentare neplanificate de circa 1,3 mil.lei;
- necontabilizarea cheltuielilor aferente serviciilor prestate, care a condiționat diminuarea în perioada de gestiune a cheltuielilor efective și a datoriilor cu suma totală de circa 54,9 mii lei;
- generarea cheltuielilor suplimentare (35,0 mii lei) ca urmare a încheierii contractelor de prestare a serviciilor de introducere și validare a datelor statistice de către angajații BNS, atribuțiile funcționale revenindu-le;
- contractarea post-factum a serviciilor de consultanță (25,5 mii lei) între BNS și un funcționar public, efectuată contrar prevederilor legale.

Rezultatele inventarierii selective efectuate de echipa de audit asupra unor stocuri de materiale circulante au relevat:

- diferențe cantitativ-valorice între listele de inventariere a stocurilor de materiale circulante și datele contabilității, fiind constatat un surplus în valoare de 0,1 mil.lei;
- casarea în anul 2017 a unor blanchete care nu au fost utilizate în recensământul populației (a.2014) în sumă de 60,2 mii lei;
- depozitarea în incinta unui birou a unor bunuri procurate și neutilizate în cadrul recensământului populației în valoare de circa 443,1 mii lei (1842 genți pentru recenzori, 571 veste cu logotip, diferite blanchete care și-au pierdut actualitatea), fapt ce denotă imobilizarea fondurilor publice în formarea unor stocuri de materiale neutilizabile;
- prezența în evidența contabilă a unui mijloc de transport dezasamblat (82,0 mii lei), care neîntemeiat majorează valoarea mijloacelor fixe raportate;
- neconfirmarea prin acte de verificare reciproce a creanțelor în sumă de 1,7 mil.lei și a datoriilor – de 4,7 mil.lei, situație care poate afecta veridicitatea datelor raportate.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare consolidate ale Cancelariei de Stat încheiate la 31 decembrie 2017, cu excepția efectelor unor aspecte, prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară aplicabile.

Cancelaria de Stat (CS) este autoritatea publică care asigură organizarea activității Guvernului, constituită din conducere, Cabinetul Prim-ministrului, Corpul de control al Prim-ministrului, cabinetul viceprim-ministrului, direcții, secții și alte subdiviziuni.

La 31.12. 2017, funcționarea Cancelariei de Stat a fost asigurată de Aparatul central, cu un efectiv-limită de 177 unități, 10 oficii teritoriale (100 unități) și 6 instituții publice. Concomitent, la situația respectivă autoritatea avea statut de fondator al 7 întreprinderi de stat.

În scopul realizării obiectivelor și desfășurării activităților preconizate pentru anul 2017, inițial au fost aprobate Cancelariei de Stat și instituțiilor subordonate resurse/cheltuieli în sumă de 327,4 mil.lei. Pe parcursul anului 2017, s-au alocat mijloace financiare suplimentare[222] în sumă de 57,3 mil.lei, fiind precizate mijloace în sumă de 384,7 mil.lei. Totodată, în anul 2017, Cancelariei de Stat s-au alocat din fondul total al Guvernului 17,8 mil.lei, inclusiv din fondul de rezervă al Guvernului - 11,8 mil.lei, și din fondul de reformă a administrației publice - 6,0 mil.lei.

În aspectul entităților subordonate, din totalul cheltuielilor efective (386,1 mil.lei), cele mai semnificative cheltuieli s-au înregistrat la Direcția generală pentru administrarea clădirilor Guvernului Republicii Moldova - în sumă de 185,0 mil.lei (47,9%), și la Aparatul central al Cancelariei de Stat - de 122,7 mil.lei (31,8%).

În anul 2017, Cancelaria de Stat și instituțiile din subordine au administrat active nefinanciare (patrimoniu) în valoare totală de 587,2 mil.lei. În totalul patrimoniului, ponderea majoră revine mijloacelor fixe (538,8 mil.lei/91,8%), urmată de activele neproductive (39,7 mil.lei/6,8%).

Urmare evaluărilor efectuate, probele de audit denotă că controalele-cheie aferente principalelor procese financiare sunt funcționale, deși în unele cazuri nu au atins pe deplin obiectivele, fiind admise la instituțiile subordonate Cancelariei de Stat observații de audit. Rezultatele auditului public extern, bazate pe evaluările și activitățile desfășurate, denotă că observațiile de audit constatate au influențat fidelitatea rapoartelor financiare, fiind exprimată o opinie cu rezerve asupra Rapoartelor financiare consolidate ale Cancelariei de Stat încheiate la 31 decembrie 2017.

Astfel, opinia cu rezerve a avut ca temei următoarele denaturări:

- necontabilizarea a 8 terenuri aflate în folosință, din care un teren în valoare de 1,9 mil.lei, iar 7 terenuri nu sunt evaluate;
- stabilirea incorectă de către unele instituții subordonate a constantelor și formulelor de calcul în Sistemul informațional contabil, ceea ce a generat calcularea greșită a uzurii mijloacelor fixe și necalcularea amortizării în sumă de 48,8 mil.lei;

[222] Legea nr.230 din 10.11.2017 cu privire la modificarea și completarea Legii bugetului de stat pentru anul 2017 nr.279 din 16.12.2016.

- neevaluarea mijloacelor fixe uzate integral în sumă totală de 348,98 mil.lei și deținerea activelor nefinanciare și stocurilor de materiale circulante (664,94 mii lei) moral învechite, care nu se utilizează în ultimii 3 ani, în sumă de 1,4 mil.lei;
- raportarea de către o instituție subordonată, la „Mijloace fixe", a materialelor în sumă de 1,7 mil.lei;
- necontabilizarea capitalului social al întreprinderilor de stat al căror fondator este Cancelaria de Stat, în sumă de 482 mil.lei, situație corectată în anul 2018;
- conform datelor evidenței contabile, sunt înregistrate construcții proprietate publică a statului în valoare de 6,5 mil.lei, la care urmează a fi întreprinse măsuri de clasificare corecte în evidența contabilă;
- în evidența contabilă a unei instituții subordonate Cancelariei de Stat sunt reflectate loturi de teren în valoare de 0,09 mil.lei, sau cu valoarea cadastrală de 3,0 mil.lei, și 3 bunuri imobile în valoare de 0,11 mil.lei, care, conform datelor cadastrale, aparțin persoanelor terțe.

De asemenea, au fost relevate și alte observații de audit importante, considerate necesare spre a fi evidențiate, în vederea îmbunătățirilor care ar putea fi aduse procesului de monitorizare al CS asupra instituțiilor din subordine și întreprinderilor de stat al căror fondator este. Astfel, auditul a constatat:

- diferențe între valoarea de bilanț și valoarea cadastrală de circa 285, 4 mil.lei - la 39 de bunuri imobile, și de 59, 4 mil.lei - la 20 de loturi de teren gestionate de CS și instituțiile din subordine;
- la grupa de conturi 317 „Active nemateriale" nu erau contabilizate 11 programe informatice/licențe/softuri în sumă totală de 428,3 mii lei;
- lipsește un mecanism de evidență contabilă și raportare a subsidiilor, cu reflectarea lor la cheltuieli efective, de către entitățile prin intermediul cărora au fost alocate subsidiile, pe măsura utilizării lor de către beneficiar. Cancelaria de Stat nu asigură planificarea și monitorizarea executării subsidiilor de către instituțiile beneficiare;
- neraportarea în modul stabilit a valorii capitalului social al întreprinderilor de stat al căror fondator este Cancelaria de Stat;
- procesul inventarierii anuale nu a contribuit în măsură deplină la stabilirea situației patrimoniale reale a entității, fiind admise nereguli la înregistrarea în evidența contabilă a imobilelor și terenurilor, la calcularea uzurii unor mijloace fixe și amortizării unor active nemateriale, la clasificarea și la contabilizarea corespunzătoare a bunurilor materiale.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Serviciului de Stat de Arhivă încheiate la 31 decembrie 2017 nu prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară aplicabile.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 535 din 06.06.2018, Serviciul de Stat de Arhivă a fost reorganizat prin transformare din autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului în Agenția Națională a Arhivelor, autoritate administrativă subordonată Ministerului Justiției, care este succesor de drepturi și obligații al Serviciului de Stat de Arhivă.

Agenția Națională a Arhivelor reprezintă autoritatea administrativă care elaborează și promovează politica statului în domeniul arhivisticii și efectuării lucrărilor de secretariat, determină orientările strategice de dezvoltare și modernizare continuă a sistemului arhivistic din Republica Moldova.

În anul 2017, bugetul Serviciului de Stat de Arhivă la venituri a constituit 8,7 mil.lei, la cheltuieli - 8,7 mil.lei, nivelul de realizare fiind sub nivelul prognozat – respectiv, 91,1% (7,9 mil. lei) și 92,6% (8,1 mil.lei). Valoarea activelor nefinanciare (patrimoniul) administrate a constituit 18,8 mil.lei.

Urmare a evaluărilor efectuate și a probelor de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit, s-a constatat că Serviciul de Stat de Arhivă, în anul 2017, nu a respectat regulile generale de contabilizare a elementelor patrimoniale, precum și principiile specifice de aplicare, recunoaştere, evaluare şi contabilizare a elementelor de activ și pasiv, ceea ce a afectat credibilitatea, fidelitatea și veridicitatea datelor din situaţiile patrimoniale şi financiare încheiate la 31 decembrie 2017.

Exprimarea opiniei contrare privind rapoartele financiare ale Serviciului de Stat de Arhivă încheiate la 31 decembrie 2017 a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:

- limitării auditului în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate privind cuantificarea deficiențelor în condițiile de imposibilitate a expunerii asupra veracității soldurilor aferente elementelor patrimoniale de activ în valoare de 16,4 mil.lei, ca urmare a ținerii neconforme a evidenței contabile, neevaluării, nerecunoașterii și neînregistrării conforme în conturi a elementelor contabile, precum și a neefectuării pe parcursul mai multor ani a inventarierii anuale a elementelor de mijloace fixe și stocurilor de materiale circulante;

- neînregistrării în evidența contabilă în mod adecvat și la timp, pe parcursul mai multor ani, a tranzacțiilor aferente procurării mijloacelor fixe în sumă totală de 14,8 mil.lei;

- calculării necorespunzătoare a uzurii mijloacelor fixe în valoare de 0,6 mil.lei, ceea ce a afectat plenitudinea cheltuielilor efective și a condiționat raportarea neveridică a acestora, precum și denaturarea rezultatului financiar;

- necontabilizării consumului de materiale circulante și reflectării eronate a valorii stocurilor de materiale circulante la finele anului în sumă totală de 1,5 mil.lei;

- neînregistrării în evidența contabilă a unui teren cu suprafața totală de 0,0811 ha, al cărui preț normativ constituie 0,1 mil.lei.

Totodată, atenționăm asupra altor deficiențe, care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea activității entității cu legile și reglementările în vigoare, care se rezumă la:

- aplicarea necorespunzătoare a metodologiei de calcul al plăților salariale, diminuând transferurile la bugetul public național pentru plata impozitului pe venit și a contribuțiilor de asigurări sociale cu 1,3 mii lei;
- suportarea cheltuielilor nejustificate, ca urmare a: (i) aplicării incorecte și neuniforme, în unele cazuri, a legislației în vigoare, casarea combustibilului fiind efectuată în lipsa normelor de consum sau cu aplicarea normelor majorate de consum (3,6 mii lei), (ii) achiziționării serviciilor de soluționare a cererilor cu caracter social-juridic de la persoane fizice, în sumă de 12,1 mii lei;
- nerespectarea principiului general de contabilitate privind necompensarea veniturilor cu cheltuielile, ceea ce a dus la contabilizarea necorespunzătoare a comisionului de 3% reținut la sursa de plată de către prestatorul de servicii de plată electronică, cheltuielile și veniturile fiind diminuate cu 8,0 mii lei;
- neasigurarea în deplină măsură a transparenței planificării achizițiilor publice;
- achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor fără încheierea contractelor de achiziții publice.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Procuraturii Generale încheiate la 31 decembrie 2017 prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară aplicabile.

Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, care, în procedurile penale și în alte proceduri prevăzute de lege, contribuie la respectarea ordinii de drept, efectuarea justiției, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și ale societății. Procuratura este un sistem unic, centralizat şi ierarhic, care include Procuratura Generală, procuraturile teritoriale şi procuraturile specializate.

Pentru anul 2017, Procuraturii i-au fost alocate resurse în sumă de 301,2 mil.lei, cheltuielile însumând 262,7 mil.lei, sau 87,2%.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea opiniei fără rezerve privind rapoartele financiare ale entității.

Totodată, au fost identificate unele carențe, care nu au influențat opinia de audit, dar pot servi ca subiect de interes pentru utilizatorii rapoartelor financiare, și anume:

- neasigurarea inventarierii anuale a elementelor de activ și a datoriilor potrivit cadrului regulator și nedescrierea în raportul narativ a informațiilor respective;
- elaborarea raportului financiar în lipsa politicilor contabile adoptate;
- neînregistrarea drepturilor patrimoniale asupra a 14 bunuri imobile gestionate cu valoarea inițială de 5,9 mil.lei;

- neînregistrarea bunurilor imobile luate în locațiune în contul extrabilanțier distinct, destinat generalizării informațiilor privind bunurile neînregistrate în bilanțul entității, dar aflate în gestiunea acesteia, în valoare de 0,3 mil.lei;

- recunoașterea și clasificarea necorespunzătoare a unor mijloace fixe, precum și a stocurilor de materiale circulante și, respectiv, neînregistrarea acestora în conturi distincte, în sumă totală de 1,3 mil.lei;

- neînregistrarea în evidența contabilă a 29 loturi de teren gestionate cu suprafața totală de 3,95 ha, dintre care asupra a 3,72 ha nu au fost înregistrate drepturile patrimoniale;

- nedezvăluirea în raportul financiar a informațiilor privind litigiile în derulare aferente investițiilor capitale în active în curs de execuție în valoare de 23,2 mil.lei, stocurilor de materiale circulante în valoare de 3,0 mil.lei, precum și obligațiilor implicite în valoare de 6,9 mil.lei;

- contabilizarea și raportarea creanțelor inexistente aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii în valoare de 5,7 mil.lei, cauza formării unor asemenea creanțe fiind apariția necesităților stringente de calculare a indemnizațiilor pentru concediile anuale nefolosite în contextul demisiilor din funcție ale unor angajați în luna ianuarie a anului de gestiune următor;

- prezentarea neveridică în raportul financiar a cheltuielilor per ansamblu, determinată de clasificarea eronată a acestora, fiind majorate unele tipuri de cheltuieli (cheltuieli privind remunerarea muncii, cheltuieli privind utilizarea stocurilor, cheltuieli privind serviciile) cu 3,3 mil.lei, precum și diminuate alte tipuri de cheltuieli (cheltuieli privind contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, cheltuieli privind prestațiile sociale, alte cheltuieli curente ale angajatorilor, alte cheltuieli ale instituțiilor bugetare) cu 3,2 mil.lei;

- divizarea unor achiziții în sumă totală de 234,2 mii lei, precum și achiziționarea unor servicii în afara relațiilor contractuale respective în sumă de 76,7 mii lei, din cauza apariției unor necesități stringente operaționale.

De asemenea, menționăm că există incertitudinea cu privire la continuitatea activității, exprimată prin acumularea, de-a lungul anilor, a numărului semnificativ de zile de concediu anual nefolosite (71 699 de zile), ceea ce impune obligații legale față de personalul încadrat de circa 35,2 mil.lei. Obligațiile în cauză urmează a fi realizate în exercițiile financiare viitoare, nefiind acoperite cu resurse financiare bugetare, ceea ce condiționează perturbarea echilibrului bugetar al entității.

Sistemul de management financiar și control nu este implementat integral (nu sunt definite și descrise unele proceduri, acțiuni de control, identificate și descrise procesele operaționale, desfășurate activitățile aferente gestionării riscurilor), precum și unitatea de audit intern nu este instituită în cadrul entității.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Institutului de Ecologie și Geografie încheiate la 31 decembrie 2017, cu excepția unor aspecte, prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară aplicabile.

Institutul de Ecologie și Geografie (IEG) a fost înființat în anul 2005, prin contopirea Institutului Național de Ecologie al Ministerului Ecologiei și Resurselor Naturale cu Institutul de Geografie al Academiei de Științe a Moldovei (AȘM). Începând cu 30.08.2017, urmare reformei inițiate de Guvernul Republicii Moldova, IEG a devenit instituție subordonată Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (MECC).

Institutul de Ecologie și Geografie este instituție publică în domeniul cercetărilor științifice fundamentale și aplicate privind evoluția, structura, funcționarea sistemelor ecologice și geografice, și a componentelor de bază ale acestora, în vederea protecției mediului ambiant, folosirii eficiente a resurselor naturale, asigurării securității ecologice și dezvoltării durabile a economiei țării.

În anul 2017, bugetul IEG la venituri a constituit 12,0 mil.lei, la cheltuieli - 11,7 mil.lei, nivelul de realizare fiind sub nivelul prognozat – de, respectiv, 80,3% (9,7 mil.lei) și 82,9% (9,7 mil.lei). Valoarea activelor nefinanciare (patrimoniul) administrate a constituit 5,6 mil.lei.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea opiniei cu rezerve privind raportul financiar al Institutului la 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectele aferente:

- recunoașterii și menținerii în evidența contabilă a mijloacelor fixe în valoare totală de 65,0 mii lei, care nu sunt funcționale și nici utilizate în activitatea operațională;
- neevaluării și necontabilizării corespunzătoare a valorilor în sumă de 264,0 mii lei;
- calculării necorespunzătoare a uzurii mijloacelor fixe în sumă de 116,1 mii lei;
- clasificării necorespunzătoare a creanțelor în valoare de 27,0 mii lei;
- efectuării plăților de personal cu nerespectarea prevederilor regulamentare, în sumă totală de 422,0 mii lei;
- limitării auditului în evaluarea corectitudinii, plenitudinii și exhaustivității planificării și acumulării veniturilor, precum și a veridicității rapoartelor financiare ale Institutului, ca urmare a lipsei unei abordări univoce și a unor criterii normative complete privind stabilirea costurilor serviciilor prestate de către IEG.

În cadrul misiunii de audit au fost identificate deficiențe, care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea activității entității cu legile și reglementările în vigoare și se rezumă la:

- neincluderea în politica de contabilitate a entității a unor reglementări specifice activității operaționale;

- neinstituirea în cadrul entității a unui Sistem de Management Financiar și Control/Control Intern Managerial adecvat, nefiind realizate acțiuni în vederea implementării managementului riscurilor, evaluării activităților de control, instituirii unui sistem de informare, comunicare și documentare internă, precum și de proceduri documentate privind raportarea suspiciunilor referitor la neconformități, fraudă și corupție, ceea ce a generat apariția deficiențelor și neconformităților, care au afectat credibilitatea, veracitatea și fidelitatea informațiilor prezentate în situațiile financiare;

- neasigurarea securității informaționale de stocare și păstrare a activităților de cercetare realizate cu utilizarea programelor și softurilor științifice, ultimele fiind instalate pe calculatoarele individuale ale utilizatorilor, fără a fi stocate pe un server comun, extern, care ar asigura securitatea și accesul la date în situații excepționale, precum și administrarea programelor și softurilor de sine stătător de către fiecare utilizator în parte, ceea ce generează apariția riscului major de pierdere a informațiilor și rezultatelor științifice obținute în cadrul activității de cercetare complexă realizată de entitate.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Curții Constituționale încheiate la 31 decembrie 2017, cu excepția unor aspecte, prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară aplicabile.

Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicţie constituţională în Republica Moldova, care este autonomă și independentă față de puterile legislativă, executivă şi judecătorească. Statutul Curții Constituționale este determinat de rolul său primordial de asigurare a respectării următoarelor valori: preeminența dreptului, supremația Constituției, democrația, separația puterilor în stat, drepturile omului.

În anul 2017 Curtea Constituțională a gestionat resurse financiare în sumă de 14,96 mil.lei și a înregistrat cheltuieli în sumă de 14,89 mil.lei, majoritatea fiind destinate retribuirii muncii – 9,9 mil.lei.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea opiniei cu rezerve privind rapoartele financiare ale entității întocmite la 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul unor deficiențe referitor la:

- denaturarea, în aspectul evaluării, a valorii bunurilor imobile gestionate cu suma de 8,6 mil.lei, generată de nereevaluarea valorii clădirii gestionate în urma efectuării lucrărilor de investiţii (lucrările de reconstrucție a blocului B, cu extindere în dimensiuni și edificarea a două niveluri suplimentare), cu impact asupra uzurii respective, precum și asupra rezultatului financiar;
- neobținerea încrederii privind veracitatea informațiilor, în aspectul existenței, aferente mijloacelor fixe casate neregulamentar și nejustificat, a căror valoare inițială a constituit 0,4 mil.lei;
- prezentarea denaturată, din punctul de vedere al plenitudinii, a elementelor patrimoniale aferente terenurilor cu circa 0,1 mil.lei, cauzată de necontabilizarea lotului de teren gestionat cu suprafața de 0,076 ha;

- afectarea inteligibilității informațiilor privind mijloacele fixe, prin recunoașterea și clasificarea eronată a acestora, în valoare de circa 0,2 mil.lei, cu impact asupra valorii uzurii lor, precum și asupra rezultatului financiar, condiționată de neajustarea politicilor contabile în acest sens la specificul activității instituționale;
- neobținerea asigurării privind exactitatea și plenitudinea cheltuielilor aferente uzurii mijloacelor fixe, din cauza clasificării și recunoașterii necorespunzătoare a mijloacelor fixe, precum și majorării cu circa 0,1 mil.lei a cheltuielilor aferente uzurii mijloacelor fixe.

Fără a fi influențată opinia de audit, este necesar de menționat că:

- există incertitudinea cu privire la continuitatea activității, exprimată prin acumularea, de-a lungul anilor, a numărului semnificativ de zile de concediu anual nefolosite (804 de zile la situația din 31 decembrie 2017), ceea ce impune obligații legale de circa 14,3 mil.lei față de personalul încadrat. Obligațiile în cauză urmează a fi realizate în exercițiile financiare viitoare, nefiind acoperite cu resurse financiare bugetare, ceea ce condiționează perturbarea echilibrului bugetar al autorității;

- neasigurarea promovării unui management adecvat și eficient al resurselor umane, exprimată prin neîntreprinderea, pe parcursul mai multor exerciții financiare, a măsurilor de rigoare privind suplinirea funcțiilor publice vacante (9 funcții publice în perioada anilor 2016-2018), a condiționat formarea artificială a economiilor de resurse financiare bugetare (în anul de gestiune 2017 au fost previzionate alocațiile bugetare respective în sumă de 1,4 mil.lei), care s-au redirecționat pentru acordarea premiilor unice salariaților (în perioada auditată acestea au însumat 2,3 mil.lei, sau circa 30% din fondul efectiv de salarizare), ceea ce a redus eficiența utilizării banului public încredințat;

- stabilirea în mod neregulamentar a premiului lunar pentru personalul care efectuează deservirea tehnică şi asigură funcţionarea autorităţii publice, precum și pentru muncitori a condiționat suportarea cheltuielilor neregulamentare în sumă de 40,6 mii lei;

- urmare nerespectării principiilor de bună guvernare și a prevederilor legale, prin deciziile aplicate aferente remunerării personalului încadrat, drepturile salariale stabilite au depășit cu 0,3 mil.lei alocațiile bugetare, fapt ce creează premise pentru perturbarea echilibrului bugetar public, precum și pentru împovărarea bugetului autorității în exercițiile financiare ulterioare;

- contabilizarea eronată la capitolul „Cheltuieli” a taxei vamale achitate la procurarea unui sistem video în sumă de 46,9 mii lei, precum și achiziționarea unor servicii în afara relațiilor contractuale respective în sumă de 99,6 mii lei au fost cauzate de apariția unor necesități stringente operaționale;

- deși cadrul legal în vigoare stabilește expres condițiile de angajare în funcția de judecător-asistent, precum și criteriile cărora trebuie să corespundă un judecător-asistent, se atestă lipsa unui cadru regulator intern privind definirea mecanismului optim de selectare/angajare a judecătorilor-asistenți, ceea ce a condiționat neasigurarea principiilor transparenței, competiției deschise, tratamentului egal la angajarea în perioada supusă auditului a 2 judecători-asistenți.

IV. PRIORITĂȚI NAȚIONALE AUDITATE

„În ce mod resursele investite în dezvoltarea și implementarea Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME) asigură realizarea scopului stabilit și cum poate fi acesta îmbunătățit pentru atingerea impactului scontat?”

Guvernul Republicii Moldova a început implementarea reformelor în învățământ pentru a asigura calitatea şi eficienţa sistemului educaţional, precum şi pentru a implementa politici educaționale pe baza unor date credibile. În ultimii ani, dezvoltarea domeniului educațional al statului este legată, în primul rând, de implementarea în sistemul educațional a tehnologiilor informaționale şi de comunicații (TIC), care reprezintă cheia succesului în procesul trecerii la noua paradigmă a sistemului educațional, model care ar atribui o calitate nouă procesului didactic.

O activitate importantă desfășurată cu sprijinul donatorilor externi în cadrul reformei sistemului educațional a fost elaborarea și implementarea de către *Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC)*, pe parcursul anilor 2016-2017, cu suportul Băncii Mondiale, a unui instrument nou automatizat de management instituțional, denumit Sistemul Informațional de Management în Educație (în continuare – Sistem, sau SIME).

SIME reprezintă o investiție de perspectivă în TI, care ar putea contribui semnificativ la progresul Proiectului „Reforma învățământului”, prin reducerea timpului și a resurselor necesare pentru realizarea cu succes a reformei în domeniul educației. Utilizatorii finali ai SIME sunt cetățenii, funcționarii publici și entitățile guvernamentale/locale, precum și alte instituții de stat.

Scopul SIME constă în îmbunătățirea calității, gradului de transparență și de utilizare a statisticilor din domeniul învățământului, pentru a informa mai bine despre reformele educaționale în curs de desfășurare în Republica Moldova, promovarea unor politici orientate spre asigurarea creșterii durabile a sectorului respectiv, crearea unui mediu favorabil pentru responsabilitatea socială prin deschiderea accesului la date și încurajarea monitorizării de către cetățeni a serviciilor educaționale și a impactului reformelor.

Generalizând cele constatate, auditul atestă că, per ansamblu, cu unele rezerve de îmbunătățire, au fost asigurate anumite condiții necesare pentru realizarea scopului stabilit al SIME, fapt reflectat și de evaluările, studiile realizate, instituirea/dezvoltarea acestuia, stabilirea unui cadru instituțional relevant etc. Totodată, deși au fost înregistrate anumite progrese tangibile, acestea nu s-au soldat în deplină măsură cu impactul scontat. Dintre cele mai semnificative neajunsuri constatate, se pot enunța:

- lipsa unei viziuni strategice în domeniul automatizării proceselor din sistemul educațional, precum și neasigurarea memoriei instituționale și lipsa continuității activităților, inclusiv ca urmare a fluctuației masive a personalului, ceea ce condiționează elaborarea și implementarea segmentară a Sistemului Informațional, care automatizează procese operaționale similare, neasigurarea interoperabilității acestora etc., cu impact asupra sustenabilității/ durabilității Sistemelor Informaționale implementate, precum și asupra eficienței utilizării resurselor alocate în acest scop;

- rezultatele și recomandările studiilor/evaluărilor efectuate în scopul identificării posibilităților/necesităților de dezvoltare și consolidare a proceselor de colectare, actualizare, prelucrare și utilizare a datelor referitoare la învățământul general (*costul achiziției serviciilor - aproximativ 363,0 mii lei) nu au fost valorificate în deplină măsură* în procesele de elaborare/dezvoltare și implementare a Sistemului;

- subestimarea complexității proceselor, a resurselor umane și de timp necesare pentru dezvoltarea acestora, precum și testarea insuficientă a modulelor SIME, lansarea prematură în producție a acestora (*unul dintre modulele dezvoltate aferente învățământului preșcolar, costul căruia a constituit peste 1,0 mil.lei, nefiind testat corespunzător și nici pus în exploatare până în prezent*) au consecințe nefaste asupra performanței Sistemului, precum și asupra realizării obiectivelor stabilite, respectiv cu risc de utilizare ineficientă a resurselor alocate în acest scop;

- cadrul normativ și cel regulator aferente SIME sunt neactualizate și insuficiente, potrivit noilor funcționalități ale acestuia, fapt ce poate condiționa riscuri asupra continuității și sustenabilității Sistemului;

- controalele TI aferente SIME nu sunt suficiente, nici implementate corespunzător, iar lipsa unui control adecvat de monitorizare și control al respectării și implementării cerințelor de securitate ale Sistemului sporește riscul privind securitatea și integritatea datelor prelucrate în SIME;

- deși la moment se asigură realizarea copiilor de rezervă ale componentelor SIME, acestea nu sunt documentate corespunzător. Totodată, lipsa unui Plan de continuitate și a unui Plan de recuperare în caz de dezastre (BCP și DRP) sporește riscul de nerestabilire a datelor SIME la materializarea acestora;

- deși controalele unei aplicații sunt utilizate pentru oferirea asigurării (în principal, managementului) că datele sunt valide, autorizate şi înregistrate, auditul a constatat caracterul inadecvat sau chiar absența acestora în SIME, fapt ce afectează veridicitatea, calitatea și integritatea datelor/rapoartelor generate de SIME;

- funcționarea necorespunzătoare a Sistemului, precum și utilizarea în paralel a modului tradițional (pe suport de hârtie, sau electronic) de colectare a datelor necesare pentru luarea unor decizii în domeniul educațional condiționează diminuarea eficienței/eficacității SIME.

„Declarările salariale şi plăților la Bugetul Public Național și impactul asupra drepturilor sociale ale cetățenilor”

Fenomenul muncii nedeclarate din domeniul construcțiilor, care presupune „munca la negru” și achitarea „salariului în plic”, constituie un risc major, care se manifestă prin nedeclararea integrală a salariului angajaților în raport cu volumul de lucrări executate și achitate, cu utilizarea muncii lucrătorilor angajați neoficial, altfel spus, în lipsa contractelor de muncă.

„Salariul în plic” presupune remunerarea muncii în sume mai mari decât cele prevăzute în contractele individuale de muncă. Astfel, neachitarea conformă a salariilor reprezintă una dintre

modalitățile de eschivare a agenților economici de la declararea și plata obligațiilor față de Bugetul Public Național.

Cu toate că normele legale obligă angajatorii să declare salariile și să achite plățile la buget, aceste norme nu sunt respectate și au efect negativ atât pentru cetățeni, cât și pentru buget.

Insuficiența activităților de control din partea agenților economici ce realizează lucrări de investiții și reparații capitale finanțate de stat, în special pentru contractele de subantreprenoriat, a condiționat nedeclararea muncii reale a angajaților.

Impactul fiscal al fenomenului muncii nedeclarate este diminuarea bazei impozabile la determinarea obligațiilor fiscale privind impozitul pe venit reținut la sursa de plată din salariul angajaților, contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Angajații care nu-și cunosc drepturile și activează în afara cadrului legal riscă să nu beneficieze de o indemnizație pentru îngrijirea copilului, pentru incapacitate temporară de muncă, iar veniturile scăzute din cauza achitării neoficiale a salariilor vor influența mărimea pensiei la atingerea vârstei de pensionare.

Utilizarea „muncii la negru” este un fenomen care generează efecte negative asupra bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, dar și nemijlocit asupra angajaților și angajatorilor. Acceptând „salariul în plic”, angajații riscă să fie lipsiți de o pensie decentă, de un pachet social motivant, de o asigurare medicală de calitate, de protecție socială a familiei lor, de concedii de odihnă plătite, de indemnizații decente. Totodată, salariul primit în plic reduce posibilitatea muncitorului de a avansa în carieră, de a beneficia de credite și de stabilitate la locul de muncă.

Reieșind din relevanța politicilor strategice de susținere economică și având în vedere alocarea de mijloace publice în sume semnificative (6751,4 mil.lei pentru anii 2015-2017) destinate investițiilor și reparațiilor capitale, auditul relevă importanța acestui segment economic, precum și necesitatea evaluării gradului de realizare a scopurilor propuse în acest sens, inclusiv prin declararea conformă a muncii și plăților la buget.

Constatările auditului denotă admiterea neconformităților de către agenții economici, prin nerespectarea legislației în domeniu, nedeclararea cuantumului real al salariului, ceea ce are impact negativ asupra drepturilor și beneficiilor sociale ale angajaților, acordate de stat, precum și prezența indicilor de fraudă. Astfel,

- în unele cazuri, nu au fost declarate și justificate plățile la Bugetul Public Național, cu prezența indicilor de fraudă a acestuia, cu suma de 5,6 mil.lei: plățile nedeclarate și neachitate constituie 4,3 mil.lei pentru anii 2015-2017; impozitul pe venit la aceste sume nedeclarate este de circa 1,3 mil.lei, sau 12% din suma totală; agenții economici nu au declarat și nu au raportat suma remunerării muncii de 9,9 mil.lei, ce reprezintă salariul „în plic”;

- prin nedeclararea salariilor de către angajatori, inclusiv prin nedeclararea și neachitarea plăților la buget, sunt afectate drepturile a 458 de angajați din cadrul a 7 SRL-uri, aceștia, în consecință, urmând a fi privați de unele prestații sociale: asigurarea protecției sociale; asigurarea protecției medicale; la atingerea vârstei de pensionare, vor beneficia de pensii minime.

Lipsa reglementărilor normative privind obligativitatea descifrării cheltuielilor aferente lucrărilor de investiții și reparații capitale finanțate de stat în cazurile de transmitere a acestora spre executare subantreprenorilor creează condiții favorabile de practicare a declarării neconforme a muncii și nu oferă posibilitatea de urmărire a destinației banilor publici alocați și utilizați de către agenții economici. În aceste circumstanțe, sunt afectate semnificativ interesele cetățenilor și ale statului.

„Acordarea pensiilor în Republica Moldova”

Asigurările sociale în Republica Moldova reprezintă sistemul de protecție socială a persoanelor asigurate, constând în acordarea de prestații sociale, inclusiv sub formă de pensii, prevăzute de legislație. Dreptul la pensie îl are persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de cadrul legal în vigoare, sursa de acoperire a cheltuielilor fiind contribuțiile de asigurări sociale de stat încasate, precum și mijloacele bănești transferate de la bugetul de stat.

Cadrul regulator[223] definește că pensiile publice reprezintă toate categoriile de pensii, sub formă de drepturi băneşti, ale căror stabilire şi plată sunt garantate prin lege de către stat. Totodată, acesta reglementează că sistemul public de pensii se organizează și funcționează pe principiile sistemului public de asigurări sociale.

Sistemul public de asigurări sociale este administrat şi gestionat de Casa Națională de Asigurări Sociale (în continuare – Casa Națională, sau CNAS), autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului. Activitatea Casei Naționale este supravegheată de către Consiliul de Administrație. Regulamentul privind organizarea şi funcționarea Casei Naționale, precum și structura și efectivul-limită ale acesteia se aprobă de către Guvern.

În funcție de numărul și structura categoriilor de asigurați și beneficiari de prestații sociale, precum și de complexitatea activității, la nivel teritorial sunt constituite Case Teritoriale de Asigurări Sociale (în continuare – Case Teritoriale, sau CTAS), sub conducerea și controlul CNAS.

Normele legale în domeniu au menirea să asigure condițiile de acordare a dreptului la pensie și criteriile de calculare a cuantumului prestației, iar instituțiile implicate în proces au menirea să contribuie cu responsabilitate la determinarea conformă a drepturilor beneficiarilor.

În rezultatul verificărilor efectuate, auditul a identificat incertitudini, probleme şi neconformități în procesul de stabilire a pensiilor beneficiarilor de diverse categorii, care, în unele cazuri, au influențat mărimea prestației sociale. Astfel,

Referitor la pensia pentru limită de vârstă, s-a constatat:

- atribuirea neconformă și neuniformă a unui indicator din formula de calcul al pensiei, și anume - a coeficientului nivelului profesional al asiguratului, în cazurile în care beneficiarul de pensie pentru limită de vârstă nu a realizat stagiul de cotizare necesar, a determinat micșorarea prestației de la 98,0 lei până la 852,4 lei, cu lezarea în drepturi a 11 beneficiari. Pe parcursul misiunii de audit, la recomandarea auditului, au fost recalculate pensiile pentru 2 beneficiari, ulterior urmând să fie recalculate și pensiile

[223] Legea privind sistemul public de pensii nr.156-XIV din 14.10.1998.

altor beneficiari afectați, inclusiv ale celor constatați de audit, cu restabilirea drepturilor bănești ale acestora în sumă de 23,1 mii lei. Totodată, pentru unele ocupații coeficientul profesional nu a fost racordat la nivelul de intensitate, responsabilitate, risc și studiile necesare în domeniu, acesta fiind supraestimat și influențând mărimea pensiei persoanelor asigurate;

- organul de asigurări sociale nu a aplicat dreptul de control și confirmare referitor la stagiul de cotizare suspect, prezentat de cetățean la stabilirea pensiei, ceea ce a condiționat adresarea ulterioară a pensionarului pentru reexaminarea dreptului la pensie. Circumstanțele în cauză au determinat, într-un caz, majorarea pensiei de la 3,6 mii lei până la 9,6 mii lei, sau de 2,7 ori, în rezultatul ajustării stagiului de cotizare doar cu 2-3 luni;

- diminuarea, în 2 cazuri, a cuantumului pensiei pentru limită de vârstă (din 7 petiții examinate de audit), ca rezultat al excluderii neconforme de către organul de asigurări sociale a unor perioade din stagiul de cotizare, confirmate regulamentar de către persoanele asigurate;

- prezenţa în cadrul regulator a unor prevederi neaplicabile referitor la pensionarea anticipată pentru limită de vârstă, și anume - condiționarea pensionării „cu cel mult 3 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare de 63 de ani pentru bărbați și femei”, a oferit numai bărbaților dreptul de a beneficia de prestația respectivă, femeile urmând să se pensioneze anticipat doar începând cu anul 2022. Respectiv, în anul 2017 au fost acordate 7343 de pensii anticipate pentru limită de vârstă numai bărbaților, ceea ce atestă o inechitate pentru femei.

Referitor la pensia beneficiarilor foști angajați ai instituțiilor de forță

Ca rezultat al reformei sistemului de pensii, cu începere din 1 ianuarie 2017, stabilirea pensiei militarilor a trecut de la structurile de forță la CNAS. Mărimea și dreptul la pensie sunt determinate de 2 indicatori, și anume – de vechimea în muncă și de veniturile salariale, care se determină de către instituțiile de forță și se iau în calcul la stabilirea pensiei.

Verificarea a 170 de dosare a identificat probleme și deficiențe majore, în majoritate referitor la plenitudinea și veridicitatea datelor privind vechimea în muncă, care au avut impact asupra dreptului la pensie și mărimii acesteia, generând cheltuieli nejustificate în sumă totală de 963,3 mii lei, determinate de:

- admiterea înscrierii eronate a perioadei aflării persoanei la studii în instituțiile de învățământ, în serviciul militar în termen sau în serviciul militar prin contract (24 de cazuri). În acest context, s-a constatat: *(i)* aprecierea și documentarea nejustificată a concediilor după absolvirea instituției de învățământ, care au depășit termenul legal de 30 de zile; *(ii)* tratarea diferită la includerea în vechimea în muncă a perioadelor de studii la colegiu (0,01 mil.lei); *(iii)* includerea în vechimea în muncă a datelor neveridice, prezentate de solicitant, aferente modului de efectuare a studiilor la instituția superioară de învățământ, situația fiind însoțită de posibile elemente ale indicilor de fraudă (0,1 mil.lei); *(iv)* denaturarea, cu posibile elemente ale indicilor de fraudă, a perioadei satisfacerii serviciului militar în termen, fiind majorată perioada serviciului militar (0,06 mil.lei); *(v)* operarea corectărilor neautentificate ale datei de numire în funcție a colaboratorului, ceea ce a determinat majorarea vechimii în muncă

și a generat cheltuieli nejustificate (0,07 mil.lei), în condiții de elemente ale indicilor de fraudă;

- evaluarea perioadelor pentru unele activități, de către organele de forță, și acordarea diferențiată, de la caz la caz, a înlesnirilor la includerea lor în vechimea în muncă. Astfel, pentru serviciul în cadrul *Izolatoarelor de detenție provizorie* și în cadrul *Batalionului serviciului de escortă și pază*, unor persoane le-au fost acordate înlesniri de 2 luni vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu, în baza hotărârilor instanței de judecată. În același timp, altor persoane, activitățile respective nu au fost incluse în vechimea în muncă cu avantaje, deoarece nu s-au adresat în instanța de judecată pentru a beneficia de acest drept;

- insuficiența controalelor Casei Naționale asupra autenticității actelor emise de autoritățile abilitate, în acest sens fiind constatate următoarele situații: *(i)* includerea neregulamentară/nejustificată în calculul pensiei a compensaţiei achitate în schimbul raţiei alimentare, a 2 ajutoare materiale pentru ultimele 12 luni de activitate, a plăților salariale prin cumul pentru orele la instituția de învățământ și pentru mentorat; *(ii)* acceptarea pentru 5 persoane, în vechimea în muncă, a perioadelor de activitate civilă în lipsa achitărilor contribuțiilor de asigurări sociale, fapt care a cauzat cheltuieli nejustificate (0,5 mil.lei); *(iii)* includerea eronată, în vechimea în muncă, a perioadei pentru îngrijirea copilului după vârsta de 3 ani, sau cu dizabilitate accentuată, sub vârsta de 18 ani, ceea ce a generat cheltuieli nejustificate (0,1 mil.lei);

- erorile admise de către organul de asigurări sociale la determinarea indicatorilor pentru stabilirea pensiei, exprimate prin: *(i)* excluderea unui an de activitate civilă, deși există înscrieri în carnetul de muncă și în certificatul privind plățile salariale; *(ii)* tratarea eronată a vechimii în muncă; *(iii)* perioada concediului pentru îngrijirea copilului până la 3 ani și perioada în care asiguratul a beneficiat de ajutor de șomaj nu au fost incluse în vechimea în muncă; diminuarea vechimii în muncă stabilite de organul de forță.

De asemenea, s-a constatat că, în unele cazuri, dosarele întocmite de către CNAS și de către organele de forță nu conțin toate informațiile și actele care pot confirma vechimea în muncă luată în calcul la acordarea pensiei. Totodată, au fost atestate corectări neautentificate și înscrieri efectuate în creion, acțiuni ce contravin normelor generale de întocmire a documentelor și de operare a modificărilor la acestea.

„Implementarea Planului de acțiuni al Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii 2017-2018 (I semestru)”

În Republica Moldova indicatorii de prevalență ai diabetului zaharat se află în creștere continuă, în anul 2017 fiind înregistrate 104,7 mii de persoane, comparativ cu 71,6 mii de persoane - în anul 2012, precum și sunt diagnosticați anual peste 10,0 mii de persoane cu diabet zaharat. Semnificația socială a acestui fenomen constă în faptul că maladia implică riscuri majore de sănătate prin apariția complicațiilor care afectează calitatea vieții.

În Figura nr.2 este reflectată informația privind incidența (total cazuri noi înregistrate) și prevalența (total cazuri înregistrate, noi și vechi) diabetului zaharat.

Figura nr.2

Incidența și prevalența diabetului zaharat, total pe republică

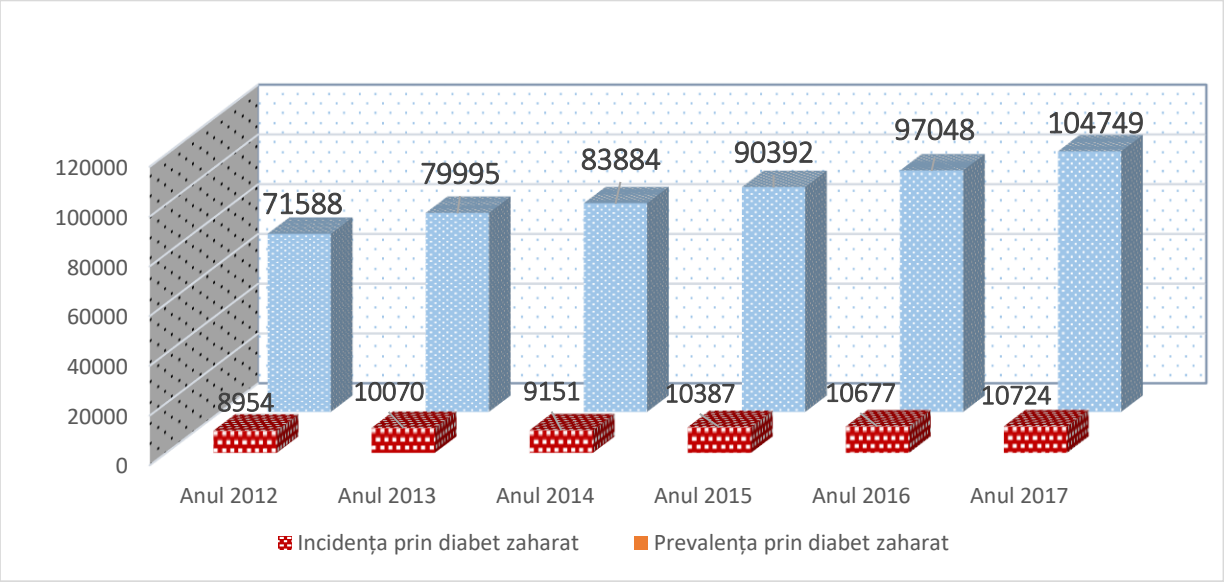

Sursă: *Date statistice prezentate de Agenția Națională pentru Sănătatea Publică referitor la incidența și prevalența diabetului zaharat pentru anii 2012-2017.*

Studiile din domeniu indică că această cifră poate fi de două ori mai mare, deoarece rata depistării timpurii a diabetului este foarte joasă, ceea ce cauzează diagnosticul târziu al maladiei, lăsată fără control, și apariția complicațiilor grave și ireversibile.

Deși actualul Program național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii 2017-2021 (în continuare - Program) este al cincilea program aprobat de Guvern, creșterea semnificativă a numărului persoanelor diagnosticate cu diabet zaharat a fost condiționată atât de insuficiența mijloacelor financiare alocate, cât și de ineficiența activităților de profilaxie și de depistare precoce a diabetului zaharat.

De menționat că Programul național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii 2017-2021 a fost aprobat cu un buget pentru toată durata de 828,8 mil.lei, fără identificarea resurselor financiare suplimentare pentru realizarea acțiunilor, acesta având un deficit bugetar de 185,6 mil.lei.

Este relevant de menționat că în Republica Moldova urma să fie organizată o evidență automatizată a persoanelor cu diabet zaharat, inclusiv delimitată pe tipuri de diabet (tip I, tip II, diabet gestațional), obiectiv nerealizat până în ianuarie 2019, ceea ce creează impedimente aferente evidenței stricte și monitorizării pacienților respectivi.

Totodată, pentru monitorizarea și raportarea implementării indicatorilor și obiectivelor Programului, nu au fost elaborate formulare de raportare a activităților din Program de către entitățile implicate. Aceste circumstanțe nu oferă posibilitatea analizei indicatorilor realizați comparativ cu cei scontați, prin ce nu se asigură o informație relevantă acțiunilor realizate, creând impedimente pentru măsurile necesare sporirii eficacității Programului, centrate pe pacient.

Auditul, care a fost complex și sistemic, a evaluat și a verificat datele și informațiile oferite de entitățile implicate în realizarea acestui Program la toate nivelurile (MSMPS, Comisia de

specialitate, CNAM, IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”, IMSP „Institutul Mamei și Copilului”, IMSP municipale și raionale, Agenția Națională Sănătate Publică, APL de nivelul II, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, instituțiile farmaceutice), solicitând și probe de la entități private etc.

Urmare desfășurării activităților de audit, au fost constatate următoarele nereguli, cu impact asupra economicității și utilizării mijloacelor financiare publice, și anume:

- comercializarea de către un agent economic în anul 2017 a analogilor de insulină la prețuri majorate semnificativ, în raport cu normele legale aferente adaosului comercial admisibil, ceea ce a generat venituri ilegale în sumă de 0,5 mil.lei, prin majorarea nelegitimă a adaosului comercial, determinând și elemente ale indicilor de fraudă;

- repartizarea dispozitivelor pentru autocontrol și trecerea la cheltuieli a acestora în lipsa confirmării prin semnătura beneficiarului, fapt care nu a asigurat pe deplin accesul la dispozitive, determinând, în unele cazuri, prezența elementelor de fraudă în sumă de 0,2 mil.lei;

- eliberarea neregulamentară de către instituțiile farmaceutice a analogilor de insulină, ceea ce poate implica utilizarea defectuoasă a mijloacelor publice în sumă de 0,11 mil.lei.

Instituțiile implicate în procesul de realizare a Programului și a Planului de acțiuni nu au asigurat îndeplinirea eficientă a atribuțiilor, obiectivelor şi indicatorilor de rezultat, situație exprimată prin:

- ***neasigurarea sau asigurarea parțială a necesităților de dispozitive pentru autocontrol ale persoanelor adulte tratate cu insulină, copiilor și femeilor însărcinate;***

În anul 2017, din numărul total de 1204 persoane tratate cu insulină, 819 persoane nu au beneficiat de teste pentru autocontrol, iar la 385 de persoane le-au fost repartizate teste în cantitate insuficientă. În prima jumătate a anului 2018 au beneficiat de teste doar 26 de persoane tratate cu insulină, nefiind repartizat niciun test pentru aprecierea glicemiei pentru aceeași categorie de pacienți, în număr de 1184 de persoane.

În situația de neasigurare a necesarului anual de teste pentru autocontrolul glicemiei, pacienții din aria de audit urmau să cheltuie circa 14,2 mil.lei: în perioada auditată doar 83 de copii (din 262) au fost asigurați cu teste pentru autocontrol, în vederea acoperirii necesităților zilnice. Astfel, la 120 de copii le-au fost repartizate cantități insuficiente de teste pentru autocontrolul glicemiei, neasigurându-le norma zilnică necesară, pe când 45 de copii au beneficiat de teste cu depășirea normei anuale.

- ***neefectuarea în termenele stabilite a investigațiilor obligatorii la 1202 femei însărcinate;***

Astfel, în perioada auditată, s-a constatat că: la luarea la evidență, până la 12 săptămâni de sarcină, 124 de femei însărcinate nu au fost supuse examenului biochimic al sângelui și nicio femeie însărcinată nu a efectuat testul de toleranță la glucoză, deși 160 de femei însărcinate au avut concentrația glucozei în sânge mai mare decât limita admisibilă; la 24-28 săptămâni de sarcină, 673 de femei nu au fost supuse examenului biochimic obligatoriu și 1177 de femei nu au efectuat testul de toleranță la glucoză pentru identificarea diabetului gestațional, deși 40 de femei au avut concentrația glucozei în sânge mai mare decât limita admisibilă.

Prin urmare, nu a fost atinsă eficacitatea realizării acțiunii prin efectuarea investigațiilor obligatorii pentru diagnosticarea diabetului zaharat în sarcină, circumstanțe care pot provoca complicații atât mamei, cât și copilului.

- ***neasigurarea femeilor însărcinate cu diabet gestațional cu dispozitive pentru autocontrol;***

Se denotă că din totalul de 87 de femei însărcinate cu diabet gestațional luate la evidență pe parcursul anilor 2017-2018 (I semestru), niciuna nu a fost asigurată cu glucometre în scop de autocontrol. Totodată, femeile însărcinate cu diabet gestațional nu au fost asigurate nici cu cele 5 teste pentru autocontrol pe zi, astfel nerealizându-se acțiunea care stabilește asigurarea a 100% de femei (cu diabet preexistent și diabet gestațional) cu 5 teste pe zi.

- ***neasigurarea accesului tuturor persoanelor cu diabet zaharat de tip I la analogi de insulină. În anul 2017, din totalul de 1675 de persoane cu diabet zaharat de tip I, au beneficiat de tratament cu analogi de insulină doar 255 de persoane.***

În anul 2018, numărul de persoane aflate la tratament cu analogi de insulină rămâne constant, situație specifică anului precedent.

De menționat că, atât în anul 2017, cât și în anul 2018, la achiziționarea analogilor de insulină au fost acumulate economii în valoare de 12,0 mil.lei, mijloace care nu s-au utilizat pentru achiziționarea suplimentară a analogilor de insulină și includerea altor pacienți la tratamentul cu acest preparat. Se denotă că aceste cerințe au fost prevăzute și de Planul de acțiuni al Programului, care prevede asigurarea persoanelor cu diabet zaharat de tip 1 cu analogi de insulină.

Totodată, deși în anul 2017 cantitățile analogilor de insulină au fost majorate cu 50% în comparație cu cantitățile inițial planificate, acestea nu au asigurat accesul a încă 1300 de persoane la tratamentul cu acest preparat.

Se menționează că nu există o evidență strictă și exactă a persoanelor cu diabet zaharat, inclusiv pe tipuri, informațiile deținute fiind imprecise și, în unele cazuri, eronate. Astfel, în 106 cazuri nu au corespuns tipul diabetului zaharat, și nici tratamentul administrat din listele de evidență cu informația din fișa medicală, circumstanțe care subminează procesele de evaluare, monitorizare și raportare a datelor.

Auditul conformității „Achizițiile publice la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și instituțiile din subordine în anul 2018”

Achiziţiile publice sunt un domeniu expus riscurilor. Riscurile proliferează în acest domeniu graţie sumelor imense alocate de către stat pentru procurarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor. De asemenea, un factor important în achiziţiile publice îl constituie complexitatea, precum și desfășurarea netransparentă a procedurilor, care sunt convenţional împărţite în trei etape, de la planificarea achiziţiei până la implementarea contractului. Nu ultimul rol în achiziţii îl joacă și integritatea funcţionarilor responsabili de acest domeniu, dar și de mediul privat, care concurează pentru contractele publice.

Valoarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor contractate de către MSMPS și instituțiile din subordine în anul 2018 a însumat 336,7 mil.lei. Modul în care MSMPS și instituțiile din subordine contractează achizițiile publice determină, în mare parte, eficiența gestionării banilor publici utilizați pentru realizarea obiectivelor instituționale în domeniul sănătății și domeniul social. Mai mult decât atât, achizițiile publice reprezintă un domeniu favorabil pentru fraudă, care, prin efectele multiple și complexe ale acestora, erodează statul pe toate dimensiunile, în special, relațiile sociale, administrative și juridice din societate.

Constatările auditului denotă admiterea de către MSMPS și instituțiile din subordine a unor neconformități la toate etapele de realizare a achizițiilor publice, care determină ineficiența gestionării banilor publici utilizați pentru realizarea obiectivelor instituționale în domeniul sănătății și domeniul social. Astfel,

- Neplanificarea achizițiilor publice și documentarea neconformă a necesităților, pentru calitatea și cantitatea bunurilor, lucrărilor și serviciilor, au determinat neacoperirea necesarului de bunuri, lucrări și servicii și, ca rezultat, formarea datoriilor.

Principalele impedimente la această etapă au ținut de: (i) capacitățile insuficiente ale membrilor grupului de lucru în planificarea adecvată a achizițiilor, (ii) elaborarea neconformă a documentelor, cerințelor și specificațiilor calitative și obiective, (iii) stabilirea neregulamentară a responsabilităților/atribuțiilor membrilor grupului de lucru și responsabilitatea scăzută a acestora în procesul de achiziții publice, inclusiv la executarea prevederilor legale, (iv) insuficiența controalelor interne și a monitorizării din partea Agenției Achiziții Publice și Centrului pentru Achiziţii Publice Centralizate în Sănătate asupra procesului de achiziții publice.

- Neasigurarea imparțialității și obiectivității în activitatea grupului de lucru la evaluarea câștigătorului în procedurile de achiziții publice, ceea ce generează premise la utilizarea neconformă a banilor publici, pentru care nu se asigură transparența și eficiența achizițiilor publice.

Astfel, pentru cheltuielile efective aferente achiziționării s-au admis neconformități în cadrul procedurilor de achiziție publică efectuate în sumă de 3,9 mil.lei. Urmare verificării documentelor aferente tranzacțiilor menționate, au fost atestate situații neconforme în care lipseau documentele obligatorii în dosarele prezentate auditului de către entitățile publice, iar unele dosare conțineau date neveridice privind calificarea operatorilor economici, precum și documente cu termenele de valabilitate expirate.

- Neconformități au fost admise și la etapa de executare a clauzelor contractuale privind achizițiile publice în valoare de 34,2 mil.lei, inclusiv cu elemente ale indicilor de fraudă în valoare de 1,5 mil.lei.

Astfel, auditarea lucrărilor de reparație la 4 entități publice[224] a atestat neconformități în procedura de verificare a devizelor de cheltuieli și a documentației tehnice pentru lucrări, fiind admise verificări neconforme ale proiectelor, sau efectuarea lucrărilor cu devizele de cheltuieli (34,2 mil.lei) neverificate în totalitate.

[224] Centrul ftiziopneumologic de reabilitare pentru copii „Cornești"; Colegiul de Medicină mun.Bălți; Colegiul de Medicină Cahul; Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo".

Achiziționarea de către o entitate[225] a 3 microscoape și 2 stereo microscoape s-a efectuat în condițiile nerespectării cumulative a reglementărilor ce țin de: selectarea ofertantului, contractarea, importul, neînregistrarea și necertificarea de către organele abilitate, furnizarea, instalarea și utilizarea acestora cu documente ce atestă țara de origine diferită de condițiile contractuale. Aceste circumstanțe determină elemente ale indicilor de fraudă, cu impact negativ asupra calității produsului pretins al dispozitivelor, care integral compromite valorificarea mijloacelor financiare publice în sumă de 1,5 mil.lei.

Legalitatea repartizării, eliberării, utilizării și restituirii autorizațiilor multilaterale pentru transportul internațional (autorizații CEMT) în perioada anilor 2018-2019

Sistemul de autorizații multilaterale CEMT (Conferința Europeană a Miniștrilor de Transport) reprezintă un instrument pentru liberalizarea pieței de transporturi rutiere de mărfuri, crearea condițiilor pentru concurența loială între operatorii de transport din diferite țări și, nu în ultimul rând, diminuarea poverii ecologice, prin favorizarea utilizării autovehiculelor care corespund normelor tehnice de emisii poluante și sonore. În calitatea sa de stat membru al Forului Internațional de Transport, Republica Moldova obține cota de autorizații multilaterale CEMT, acordate anual, și le distribuie operatorilor de transport autohtoni, printr-un concurs public, în baza criteriilor de eligibilitate, determinate de cadrul național de reglementare.

Rolurile și responsabilitățile în acest proces sunt divizate între organul central de specialitate, care instituie Comisia CEMT și aprobă procesele-verbale ale ședințelor acesteia; Comisia CEMT, cu atribuții de validare a cererilor depuse de către operatorii de transport pentru participare la repartizarea autorizațiilor CEMT; Agenția Națională Transport Auto (ANTA), cu funcții de implementare a procesului de repartizare a autorizațiilor CEMT prin intermediul unui sistem informațional, precum și de eliberare a autorizațiilor.

Auditul a atestat eliminarea unor iregularități admise în perioadele precedente, în urma implementării procedurilor electronice, și anume:

- operatorii de transport depun cererea de solicitare a autorizațiilor și introduc online datele privind parcul de autovehicule eligibile, fără a se deplasa fizic la sediul ANTA;
- cererile depuse se înregistrează în mod automat, în ordinea depunerii lor, astfel evitându-se necesitatea constituirii și păstrării de către ANTA a dosarelor operatorilor de transport pe suport de hârtie;
- repartizarea autorizațiilor în mod electronic se face matematic, direct proporțional, fiind remediate disproporțiile admise anterior în acest sens;
- repartizarea autorizațiilor prin procedura electronică a eliminat echivalarea neregulamentară de către Comisia CEMT a unei autorizații anuale la 10 autorizații pe termen scurt, în dezavantajul acelor operatori de transport (OT) cărora le-au fost repartizate autorizații pe termen scurt.

[225] Centrul de Medicină Legală.

În același timp, au fost reiterate disfuncționalitățile datorate neconformării responsabililor la normele și regulile exigente în domeniul auditat, principalele dintre ele exprimându-se prin următoarele:

- Comisia CEMT a validat neregulamentar Oficiile Teritoriale care nu au întrunit condițiile CEMT, astfel fiind dezavantajați operatorii de transport eligibili;
- Comisia CEMT a aprobat tranzacțiile neregulamentare de schimb al autorizațiilor între OT, respectiv, condiționând posibila comercializare a autorizațiilor. Totodată, în anul următor, Comisia CEMT a aplicat față de OT măsuri de sancționare pentru tranzacțiile acceptate anterior;
- Comisia CEMT nu a asigurat transparența și justificarea deciziilor aprobate, acestea nefiind documentate corespunzător.

Disfuncționalitățile consemnate, în mare parte, se datorează imperfecțiunii și dispersării sistemelor informaționale utilizate pentru digitizarea serviciului public aferent autorizațiilor CEMT. Astfel:

- recepționarea cererilor și repartizarea autorizațiilor CEMT pe anul 2019 s-au efectuat prin intermediul a două module informaționale achiziționate de ANTA, neintegrate cu SI „e-Autorizație transport". Deși SI „e-Autorizație transport" a fost stabilit expres prin lege în calitate de instrument informațional unic de repartizare a autorizațiilor CEMT, acesta din start nu a fost conceput pentru efectuarea unor astfel de tranzacții, iar dezvoltarea ulterioară a funcționalităților s-a considerat irelevantă;

- cele două module CEMT nu sunt integrate cu baza de date a ANTA. Ca urmare, implementarea modulelor CEMT nu a asigurat verificarea automată a informațiilor, respectiv, implicând extragerea și exportul acestora de către responsabilii Agenției;

- modulele CEMT nu au fost documentate corespunzător, nefiind aprobată concepția modulelor CEMT, nefiind întocmit actul de predare în exploatare și nici încheiate contracte/ desemnați responsabilii din cadrul Agenției pentru administrarea și mentenanța modulelor;

- eliberarea autorizațiilor CEMT, începând cu luna februarie a anului 2019, se realizează prin intermediul unui alt Sistem informațional – SIAGEAP, dezvoltat în cadrul celui de-al II-lea Proiect de Ameliorare a Competitivității, posesorul sistemului fiind Ministerul Economiei și Infrastructurii. SIAGEAP nu interacționează nici cu unul dintre sistemele informaționale ale Agenției, ceea ce condiționează majorarea volumului de lucru exercitat de către personalul acesteia. Astfel, angajații verifică datele, precum și introduc în SIAGEAP cererile privind eliberarea actelor permisive, în cazul în care OT depun cererile la ghișeul ANTA.

Unele disfuncționalități sunt consecințe ale lipsei și/sau imperfecțiunii procedurilor regulamentare și pot fi remediate numai în urma modificărilor și completărilor cadrului legal, întrucât condițiile primare, drepturile și obligațiile materiale și procedurale cu caracter primar privind solicitarea, eliberarea, deținerea și retragerea autorizațiilor se stabilesc prin lege. Cele mai semnificative nereguli în acest sens, depistate de audit, sunt următoarele:

- includerea în Comisia CEMT a reprezentanților mediului profesional poate contribui la apariția conflictului de interese, întrucât aceștia sunt concomitent fondatori și

administratori ai operatorilor de transport participanți la concursul privind repartizarea autorizațiilor CEMT;

- procedurile aplicabile implică factorul uman în procesul de validare a cererilor OT, ceea ce are un rol esențial în conformarea sau abaterea de la normele legale;
- nu sunt determinate procedurile de retragere și de redistribuire ulterioară a autorizațiilor CEMT în cazul constatării abaterilor la utilizarea acestora în anul în curs.

Nu sunt specificate acțiunile părților responsabile privind utilizarea stocului de autorizații rămase după repartizarea electronică a acestora.

V. GESTIUNEA RESURSELOR PROVENITE DIN FONDURI EXTERNE

Uniunea Europeană este principalul finanțator al Republicii Moldova. În ultimii cinci ani, UE a aprobat pentru țara noastră finanțări de peste 880,0 mil.euro. Acești bani sunt prevăzuți pentru drumuri, educație, sănătate, agricultură, dezvoltarea afacerilor și altele.

Guvernul Statelor Unite ale Americii este un alt finanțator de top al Republicii Moldova, cu peste 310,0 mil.euro, la realizarea proiectelor de anvergură. Banca Mondială a semnat cu Moldova angajamente de peste 299,0 mil.euro. România finanțează astăzi în Republica Moldova proiecte în valoare de peste 105,0 mil.euro. Japonia ne-a acordat, din anul 2009, peste 61,0 mil.euro, iar Suedia – de peste 44,9 mil.euro.

Peste 2,89 miliarde euro - acesta este volumul angajamentului financiar aprobat în ultimii cinci ani de către partenerii de dezvoltare ai Republicii Moldova. Sprijinul vine prioritar din partea Uniunii Europene, a statelor membre ale UE și a SUA. Aceste resurse au fost îndreptate spre resuscitarea economică, dar și dezvoltarea infrastructurii sau reformarea instituțiilor statului. Cei mai mulți dintre banii primiți sunt granturi - peste 1,54 miliarde euro din totalul asistenței aprobate în perioada anilor 2009-2014.

Cea mai mare parte din banii donatorilor sunt investiți în reabilitarea drumurilor, construcția de centre sociale, gazoducte și apeducte, în reparația grădinițelor și școlilor, în construcția sau reparația centrelor medicale, în susținerea autorităților locale, în dezvoltarea afacerilor în mediul rural, în reabilitarea sistemelor de irigare și în acordarea de finanțare în domeniul agricol.

Odată cu semnarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, în anul 2014, Moldova beneficia de asistență pentru realizarea reformelor structurale și economice, stipulate în Acord, cum ar fi - dezvoltarea agricolă și rurală, reforma poliției și managementul frontierei, precum și pentru crearea Zonei de Liber Schimb cu Uniunea Europeană.

Prin activitatea realizată, Curtea de Conturi și-a propus să efectueze o evaluare a eficienței și impactului asistenţei externe asupra atingerii obiectivelor de dezvoltare stabilite de către Guvernul Republicii Moldova.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Unității pentru implementarea și coordonarea proiectelor Instituția Publică „Echipa de management al proiectelor în domeniul gestionării durabile a poluanților organici persistenți” încheiate la 31 decembrie 2017, cu excepția efectelor unor aspecte ce țin de subevaluarea creanțelor cu 2,2 mil.lei, clasificarea neregulamentară în sumă totală de 2,28 mil. lei, prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare financiară aplicabile .

Unitatea pentru implementarea și coordonarea proiectelor Instituția Publică „Echipa de management al proiectelor în domeniul gestionării durabile a poluanților organici persistenți” a fost instituită pe lângă Ministerul Mediului, prin reorganizarea, conform Hotărârii Guvernului nr. 888 din 23 octombrie 2014, a Echipei de management al proiectelor în domeniul gestionării durabile a poluanților organici persistenți (structura veche) în UICP IP „EMP Management Durabil POP” (structura nouă).

Scopul general al proiectului este ca populația din Moldova să-și îmbunătățească starea sănătății în privința bolilor cauzate de apa potabilă și, în rezultat, persoanele interesate să conducă și să gestioneze mai eficient sectorul legat de aprovizionarea cu apă potabilă și canalizare, iar instituțiile sectoriale să-și îmbunătățească performanțele în ceea ce privește implementarea serviciilor într-o manieră durabilă, eficientă și echitabilă.

IP „EMP Management Durabil POP", în calitate de UICP, administrează 3 proiecte finanțate de donatorii externi:

1. Proiectul „Managementul dezastrelor și riscurilor climatice în Moldova", în valoare de 8,3 milioane Drepturi Speciale de Trageri, sau echivalentul a circa 12,0 mil.dolari SUA, sursele fiind debursate integral.
2. Proiectul „Adaptarea la schimbările climaterice și silvicultură în Moldova", în valoare de 0,35 mil.dolari SUA, fiind debursate 0,26 mil.dolari SUA, sau 74,3%.
3. Proiectul „Consolidarea cadrului instituțional în sectorul alimentării cu apă și sanitație din Republica Moldova" (4,9 mil.crone suedeze (CHF)), fiind debursare 0,46 mil.crone suedeze, sau 9,4%.

În anul 2017, bugetul IP „EMP Management Durabil POP" la venituri a constituit 8,6 mil.lei, la cheltuieli - 12,2 mil.lei, nivelul de realizare fiind sub nivelul prognozat – respectiv, 87,4% (7,5 mii lei) și 78,5% (9,6 mil.lei). Valoarea activelor nefinanciare (patrimoniul) administrate a constituit 1,9 mil.lei.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat exprimarea opiniei cu rezerve privind rapoartele financiare ale UICP IP „EMP Management Durabil POP" încheiate la 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul managementului financiar necorespunzător și controlului intern nefuncțional, precum și de efectul deficiențelor aferente. În acest sens, consemnăm următoarele:

- creanțele interne au fost subevaluate cu 2,2 mil.lei, astfel fiind afectată prezentarea corectă și deplină a informațiilor de rigoare;
- s-a admis subevaluarea datoriilor interne cu 1,6 mil.lei, nefiind contabilizată garanția de bună execuție (10%), reținută din plățile pentru volumul serviciilor prestate/bunurilor livrate integral, ceea ce a determinat prezentarea nereală a informațiilor din situațiile financiare;
- au fost clasificate neregulamentar cheltuielile aferente contractelor încheiate cu persoanele fizice în sumă totală de 2,28 mil.lei.

De asemenea, au fost constatate deficiențe, care, deși nu au influențat opinia de audit, reprezintă aspecte-cheie, dintre care se evidențiază următoarele:

- nerespectarea principiului de departajare, care a determinat subevaluarea soldurilor mijloacelor fixe și activelor nemateriale raportate la începutul anului cu 7,73 mil.lei;
- majorarea neregulamentară a numărului de angajați ai UICP cu o unitate de consultant (șofer), ceea ce a generat suportarea cheltuielilor nejustificate în sumă de 0,21 mil.lei.

Neimplementarea în cadrul UICP IP „EMP Management Durabil POP" a unui sistem de management financiar și control funcțional și viabil, precum și neracordarea activității instituției la legile și reglementările existente au generat un cumul de deficiențe în gestiunea proceselor operaționale, inclusiv:

- carențe în domeniul achizițiilor, exprimate prin: (i) planificarea necorespunzătoare a necesarului de bunuri și servicii de către Serviciul Hidrometeorologic de Stat, în calitate de beneficiar al Proiectului „Managementul dezastrelor și riscurilor climatice în Moldova", care a determinat utilizarea neeficientă a resurselor acordate de donatorii externi[226], 3 mini-stații meteorologice automatizate (862,4 mii lei) fiind depozitate și neutilizate pe parcursul mai multor ani; (ii) nerespectarea cerințelor legislației naționale în domeniul calității în construcții, proiectele elaborate pentru obiectivele în construcție nefiind supuse verificării pe domeniul „Elaborarea devizelor"[227] până la inițierea procedurii de achiziție, ceea ce, ca urmare, a dus la suportarea unor costuri neargumentate pentru construcția bunurilor imobile destinate stațiilor meteorologice, resursele fiind alocate în lipsa unor normative ale suprafețelor și parametrilor tehnici, necesare pentru aceste construcții, precum și utilizate neeficient și neeconom;

- subevaluarea valorii activelor nemateriale cu 2,23 mil.lei (echivalentul a 184,03 mii dolari SUA), ca urmare a delegării de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare[228], în calitate de beneficiar în cadrul proiectului, a responsabilităților de implementare a obiectivelor de creare a sistemului informațional PACT către o Asociație Obștească, fără a monitoriza strict implementarea, contabilizarea și continuitatea acțiunilor rezultate din implementarea componentei proiectului. De menționat că persistă riscul major de nefuncționare, respectiv, de neutilizare a acestui sistem informațional, deoarece, din luna octombrie 2018, în legătură cu demararea activităților de migrație a informației Sistemului PACT de la Asociația Obștească la Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, pagina web și, respectiv, Sistemul informațional PACT au fost sistate, iar odată cu finalizarea acestui proces, pagina web lansată din nou deja nu va include informația Sistemului PACT;

- neasigurarea continuității, sustenabilității și durabilității acțiunilor de consultanță pe baza a 53 de loturi demonstrative create, cu implementarea tehnicilor, măsurilor şi tehnologiilor moderne de adaptate la riscurile climatice, în care au fost investite 13,7 mil.lei (echivalentul a 1,1 mil.dolari SUA), MADRM nedispunând de informații privind numărul instruirilor specializate efectuate pe aceste loturi de teren demonstrative în perioada post-implementare, precum și nefiind întreprinse măsuri de diseminare a bunelor practici în domeniul agriculturii.

Totodată, auditul a evidențiat un aspect problematic, legat de lipsa unor prevederi regulatorii exhaustive în cadrul normativ aferent evidenței contabile, privitor la modul de contabilizare a garanțiilor pentru buna execuție a contractelor, inclusiv sub formă de garanție bancară și/sau sub formă de reținere a garanției de bună execuție din contul plăților pentru volumul serviciilor

[226] Împrumutul acordat de Banca Mondială.
[227] Art.13 din Legea privind calitatea în construcții nr.721-XIII din 02.02.1996; pct. 5 şi pct. 8 lit.D din Regulamentul cu privire la verificarea proiectelor și a execuției construcțiilor și expertizarea tehnică a proiectelor și construcțiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.361 din 25.06.1996; Scrisoarea Serviciului de Stat pentru Verificarea şi Expertizarea Proiectelor şi Construcţiilor nr.01-132 din 18.10.2018.
[228] Conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.594 din 26.07.2017 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate", Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului (MADRM) a devenit succesorul de drepturi şi obligaţii al MAIA şi altor organe centrale de specialitate.

prestate/bunurilor livrate, ceea ce, în cazul dat, a determinat prezentarea nereală a informațiilor din situațiile financiare, datoriile interne fiind diminuate cu 1,6 mil.lei.

Astfel, deși controlul intern managerial instituit în cadrul Proiectului este unul adecvat, cele relatate necesită adoptarea unor măsuri orientate spre sporirea eficienței și eficacității sistemului de control intern, în special, a măsurilor de racordare a activităților financiar-contabile la prevederile cadrului regulator relevant, și anume - înregistrarea elementelor contabile în baza contabilității de angajamente.

În opinia Curții de Conturi, rapoartele financiare ale Proiectului de modernizare a sectorului sănătății, întocmite la 31 decembrie 2018, cu privire la cheltuielile pentru Operațiunea Modernizarea sectorului sănătății, prezentate Băncii Mondiale și Ministerului Finanțelor (Formularul FD-047), prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, , în conformitate cu cerințele de raportare financiară ale Băncii Mondiale și ale sistemului bugetar.

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale este responsabil de realizarea obiectivelor strategice la nivel național în sistemul de sănătate, beneficiind de susținerea partenerilor externi de dezvoltare. Astfel, la 11 iulie 2014 a fost semnat Acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare, în vederea realizării Proiectului „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova", în valoare de 20,0 milioane DST, pe un termen de 5 ani, ratificat prin Legea nr.35 din 19.03.2015. Creditul a fost acordat pe o perioadă de rambursare de 20 ani, cu termenul de grație de 5 ani, rata dobânzii anuale - de 1,25%, taxa de angajament – 0,5% per an, și taxa de deservire – 0,75% per an.

Prevederile stabilesc că creditul în sumă echivalentă cu douăzeci de milioane Drepturi Speciale de Tragere (20.000.000 DST) este repartizat, după cum urmează:

- suma de optsprezece milioane șase sute mii Drepturi Speciale de Tragere (18.600.000 DST) urmează să fie alocată pentru Programul care constituie parte integrantă a Operațiunii;
- suma de un milion patru sute mii Drepturi Speciale de Tragere (1.400.000 DST) urmează să fie alocată pentru Proiectul care constituie parte integrantă a Operațiunii, în vederea susținerii finanțării Operațiunii.

Operațiunea constă din: *(i)* Program și *(ii)* Proiect de Asistență Tehnică – „Consolidarea capacității MSMPS și a CNAM pentru realizarea Programului".

Prin urmare, managementul MSMPS este responsabil de monitorizarea și evaluarea progresului Proiectului „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova", inclusiv cu elaborarea rapoartelor acestuia, precum și de prezentarea situațiilor financiare conform cerințelor de raportare ale Băncii Mondiale, dar și ale Ministerului Finanțelor.

În rezultatul verificărilor, analizei tranzacțiilor economice și datelor raportate către Banca Mondială și Ministerul Finanțelor pentru anul 2018, s-a constatat veridicitatea informațiilor privind mijloacele financiare debursate și valorificate în cadrul Proiectului. Astfel, cheltuielile alocate pentru realizarea Proiectului (6,5 mil.lei) au fost aferente serviciilor de consultanță (16

contracte cu prestatori de servicii), care asigură analiza și monitorizarea realizării acțiunilor stabilite pentru implementarea Proiectului de Asistență Tehnică, inclusiv cu personalul din cadrul Unității de management.

La evaluarea veridicității cheltuielilor, realizarea prevederilor contractelor, documentarea contabilă și a altor informații aferente, auditul nu a identificat devieri semnificative de la cerințele stabilite.

Totodată, pentru executarea și raportarea activităților în cadrul realizării serviciilor de consultanță în achiziții, auditului nu i-au fost prezentate documente justificative privind realizarea acestor servicii în lunile septembrie și noiembrie 2018, pentru care au fost achitate mijloace financiare în sumă de 33,8 mii lei.

„Sunt gestionate în mod eficient și eficace investițiile în cadrul Proiectului „Tranziția la Agricultura Performantă", prin aplicarea mecanismelor existente?"

În pofida dezvoltării economice și tehnico-informaționale a RM, problema sărăciei a reprezentat o preocupare importantă pentru Guvernul RM, necesitând o soluționare continuă prin valorificarea optimă a resurselor disponibile. Astfel, Republica Moldova, odată cu semnarea Declarației Mileniului din anul 2000[229], și-a asumat angajamentul pe plan internațional de a contribui la reducerea sărăciei. Totodată, prin Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020"[230], au fost stabilite politicile dominante și acțiunile de prioritizare a domeniilor de intervenție a statului determinate, ceea ce adeverește asumarea asigurării dezvoltării economice calitative, în vederea realizării obiectivului de reducere a sărăciei.

Dependența economiei RM, de domeniul „Agricultură", produce vulnerabilități, având în vedere faptul că rezultatele celor mai multe segmente agricole sunt dependente de condițiile meteo. Astfel, s-au evidențiat activități de dezvoltare a ramurii în vederea reducerii efectelor secetei, fiind revitalizat sectorul de irigații, prin asigurarea distribuirii artificiale a apei pe terenurile agricole, pentru înființarea culturilor și asigurarea creșterii plantelor agricole. În acest context, RM a beneficiat de fonduri depline, sub formă de grant, în valoare de 262,0 mil.dolari SUA, din partea Guvernului SUA, ca urmare a semnării în anul 2010 a Acordului Compact, implementat în perioada anilor 2010-2015[231], al cărui scop a fost de a majora veniturile populației prin sporirea productivității agricole și ameliorarea accesului către servicii și piețe interne și externe, cu utilizarea rețelelor de transport performante, fiind debursate 259,4 mil.dolari SUA. Programul a inclus două proiecte: „Tranziția la agricultura Performantă" – 129,4 mil.dolari SUA, și „Reabilitarea drumurilor" – 109,7 mil.dolari SUA, obiectivele Proiectului „Tranziția la agricultura Performantă" constând în promovarea tranziției la reforma în agricultură prin reconstrucția sistemelor de irigare, reformarea sectorului de irigare, facilitarea accesului la finanțare în agricultură și creșterea vânzărilor de valoare înaltă, iar ale Proiectului „Reabilitarea drumurilor" - în reabilitarea și îmbunătățirea unei porțiuni de 93 de km de drum în partea de nord-est a RM (M2).

[229] „Declarația Mileniului a Națiunilor Unite: dezvoltarea umană - obiectiv de importantă primordială", semnată la New York, în anul 2000, de către Președintele Republicii Moldova, împreună cu șefii de state și de guverne din 147 de țări ale lumii.
[230] Legea nr.166 din 11.07.2012 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020".
[231] Acordul Compact al Corporației Provocările Mileniului, semnat între Statele Unite ale Americii, prin intermediul Corporației Provocările Mileniului, și Republica Moldova, la 22 ianuarie 2010.

Totodată, se menționează că pentru eficientizarea activității sectorului de gospodărire a apelor și hidroameliorației Guvernul a adoptat Programul de dezvoltare a gospodăririi apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2011-2020[232], unele dintre priorități fiind focusate pe: *(i)* majorarea suprafețelor de teren irigat - 300 mii ha, atât din contul celor reabilitate, cât și al celor construite noi; *(ii)* sporirea randamentului producerii pe terenurile irigate la: culturile legumicole – până la 35 t/ha; la fructe – până la 15 t/ha; la sfecla de zahăr – până la 32 t/ha; *(iii)* majorarea numărului de asociații ale utilizatorilor de apă pentru irigație, inclusiv prin consolidarea terenurilor agricole parcelate până la 32 unități.

Activitățile de audit au fost orientate spre evaluarea rezultatelor activității de management și administrare a investițiilor efectuate în cadrul implementării Proiectului „Tranziția la agricultura Performantă", și anume, în perioada post-investiții.

În pofida faptului că, urmare activităților realizate în cadrul implementării Proiectului „Tranziția la agricultura Performantă", au fost realizate progrese, și anume: 1) reabilitate 10 sisteme de irigare, în valoare de 99,8 mil.dolari SUA; 2) constituit un număr similar de Asociații de Utilizatori de Apă Irigată (AUAI), al căror scop a fost de a gestiona SIC reabilitate; 3) acordate producătorilor agricoli credite a) în valoare de 12,4 mil.dolari SUA, având drept obiectiv îmbunătățirea infrastructurii post-recoltare (depozite frigorifice, echipamente de procesare, sere ș.a.), și b) în valoare de 4,6 mil. dolari SUA - pentru procurarea în rate a echipamentelor de irigații și tehnică agricolă, misiunea de audit constatând unele rezerve referitor la funcționarea mecanismelor de asigurare a gestionării eficiente și eficace a investițiilor în perioada post-investiții.

În scopul realizării angajamentelor internaționale interacționate cu cele naționale, asumate de către Guvernul RM, a fost necesară implicarea mai multor actori, responsabilizați guvernamental cu asigurarea durabilității investițiilor după finalizarea finanțării din partea donatorului.

Evaluările efectuate de audit au scos în evidență unele problematici, determinate de comunicarea ineficientă între Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și instituțiile din subordine, implementarea insuficientă a elementelor de control intern în cadrul autorităților implicate în gestionarea sistemului național de irigații, precum și de iresponsabilitatea specialiștilor Agenției „Apele Moldovei".

Astfel, toate acestea acumulate au generat următoarele:

- neînregistrarea de către Agenția „Apele Moldovei" a drepturilor de proprietate asupra bunurilor reabilitate, în sumă de 49,8 mil.lei, astfel nefiind realizat unul dintre obiectivele înaintate spre realizare conform Acordului;
- neutilizarea în măsură deplină a terenurilor pentru irigații de către producătorii agricoli, fapt ce determină exploatarea insuficientă a SCI, precum și neobținerea beneficiilor scontate ca urmare a investițiilor realizate;
- solicitarea redusă din partea producătorilor agricoli a SCI reabilitate, precum și diminuarea numărului membrilor AUAI, situație ce presupune irigarea doar a 14,4 % de terenuri agricole irigabile din capacitatea totală de irigare de 12 522 ha, condiționând exploatarea ineficientă a sistemelor și diminuând valorificarea eficace a suprafețelor agricole pentru irigații. Totodată, aceste fenomene influențează, în

[232] Hotărârea Guvernului nr.751 din 05.10.2011 „Cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a gospodăririi apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2011-2020".

creștere, mărimea plăților obligatorii pentru irigare (cotizațiilor), ceea ce afectează indirect costul producției agricole;

- neasigurarea pe deplin, de către FDDM, a eficacității infrastructurii de desecare prin executarea cu întârziere a lucrărilor de proiectare a sistemului de drenaj din cadrul SCI Cahul, precum și neutilizarea în deplină măsură a construcțiilor SCI Chircani-Zârnești;
- neasigurarea de către Unitatea de Monitorizare și Supraveghere din cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a suportului necesar AUAI, în scopul obținerii performanței la exploatarea SCI reabilitate, deși în crearea și organizarea Unității respective au fost investite 0,5 mil.lei;
- neasigurarea eficienței sistemului național de irigații, destinat pentru sporirea randamentului agricol de către autoritățile statale responsabilizate cu atribuții în aspectul dezvoltării priorităților de domeniu.

Totodată, ineficiența implicării responsabililor în procesul de vânzare în rate a echipamentelor de irigare, insuficiența includerii factorilor de decizie prin perpetuarea unui management ineficient au accentuat unele problematici, exprimate prin:

- ineficiența activităților de monitorizare din partea responsabililor Unității de Implementare și Administrare a Proiectului Creșterii Producției Alimentare (2 KR), care a influențat procesul de implementare a Programului de vânzări în rate 2KR;
- monitorizarea deficitară în timp real a cantității apei, precum și funcționarea ineficace a Sistemului Informațional al Resurselor Apelor (SIRA), în care au fost investite 4,8 mil.lei, acestea determinând înregistrarea incompletă a datelor despre resursele de apă disponibile pentru dezvoltarea sectorului agricol, în special folosite în irigații;

- neasigurarea în deplină măsură de către Serviciul Hidrometeorologic de Stat a eficienței și eficacității bunurilor investite în valoare de 2,0 mil.lei pentru modernizarea rețelei naționale de monitoring al nivelului apelor de suprafață.

VI. MISIUNI DE FOLLOW-UP

Procesul de monitorizare este parte componentă a activității de audit și reprezintă o succesiune de activități logic structurate, organizate în cadrul Curții de Conturi, în vederea urmăririi și aprecierii acțiunilor întreprinse de către entitate privind remedierea deficiențelor/abaterilor constatate de audit.

Misiunea de follow-up este o activitate de verificare post-audit, desfășurată de către auditori în scopul evaluării de către auditor/echipa de audit a modului în care au fost abordate și executate/implementate recomandările înaintate de CCRM, precum și a impactului acestora.

În perioada de raportare au fost realizare 7 misiuni de follow-up, inclusiv 4 - aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către UAT, 1 - aferentă auditului performanței „Implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (8 luni):resurse generoase – rezultate incerte", iar 2 misiuni au evaluat implementarea acțiunilor înaintate în urma auditurilor care au avut ca obiectiv evaluarea sistemelor TI.

Misiunile de follow-up privind implementarea cerințelor și recomandărilor aprobate prin Hotărârile Curții de Conturi nr.17 și nr.18 din 23.06.2016, nr.22 din 30.06.2016 și nr.26 din 05.07.2016, aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către UAT din raioanele Sângerei, Râșcani, Ungheni și Briceni pe anul 2015, aprobate prin Hotărârile Curții de Conturi nr.70 din 25.10.2018, nr.73 din 29.10.2018, nr.69 din 22.10.2018, nr.80 din 26.11.2018[233]

Măsurile întreprinse pe parcursul anilor 2016-2018 de către factorii decizionali și de către cei responsabili de gestionarea bugetului și patrimoniului public local în vederea implementării cerințelor și recomandărilor de audit dispuse de Curtea de Conturi nu au fost suficiente, punctuale și cuprinzătoare, respectiv, nu au contribuit semnificativ la redresarea situației defectuoase atestate.

Astfel, din totalul de 589 de cerințe/recomandări de audit înaintate la 124 de entități din raioanele Ungheni, Sângerei, Râșcani și Briceni, au fost implementate integral 158 de cerințe/recomandări, parțial implementate – 215, neimplementate – 188, și neactuale sau decad spre implementare - 28.

Analizând măsurile întreprinse de către entitățile vizate, misiunile de follow-up au constatat că factorii responsabili din UAT nu au depus maximum efort pentru eliminarea integrală a deficiențelor atestate de auditul precedent, exprimate prin următoarele:

- procedurile aferente implementării procesului bugetar la „venituri" nu întrunesc exigență suficientă și instrumente analitice relevante în materie de evaluări ale potențialului economic aferent bazei de impozitare, precum și nu asigură plenitudinea calculelor și perceperii impozitelor/taxelor;

- organele financiare, economice, statistice și fiscale nu și-au asumat responsabilitățile de rigoare în materie de coparticipare la exercițiul de evaluare a indicilor fiscal-

[233] (1) Hotărârea Curții de Conturi nr.17 din 23.06.2016 „Privind Rapoartele auditului conformității exercițiului bugetar și gestionării patrimoniului public în cadrul entităților publice din raionul Sângerei pe anul 2015"; (2) Hotărârea Curții de Conturi nr.18 din 23.06.2016 „Cu privire la aprobarea Raportului auditului conformității gestionării patrimoniului public în cadrul entităților publice din raionul Râșcani pe anul 2015"; (3) Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 30.06.2016 „Cu privire la aprobarea Rapoartelor auditului conformității exercițiului bugetar și gestionării patrimoniului public în cadrul entităților publice din raionul Ungheni pe anul 2015"; (4) Hotărârea Curții de Conturi nr.26 din 05.07.2016 „Privind Rapoartele auditului conformității exercițiului bugetar și gestionării patrimoniului public în cadrul entităților publice locale din raionul Briceni pe anul 2015".

bugetari, respectiv, UAT nu dispun de datele necesare pentru întocmirea calculelor de rigoare. Totodată, AAPL nu au întreprins măsuri sistemice în materie de identificare, evaluare și monitorizare a potențialului economico-financiar al teritoriului, care ar asigura o relativă sustenabilitate financiară a bugetelor UAT;

- AAPL nu și-au mobilizat eforturile privind colectarea operativă a creanțelor bugetare aferente impozitelor, taxelor și plăților locale, precum și nu au asigurat întreprinderea măsurilor corespunzătoare pentru sporirea veniturilor rezultate din inventarierea bazei de impozitare la nivelul UAT;

- nu au fost implementate proceduri de control menite să contribuie la acumularea veniturilor din gestionarea patrimoniului local, iar evidența analitică a acestora nu se duce sau este eronată, întrucât calcularea plăților nu se efectuează în baza documentelor justificative;

- UAT r-nul Ungheni nu a verificat plenitudinea colectărilor provenite din amenzile încasate pentru contravențiile înregistrate în traficul rutier, ca urmare a utilizării sistemelor automatizate de supraveghere, și nu a asigurat recalcularea sumelor transferate incorect agentului economic pentru serviciile de monitorizare a traficului rutier;

- gestionarea neconformă a fondului forestier de către UAT, ca urmare a lipsei unor politici/reglementări clare/exhaustive privind gestionarea, evaluarea și evidența terenurilor proprietate publică locală aflate sub vegetație forestieră, precum și a cadrului juridic aferent împăduririi terenurilor degradate, administrate de UAT;

- neexercitarea întocmai a funcțiilor atribuite de cadrul legal[234] privind managementul eficient al fondului locativ;

- lipsa evidenței veridice a drumurilor locale și comunale, a străzilor, trotuarelor etc.;

- reglementarea și monitorizarea insuficientă a activității entităților fondate, ceea ce a generat neînregistrarea și administrarea ineficientă a patrimoniului transmis în gestiunea acestora;

- în pofida recomandărilor auditului public extern precedent[235], reglementările din statutele ÎM nu au fost ajustate la prevederile legislației în vigoare, acestea continuând să genereze premise fondatorilor și administratorilor de a se eschiva de la responsabilitățile aferente unei gestionări conforme/prudente a patrimoniului public, în detrimentul comunității în ansamblu;

- inițierea unor construcții noi cu angajarea unor cheltuieli fără suport de resurse financiare disponibile și fără darea în exploatare a celor demarate anterior, fapt ce generează imobilizarea/dezafectarea mijloacelor bugetare în obiectele în curs de execuție, degradarea fizică și morală a construcțiilor efectuate, acțiuni care contravin principiilor bunei guvernări. De exemplu: în UAT din raionul Sîngerei, la 01.01.2016,

[234] Art.3 alin.(2) din Legea nr.121-XVI din 04.05.2007.
[235] Hotărârea Curții de Conturi nr.21 din 08.04.2014 „Privind Raportul auditului conformității administrării fondurilor publice în cadrul întreprinderilor municipale pe anul 2013".

pentru finalizarea a 16 obiecte cu costul de deviz de 187,0 mil.lei, mai erau necesare mijloace financiare estimate în sumă de 135,3 mil.lei;

- lipsa unui control eficient asupra integrității și folosirii eficiente a fondului funciar, inclusiv a celui silvic, ca urmare a executării necorespunzătoare a atribuțiilor funcționale de către specialiștii pentru reglementarea regimului funciar din UAT;

- administrarea, evidența și înregistrarea necorespunzătoare a infrastructurii tehnico-edilitare din localități, ceea ce generează impedimente în valorificarea mijloacelor publice și asigurarea unui trai decent locuitorilor etc.

Misiunile de folow-up au constatat că, în majoritatea cazurilor, entitățile vizate au întreprins acțiuni, care au avut menirea doar de a organiza demararea implementării unor recomandări, fapt datorat unui management neadecvat al proceselor și activităților din cadrul AAPL. Totodată, autoritățile publice centrale de specialitate nu au asigurat un efort sustenabil pentru remedierea coliziunilor juridice identificate.

Practic, niciuna dintre entitățile verificate nu a implementat un sistem de control managerial intern viabil, care ar asigura identificarea proceselor operaționale de bază și descrierea acestora, inclusiv în instituțiile din subordine.

Conform explicațiilor entităților verificate, neimplementarea unor recomandări s-a datorat următoarelor:

- persoanele responsabile de evaluarea/planificarea bugetară nu dispun de prevederi normative privind modul de conlucrare a participanților implicați în acest proces, care să prevadă expres sarcinile și împuternicirile acestora;

- actele normative ale Ministerului Finanțelor[236] nu stabilesc o metodologie de evaluare și monitorizare a bazei de impozitare aferente formării și mobilizării veniturilor bugetare pentru o UAT concretă, urmare cărui fapt AAPL nu dispun de informațiile necesare;

- modificările legislative au dus la o reconsiderare principială a sistemului de finanțe publice locale, inclusiv a componentei veniturilor proprii a UAT, în mod indirect fiind limitate acțiunile AAPL în procesul de evaluare a potențialului economic și a bazei impozabile;

- AAPL, deși au unele responsabilități[237] în vederea diminuării restanțelor față de Bugetul Public Național, nu dispun de atribuții suficiente, acestea fiind deținute integral de Serviciul Fiscal de Stat;

- încheierea contractelor de arendă a unor terenuri ale bazinelor acvatice este nerealizabilă, din cauza incertitudinii privind regimul juridic și de administrare a terenurilor aferente bazinelor acvatice, înregistrate în RBI ca proprietate a „Republicii Moldova” (de stat), în baza unor Hotărâri ale Guvernului, abrogate ulterior urmare

[236] „Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului”, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.209 din 24 decembrie 2015; Circulara Ministerului Finanțelor de elaborare a proiectelor de buget.

[237] Hotărârea Guvernului nr.998 din 20.08.2003 „Privind activitatea serviciului de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul primăriei” (impozitul funciar de la persoanele fizice (cetățeni) și gospodăriile țărănești (de fermier); impozitul pe bunurile imobiliare de la persoanele fizice (cetățeni); taxa pentru amenajarea teritoriului, percepută de la gospodăriile țărănești (de fermier); taxa de la posesorii de câini și contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii de la persoanele fizice).

Hotărârii Curții Constituționale nr.12 din 21.04.2005. Totodată, potrivit art.5 alin.(1) lit.f) din Legea privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor nr.91-XVI din 05.04.2007, terenurile ocupate de obiectivele acvatice artificiale constituiau proprietate publică a UAT;

- lipsesc resursele și metodologiile necesare pentru gestionarea, evaluarea și evidența fondului silvic și drumurilor locale, specialiști responsabili de administrarea fondurilor respective, precum și cunoștințe în domeniu, MADRM elaborând doar Regulamentul privind efectuarea lucrărilor de împădurire a terenurilor degradate proprietate publică a UAT și a terenurilor degradate proprietate privată[238]. MEI a informat că a aprobat Normativele în construcții „Proiectarea drumurilor publice"[239]. Totodată, până în prezent nu este elaborat cadrul legislativ-normativ aferent executării lucrărilor de întreținere, reparație și construcție a drumurilor publice locale;

- deși legislația actuală[240] prevede expres dreptul AAPL de a coopera atât în apărarea intereselor comune, cât și în realizarea de lucrări și prestarea de servicii publice de interes comun, până în prezent nu sunt elaborate prevederile legale în privința reglementării unor aspecte importante ce țin de mecanismul de instituționalizare a cooperării, în special, de creare a Asociațiilor de Cooperare Intercomunitară fără personalitate juridică;

- necorespunderea prevederilor Hotărârii Guvernului nr.683 din 18.06.2004 cu prevederile legale[241] prin care rețelele de gaz nu sunt tratate ca obiecte ale înregistrării în RBI;

- insuficiența resurselor financiare necesare pentru înregistrarea obiectelor drepturilor în RBI;

- nedelimitarea și necadastrarea terenurilor și neidentificarea utilizatorilor terenurilor proprietate publică aferente obiectivelor private, ceea ce împiedică încheierea integrală a contractelor de arendă/folosire a terenurilor;

- expirarea termenului de prescripție pentru sancționarea persoanelor responsabile de deficiențele constatate;

- suspendarea activității ÎM fondate, în conformitate cu prevederile legale în domeniu[242];

- elaborarea noii legislații privind retribuirea muncii în sistemul bugetar.

Totuși, unele acțiuni întreprinse de către entitățile auditate au contribuit la remedierea unor deficiențe în valoare de circa 392,9 mil.lei[243]:

[238] Regulamentul privind efectuarea lucrărilor de împădurire a terenurilor degradate proprietate publică a unităților administrative-teritoriale și a terenurilor degradate proprietate privată, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1186 din 28.10.2016.
[239] Normativele în construcții NCM D.02.01:2015 „Proiectarea drumurilor publice", aprobate prin Ordinul ministrului transporturilor și infrastructurii drumurilor nr.3 din 11.02.2015.
[240] Art.14 alin.(2) lit. j) din Legea nr.436-XVI din 28.12.2006 privind administrația publică locală; art.3 lit. h) din Legea nr.435-XVI din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă.
[241] Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25.02.1998.
[242] Art.30 din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr.845-XII din 03.01.1992.
[243] În r-nul Ungheni - 321,6 mil.lei, r-nul Sângerei - 17,9 mil.lei, r-nul Râșcani - 26,4 mil.lei, r-nul Briceni - 27,0 mil.lei.

- stabilirea/majorarea plăților pentru folosirea terenurilor proprietate publică aferente construcțiilor private, terenurilor arabile și terenurilor bazinelor acvatice prin încheierea/ modificarea contractelor de arendă (inclusiv prin revizuirea suprafețelor fâșiilor riverane, modificarea bonității, aplicarea pasului de majorare a prețului), în sumă totală de 0,8 mil.lei;

- încasarea restanțelor pentru arenda terenurilor în sumă de 0,5 mil.lei;

- restabilirea conform destinației a transferurilor din bugetul de stat utilizate în alte scopuri – 3,2 mil.lei;

- contabilizarea patrimoniului proprietate publică locală, inclusiv terenuri – 296,1 mil.lei, bunuri imobile - 9,3 mil.lei;

- contabilizarea patrimoniului transmis în administrare IMSP și ÎM în sumă de 51,9 mil.lei;

- contabilizarea și raportarea corectată a situațiilor patrimoniale în sumă de 28,5 mil.lei;

- organizarea și înregistrarea în mod regulamentar a procesului de casare a bunurilor materiale și mijloacelor fixe în sumă de 0,3 mil.lei;

- returnarea plăților salariale achitate neregulamentar în sumă de 0,5 mil.lei.

Principalele cauze care au generat implementarea parțială a cerințelor și recomandărilor de audit se rezumă la:

- *aplicarea superficială, respectiv, monitorizarea ineficientă a aplicării prevederilor cadrului normativ privind gestionarea resurselor bugetare și a patrimoniului public local*, generate, în principal, de voința scăzută sau lipsa de preocupare a autorităților publice locale (președinte de raion, primar, consilieri raionali și locali) și managerilor operaționali de a pune în practică aceste recomandări, precum și de a monitoriza și administra acțiunile de implementare;
- *capacitatea instituțională redusă a administrațiilor responsabile*, cauzată de lipsa pârghiilor de influență asupra unor domenii de activitate ce țin de competența AAPL;
- monitorizarea neadecvată din partea autorităților publice centrale (APC) de resort a activității administrației publice locale;
- vidul în materie de instrumente regulatorii și administrative, deficitul de comunicare (pe verticală și orizontală) și asistența irelevantă din partea APC de profil și a celor cu funcții regulatorii privind implementarea la nivel local a strategiilor și mecanismelor aferente politicilor publice (naționale, sectoriale, regionale), care condiționează deficiențe și iregularități în domeniul dat.

Hotărârea nr. 93 din 15 decembrie 2018 „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up privind implementarea recomandărilor și executarea cerințelor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 30.11.2016, aferente auditului performanței „Implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (8 luni): resurse generoase – rezultate incerte””

Misiunea de follow-up a avut drept scop de a determina dacă au fost întreprinse acțiunile corespunzătoare pentru executarea cerințelor și implementarea recomandărilor din Raportul de

audit precedent, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 30.11.2016, aferente auditului performanței „Implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (8 luni): resurse generoase – rezultate incerte".

Reforma justiției în Republica Moldova este un element-cheie în consolidarea statului de drept și a instituțiilor judiciare în raport cu cetățenii. Implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției (SRSJ) reprezintă un angajament asumat pe plan extern în raport cu Uniunea Europeană. În anul 2012, Legislativul a aprobat Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016. Uniunea Europeană s-a angajat să susțină Guvernul Republicii Moldova în reformarea sectorului justiției, începând cu anul 2013, prin asigurarea sustenabilității financiare sub forma unui suport bugetar în valoare de 60,0 mil.euro. Din cauza instabilității politice, dar și a incoerenței acțiunilor de reformare din anul 2013 și până în anul 2016, partenerii de dezvoltare au decis să suspende sprijinul financiar pentru acest sector.

Rezultatele auditului performanței „Implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (8 luni): resurse generoase – rezultate incerte" au elucidat multiple deficiențe și nereguli, care subminează efectele pozitive ale reformei demarate și au constituit impedimente majore pentru succesul final în realizarea obiectivelor reformei justiției.

Evaluările auditului privind implementarea recomandărilor înaintate în cadrul misiunii de audit efectuate în anul 2016 au relevat că insuficiența unor acțiuni ferme ale entităților implicate în realizarea reformei în sectorul justiției, cu continuitate și coerență, nu a permis implementarea efectivă și neîntârziată a unui sistem de management financiar și control intern performant, pentru consolidarea capacităților instituționale și urgentarea implementării proceselor și acțiunilor prevăzute în reformarea sectorului justiției.

Cu toate că cerințele și recomandările înaintate de către misiunea de audit din anul 2016 au avut menirea de a redresa situația creată în domeniul vizat și de a îmbunătăți performanțele și impactul obținut în utilizarea în mod eficient și eficace a mijloacelor destinate implementării Strategiei de reformă a sectorului justiției, rezultatele actualei misiuni de follow-up au atestat un nivel moderat de implementare a cerințelor și recomandărilor.

Principalele cauze care au generat implementarea moderată a cerințelor și recomandărilor de audit se rezumă la: *(i)* insuficiența unor acțiuni prompte din partea autorităților implicate în reforma sectorului justiției de punere în practică a acestor recomandări și de asigurare a unei monitorizări stricte pe parcursul implementării acestora; *(ii)* capacitatea instituțională redusă a autorităților responsabile, determinată de lipsa/insuficiența resurselor financiare necesare, ca urmare fiind afectate unele domenii de activitate ce intră în competența acestora.

Insuficiența măsurilor adecvate, menite să diminueze și să înlăture deficiențele constatate de către auditul precedent, condiționează persistența și materializarea acestora în continuare, neatingerea obiectivelor trasate, respectiv, generează riscul de administrare neconformă/ineficientă a fondurilor publice.

În vederea remedierii situațiilor atestate, prin Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 30.11.2016, autorităților responsabile (10 entități) le-au fost înaintate, spre implementare, 12 recomandări și 22 de cerințe.

Probele misiunii de follow-up cu privire la nivelul de executare a cerințelor și de implementare a recomandărilor în perioada anilor 2016-2018 au fost colectate în cadrul entităților

responsabile (Ministerul Justiției, Oficiul Avocatului Poporului, Administrația Națională a Penitenciarelor, Centrul de Medicină Legală, Ministerul Finanțelor, Centrul Național de Expertize Judiciare, Consiliul Superior al Magistraturii, Inspectoratul Național de Poliție, Institutul Național al Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale), urmare intervievării persoanelor-cheie și examinării informațiilor prezentate.

În rezultatul implementării recomandărilor auditului precedent, acțiunile întreprinse de către entitățile implicate în implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 au contribuit la:

- instituirea în cadrul Ministerului Justiției a evidenței privind asistența externă, în acest mod fiind asigurată transparența utilizării mijloacelor financiare oferite de către diverși donatori externi;
- stabilirea de către Consiliul Superior al Magistraturii a unor proceduri de selectare a candidaților la funcția de judecător;
- aprobarea de către Consiliul Superior al Magistraturii a structurii-tip a planului/strategiei-tip de activitate a instanței judecătorești;
- crearea Centrului de Informații Juridice în cadrul Institutului Național al Justiției, unde judecătorii, procurorii și alți profesioniști din sectorul justiției beneficiază de instruiri în domeniu, inclusiv la distanță.

Totodată, evaluările auditului au relevat că acțiunile întreprinse de către entitățile vizate nu au fost suficiente pentru înlăturarea integrală a deficiențelor constatate de auditul precedent, fiind admisă în continuare utilizarea ineficientă și ineficace a mijloacelor financiare și bunurilor procurate în cadrul reformei sectorului justiției. Astfel,

- Deși pentru Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP) o problemă substanțială o constituie disponibilitatea mijloacelor financiare necesare pentru finalizarea lucrărilor de construcție/reconstrucție a obiectelor demarate în anul 2013, factorii de decizie nu au asigurat un management eficient în gestionarea banului public, ceea ce a determinat nevalorificarea, în perioada anilor 2016-2018 (9 luni), a alocațiilor în valoare de 15,3 mil.lei, destinate lucrărilor de construcție/reconstrucție a 3 penitenciare. Lipsa unor criterii de prioritizare pentru asigurarea finalizării investițiilor și reparațiilor capitale inițiate a determinat reducerea posibilității de finalizare a acestor obiective. Spre exemplu, la Penitenciarul nr.10-Goian, gradul de finalizare constituie 90,3%, la Penitenciarul nr.3-Leova - 86,4%, iar la Penitenciarul nr.11-Bălți (I etapă) - 28,1%. Conform estimărilor ANP, pentru finalizarea și darea în exploatare a obiectivelor menționate, sunt necesare: 4,3 mil.lei - pentru Penitenciarul nr.10-Goian; 2,2 mil.lei - pentru Penitenciarul nr.3-Leova, și 216,8 mil.lei - pentru Penitenciarul nr.11-Bălți.

De asemenea, Administrația Națională a Penitenciarelor până în prezent nu a întreprins măsuri de inițiere a lucrărilor de reconstrucție a Penitenciarelor nr.5 din or. Cahul și nr.17 din or. Rezina, pentru care în anul 2014 a fost elaborată și aprobată documentația de proiect în valoare de 2,4 mil.lei, care la momentul actual necesită a fi revizuită și ajustată la noile prevederi ale cadrului legal-normativ, ceea ce nu exclude pe viitor generarea unor cheltuieli suplimentare pentru finalizarea investițiilor.

Totodată, conducerea Penitenciarului nr.10-Goian a continuat practica de utilizare ineficientă a investițiilor realizare în cadrul Reformei sectorului justiției. Astfel, deși s-a procurat echipament în valoare de 135,8 mii lei, destinat creării unui atelier de deservire auto în cadrul Penitenciarului, dar care anterior a fost stocat în depozit timp de 2 ani, la momentul efectuării misiunii de follow-up nu au fost întreprinse măsuri suficiente pentru asigurarea funcționalității acestui atelier, creat pentru efectuarea lecțiilor practice, în scopul obținerii specialității de lăcătuș auto de către deținuți. Respectiv, urmare neracordării programului de studii cu termenul de detenție a deținuților, lecțiile s-au desfășurat doar pe parcursul anului 2017.

- Centrul de Medicină Legală nu a asigurat utilizarea eficientă a bunurilor procurate în cadrul reformei, pentru a contribui la atingerea indicatorilor de rezultat și, implicit, la realizarea obiectivelor prestabilite. Prin urmare, factorii de decizie nu au asigurat în deplină măsură punerea în funcțiune a echipamentului în valoare de 9,8 mil.lei, destinat realizării expertizei genetice și consolidării capacităților de expertiză medico-legală ale laboratoarelor. Astfel, la momentul efectuării misiunii de audit, a fost instalată doar o parte din echipament, în valoare de 3,3 mil.lei, iar restul acestuia, în valoare de 6,5 mil.lei, este stocat în continuare și nu se utilizează.

De asemenea, deși Centrul de Medicină Legală a întreprins măsuri privind crearea laboratorului de expertiză genetică, funcționalitatea acestuia nu a fost asigurată, astfel nefiind obținut impactul scontat în vederea înfăptuirii unei justiții eficiente.

În contextul celor constatate, auditul a concluzionat că obiectivele și indicatorii de rezultat nu au întrunit pe deplin rezultatele scontate, fiind necesare măsuri de monitorizare continuă a implementării punctuale a Strategiei de reformă a sectorului justiției.

Pentru remedierea problematicilor identificate sunt necesare acțiuni severe de consolidare a capacităților instituționale, de asigurare a bunei guvernări, ceea ce va contribui la realizarea obiectivelor prestabilite, precum și la gestionarea eficientă, judicioasă și cu responsabilitate a banului public.

Principalele cauze care au generat realizarea parțială a recomandărilor de audit se rezumă la:

- neasigurarea bunei guvernări de către managementul instituțional implicat în realizarea Strategiei de reformă a sectorului justiției;
- estimarea incorectă a necesarului de mijloace financiare și neprioritizarea acțiunilor care urmau a fi întreprinse, reieșind din obiectivele stabilite în Strategie;
- monitorizarea insuficientă de către actorii-cheie responsabili a acțiunilor întreprinse în procesul realizării obiectivelor prestabilite, precum și a angajamentelor asumate în cadrul implementării SRSJ, fapt care a dus la utilizarea irațională, ineficientă și ineficace a resurselor financiare alocate.

Acești factori au influențat negativ unele domenii de activitate care intră în competența instituțiilor implicate în realizarea Strategiei de reformă a sectorului justiției, cu impact direct asupra reformării domeniului dat.

Hotărârea nr.15 din 27 martie 2019 „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up al auditului TI „Cum se asigură protecția datelor cu caracter personal în domeniul asistenței medicale primare, prelucrate în cadrul sistemelor informaționale automatizate?””

Asigurarea și realizarea condițiilor necesare pentru protecția datelor cu caracter personal prelucrate în cadrul Sistemului Informațional, inclusiv din domeniul medical, reprezintă o condiție imperativă în procesul de dezvoltare a țării și corespunde cerințelor/reglementărilor cadrului comunitar în domeniu.

Curtea de Conturi, fiind motivată de importanța și modul de îmbunătățire/consolidare a domeniului supus auditării în anul 2016 în cadrul auditului cu tema: „*Cum se asigură protecția datelor cu caracter personal în domeniul asistenței medicale primare, prelucrate în cadrul sistemelor informaționale automatizate?,* finalizat cu adoptarea Hotărârii Curții de Conturi nr.48 din 05.12.2016, a efectuat misiunea de follow-up (verificarea implementării recomandărilor și executării cerințelor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nominalizată).

Generalizând cele constatate, auditul atestă că măsurile întreprinse în perioada anilor 2017 – 2018 de către factorii decizionali ai entităților vizate în dispozitivul Hotărârii Curții de Conturi nr.48 din 05.12.2016 nu au asigurat executarea deplină a cerințelor și recomandărilor de audit înaintate de Curte, fiind constatate unele rezerve în aspectele consolidării și aplicării conforme a cadrului normativ aferent domeniului protecției datelor cu caracter personal, efectuării activităților de control/monitorizare, precum și gestionării eficiente a riscurilor privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în SI din domeniul asistenței medicale primare și valorificarea eficientă a beneficiilor acestuia.

Pe de altă parte, unele acțiuni realizate de MSMPS și instituțiile medicale auditate au contribuit la fortificarea procedurilor/controalelor aferente protecției datelor cu caracter personal prelucrate în cadrul SIA gestionate. Totodată, se denotă că anumite activități realizate de minister și CNPDCP creează premise pentru îmbunătățirea situației constatate de auditul precedent, oferind pârghiile și instrumentele necesare în acest sens.

Printre factorii care au determinat nivelul redus de implementare a recomandărilor și de executare a cerințelor și, respectiv, reticențele/tergiversările în obținerea impactului scontat, se pot evidenția: procesul îndelungat de legiferare a actelor normative, inclusiv a proiectelor de legi aferente domeniului protecției datelor cu caracter personal; aplicarea superficială a prevederilor legislației în domeniu de către părțile responsabile; insuficiența capacităților instituționale necesare în acest sens.

Hotărârea nr.16 din 27 martie 2019 „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up al auditului TI „Asigură Sistemul Informațional Automatizat „Asistență Socială" protejarea activelor, integritatea datelor și funcționează eficient pentru a atinge scopurile și obiectivele organizaționale?""

Curtea de Conturi, fiind motivată de interesul sporit din partea societății, a organismelor internaționale şi a donatorilor străini privind reforma sectorului asistenței sociale, inclusiv prin implementarea şi utilizarea eficientă a tehnologiilor informaționale, a efectuat, în anul 2015, auditul tehnologiilor informaționale, cu elemente de performanță, privind Sistemul Informațional Automatizat „Asistență Socială" (SIAAS), elaborat și implementat de către ministerul de resort, cu suportul Băncii Mondiale, care s-a finalizat cu adoptarea Hotărârii Curții de Conturi nr.49 din 22.12.2015.

Astfel, asigurarea și realizarea condițiilor necesare pentru valorificarea posibilităților și funcționalităților SIAAS, inclusiv prin prisma eficienței și eficacității resurselor financiare externe investite în dezvoltarea acestuia, reprezintă o prioritate pentru domeniul respectiv.

În acest context, Curtea de Conturi, fiind motivată de importanța și modul de îmbunătățire a domeniului, a efectuat misiunea de follow-up nominalizată (verificarea implementării recomandărilor și executării cerințelor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi vizată).

Rezultatele misiunii de follow-up denotă că, deși pe parcursul anilor 2016-2018 au fost întreprinse de către factorii de decizie ai entităților vizate în Hotărârea nr.49 din 22 decembrie 2015 unele acțiuni în vederea eliminării neajunsurilor constatate de auditul precedent, sporirii eficienței SIAAS, înregistrându-se și anumite progrese, s-au constatat rezerve majore în aspectele funcționalității, sustenabilității și performanței Sistemului respectiv, precum și asigurării cu cadrul normativ și cel regulator necesare pentru asigurarea pârghiilor și instrumentelor în scopul bunei gestionări și utilizări a acestuia. Generalizând cele constatate, se relevă următoarele:

- Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nu dispune de resurse suficiente care ar asigura administrarea adecvată și durabilitatea Sistemului, ceea ce ar putea afecta aplicarea corespunzătoare a SIAAS și îndeplinirea obiectivelor stabilite;
- lipsește un act normativ care ar stabili expres exploatarea și utilizarea versiunii extinse a SIAAS (faza II), inclusiv a modulelor/submodulelor noi dezvoltate în perioada anilor 2016-2017, deși acceptanța finală a SIAAS a fost semnată de către minister și compania dezvoltatoare în luna septembrie 2017, produsul intrând în perioada de garanție pe parcursul a 36 luni, până în anul 2020. Or, neutilizarea, cel puțin în pilotare, în perioada de garanție, a modulelor/submodulelor dezvoltate în cadrul Proiectului finanțat din sursele creditului Băncii Mondiale duce la ratarea posibilităților de identificare și eliminare a neajunsurilor aferente funcționării acestora;
- nu s-au asigurat condițiile necesare pentru implementarea modulelor și a submodulelor nou elaborate și/sau a unor submodule dezvoltate, nefiind elaborat și implementat corespunzător cadrul de reglementare aferent funcționării și utilizării SIAAS (actualizat): regulamentul de funcționare, politica de securitate, ghiduri, instrucțiuni etc..

Neeliminarea cauzelor apariției erorilor în utilizarea SIAAS, inclusiv ca urmare a configurării necorespunzătoare a Sistemului, a condiționat persistența acestora și pe parcursul perioadei de referință, fapt care a diminuat eficiența și eficacitatea SIAAS.

Astfel, carențele și disfuncționalitățile constatate limitează SIAAS în atingerea scopului scontat, inclusiv în sporirea eficienței activității desfășurate de entitățile utilizatori ai Sistemului, precum și în obținerea în mod operativ a informațiilor necesare, care ar facilita procesul decizional, monitorizarea performanțelor și realizarea propriilor obiective. Totodată, acestea condiționează utilizarea ineficientă a resurselor financiare alocate din surse externe pentru dezvoltarea Sistemului.

Printre cauzele principale care au influențat nivelul scăzut de implementare se pot evidenția:

- lipsa unei viziuni strategice unice, a unui document de strategie TI privind automatizarea proceselor din domeniul asistenței sociale, racordată la Strategia națională în domeniu, precum și la politicile de e-Transformare a Guvernării;
- neasigurarea memoriei instituționale în contextul fluctuației persoanelor responsabile implicate în implementarea și dezvoltarea SIAAS din cadrul ministerului, fapt care, în

măsură semnificativă, a tergiversat întreprinderea acțiunilor necesare, continuitatea activităților inițiate, precum și elaborarea/aprobarea procedurilor pentru asigurarea bunei gestiuni a tehnologiilor informaționale în domeniu;

- capacitatea instituțională redusă a ministerului pentru gestiunea SI, inclusiv a proiectelor de dezvoltare și mentenanță a acestora, generată îndeosebi de fluctuația cadrelor și de neatractivitatea funcțiilor publice pentru specialiștii calificați în domeniul TI;
- gestionarea insuficientă a riscurilor aferente Proiectelor de dezvoltare a SIAAS, inclusiv monitorizarea ineficientă a activităților ulterioare.

VII. ANEXE

Anexa nr.1

Lista Hotărârilor adoptate de Curtea de Conturi în perioada septembrie 2018 – septembrie 2019

Nr. crt.	Denumirea hotărârii
1.	**Hotărârea nr. 67 din 21 septembrie 2018** „Cu privire la aprobarea Raportului auditului situațiilor financiare ale Institutului de Ecologie și Geografie încheiate la 31 decembrie 2017”
2.	**Hotărârea nr.69 din 22 octombrie 2018** „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up privind implementarea cerințelor și recomandărilor aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 30 iunie 2016, aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către UAT din raionul Ungheni”
3.	**Hotărârea nr.70 din 25 octombrie 2018** „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up privind implementarea cerințelor și recomandărilor aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 17 din 23 iunie 2016, aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către UAT din raionul Sângerei”
4.	**Hotărârea nr.73 din 29 octombrie 2018** „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up privind implementarea cerințelor și recomandărilor aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.18 din 23.06.2016 privind Raportul auditului conformității gestionării patrimoniului public în cadrul entităților publice din raionul Râșcani pe anul 2015”
5.	**Hotărârea nr.74 din 31 octombrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale com. Stăuceni încheiate la 31 decembrie 2017”
6.	**Hotărârea nr. 75 din 5 noiembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Autorității Naționale de Integritate la 31 decembrie 2017”
7.	**Hotărârea nr.77 din 23 noiembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale or.Codru încheiate la 31 decembrie 2017”
8.	**Hotărârea nr. 78 din 23 noiembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale s.Budești încheiate la 31 decembrie 2017”
9.	**Hotărârea nr. 79 din 23 noiembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale com.Tohatin încheiate la 31 decembrie 2017”
10.	**Hotărârea nr. 80 din 26 noiembrie 2018** „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up privind implementarea cerințelor și recomandărilor aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.26 din 5 iulie 2016 privind Rapoartele auditului conformității exercițiului bugetar și gestionării patrimoniului public în cadrul entităților publice locale din raionul Briceni pe anul 2015”
11.	**Hotărârea nr. 82 din 28 noiembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Agenției Naționale Antidoping încheiate la 31 decembrie 2017”

12.	**Hotărârea nr. 83 din 29 noiembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Consiliului Superior al Magistraturii încheiate la 31 decembrie 2017”
13.	**Hotărârea nr. 84 din 30 noiembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului performanței cu tema: „În ce mod resursele investite în dezvoltarea și implementarea Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME) asigură realizarea scopului stabilit și cum poate fi acesta îmbunătățit pentru atingerea impactului scontat?””
14.	**Hotărârea nr. 85 din 4 decembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Secretariatului Parlamentului încheiate la 31 decembrie 2017”
15.	**Hotărârea nr. 87 din 5 decembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Institutului Național al Justiției încheiate la 31 decembrie 2017”
16.	**Hotărârea nr. 88 din 10 decembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Centrului Național Anticorupție încheiate la 31 decembrie 2017”
17.	**Hotărârea nr. 89 din 12 decembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Biroului Național de Statistică încheiate la 31 decembrie 2017”
18.	**Hotărârea nr. 90 din 12 decembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Cancelariei de Stat încheiate la 31 decembrie 2017”
19.	**Hotărârea nr. 92 din 15 decembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Serviciului de Stat de Arhivă încheiate la 31 decembrie 2017”
20.	**Hotărârea nr. 93 din 15 decembrie 2018** „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up privind implementarea recomandărilor și executarea cerințelor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 30.11.2016, aferente auditului performanței „Implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (8 luni):resurse generoase – rezultate incerte””
21.	**Hotărârea nr. 94 din 17 decembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public al UAT din mun.Chișinău”
22.	**Hotărârea nr. 95 din 17 decembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale mun. Orhei încheiate la 31.12.2017”
23.	**Hotărârea nr. 96 din 18 decembrie 2018** „Privind Raportul auditului conformității „Declarările salariale și plăților la Bugetul Public Național și impactul asupra drepturilor sociale ale cetățenilor””
24.	**Hotărârea nr. 97 din 18 decembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale Procuraturii Generale încheiate la 31 decembrie 2017”
25.	**Hotărârea nr. 98 din 21 decembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului acordării pensiilor în Republica Moldova”
26.	**Hotărârea nr. 99 din 21 decembrie 2018** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Unității pentru Implementarea și Coordonarea Proiectelor Instituția Publică „EMP management durabil POP” încheiate la 31 decembrie 2017”
27.	**Hotărârea nr.1 din 31 ianuarie 2019** „Privind Raportul auditului performanței implementării Planului de acțiuni al Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii 2017-2018 (I semestru)”

28.	**Hotărârea nr.8 din 27 februarie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale orașului Durlești încheiate la 31 decembrie 2017”
29.	**Hotărârea nr.9 din 27 februarie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale com. Cruzești încheiate la 31 decembrie 2017”
30.	**Hotărârea nr.10 din 27 februarie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale s. Colonița încheiate la 31 decembrie 2017”
31.	**Hotărârea nr.11 din 27 februarie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale com. Grătiești încheiate la 31 decembrie 2017”
32.	**Hotărârea nr.12 din 28 februarie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale Curții Constituționale încheiate la 31 decembrie 2017”
33.	**Hotărârea nr.14 din 22 martie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale or. Vadul lui Vodă încheiate la 31 decembrie 2017”
34.	**Hotărârea nr.15 din 27 martie 2019** „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up al auditului TI „Cum se asigură protecția datelor cu caracter personal în domeniul asistenței medicale primare, prelucrate în cadrul sistemelor informaționale automatizate?””
35.	**Hotărârea nr.16 din 27 martie 2019** „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up al auditului TI „Asigură Sistemul Informațional Automatizat „Asistență Socială” protejarea activelor, integritatea datelor și funcționează eficient pentru a atinge scopurile și obiectivele organizaționale?””
36.	**Hotărârea nr.17 din 2 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului performanței „Sunt gestionate în mod eficient și eficace investițiile în cadrul Proiectului „Tranziția la Agricultura Performantă”, prin aplicarea mecanismelor existente?””
37.	**Hotărârea nr. 18 din 3 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale aparatului central al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2018”
38.	**Hotărârea nr.20 din 12 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale raionului Strășeni (UAT de nivelul II) încheiate la 31 decembrie 2018”
39.	**Hotărârea nr.21 din 12 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale municipiului Strășeni încheiate la 31 decembrie 2018”
40.	**Hotărârea nr.22 din 12 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale or. Bucovăț încheiate la 31 decembrie 2018”
41.	**Hotărârea nr. 23 din 17 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale raionului Rezina (UAT de nivelul II) încheiate la 31 decembrie 2018”
42.	**Hotărârea nr.24 din 17 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale or.Vatra încheiate la 31 decembrie 2017”
43.	**Hotărârea nr. 25 din 17 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale or. Sângera încheiate la 31 decembrie 2017”
44.	**Hotărârea nr. 26 din 18 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2018”
45.	**Hotărârea nr.27 din 19 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2018”

46.	**Hotărârea nr.28 din 22 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2018”
47.	**Hotărârea nr.29 din 23 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale Autorității Naționale de Integritate încheiate la 31 decembrie 2018”
48.	**Hotărârea nr. 31 din 23 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale orașului Cricova încheiate la 31 decembrie 2017”
49.	**Hotărârea nr.32 din 24 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2018”
50.	**Hotărârea nr.33 din 25 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2018”
51.	**Hotărârea nr.36 din 25 aprilie 2019** „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2018”
52.	**Hotărârea nr.37 din 25 aprilie 2019** „Privind Raportul auditului conformității „Achizițiile publice la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și instituțiile din subordine în anul 2018””
53.	**Hotărârea nr.39 din 21 mai 2019** „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar 2018”
54.	**Hotărârea nr.40 din 22 mai 2019** „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare încheiate la 31 decembrie 2018”
55.	**Hotărârea nr.41 din 23 mai 2019** „Cu privire la Raportul auditului privind legalitatea repartizării, eliberării, utilizării și restituirii autorizațiilor multilaterale pentru transportul internațional de mărfuri (autorizații CEMT) pe anii 2018-2019”
56.	**Hotărârea nr.43 din 24 mai 2019** „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2018”
57.	**Hotărârea nr.44 din 28 mai 2019** „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2018”
58.	**Hotărârea nr.45 din 28 mai 2019** „Cu privire la Raportul auditului performanței managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2018”
59.	**Hotărârea nr.46 din 29 mai 2019** „Cu privire la auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2017”
60.	**Hotărârea nr.47 din 30 mai 2019** „Cu privire la auditul rapoartelor financiare ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2017”
61.	**Hotărârea nr.48 din 30 mai 2019** „Cu privire la auditul rapoartelor financiare ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2018”
62.	**Hotărârea nr.49 din 10 iunie 2019** „Cu privire la auditul situațiilor financiare ale Proiectului de modernizare a sectorului sănătății încheiate la 31 decembrie 2018”

Anexa nr.2

Rezultatele misiunilor de audit, opinii/concluzii

Nr. d/o	Denumirea hotărârii	Tip audit	Opinie/Concluzie	Tip opinie
1.	Hotărârea nr. 67 din 21 septembrie 2018 „Cu privire la aprobarea Raportului auditului situațiilor financiare ale Institutului de Ecologie și Geografie încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	cu rezerve
2.	Hotărârea nr.69 din 22 octombrie 2018 „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up privind implementarea cerințelor și recomandărilor aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 30 iunie 2016 aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către UAT din r-nul Ungheni”	follow-up	-	-
3.	Hotărârea nr.70 din 25 octombrie 2018 „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up privind implementarea cerințelor și recomandărilor aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 17 din 23 iunie 2016, aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către UAT din raionul Sângerei”	follow-up	-	-
4.	Hotărârea nr.73 din 29 octombrie 2018 „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up privind implementarea cerințelor și recomandărilor aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.18 din 23.06.2016 privind Raportul auditului conformității gestionării patrimoniului public în cadrul entităților publice din raionul Râșcani pe anul 2015”	follow-up	-	-
5.	Hotărârea nr.74 din 31 octombrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale	financiar	opinie	contrară

Nr. d/o	Denumirea hotărârii	Tip audit	Opinie/Concluzie	Tip opinie
	com. Stăuceni, încheiate la 31 decembrie 2017”			
6.	Hotărârea nr. 75 din 5 noiembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Autorității Naționale de Integritate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	fără rezerve
7.	Hotărârea nr.77 din 23 noiembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale or. Codru încheiate la 31.12.2017”	financiar	opinie	contrară
8.	Hotărârea nr. 78 din 23 noiembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale s.Budești, încheiate la 31.12.2017”	financiar	opinie	contrară
9.	Hotărârea nr. 79 din 23 noiembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale com.Tohatin, încheiate la 31.12.2017”	financiar	opinie	contrară
10.	Hotărârea nr. 80 din 26 noiembrie 2018 „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up privind implementarea cerințelor și recomandărilor aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.26 din 05 iulie 2016 privind Rapoartele auditului conformităţii exerciţiului bugetar şi gestionării patrimoniului public în cadrul entităţilor publice locale din raionul Briceni pe anul 2015”	follow-up	-	-
11.	Hotărârea nr. 82 din 28 noiembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Agenției Naționale Antidoping, încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	fără rezerve

Nr. d/o	**Denumirea hotărârii**	**Tip audit**	**Opinie/Concluzie**	**Tip opinie**
12.	Hotărârea nr. 83 din 29 noiembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Consiliului Superior al Magistraturii încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	cu rezerve
13.	Hotărârea nr. 84 din 30 noiembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului performanței cu tema: „În ce mod resursele investite în dezvoltarea și implementarea Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME) asigură realizarea scopului stabilit și cum poate fi acesta îmbunătățit pentru atingerea impactului scontat?”	performanță	concluzie	concluzie
14.	Hotărârea nr. 85 din 4 decembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Secretariatului Parlamentului încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	fără rezerve
15.	Hotărârea nr. 87 din 5 decembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Institutului Național al Justiției, încheiate la 31 decembrie 2017	financiar	opinie	cu rezerve
16.	Hotărârea nr. 88 din 10 decembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Centrului Național Anticorupție, încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	fără rezerve
17.	Hotărârea nr. 89 din 12 decembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Biroului Național de Statistică încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	contrară
18.	Hotărârea nr. 90 din 12 decembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Cancelariei de Stat încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	cu rezerve

Nr. d/o	Denumirea hotărârii	Tip audit	Opinie/Concluzie	Tip opinie
19.	Hotărârea nr. 92 din 15 decembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Serviciului de Stat de Arhivă încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	contrară
20.	Hotărârea nr. 93 din 15 decembrie 2018 „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up privind implementarea recomandărilor și executarea cerințelor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 30.11.2016, aferente auditului performanței ,,Implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (8 luni):resurse generoase – rezultate incerte””	follow-up	-	-
21.	Hotărârea nr. 94 din 17 decembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public al UAT din mun.Chișinău”	financiar	opinie	refuz de exprimare a opiniei
22.	Hotărârea nr. 95 din 17 decembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale mun. Orhei, încheiate la 31.12.2017”	financiar	opinie	contrară
23.	Hotărârea nr. 96 din 18 decembrie 2018 „Privind Raportul auditului conformității „Declarările salariale și plăților la Bugetul Public Național și impactul asupra drepturilor sociale ale cetățenilor””	conformitate	concluzie	concluzie
24.	Hotărârea nr. 97 din 18 decembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale Procuraturii Generale încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	fără rezerve
25.	Hotărârea nr. 98 din 21 decembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului acordării pensiilor în Republica Moldova”	conformitate	concluzie	concluzie

Nr. d/o	Denumirea hotărârii	Tip audit	Opinie/Concluzie	Tip opinie
26.	Hotărârea nr. 99 din 21 decembrie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Unității pentru Implementarea și Coordonarea Proiectelor Instituția Publică „EMP management durabil POP", încheiate la 31 decembrie 2017"	financiar	opinie	cu rezerve
27.	Hotărârea nr.1 din 31 ianuarie 2019 „Privind Raportul auditului performanței implementării Planului de acțiuni al Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii 2017-2018 (I semestru)"	performanță	concluzie	concluzie
28.	Hotărârea nr.8 din 27 februarie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale orașului Durlești încheiate la 31 decembrie 2017"	financiar	opinie	contrară
29.	Hotărârea nr.9 din 27 februarie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale com. Cruzești încheiate la 31 decembrie 2017"	financiar	opinie	contrară
30.	Hotărârea nr.10 din 27 februarie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale s. Colonița încheiate la 31 decembrie 2017"	financiar	opinie	contrară
31.	Hotărârea nr.11 din 27 februarie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale com. Grătiești încheiate la 31 decembrie 2017	financiar	opinie	contrară
32.	Hotărârea nr.12 din 28 februarie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale Curții Constituționale încheiate la 31 decembrie 2017	financiar	opinie	cu rezerve
33.	Hotărârea nr.14 din 22 martie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale or. Vadul	financiar	opinie	contrară

Nr. d/o	Denumirea hotărârii	Tip audit	Opinie/Concluzie	Tip opinie
	lui Vodă încheiate la 31 decembrie 2017”			
34.	Hotărârea nr.15 din 27 martie 2019 „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up al auditului TI „Cum se asigură protecția datelor cu caracter personal în domeniul asistenței medicale primare, prelucrate în cadrul sistemelor informaționale automatizate?””	follow-up	-	-
35.	Hotărârea nr.16 din 27 martie 2019 „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up al auditului TI „Asigură Sistemul Informațional Automatizat „Asistență Socială” protejarea activelor, integritatea datelor și funcționează eficient pentru a atinge scopurile și obiectivele organizaționale?””	follow-up	-	-
36.	Hotărârea nr.17 din 2 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului performanței „Sunt gestionate în mod eficient și eficace investițiile în cadrul Proiectului „Tranziția la Agricultura Performantă”, prin aplicarea mecanismelor existente?””	performanță	concluzie	concluzie
37.	Hotărârea nr. 18 din 3 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale aparatului central al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	fără rezerve
38.	Hotărârea nr.20 din 12 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale raionului Strășeni (UAT de nivelul II) încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	contrară
39.	Hotărârea nr.21 din 12 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale municipiului Strășeni încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	contrară

Nr. d/o	Denumirea hotărârii	Tip audit	Opinie/Concluzie	Tip opinie
40.	Hotărârea nr.22 din 12 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale or. Bucovăț încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	cu rezerve
41.	Hotărârea nr. 23 din 17 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale raionului Rezina (UAT de nivelul II) încheiate la 31.12.2018”	financiar	opinie	contrară
42.	Hotărârea nr.24 din 17 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale or.Vatra încheiate la 31.12.2017”	financiar	opinie	contrară
43.	Hotărârea nr. 25 din 17 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale or. Sângera încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	contrară
44.	Hotărârea nr. 26 din 18 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	contrară
45.	Hotărârea nr.27 din 19 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	cu rezerve
46.	Hotărârea nr.28 din 22 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	cu rezerve
47.	Hotărârea nr.29 din 23 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale Autorității Naționale de Integritate încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	cu rezerve
48.	Hotărârea nr. 31 din 23 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale orașului Cricova încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	cu rezerve

Nr. d/o	Denumirea hotărârii	Tip audit	Opinie/Concluzie	Tip opinie
49.	Hotărârea nr.32 din 24 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	contrară
50.	Hotărârea nr.33 din 25 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2018	financiar	opinie	fără rezerve
51.	Hotărârea nr.36 din 25 aprilie 2019 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	contrară
52.	Hotărârea nr.37 din 25 aprilie 2019 „Privind Raportul auditului conformității „Achizițiile publice la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și instituțiile din subordine în anul 2018”	conformitate	concluzie	concluzie
53.	Hotărârea nr.39 din 21 mai 2019 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar 2018”	financiar	opinie	cu rezerve
54.	Hotărârea nr.40 din 22 mai 2019 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	fără rezerve
55.	Hotărârea nr.41 din 23 mai 2019 „Cu privire la Raportul auditului privind legalitatea repartizării, eliberării, utilizării și restituirii autorizațiilor multilaterale pentru transportul internațional de mărfuri (autorizații CEMT) pe anii 2018-2019”	conformitate	concluzie	concluzie

Nr. d/o	Denumirea hotărârii	Tip audit	Opinie/Concluzie	Tip opinie
56.	Hotărârea nr.43 din 24 mai 2019 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2018”	financiar	opinie	cu rezerve
57.	Hotărârea nr.44 din 28 mai 2019 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2018”	financiar	opinie	fără rezerve
58.	Hotărârea nr.45 din 28 mai 2019 „Cu privire la Raportul auditului performanței managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2018”	performanță	concluzie	concluzie
59.	Hotărârea nr.46 din 29 mai 2019 „Cu privire la auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	cu rezerve
60.	Hotărârea nr.47 din 30 mai 2019 „Cu privire la auditul rapoartelor financiare ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2017”	financiar	opinie	contrară
61.	Hotărârea nr.48 din 30 mai 2019 „Cu privire la auditul rapoartelor financiare ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	contrară
62.	Hotărârea nr.49 din 10 iunie 2019 „Cu privire la auditul situațiilor financiare ale Proiectului de modernizare a sectorului sănătății încheiate la 31 decembrie 2018”	financiar	opinie	fără rezerve

Anexa nr. 3

Lista materialelor expediate organelor de drept

Materiale expediate – 7

Au fost pornite cauze penale – 7

Materiale în examinare – 6

1. Hotărârea Curții de Conturi nr. 94 din 17.12.2018 cu privire la Raportul auditului asupra raportului financiar al municipiului Chișinău pe anul 2017, remisă **Procuraturii Generale**, *(scr.nr.03-66-19 din 14.01.2019),* conform pct.2.6., pentru autosesizare în vederea încadrării juridice a situațiilor reflectate în raportul de audit și întreprinderea măsurilor de rigoare.

Procuratura Generală, urmare examinării raportului de audit, a pornit **7 procese penale** la compartimentele:

- creanțele și datoriile aferente plăților de arendă funciară, vânzării terenurilor, înregistrate în baza de date a DGAURE;
- procurarea de la S.A. „Monolit" a Grădiniței de copii nr. 164;
- decontarea activelor în curs de execuție;
- implementarea proiectului de parteneriat public-privat privind reparația Grădiniței nr. 166 din contul folosirii gratuite a fostei școli (nr. 85) și terenului pe termen de 50 de ani;
- achitarea de către Primărie, în baza contractelor de fidejusiune, a creditelor contractate de ÎMGFL (MoREEFF);
- restructurarea statelor de personal și achitarea neregulamentară a salariilor;
- transferarea mijloacelor bănești în sumă de 0,84 mil.lei la S.A. „Apă – Canal" în baza Contractului nr. 82/17.

Prin dispoziția Procurorului General, procesele penale au fost remise în adresa Procuraturii Anticorupție, pentru organizarea examinării conform competenței, de către Centrul Național Anticorupție, în ordinea prevederilor art.274 din CPP.

2. Hotărârea Curții de Conturi nr.1 din 31.01.2019 privind Raportul auditului performanței implementării Planului de acțiuni al Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii 2017-2018 (I semestru), remisă **Procuraturii Generale** *(scr.nr. 03-236-19 din 19.02.2019),* pentru încadrarea juridică a aspectelor ce vizează procesul de achiziție a analogilor de insulină (pct.4.3.1 din Raportul de audit).

Materialele se află în proces de examinare.

3. Hotărârea Curții de Conturi nr.20 din 12.04.2019 cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare ale raionului Strășeni (UAT de nivelul II) încheiate la 31 decembrie 2018, remisă **Procuraturii Generale** *(scr.nr. 03-684-19 din 18.06.2019),* pentru autosesizare în vederea încadrării juridice a situațiilor reflectate în raportul de audit și întreprinderea măsurilor de rigoare, în special ce țin de: *(i)* investițiile realizate la Tabăra de odihnă „Codru" și returnarea garanției de bună execuție a lucrărilor (pct. 5.3.2. din Raport); *(ii)* transmiterea în locațiune unei

persoane fizice a încăperilor proprietate publică a Consiliului raional Strășeni și nerealizarea veniturilor bugetare respective (pct.3.4.3 din Raport).

Materialele se află în proces de examinare.

4. Hotărârea Curții de Conturi nr.32 din 24.04.2019 cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2018, remisă **Procuraturii Generale** *(scr.nr. 03-557-19 din 21.05.2019),* pentru informare și posibilă autosesizare în vederea întreprinderii măsurilor ce se impun referitor la constatările expuse în Raportul de audit privitor la posibila prejudiciere a bugetului public național cu 2,5 mil.lei, cauzată de nerevizuirea valorii contractului de antrepriză, ca urmare a substituirii modelului/tipului sistemului de epurare.

Materialele se află în proces de examinare.

5. Hotărârea Curții de Conturi nr.37 din 25.04.2019 privind Raportul auditului conformității „Achizițiile publice la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și instituțiile din subordine în anul 2018", remisă **Procuraturii Generale** *(scr.nr. 03-637-19 din 05.06.2019),* pentru încadrarea juridică a acțiunilor/inacțiunilor persoanelor cu funcții de răspundere care au determinat situațiile atestate în pct.4.3. din Raportul de audit, referitor la achiziționarea dispozitivelor medicale în sumă de 1, 494 mil.lei.

Procuratura Anticorupție a informat despre expedierea în adresa Centrului Național Anticorupție a raportului auditului, pentru organizarea examinării acestuia.

Materialele se află în proces de examinare.

6. Hotărârea nr.41 din 23.05.2019 cu privire la Raportul auditului privind legalitatea repartizării, eliberării, utilizării și restituirii autorizațiilor multilaterale pentru transportul internațional de mărfuri (autorizații CEMT) pe anii 2018-2019, remisă **Centrului Național Anticorupție** *(scr.nr. 03-687-19 din 20.06.2019).*

Materialele se află în proces de examinare.

7. Hotărârea Curții de Conturi nr.46 din 29.05.2019 cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2018, remisă **Centrului Național Anticorupție** *(scr.nr. 07-700-19 din 25.06.2019).*

Materialele se află în proces de examinare.

Anexa nr. 4

TERMENI ȘI NOȚIUNI

Auditul financiar – activitate independentă realizată în vederea obţinerii unei asigurări rezonabile cu privire la măsura în care situaţiile financiare, în ansamblu, nu conţin denaturări semnificative ca urmare a fraudei sau erorii, activitate ce se finalizează cu exprimarea unei opinii cu privire la faptul dacă situaţiile financiare sunt prezentate, din toate punctele de vedere semnificative, conform cadrului normativ aplicabil de raportare financiară.

Auditul performanţei – activitate de evaluare independentă, obiectivă și de încredere a modului în care entitatea auditată respectă principiile economicității, eficienței și eficacității.

Auditul conformității – activitate independentă realizată în vederea obținerii asigurării că activitățile, tranzacțiile financiare efectuate sunt, sub toate aspectele semnificative, în conformitate cu reglementările aplicabile.

Opinia auditorului – concluzie clară a auditorului public, exprimată în scris într-o formă standardizată, bazată pe activitățile de audit asupra situațiilor financiare și referitoare la veridicitatea şi conformitatea acestora, sub toate aspectele semnificative, cu reglementările aplicabile în domeniul respectiv.

Opinia poate fi exprimată asupra situațiilor financiare sau asupra conformității, în corespundere cu cadrul general de raportare financiară aplicabil. Opinia de audit poate fi favorabilă sau nefavorabilă.

Opinia favorabilă (fără rezerve) – opinia exprimată de auditor atunci când acesta ajunge la concluzia că situaţiile financiare sunt întocmite, din toate punctele de vedere semnificative, în conformitate cu cadrul general de raportare financiară aplicabil.

Opinia nefavorabilă poate fi:

opinie cu rezerve – ca rezultat al obţinerii unor probe de audit suficiente şi adecvate, auditorul concluzionează că denaturările, individuale sau cumulate, sunt semnificative, dar nu pervazive, sau auditorul nu este capabil să obţină probe de audit suficiente şi adecvate pe care să-şi fundamenteze opinia, concluzionând că efectele posibile asupra situaţiilor financiare ale denaturărilor nedetectate, în cazul în care există, ar putea fi semnificative, dar nu pervazive;

opinie contrară – atunci când auditorul, după ce a obţinut probe de audit suficiente şi adecvate, concluzionează că denaturările, individuale sau cumulate, sunt atât semnificative, cât şi pervazive[244] pentru situaţiile financiare;

imposibilitatea de exprimare a opiniei – situația când auditorul nu este capabil să obţină probe de audit suficiente şi adecvate pe care să-şi fundamenteze opinia şi concluzionează că efectele posibile ale denaturărilor nedetectate asupra situaţiilor financiare ar putea fi atât semnificative, cât şi pervazive. În situaţii extrem de rare, care implică incertitudini multiple, auditorul concluzionează că, deşi a obţinut probe de audit suficiente şi adecvate cu privire la fiecare dintre incertitudinile individuale, nu este posibil să-şi formeze o opinie asupra situaţiilor financiare

[244] *Pervaziv* – termen utilizat, în contextul denaturărilor, pentru a descrie efectele denaturărilor sau eventualele efecte asupra situațiilor financiare ori, dacă este cazul, care nu pot fi detectate din cauza incapacității de a obține probe de audit suficiente și adecvate. Efectele pervazive (omniprezente) asupra situațiilor financiare sunt cele care, în opinia auditorului:
(i) nu se limitează la elemente specifice, conturi sau elemente ale situațiilor financiare;
(ii) dacă sunt limitate, reprezintă sau ar putea reprezenta o parte semnificativă din situațiile financiare; sau
(iii) în ceea ce privește prezentarea informațiilor, acestea sunt fundamentale pentru înțelegerea de către utilizatori a situațiilor financiare.

din cauza eventualităţii interacţiunii incertitudinilor şi a posibilului lor efect cumulat asupra situaţiilor financiare.

Limitarea auditului – imposibilitatea efectuării în volum complet a procedurilor de audit considerate ca fiind necesare în circumstanțele create pentru realizarea obiectivului de audit.

Deficiență – schimbarea sensului, naturii sau caracterului unor date, informații, cifre etc.

Eroare – reprezentare greșită asupra unei situații de fapt.

Situație financiară – set de rapoarte care caracterizează poziţia financiară, performanţa financiară și alte informații aferente activității entităţii pentru o perioadă de gestiune.